

መጽሐፈ አድህኖት

ጥቅመ.

ሙሉ ጤና ለሁሉ

ማዳን የእግዚአብሔር ነው
በረከትህም በሕዝብህ ላይ ነው።

መዝላዊት 3÷8

በመሪራስ አማን በላይ

ሦስተኛ ዕትም 2010 ዓ/ም

አሳታሚና አከፋፋይ
መልአክ መዊዕ ቀሲስ ፀጋዩ ሽፈራው
☎ 0918 252540 70909 270603

መጽሐፈ አድህኖት

ጥቅሙ ሙሉ ጤና ለሁሉ

ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ሊቃውንት ቅዱሳን በመዛግብተ ዕፀዋት መጸሐፍት ላይ ከመዘገቡዋቸው መርኖተ ፊደልና መክሰተ አእምሮ ርዕዮተ ህልም ወራክይ ስለ ህመም ዓይነቶች አድህኖትና የ358 ዕፀዋት ስምና ጥቅም በፊደል ቤት ተራ ቁጥር ከፍላቸው ከመሪራስ አማን በላይ ለኢትዮጵያውያን ሊቃውንቶችና ለዕፀዋት ቀማሚዎች ጥናት ለሚያደርጉና ለሚመራመሩ ብቻ የተመዘገቡና ለሁሉም ሙሉ ጤና እንዲሰጡ የተዘጋጁ ናቸው፡፡

ከመሪራስ አማን በላይ

ተጻፈ

፪፻፷/2006/ ዓ.ም.

ያለአሳታሚው ፈቃድ መልሶ ማሳተም
በሕግ የተከለከለ ነው።

©All rights reserved

ማውጫ	18
መቅድም	7
ማሳሰቢያ	13
መርኖተ ፊደል ወለላምሮ	14
መከስተ አላምሮ ወለብነት	25
ርዕዮተ ህልም ወራላይ	31

የሀገሪ ሐፀ ጎ ፊደል ቤት ተራ ክፍል

ስለ ሐምት መታወክ	42
ስለ ሕፃን መደንገጥና መከላከል	43
ስለ ሆድ ሕመም	44

የለ ፊደል ቤት ተራ ክፍል

ስለ ለምጥ ህመምና ዓይነቱ	47
ስለ ልብ መዘንጋትና አላምሮን ስለመርሳት	50
ስለ ልብ መጨነቅና መፍራት መደንገጥም	53
ስለ ላሽኝ	54
ስለ ላብ መብዛት	54

የመ ፊደል ቤት ተራ ክፍል

ስለ መጋኛ ህመምና መንስኤው	55
ስለ ማድያት መንስኤና አድህናቱ	56
ስለ ምች ህመምና መንስኤው አድህናት	57
ስለ ምላስ መቁሰል	58
ስለ መካን ሴት	58

የሠ ፊደል ቤት ተራ ክፍል

ስለ ሣል ህመም የመንስኤው ብዛትና አድህናቱ	59
ስለ ሣንባ ህመምና መንስኤው	62
ስለ ሥራይ መለከፍ	63

ስለ ስህር ሀመም	65
ስለ ስብ ከምትት /ኮሌስትሮል	67
ስለ ሥጋ ደዌ	68
የረ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	
ስለ ሪህ ሀመም	72
ስለ ራስ ቆረቆር	73
ስለ ራስ አቆሽታ	74
ስለ ራስ ቡሃ	74
ስለ ራስ ሀመም የአይነቱ ክፍሎች	74
ስለ ራስ ቅል ወይም ናላው ስለተጉዳ	75
የሸ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	82
ስለ ሸበት ማጥቆር	83
ስለ ሸንት ማጥና ስለሚንጠባጠብበት	84
የቀ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	
ስለ ቁርጠትና ስለሆድ መታወክ	85
ስለ ቁርጥማት	86
ስለ ቁንጭርና ሻህኝ	87
ስለ ቶቶቻ ሀመም	87
ስለ ቆዳ ሀመም መሰንጠቅና ድርቀት	89
የበ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	
ስለ ብልት /አፍረተሥጋ/ የወሲብ ችግር የአይነቱ ክፍሎች	90
ስለ ቡዳ ዓይነብካ አይነጥላ ሾተላይ	102
የተ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	
ስለ ተቅማጥ	104
ስለ ትኩሳት ብዛት	104
ስለ ትፋትና ማቅለሽለሽ	104

የቸ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	105
ስለ ችፍርና አውር አካክ	
የነ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	106
ስለ ነቀርሳ ሀመም የዓይነቱ ብዛት	
የአፀ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	
ስለ አካል መንቀጥቀጥና መደንዘዝ ሊገኝ ስለተቻራገው	111
ስለ ዓይን ሀመም ስለ ዓይነቱ ብዛት	112
ስለ አፍ መጥፎ ጠረን ሽታ	114
ስለ አፍንጫ መጥፎ ጠረን መተንፈስ	115
ስለ አንቅርት ሀመም	116
ስለ አጅና አግር መንቀጥቀጥ	117
ስለ አብጠትና አጢ	118
የከ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	
ስለ ኩላሊት ሀመምና ጠጠር	119
ስለ ኪንታሮት ሀመም የዓይነቱ ብዛት	119
የወ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	
ስለ ወገብ ሕመም	125
የዘ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	
ስለ ዛር ማስለቀቅና መግለጥ	125
የደ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	
ስለ ደም ብዛት	127
ስለ ደም ስማሚብዛት ሴት	129
የጀ ፊደል ቤት ተራ ክፍል	
ስለ ጀሮ ሀመም	129

የገፈፈል ቤት ተራ ክፍል

ስለ ጉልበት ህመምና ደካም _____ 131

ስለ ጉሮሮ አብጠትና ህመም _____ 132

ስለ ጉበት ህመም _____ 133

የጠፈፈል ቤት ተራ ክፍል

ስለ ጠጉር ማብዛትና ማብቀል _____ 134

ስለ ጥርስ ህመም _____ 135

የጨፈፈል ቤት ተራ ክፍል

ስለ ጨፈፈል ህመምና መንስኤው _____ 136

ጸሎት ንግሠ ዕፁ ወመከሰተ ዕፁ _____ 137

መዝገበ ዕፁዋት አድህናት ከህ - ፈፈል ቤት አስከፊ ፈ - ፈፈል ቤት
ተራ ክፍላቸው የ358 የዕፁዋት ነቢርና ምክር አጠቃቀም የሚበቅሉበት
በታ ተለይቶ የተመዘገቡ መዝገበ ዕፁዋት በግዕዝና በአማርኛ የሰጥቸው
ዝርዝር _____ 138

መቅደም

አንድ አምላክ ቸር አባት ጌታ የሆንከን የእግዚአብሔር ሆይ፡ በተቀደሰው በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስምህ መጽሐፈ አድህኖት ብዬ በሰየምኩት መጽሐፍ ላይ የተመዘገቡትን የአድህኖት ዕፅዋት ስም ዝርዝርን መድኃኒት ሥጋ የሆኑ ዘንድ ለመንፈስ ቅዱስ ወንድሞቼና እህቶቼ ለሊቃውንት ቅዱሳን /ሊቅ/ አስምርላቸው፡ ወደፊትናም እንዳይገቡ አውቀትና ጥበብን ማስተዋልንም ሰጥተህ ጠብቃቸው፡ በሰማያትና በምድር በአሉ ፍጥረታትህ ሁሉ ላይ የሚፈጸመው መልካሙ ሥራህ ሁሉ ከአንተ በአንተ ፈቃድ ነው፡ ያለ አንተ ፈቃድ የሚሆን የለምና በእየሱስ ክርስቶስ ስም ፈቃድህ ይሁንላቸው፡፡

በእግዚአብሔር አብ ፈቃድ በእየሱስ ክርስቶስ ስም የመንፈስ ቅዱስ ጸጋና እርዳታ አይለያቸው፡ የማዳን ጸጋ ለሁሉም አልተሰጠምና የመፈወስን ጸጋና አድል አድላቸው፡ አሜን፡፡

ጌታችን እየሱስ ክርስቶስ አስቀድሞ እንዲህ ሲል አዞናል፡- “አብም ስለወልድ እንዲከብር በሰሜ የምትለምኑትን ሁሉ አደርገውአለሁ፡ ማናቸውም ነገር በሰሜ ብትለምኑ እኔ አደርገው አለሁ፡ ዮሐ.14፡14” የአለውን ቃል አሁንም በእኛ ላይ ሆኖ ያደርጋልና፡ ምክንያቱም የሕይወታችን መሠረትና መነሻ እርሱ ነውና ያለ እርሱ ፈቃድና እርዳታ የሚሆን የለም፡፡

ምርምርና ጥናት የምታደርጉ የመንፈስ ቅዱስ ወንድሞቼና እህቶቼ ሆይ የእግዚአብሔርን ስም በክብር አንስታችሁ ቀድሳችሁ ማንኛውንም ነገር ጀምሩ፡ በአድህኖት ዕፅዋት ቅመም ላይ ምክንያት ሆኖ የሚፈውስና የሚያድን ኃይልም የሚሰጥ የለመኑትንም የሚያደርግና የሚፈጽም የእግዚአብሔር ኃይልና እርዳታ ነውና ያለ እርሱ ፈቃድና እርዳታ የሚሆን የለም፡ አሁንም ምንጊዜም የእግዚአብሔር እርዳታና ኃይል አይለያችሁ፡፡

የእግዚአብሔር ስም ለከንቱ ሣይሆን ለመልካም ሥራ በክብር ማንሣትና መቀደስ ነው፡ ስለዚህ በእናንተ ላይ አድሮ እግዚአብሔር የአድህኖቱን ሥራ ይሠራልና ስለቸርነቱ ስሙን በክብር እያነሣችሁ አመስግኑት እርሱ በቅዱሳኑና በመረጣቸው ሁሉ ለዘላለም የተመሰገነ ነውና፡፡

ማንኛውንም ነገር ከመጀመራችሁ በፊት የእግዚአብሔርን ስም እንዲህ ስትሉ አንሱ፡ “በስመ እግዚአብሔር መሐሪ ወመስተሣህል ወይም በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ እግዚአብሔር” ብላችሁ አንሱ፡ የእግዚአብሔር ስም ሁሉን ነገር ይፈጽማል፡ ያደርጋል፡ ይሰራልም፡

ይህን አስተዳደሩ ልጽፍላቸውና ላሳስባቸው የቻልኩ የእግዚአብሔር ስለሆነ ነው። ፍቃዱም በእኛ ላይ ሆነ።

በመጀመሪያ እግዚአብሔር ሥራውን ለማሳወቅ ትእዛዛቱንም ለማስፈጸም ሕጉንም ለመግለጽ የሕይወትን መጽሐፍ ጻፈ። በፍጥረቱ ዘንድ ገለጸው። በእግዚአብሔር እጅ እንደተጀመረ አስተውለን አወቅን። በጥበቡም የሰውን የሥጋ እካል አብጅቶ በውስጡም ሕያው ፈጠረበት። ሰውም ለዘላለም ሕያው ነፍስ ያለው ሆነ። እንደዚህ ሲል።

“እግዚአብሔርም አለ፡- ሰውን በመልካችን እንደምሳሌው እንፍጠር። ዘፍ. 1+26” እንግዲህ ሰው ሁሉ በእግዚአብሔር እንደምሳሌው ስለተፈጠረ ከእግዚአብሔር ዘንድ የእግዚአብሔር መልክ ነው። እግዚአብሔር የሳለው የእግዚአብሔር ስእል ነው። ስሙንም አዳም ብሎ በሕይወት መጽሐፍ ጻፈው።

“እግዚአብሔር አዳምን በፈጠረ ቀን በእግዚአብሔር ስም አደረገው። ወንድና ሴት አድርጎ ፈጠራቸው። ባረካቸውም። ስማቸውንም በፈጠረበት ቀን አዳም ብሎ ጠራቸው። ዘፍ. 5+1”

አዳም የሚለው ስም በእግዚአብሔር የሕይወት መጽሐፍ ውስጥ ተመዘገበ። ስለዚህ እኛም በአማርኛችን ቋንቋ እግዚአብሔር በሰየመው ስም አዳም አዳሜ አዳሙ እንላለን። የሁላችን የሕዝብ አባት ነውና።

እግዚአብሔር ሰውን በመልኩ እንደምሳሌው ስለፈጠረ እኛም መልኩን በወርቅ ምሳሌን በሰም መሰልነው። ሰምና ወርቅ የተባለው የምስጋና ቅኔ ከእግዚአብሔር እንደተጀመረ መሰረቱ ይህ እንደሆነ ለአስተዋለው ግልጽ ነውና። የፊደል መጀመሪያም እግዚአብሔር ሰውን ሲፈጥርና የሕይወትን መጽሐፍ ሲገልጽ የተጀመረ እንጂ እኛ የጀመርነው አይደለም። ነገር ግን ለሰው ልጅ እግዚአብሔር ነጻ የሆነ አእምሮ ሰጥቶ የፈቀደውን እንዲመርጥ አደረገ። ከነዚህም የመጀመሪያው የፍቃድ ምርጫ ይህ ነበር።

“እግዚአብሔር አምላክም ሰውን እንዲህ ብሎ አዘዘው። ከገነት ዛፍ ሁሉ ትበላለህ ነገር ግን መልካሙንና ክፉን ከሚያስታውቀው ዛፍ አትበላ። ከእርሱ በበለህ ቀን ሞትን ትሞታለህና። ዘፍ. 2+16” አለው።

ሆኖም ግን እግዚአብሔር በሰጠው ነጻ አእምሮ ከመልካሙ ሕይወት ልቅ ከፋውን የሞት ኢድል ስለመረጠና ስለበላ አዳም ለሞት ያልተፈጠረው ሱ ስህተት ከእግዚአብሔር ትእዛዝ ወጥቶ የሚሞት ሆነ። ሞትንም ለእኛ

ለልጆቹ አተረፈ። ነገር ግን እግዚአብሔር ቸርና መሐል ሆኖ አዳም በእንጨት እንደሞተ በእንጨት ተሰቅሎ ሞቶ አዳሃን። ስለዚህ እንጨት ይገድላል። እንጨትም ያድናል። የእንጨት መድኃኒትነቱና ገዳይነቱ መሰረት መነሻው ይህ ነውና። ይህም ከእግዚአብሔር ትእዛዝ የአዳም መሳሳት በመጽሐፍ ተጽፎ ለእኛ መመሪያ ይሆን ዘንድ አባቶቻችን አስተላለፋልን።

ለዚህ ነው እግዚአብሔር የእኛን በደል በራሱ ላይ ስለማድረግና ስለእኛ መስቀሉን በነቢይ እንዲህ ሲል ያናገረ።

“እኛ ሁላችን እንደ በገብተን ተቅበዘበዝን ጠፋን። ከእኛ እያንዳንዱ ወደ ገዛ መንገዱ አዘነበለ። እግዚአብሔርም የሁላችንን በደል በእርሱ ላይ /በእግዚአብሔር ወልድ ላይ/ አኖረ። ኢሳ. 53+6” መድኃኒታችን እየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበትና የሞተበት የእንጨት መስቀል ለእኛ መመኪያና አርማ መድኃኒትም ነውና ላላመኑበት ደግሞ መጥፊያቸውና ከሕይወት የሚርቁበት ነው።

ከእግዚአብሔር ሕይወት መጽሐፍ ቀጥሎ በእግዚአብሔር ስም የእግዚአብሔር ስሞች የሆኑ ፊደሎች ከሰማይ ላይ በሰሌዳ ተጽፈው የታዩትና የአያቸውን አሥሩን ፊደሎች ጽፎ የአስተላለፈ የሴት ልጅ ሄኖስ ነው። ስለዚህ በቨራክያ በዝንብ መጽሐፍ ላይ ተመዝግቦ ተገኝቷል። እንዲሁም በሙሴ አላፊነት የሥራ ልጅ ባስልኤል በጻፈው በሥራት ዘፍጥረት ላይ እንዲህ ሲል ይጠቅሳል። “ለሴት ልጅ ወንድ ልጅ ተወለደለት። ስሙንም ሄኖስ አለው። በዚያን ጊዜም በእግዚአብሔር ስም መጠራት ተጀመረ። ዘፍ. 4+26” የእግዚአብሔር ስም የተባሉት አሥሩ አናባቢ ፊደሎች ናቸውና።

ሙሴም በኮሬብ ተራራ ሳለ እግዚአብሔር ከገለጸለትና ከጻፈው ከኩፋሌ መጽሐፉ ላይ ስለሄኖስ እንዲህ ይላል፡- “ሴት ከአምስተኛው ኢየሱልዩ አሁቱን አዙራን ሚስት አድርጎ አገባት። በአራተኛው ዓመት ሄኖስን ወለደችለት። በዚህ ዓለም የእግዚአብሔር ስም በመሐላ ጊዜ መጥራት የጀመረ እርሱ ነው። ኩፋሌ 5+17”

ከሄኖስ ቀጥሎ ሄኖስ በጻፋቸው በአሥሩ በእግዚአብሔር ስሞች አናባቢና ተናባቢ በማድረግ ሠላሣ ሦስት የሆኑትን ተናባቢ ፊደሎችን ወደተናባቢነት ቃሎችን በማስተጋባት በእግዚአብሔር መልእክ እየተረዳ ብዙ መጽሐፍቶችን የጻፈና ታሪክንና ትንቢትን ራሳያትንም የመዘገበ የያሬድ ልጅ ሄኖስ ነው።

ሄኖስም የሠላሣ ሦስቱን ፊደላት ቃል በአሥሩ አናባቢ ድምፅ በእግዚአብሔር ቸርነት ተገልጿለት ጻፈ። ድምፁን ከቃል ጋር አዋህዶ የጻፈበት

ቋንቋውም ሱባ ይባላል፡ ሱባም ማለት በግእዝ ልሳነ ሰብአ የሰው ማለት ነው፡፡ ሄኖስም የጻፋቸው የፊደል ቃሎች ለሌላው ለግእዝ መነሻና ምሳሌ ሆነው እስከ አሁን በተለያዩ የጻሎት መጽሐፍቶችና ስንጠረዣቸውና ቅርጻቸው ተጽፎ ይገኛል፡፡

ከሄኖስና ከሄኖክ ቀጥሎ ብዙ የሆኑ የእፀዋትንና የድንጋዮችን የጻፈና ለትውልድ ያስተላለፈ የላሜህ ልጅ ኖህ ነው፡፡ ከኖህ መጻሕፍትን ከአባቶች ተረከቦ ለእኛ የአስተላለፊ የእግዚአብሔር የሳሌም ንጉሥ መልክ ጸዴቅ ነው፡፡ ካህን ማለት እግዚአብሔር የሚያገለግልበት የምስጋና የጻሎት መጽሐፍቶችና የእግዚአብሔርን ሥርአት የሚገልጹ ሥርአቱንም የሚያስፈጽሙ መጽሐፍቶች የአሉት ይባላል እንጂ መጽሐፍ የሌለው ፈጽሞ ካህን አይባልም፡ ፊደል መጽሐፍ አለ፡ መጽሐፍም ካለ ደግሞ ያለፊደል የሕግና የሥርአት ቃል አልተጻፉም፡፡

እኛ ኢትዮጵያውያን ከመልክ ጸዴቅ ልጅ ኢትዮጵ ከተባለ ከኢትኤል ጀምረን መጽሐፍቶች የአሉን ነን፡ በቀዳማዊ ምን ይልከ መንግሥት የገቡ ሌዋውያን ካህናቶች አንኳ መሴ ያጻፈላቸውን የኦራሳቸው የአብራሃም ፊደል ትተው ከአብራሃም ወደ ግእዝ ተርጉመ መጻሕፍቶቻቸውን የጻፉና የተጠቀሙ በእኛ ፊደል ነው፡፡

ከር ግን በየጊዜው የሚነሱ ነገሥታትና ካህናት የአጻጻፍን ስል ለመቀየር ፊደሎችን አሻሻልን፡ በማለት የድምጻቸውን አናባቢዎች በመቀየር የተናባቢዎችን ቃል በመለወጥ የአደረጉበት ዘመን አለ፡ ሆኖም ግን ፊደል ለኢትዮጵያውያን አዲስ አይደለም፡ የእኛ መለያና መታወቂያ እን የፊደል ጽሁፋችን ነው፡፡

በዚህ በመጽሐፈ አድህኖት መቅደም ላይ ስለፈደል መነሻው መሠረቱ መጻሕፍትም በሰው ልጆች ዘንድ በብዙ ዘመናት እንደኖሩ ታሪክን ሆነ የእግዚአብሔርን ሥርአት ይዘው ከትውልድ ወደ ትውልድ አስተላለፉልን ለሰው ልጆች የጥበብ መጀመሪያዎች እንደሆኑ ሁሉ ለመግባት ነው፡፡

እንዲሁ ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ሊቃውንት ቅዱስ ሊጠቀሙባቸው የነበሩትን የጻሎት መጻሕፍቶችንና ከመዘግብተ ዕፅዋት ጋር ዝርዝር ስለጥቅማቸውና ስለ ጐጂነታቸው ላይተው ስለጻፏቸው እን መሪራሳ አማን በላይ ምርምርና ጥናት ለምታደርጉ ለኢትዮጵያውያን ሆኖ መሉ ጤንነትንና አውቀትን ይሰጣሉ ያልኳቸውን አስተውሎ መርጥ አስፈላጊ የሆኑትን በመምረጥ መጻሕፈ አድህኖት መሉ ጤና ለሁሉ በአልከ መጽሐፈ ላይ በእግዚአብሔር ፈቃድ መዝግቤ አሳትሜላችሁ አለሁ፡፡

የጥንት ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ሊቃውንት ቅዱሳን ሕመማሃን ለመርዳትና ለማዳን በዛሬ ዘመን የባህል መድኃኒት የተባለውን የዕፁን ዓይነትና ስም ከአባቶቻቸው ተምረውና ራሳቸውም አስተውለው ተመራምረው የእፁንም ኃይልና አደገኛነት አጥንተው ይጠቀሙበትና በመዝገባቸው ላይ ለትውልድ ጽፈው አስተላልፈውልናል፡ እንዲሁ እኛም ለመጭው ትውልድ ማስተላለፍ ግዴታችን ነው፡፡ እንደ አነርሱም ሁሉ በሌሎች እገሮች የነበሩ የመድኃኒት ቀማማጆች ህመማሃን ለመረወስ የራሳቸውንም ጤንነት ለመጠበቅ ሲሉ በአደረጉት ጥናት ዛሬ ላለንበት ዘመናዊ የህክምና ዘዴዎች እንዲሻሻልና እንዲዳብር አድርገዋል፡፡

እስከ አሁን ድረስ ጥንት በነበረው በባህላዊ ህክምና የሚጠቀሙና የሚገለገሉ ህንድና ቻይና ሲሆኑ እኛም ኢትዮጵያውያን ለብዙ ዘመናት የአድህናት ዕፁዎች ቅመም በመቀመም የህክምና ስነ ጽሑፍ በመጻፍ ከአባቶቻችን የተረከብነውን ለዛሬው ትውልድ ጽፈን አስተላልፈናል፡፡

ከዚህ ላይ በአንዳንድ አታላዮችና ሰግባግቦች የተነሣ ይህ ቅጠል በጣሽ ደብተራ እየተባለ አዋቂው ሰው ሲናቅ ሲጠላ ሲሰደብ ሲታማ የሰማ ሁሉ እርሱም እውቀቱን ሳይጠላው ሰሙን ከመጥላት የተነሣ እውቀታችን ተዳፍኖና ተደብቆ ኑሮአል፡፡

አሁንም ማንኛውም ሰው ማወቅ የአለበት ሰውን ሰው የሚያሰኘው ሥራው ነው፡ ሥራውን ካከበረና ከወደደ ሥራውም ያስከብረዋል፡ ያስወድደዋል፡ እንጂ የሃገርና የሕዝብ ጠላቶች በሆኑ በአንዳንድ ሰነፍና አሽመዋጣጮችና የሥራ ጠንቅ ዋዮች አፍ አዋቂውን ቅጠል በጣሽ ሥር ማሽ፡ ገበሬውን አፈር ገፈ፡ ጠቢቡን አንጥረኛ ብረት ቀጥቃጭ፡ የገላችን ሽፋኝና ከብር የሆነን ልብስ የሚያለብሰንን ባለ ሽማ እቃውን ሽማ፤ የእንስሳን ቆዳ ፍቆ ለምንጣፍ ወይም ለብራና የሚያዘጋጀውን ፋቂ፤ እንደ አዝራ በመሰንቆና በጽምጹ በዝማሬው የሰውን ልብ የሚያስደስተውንና የሚያረካውን ግጥም ገጣሚ ዘመሪ የሆነን ሰው አዝማሪ ተብሎ ሲጠራ ለምን ተባልኩ ብሎ ወይም ተባለ ብሎ በመልካሙ ሥራው የሚያፍር ከሆነና ቤተሰቡን አየመራ የሚበላበትን የሚጠጣበትን ሥራውን የሚንቅና የማያስከብር ሁሉ ሰው ነኝ ማለት አይችልም፡፡

ምክንያቱም የሕዝብ መገልገያንና መታወቂያ የባህል መግለጫዎችን የሚንቀና የሚያንቋሽሹትን የጠንቅ ዋዮችን የሰነፎችን ቃል ሰምቶ እነርሱን እንደማሳፈርና እንደመናቅ ይልቅ በእነርሱ መጥፎ አስተሳሰብ ተሰማምቶ በመልካሙ ሥራው አፍሮአልና ነገር ግን ሰውን ሰው የሚያደርገውና የሚያስከብረው እግዚአብሔር የሰጠውን የጸጋ እውቀትን ወይም ከአባቶቹ የወረሰውን የእውቀትን ሥራ ሰርቶ ሲያከብርና ሲያስከብር ብቻ ነው፡ እንዲሁ

ሥራውን ካከበረ ሥራው ደግሞ ያስከብረዋል፡ ያስወድደዋል፡ በህዝብ ዘንግ ተወዳጅና ታዋቂ እንዲሆን ያደርገዋል፡፡

ለዚህ ነው እኔ ከእግዚአብሔር በቀር እፅዋቂ ነው ይሉኛል ብዬ ሰውን ሳልፈራ ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ሊቃውንት ቅዱሳን የእስተላለፉልንን መዛግብተ እፀዋት ተመልከቼና መርምረው አሰፈላጊ የሆኑት መዝግቤ ለሚመረምርና ለሚያጠና አስተዋይ ሰው ራሱንና ወገኑን እንዲረዳበት ህመማንንም እንዲፈውስበት ወይም ከዘመናዊ ህክምና አሻሽሎ ወይም አስፋፍቶ እንዲጠቀምበት አዘጋጅቼው አለሁ እንደ እንደሌሎች እውቀትን ምስጢር ነው ብዬ አልደበቅሁትም፡ በዚህ ምክንያት ለምን ሁሉ ያውቃል ለምን ሁሉ ይጠቀማል የሚሉ ጠንቅ ዋና ቅዱሳን እንደማይጠፉ አውቃለሁ፡ እኔም እነርሱን ለማሳፈር ስል ወገኔ ኢትዮጵያውያን እንዲጠቀሙ ስል አሳትሜው አለሁ፡ እናንተም እንዲሁ የአሽመዋጣጩን እና እንድትዘጉልኝ አደራ እላችሁ አለሁ፡

በአለፉት ብዙ ሺህ አመታት ኢትዮጵያ አገራችን ብዙ ሊቃውንት ቅዱሳን እንደነበሩዋትና ዛሬም እንደአሏት ለመግለጽ ከሊቃውንቶች መካከል አንዱ እኔ እንደሆንኩ የምጽፍላችሁ መጽሐፍቶቼ ሁሉ ምስክርዎቼ ናቸው፡

ይህን የመሰለ እውቀት እያለን በአንዳንድ ስግብግቦችና አታላቶች የተነሣ ለብዙ ዓመታት የኖረው የባህል ህክምና ካለመጠንቀቅና ካለማስተዋል የተነሣ ከጥቅሙ ጉዳቱ ስለበዛ፡ ከውጭ አገር በዘመናዊ የተዘጋጁ መድኃኒቶች ወደ ሃገራችን መግባት ጀመሩ እንጂ ቢታሰብበት ኖሮ በሃገራችን የበቀሉትን እፀዋቶች ተጠንተውና ተመርምረው ልካቸውንም በመመጠን ከባህል ህክምና ወደ ዘመናዊ ህክምና በአዲስ መልክ ይዘጋጁና ሕዝብ ይጠቀምባቸው ነበር፡ አሁንም ወደፊት ጥናትና ምርምር እንዲደረግባቸው ስል ነው መጽሐፈ ኢድህናት ጥቅሙ ሙሉ ጤና ለሁሉ ብዬ የአዘጋጀሁትና የአሳተምኩት፡

እግዚአብሔር ኢትዮጵያ አገራችንን ከጠላቶች ጠብቆ ሕዝቦችን በአንድነት ያቁምልን፡ ለላሙንና ፍቅሩን ለዓለም ሕዝብ ይስጥልን፡ እናንተም ኢትዮጵያውያን ኢትዮጵያውያት ወንድሞቼና እህቶቼ ወገኖቼ ሁሉ ሙሉ ጤና ሰጥቶ እውቀቱንና ጥበቡን ማስተዋሉንም ይስጣችሁ፡ እግዚአብሔር ቸር አባት ጌታችን እርሱ ነውና ለዘላለም በመላእክት ቅዱሳን እንደተመሰገነ እንዲሁ እናንተም ሊቃውንት ቅዱሳን ትባሉ ዘንድ እግዚአብሔርን ከልባችሁ አመሰግኑት፡ ምስጋና ለእርሱ ሐብቱና ክብሩ ነውና፡ ለክብር በአንደበታችንና ለባችን የተመሰገነ ይሁን፡ ሆኖአልም፡ ለዘላለሙ አሜን፡ ይሁን፡ ይሁንልን፡፡

የተጻፈ የመቅደም መልእክት

ከመሪራስ አማን በላይ

ማሳሰቢያ

መጽሐፈ ለድህኖት ጥቅሙ ሙሉ ጤና ለሁሉ ብዬ ኢትዮጵያውያን ሊቃውንት ቅዱሳን ከመዘገቡዋቸው ከጸሎት መጽሐፍትና የአብነት ጥበብ ከሆኑት ከመዛግብተ ዕፅዋት መጽሐፍት ላይ መርጬ የጻፍኩትን እንድታስተውሉና እንድትጠቀሙበት ለእናንተ ለወገኖቼ ለኢትዮጵያውያን ሳዘጋጅና አሳትሜ በገቢያ ላይ ሳውል እግዚአብሔርን በጣም አመሰግነው አለሁ፡ በማደርገው መልካም ሥራ ሁሉም ከልቤ ደስ ይለኛል እግዚአብሔር፤ እረዳቴ ነውና፡፡

እናንተም ኢትዮጵያውያን ወንድሞቼና አህቶቼ ሁሉ በእግዚአብሔር ቸርነት እውቀት ከሕይወት ጥበብ ከአእምሮ ማስተዋል ከሙሉ ጤና በአድሜ ዘመናችሁ እንዲሆንላችሁ መጽሐፈ ለድህኖትን መርምራችሁና አስተውላችሁ በፍጹም ማጥናት ነው እንጂ ችላ አትበሉ፡ አትናቁትም ጥቅሙ ለእናንተ ነውና፡፡ አስተውላችሁ ከአጠናችሁትና ከተመለከታችሁት መልካሙንና ከፉውን ጥቅሙንና ጉዳቱን ፈጽማችሁ መለየት ጠንቅቃችሁም ማወቅ ትችላላችሁ፡ ነገር ግን ሳታስተውሉና ሳትጠነቀቁ ወይም ሳታጠኑ ከመጽሐፉ ላይ ተመዝግቦአል ብላችሁ የእንጨቱን ምንነትና መጠኑን ሳታውቁ ሳትመረምሩ ግምቱንም ሳትለኩ በራሳችሁ ሕይወትም ሆነ አምኖ ወደ እናንተ በመጣ ሰው ሕይወት ላይ መሞከር ወይም መስጠት ድንገት አደጋ ቢደርስበት ከጥፋቱ ነጻ መሆን አትችሉም፡ የእግዚአብሔር ሕንጻ ሰውን በከንቱ አፍርሳችኋልና፡ በእግዚአብሔርም ፊት ሆነ በምድር በአሉ ዳኞች ፊት ይፈረድባችኋል፡ ምክንያቱም ከጥቅሙ ጉዳቱ እንደሚበዛ አላስተዋላችሁም፡ አልተጠነቀቃችሁም፡ አደጋ ከመድረሱ በፊት አስቀድሞ መጠንቀቅ ብልህነት ነውና፡፡

ስለዚህ ከእናንተ በፊት ስለባህል ህክምና ሕዝብ ያወቃቸውና መንግሥትም አጥንቶ በሙያቸው እንዲሰሩ የመታወቂያ ፍቃድ ከሰጣቸው የሙያ ልምምድ ካላቸው የባህል ሐኪሞች ወይም ስለዕፅዋት ቅመም ልክና መጠን አጠቃቀም ለይተው የአጠኑና የተመራመሩትን ጠብብትን መጠየቅና ማማከር ከእነርሱ ጋርም ጊዜን ወስዶ ልኩንና መጠኑን አስቀድሞ ማጥናትና የተረጁውን አቅም ማወቅ ግዴታ ነው፡ ይህም ከሁሉ የሚበልጥ የተሻለም ምርጫ ነው እንጂ ከመጽሐፉ ላይ ተመዝግቦ የተቀመጠው ዕፅ ሁሉ እውባሰዱና አጠቃቀሙ ልክ ነው ማለት አይደለም፡፡ ስለዚህ እግዚአብሔር ወደ ስህተትና ወደ ፊትና እንዳትገቡ አእምሮአችሁን አብርቶ ህሊናችሁንም እንጽቶ እንድታስተውሉና እንድትጠነቀቁ የማስተዋል ልብን ይስጣችሁ፡ የእግዚአብሔር እርዳታና ጥበቃም አይለያችሁ፡ አሜን፡፡

መሪራስ አማን በላይ

መርኖተ ፊደል ወአለምር

በሰመ አኸያ፡ በራኸያ ኤልቫዳይ አሐዱ ለግዚአብሔር ሰማያት ወምድር፡ ተርህወ መርኖ ሰማይ ወተከስቱ አሠርቱ አሰማት ዘተጽሕፉ በጻፍጸፈ ቀለም ላለ ጽላት ሰማይ ሰሌዳ ወአግዚአብሔር ወዘለለበም ለሄኖስ ወልደ ሴት ከመይጽሕፍ አሠርቱ አሰማት ለአግዚአብሔር ከማሁ ጸሐፍ ውስተ ልብዩ ሊተ

ወሄኖስ ወልደሴት ለእሉ አሰማት ፊደል ጸሐፊ በላለ ለ ወበላለ ጽላት ሰማይ እንዘ ይብል አሰማቲሁ ለአግዚአብሔር አ+ አ+ ሊ+ አ+ አ+ አ+ አ+ አ+ አ+

l + አ :- ብሂል፡ አልፋ አልፋኤል አዶናይ አኸያ አኸያኤል

i + አ :- ብሂል፡ ለየስጲድ፡ ለየሆ፡ ለየሱስ፡ ለየሱሱኤል

l + አ :- ብሂል፡ አኸያ፡ አማኑኤል፡ አድማኤል

d + ኤ :- ብሂል፡ ኤል፡ ኤልቫዳይ፡ ኤልአሄ፡ ኤልማስ፡ ኤልኤል

e + ኢ :- ብሂል፡ ኢያኤል፡ ኢየኤል፡ ኢትኤል፡ ኢትዮጵያኤል

u + ኡ :- ብሂል፡ ኡዱኤል፡ ኡዱማኤል፡ ኡዱዱማኤል

w + ኡ :- ብሂል፡ ኡይሣኤል፡ ኡይራኤል፡ ኡራኤል

m + ሕ :- ብሂል፡ ኡየኤል፡ ኡዌኤል፡ ኡየኡየኤል

w + ኡ :- ብሂል፡ ኡዋኤል፡ ኡኣኤል፡ ኡኳኤል

o + አ :- ብሂል፡ ወአ፡ አኤል፡ አሜጋ፡ አሜጋኤል፡ አኣኤል

አልፋ ብሂል አሌፍ፡ ከማሁ ወአ ብሂል አሜጋ፡ ዘበትርጓሜሁ አላ ለግዚአብሔር ቀዳማዊ ወደጋራዊ ሃሌሉያ፡ ለግዚአብሔር ፈጣሪ ኩሉ ዓላ ሃሌ ሉያ ብሂል ዘሀሉ ወዘይሄሉ ሕያው ለግዚአብሔር ብሉየ መዋእል ሉያ ላህ ላሄ ሉሄ ኤልአሄ ኤልቫዳይ አለሃ አለህ አዶናይ ለግዚአብሔር አለብዎኒ አንተ ወአብርህ ብርሃነ መንፈስከ በውስተልብዩ ከመ አእኩስ ሰመከ ለግዚአ አሰመ አንተ እኩት ወስቡህ ሰምከ እስከ ለዓለም አልፋ አሜጋ፡፡

በሰመ ለግዚአብሔር መሐሪ ወመስተሣህል ንዌጥን ሠላሣ ወሠለሰ ጉልቆ ፊደላት ወሰሞሙ ተናባቢያት ሠራዊተ ፊደላቲሁ ለአግዚአብሔር ወአሰማት ለግዚአብሔር አናባቢያት ወተናባቢያት በላለ ሠራዊቶ ለተናባቢያት ፍጹመ ይኩኑ ወይከውኑ ልሣናተ ሰብእ ለውሉደ ሰብእ ተሰ ወተሰዓቱ ጉላቁያተ ፊደላት ተጽሕፉ በላለ ጽላት ሰማይ ከማሁ ጸሐፍ ውስተ ልብዩ ሊተ፡

እግዚአብሔር ጎረቶ ወእርአዮ ለሄፍከ ወልደ ያራድ ስጦታ
 ወምስጢሮሙ ለሠላሣ ወሠለስቱ ፊደላት ከመ ይጽሕፍ መጽሕፍተ ሰማያት
 ወምድር ወከመ አለበዎ ወእርአዮ እግዚአብሔር አሜሃ፡ ጸሐፊ ወከሰተ
 ምስጢራት እግዚአብሔር በላላለ መጽሕፍቲሁ ለውሉደ ሰብአ ከመዘ ይብላ
 አኸያ፡ ሸራኸያ፡ በራኸያ፡ ኤልሻዳይ፡ አዲናይ እግዚአብሔር ሃሌ ሉያ፡ አላሃ
 አለሀ ላህ፡ ላሄ፡ ሉሄ፡ ኤልአሄ፡ ኤልማስ፡ ዋው ዋሕድ እግዚአብሔር አልፋ
 ወዎ፡

1ኛ/ /አላላ/ ዋ- ወ - ወ- ዌ- ዊ- ው - ወይ - ወዋ - ያ - ዎ

2ኛ/ /አጥብቅ/ ዋ - ው - ወ - ዌ - ዊ - ው - ው - ያ - ያ - ዎ

ዋው ዋካ ብርሃን ዘእምብርሃን ውሒዘ ሕይወት ዘበእማን ሃሌ ሉያ፡
 አላሃ፡ አለሀ፡ አሉሃ፡ ላህ፡ ላሄ፡ ሉሄ፡ ኤልአሄ፡ ኤልሻዳይ፡ ኤልማስ፡ ዋቃ፡
 ቤቃ፡ ዋህድ፡ እግዚአብሔር፡

3ኛ/ /አላላ/ ያ- ይ - የ - ዩ - ዩ - ዩ - ዩየ - ዩዋ - ዮ

ዮድ አደዌከ፡ ገብራኒ፡ ወለታኳኒ፡ የማን እግዚአብሔር ገብረት ኃይለ
 የማን እግዚአብሔር አለአለተኒ ሃሌ ሉያ አለሀ አለሀ ላህ ላሄ ሉሄ ኤልአሄ
 ኤልሻዳይ አሉሃ ዩዩዩ ዮዮዮ ዮም እግዚአብሔር አልፋ ቤጣ ዮጣ ታላስ ዮዳ
 ዮድና አል አለኒ በአሉ ስምከ ሊተ

4ኛ/ /አጥብቅ/ ያ - ይ - የ - ዩ - ዩ - ዩ - ዩየ - ዩዋ - ዮ

አዮጣ፡ አዮሐ፡ ኃያል እምኃያላን፡ እግዚአብሔር ሃሌ ሉያዮ አለሀ አለሀ
 አለሀ ላህ ላሄ ሉሄ ኤልሻዳይ አዮሱስ እግዚአብሔር ዮርዳናሳዊ በውስተ
 ጥምቀት ጸግወኒ ጸጋ መንፈስ ቅዱስ ከመ አትወለድ ዳግመ አመንፈስ ቅዱስ
 ሃሌ ሉያ አሜን፡፡

5ኛ/ ኛ - ኝ - ኘ - ኙ - ኘ - ኙ - ኘ - ኘ - ኘ

ኛኛ እግዚአብሔር ሃሌ ሉያ፡ አላሃ አለሀ ላህ ላሄ ሉሄ ኤልአሄ ኤልሻዳይ
 ኤልማስ እግዚአብሔር አብርሀ አላይንተ ልብዩ ወከሰት ምስጢራት መላእክት
 ወስብአ ሊተ

65/ ር - ን - ን - ን - ን - ን - ን - ን - ን - ን

ናርዶላዊ ኖን በውስተ ገነት ናዝራዊ በውስተ
እግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ አለሃ አለህ ላህ ላሄ አሎሃ አልላሄ
እግዚአብሔር ነፃ ነፃ ነፃ ንግረኒ ነገረ ዚአከ ከመ ለፌጽም ገንጠላ

75/ ፋ - ፍ - ፍ - ፍ - ፍ - ፍ - ፍ - ፍ - ፍ - ፍ

ፌ ፌማ ጠቢብ ጠቢባን እግዚአብሔር ፈልፈለ ንጹሐ አለም
ለሄኖክ በልሳነ ሰብእ ሰብአዊ ለአሉ አስማተ ፊደላት
ምስጢራተ እግዚአብሔር ሃሌሉዮ: አለሃ አለህ ላህ ላሄ
አልላሄ አደናይ ኤልማስ ፈታሒ ወፍቱህ ወፍቅር እግዚአብሔር
ማእሰረ ልሳንዮ ወክሰት ቃለ መለኮትከ በውስተ ልብዩ ሊተ

85/ ቫ - ቫ - ቫ - ቫ - ቫ - ቫ - ቫ - ቫ - ቫ - ቫ

ቫራቸያ ብርሃናኤል ቫቫኤል: አልቫቫ ከብካብ ዘገነት ወክሰት
ፍጥረት አስመ አልቦ ነገር ዘአይሰአኖ ለእግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ: አለሃ
ላህ ላሄ ሉሄ ኤልሄ አሎሃ ኤልሃዳይ አብሃሊ እግዚአብሔር አብርሃ
መንፈስከ በውስተ ልብዩ ከመ እርአይ ወእሌቡ ኩሉ ምስጢረ ሊተ:

95/ ባ - ባ - ባ - ባ - ባ - ባ - ባ - ባ - ባ - ባ

ቤት ባዕል ወጠቢብ ወባሲልያ ባቤል ቤት ብርሰብናኤል ባ
ብርሰድናኤል ብርሃናኤል ባራቸያ እግዚአብሔር ሃሌሉዮ የአለህ አለህ
ላህ ላሄ ሉሄ አሎሃ ኤልሄ ኤልሃዳይ አልማስ ብሩህ ወብርሃን
እግዚአብሔር በላ ለነፍዩ ለነ ውእቱ ረዳአኪ ወእንተ ብርሃን ዓለም
በባሐርዮ መለኮትከ ቤዝወኒ ወእጥብበኒ ጥበብ አንተ ቤዛ ኩሉ ዓለም ሊተ

105/ ፓ - ፓ - ፓ - ፓ - ፓ - ፓ - ፓ - ፓ - ፓ - ፓ

ፓጥ ፓኤል - ፓፓኤ - ፓፓሮስ ፓፕ ፀዳለ ብርሃን መሐዛ ፈለገ ምስጢ
እግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ የአለህ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ አሎሃ ኤልሄ ኤልሃ

ይ ኤልማስ ፓሲካ ፍሱህ ወትፍስሒት እግዚአብሔር አስተፍስሐኒ
በወኒ በኩሉ መዋኦለ ዘመንዮ ሊተ

ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ

የንጽንጋሌ: ጸላማምን: ጸሊስ: ጸጦስ: ጸጦላዊ: ጸልዮን: መከሰት
መተርጉመ አስማተሁ ለእግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ: የአለህ አለሃ አለህ ላህ ላሄ
አሎሃ ኤልሄ ኤልሃዳይ አደናይ ጳራቅሊጦስ መንፈስ ጽድቅ ዘበእማን
ብርሃን ጳደሬ እግዚአብሔር ጳራቅሊጦስ መንፈስከ ይህድር ላለሉዮ
መእኩን ጸዝዮናዊ ንጹህ ሊተ ...

115/ ማ - ማ - ማ - ማ - ማ - ማ - ማ - ማ - ማ - ማ

ማሩኤል ማሩታኤል ማእምረ ልብ እግዚአብሔር ሚም ሃሌ ሉዮ የአለህ
አለሃ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ አሎሃ ኤልሄ ኤልሃዳይ አደናይ አልማስ
እግዚአብሔር መሐሪ ወመስተሳከል ምልእ ውስተ ልብዩ ወህሊናዮ ጥበብ
አእምሮ ወጸጋ መንፈስ ቅዱስ ሊተ.

125/ ራ - ራ - ራ - ራ - ራ - ራ - ራ - ራ - ራ - ራ

ሮህ ራህማን: ሩህሩህ: ወረዳኢ: ርቱእ እግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ የአለህ አለሃ
አለህ ላህ ላሄ ሉሄ አሎሃ ኤልሄ አሎሃ ኤልሃዳይ አደናይ ሬስ እግዚአብሔር ራእዮ
ኩሉ ፍጥረት እርአዩኒ ገጸከ ወእስምአኒ ቃለከ ከመ እረኩብ ልብ ወንጽሐ
ህሊና ሊተ

135/ ላ - ላ - ላ - ላ - ላ - ላ - ላ - ላ - ላ - ላ

የአለህ አለሃ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ ሉሄ አሎሃ ኤልሄ ሃሌ ሉዮ ልብ
ብርሃን እግዚአብሔር ሃሌሉዮ የአለህ አለሃ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ አሎሃ ኤልሄ አሎሃ

ኤልሻዳይ አደናይ ሳሜይ ወልዑል እግዚአብሔር ላህየ ኩሉ ዓለም ለሰላም
በመንፈስ ጸጋክ ወለአካኒ በፈቃድክ ከመ እዜኑ ልአልናክ ለሰብከተ መሃላ
ቅዱስ ሊተ

15ኛ/ ዳ - ድ - ደ - ዴ - ዲ - ዱ - ዱ - ዲ - ደ - ደ

ይህ ፊደል በእርምጃና በአረብኛ ቋንቋ የሚነገር የሱባ ቃል ለምሳሌ ፉ
ወይም ኒዴ ሴት/

ዳል፡ ዱዋድ፡ ዳልው፡ እግዚአብሔር ሃሌ ሉያ፡ የአላህ አላህ አላህ ላህ ላሄ
ሎሄ አሎሃ ኤልሻዳይ ኤልማስ አደናይ እግዚአብሔር ደንጋጌ ኩሉ ፍጥረት
ደልወኒ ለመንግሥትክ ከመኢድምአ ወአረከብ ሕይወተ ለዘለዓለም ሊተ

16ኛ/ ዳ - ድ - ደ - ዴ - ዲ - ዱ - ዱ - ዲ - ደ - ደ

ዳዶር ሣዶር አላዶር ዳናት አዴራ ሮዳስ ዳኪሮስ አደናይ ዳሌፕ ድልው
እግዚአብሔር ሃሌሉያ፡ የአላህ አላህ ላህ ላሄ ሎሄ አሎሃ ኤልአሄ ኤልሻዳይ
ኤልማስ እግዚአብሔር መድኃኔዓለም ለኩሉ ዓለም አድህነኒ ወባልሐኒ
አምኩሉ መንሱት በኃይለ መለኮት ሊተ

17ኛ/ ጣ - ጥ - ጠ - ጤ - ጡ - ጡ - ጤ - ጡ - ጠ

ጣቃ፡ ጣጣኤል፡ ጥውርኤል፡ ጠኤል፡ ጡጣኤል፡ ጤ እግዚአብሔር
ጤሉያ፡ የአላህ አላሃ አላህ ላህ ላሄ ሎሄ አሎሃ ኤልአሄ ኤልሻዳይ ኤልማስ
ኢአብሔር ጣዕመ ኩሉ መንከር ወዕፀብ ግብሩ ጠቢብ በዲበ ኩሉ ዓለም
ሆኒ ጣአመ ሕይወት ወጥዑመ ዜናክ በኩሉ ጊዜየ ወበኩሉ መዋኢለ
የሆሊተ

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

21ኛ/ ዛ - ዝ - ዘ - ዘ - ዘ - ዘ - ዘ - ዘ - ዘ - ዘ

(TH)

ዛዋ ዝኩር ዛዛኤል እዜዛኤል

ዘጋጠፍፕረት ወዜና ሕይወት እግዚአብሔር ሃሌ ሉያ፡ የአለህ አለሃ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ ኤልአሄ ኤልሻዳይ ኤልማስ እግዚአብሔር ዝከረ ሊቃውንት ቅዱሳን ዘክሪያ ወባርከኒ ከመ እዜምር ስመክ ለዘለዓለም መንግሥትክ ሊተ

22ኛ/ ዛ - ዝ - ዘ - ዘ - ዘ - ዘ - ዘ - ዘ - ዘ - ዘ

ዘራኤኤል ዛይ ዘዋ ዝኩር እግዚአብሔር ሃሌ ሉያ፡ የአለህ አለሃ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ አሉሃ ኤልአሄ ኤልሻዳይ አልማስ አዶናይ እግዚአብሔር ዘመን ያደረገን ቅዱሳን ወዘመደ ሔራን ብፁአን ለአለየአምኑ በስሙ ወለደ ደፈጽሙ ትእዛዛቲህ ለእግዚአብሔር ከማሆሙ ኩነኒ ዘውግ ወዘመደ ከሰላላ ሄጃም ወእዚኑ ቃለ ትእዛዛቲክ ወእዘክር ቃለ ህግክ ሊተ

23ኛ/ ጫ - ጭ - ጮ - ጮ - ጮ - ጮ - ጮ - ጮ - ጮ - ጮ

ጫኤል ጨረቃ ጨርዋቅ ጨርቅያ ጨርቃቃኤል እግዚአብሔር ሃሌ ሉያ፡ የአለህ አለሃ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ አሉሃ ኤልአሄ ኤልሻዳይ አልማስ አዶናይ እግዚአብሔር ኩነኒ መድኃኒተ ሥጋ ወነፍስ ሊተ

24ኛ/ ቻ - ቻ - ቻ - ቻ - ቻ - ቻ - ቻ - ቻ - ቻ - ቻ

ቻቻኤል ቻቻቻኤል ቻቻኤል መቻቻኤል እግዚአብሔር ሃሌ ሉያ፡ አለሃ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ አሉሃ ኤልአሄ ኤልሻዳይ አልማስ አዶናይ እግዚአብሔር አብርህ ገጽዮ ወፍታህ ማእሰረ ልሳንዮ ወአንጽህ ህሊናዮ በኩሉ መዋእለ ደወትዮ ሊተ

25ኛ/ ቸ - ቸ - ቸ - ቸ - ቸ - ቸ - ቸ - ቸ - ቸ - ቸ

በራዝያ ለዝያ ሸራዝያ ኤልሻዳይ በቸኤል በራኤል በኤል ኤልሻዳይ አልማስ እግዚአብሔር በእሉ አስማቲክ ወበእሉ ቃላተ ሱባኦ ዘእጽናእኩ ኢይግጽፍ ወዘሰማእኩ ኢይተረሰፅ እስክ እሉተ ሞትዮ ሊተ

ሃሌ ሉያ የአለህ አለሃ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ አሉሃ ኤልአሄ ኤልሻዳይ አልማስ አልያስ አዶናይ እግዚአብሔር መሐሪ ወመስተሃህል ለውሉደሰብኦ ወለኩሉ ዓለም አህዳወኒ ወተሃህልኒ በስመ ምህረትክ ጽድቅ፡

26ኛ/ ገ - ገ - ገ - ገ - ገ - ገ - ገ - ገ - ገ - ገ

ዝግጥኤል እዝግጥኤል ምናቱር መራኤል አብያቱር እግዚአብሔር ሃሌ ሉያ፡ የአለህ አለሃ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ አሉሃ ኤልአሄ ኤልሻዳይ አልማስ አዶናይ እግዚአብሔር በስምክ ወበፈቃድክ ይኩን ልሳንዮ ከመ ነበልባለ እሳት ለእንብቦ መጻሕፍት ወለተርጐሞ ቃላት ወመፈክረ ልሳናት ወለጋልዮ ድርሰት ወለእጽንኦ ቅንያት ዘእጽናእኩ ኢይግጽፍ ወዘሰማእኩ ኢይርሰኦ ሊተ፡

27ኛ/ ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ - ጸ

ጀማን ጀም ጀምሊላ ጀማን ለሰጁማን ጁኤል ጀጁኤል ጀርባ ጀግኤል ጀብራኤል ግሩም እግዚአብሔር ሃሌ ሉያ፡ የአለህ አለሃ አለህ ላህ ላሄ ሉሄ አሉሃ ኤልአሄ ኤልሻዳይ አልማስ አዶናይ እግዚአብሔር ዘሰማእኩ በእዝን ኢይግጽፍ ወዘእጽናእኩ በቃልዮ ኢይርሰኦ ወዘጋለይኩ በልብዮ ኢይተር ሀበኒ ወጸግወኒ መንፈስ እኢምር ወመንፈስ ጥበብ ሊተ፡

28ኛ/ 2 - ግ - 7 - 2 - 2 - 7 - 7 - 3 - 3 - 7 / በትናን ሞግነገር/

ጋጋሌል ጋጋሌል ጋጋሌል ለግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ፣ ለላሃ ለላህ ላህ ላሄ ሎሄ ለሎሃ ሌልላሄ ሌልሻዳይ ለልማስ ሌልሻዳይ ለግዚአብሔር ለጥላም ነገርየ ከመ መእር ጥዑም ለውሉደ ሰብላ ማእሠረ ልሳጽ ከመ እትናገር ወእፈከር በቅደመ አህዛብ ወህዝብ ሊተ

29ኛ/ 2 - ግ - 7 - 2 - 2 - 7 - 7 - 3 - 3 - 7

ጋጋሌል ጋጋሌል ግርማማኤል ግርም ወገባሬ ኩሉ ዓለማት ጋጋሌል ለግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ፣ የአላህ አላሃ አላህ ላህ ላሄ ሎሄ ለሎሃ ሌልላሄ ሌልሻዳይ አደናይ ለግዚአብሔር ገበርክ ለነ ሕይወተ ዘለዓለም በቅደመ ገዢ ወናቅርብ ለከ ሰብሐተ ወእኩቴተ ለከብረ ሰምክ ወናበውእ ለከ ጋዳ ወቁርብ ለሰምክ ቅዱስ ከማሁ ቀድሰኒ ወባርከኒ በበረከትክ ጸጋ ሊተ ...

30ኛ/ ቃ - ቅ - ቀ - ቁ - ቂ - ቃ - ቁ - ቁ - ቁ

ቃፍ ቁፍ ቆህጌ ቃቃኤል ቃቃኤል ቀንተው ቀርነው ቀርነለው ቅማሽ አቅማሹን ለግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ፣ የአላህ አላሃ አላህ ላህ ላሄ ሎሄ ለሎሃ ሌልላሄ ሌልሻዳይ አደናይ ለግዚአብሔር ቃለ ለግዚአብሔር በኃይል ቃለ ለግዚአብሔር በአቢይ ሰብሐተ ቀድሰኒ ከመ አቀድስ ቅዱስ ሰመክ አንቅሐኒ ከመ አቀሰም ቃለክ ከመቀሣሣጌ ንህብ ጽጌያተ ገዳም ቀንየኒ ከመ እትቀንይ ለከ ቅንያተ ሐዲስ በቤተሰብሐቲክ ሊተ

31ኛ/ ካ - ከ - ከ - ከ - ከ - ከ - ከ - ከ - ከ

ካካኤል ከሰብኤል ከር አኬር አላኬር ከራላይሶን ካፍ ብሂል ከሐሊ ለግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ፣ የአላህ አላሃ አላህ ላህ ላሄ ሎሄ ለሎሃ ሌልላሄ ሌልሻዳይ አደናይ ለግዚአብሔር ኮንከነ አንተ ሕይወተ ዘለዓለም

አንተ ካህት ለዓለም በከመሊመቀ ለመልክ ጸዴቅ ከቡር ወሰቡህ በምክ ቡሂኒ ብርሃነ በውሰተ ልብየ ከመእበርህ ሊተ ...

32ኛ/ ቫ - ቫ - ቪ - ቪ - ቫ - ቫ - ቪ - ቫ - ቫ

ቫቢር አልቫቢር ለቫያ ቫራቫያ በራቫያ ቫቪኤል ለግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ፣ የአላህ አላሃ አላህ ላህ ላሄ ሎሄ ለሎሃ ሌልላሄ ሌልሻዳይ አደናይ ለግዚአብሔር አርሁ ለናቅጸ ልብየ ወፍታህ ማእሰረ ልሣንየ ትከሰት ከናፍርየ ወእፋየ ያየጽአ ሰብሐቲክ ወእነግር ለምሳለ ዘለምትካት ለዜምር ወእሌቡ ፍኖተ ንኡስ አሌብሐክ በመዝሙር ወበመበንቆ ለሰምክ ቅዱስ ሊተ ...

33ኛ/ ሀ - ሐ - ረ - ገ - ገ - ሄ - ሄ - ገ - ገ - ሄ - ሄ

ሃሌ ሉዮ ረያል ሕያው ሃሃኤል ሃሌ ሉዮ ዘህሉ ወዘይኔሉ ለዓለመ ዓለም ለግዚአብሔር ሃሌ ሉዮ፣ የአላህ አላሃ አላህ ላህ ላሄ ሎሄ ለሎሃ ሌልላሄ ሌልሻዳይ አደናይ ለግዚአብሔር በከመ ከሰትክ ሎሙ ለሄኖስ ወለሄኖክ ለኖህ ወለመልክ ጸዴቅ ካህን ህቡአተ አሰማቲክ ወምስጢራተ ሰማያት ወምድር ወነገረ ኩሉ ፍጥረት ከመ ይጽሕፉ መጻሕፍተ በእሉ አሰማቲክ ወበእሉ ቃላተ ፈደላት በልሳናተ ሰብላ ዘሉባ ከማሆሙ ከሰት ምስጢረ ጥበብ ወእእምር ወኃርየኒ ከመ እንግር ቃለክ ወእበየ ሰብሐተ መለኮተ መንግሥትክ ለ ለግዚአብሔር ወእምላኪየ ሴሰየኒ ሕብስተ መንፈስ ጥበብ ወእስትየኒ ወይነ መንፈስ እእምር በኩሉ መዋእለ ሕይወትየ ሊተ ለገብርክ አገሌ ...

ገቢር 1ኛ/ የአንፋር የዶቅማ የምስርቶ ተቀጽላቸውን አበባቸውን የቀጠጥና የአቶቶ የጥጃ ጨንገር የሎሚሽት አበባቸውን 49 የእፀልቡና ሥርና ቅጠል የእፀልባዊት የምስንጭር ቅጠልና ስር ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦ በነጭ ማር ከአለት በወጣ ፀበል በጥብጦና በጠርሙስ ውስጥ ለሸጌ ለሰባት

ን ማቆየት፡ ከዚያ ለውጥ በሻሽ ለጥሎ በሰማያዊ ጠርሙስ ውስጥ ለ
ትና ቀትር ማታ ለሰባት ቀን ለየደገሙ ለንድ መለኪያ በቀን በሆነ
ጠጣት፡ ሲፀለይ በንጽህና ተጠንቅቆ ነው፡፡

2ኛ/ የምስጋናዊ ቅጠል የቀንጣፋ የቆንጥር ተቀጽላና
ፀመአዛ የእፀዮዲት ስር ዘዌ አበባ የእፀኮሞል የጂባራ ፍሬና
ገፍትን ሁሉ ሰብስቦ በጣዝማማር ለውሶ በጠርሙስ አሸጎ ለአርባ
ዓት፡ ከአርባ ቀን በኋላ የሰጉን አንቁላል ዛጉል በእሳት ጠብሶ መጋጠሙን
ከጀመሩ የሊድህናት አብነት ቅመም በአርባ ሎሚ ውኃና በጸበል ሌላ
ል አድርጎ በጥብጦ ከገበታ ላይ መድኃኒቱ የአለበትን ጠርሙስ አስቀምጦ
ፖ ሲጨርሱ የተወቀጠውን የሰጉን አንቁላልና ዛጉል ዱቄት ለሌላ
ኪያ የሚሆን መጨመር፡ ገንፍሎ ከገበታው ላይ የፈሰሰውን አብነት በሌላ
ጉሳ ላይቶ አስቀምጦ አንድ መለኪያ ለሃያ አንድ ቀን ወይም ለአርባ ቀን
ጠጥ መጸሕፍትን ማዝብ፡ የሚማሩትን ትምህርት በየጊዜው ማጥናት
ከዚያ በኋላ ድርሰት ለመድረስ ቅኔ ለመቀናት ለመፈላሰፍ ጊዜ
ካድበትም፡፡

3ኛ/ ለማንኛውም ነገር አዘውትሮ መጸለይና የጸለዩበትን ጸበል
ጣት በጥቁር ሽንብራ ቂጣ በዘቢቢ አዘውትሮ ለየደገሙ መብላት ወይም
ት ነው፡ ይህ መጽሐፍ አእምሮ ዘመንፈስ ቅዱስ ነውና፡፡

4ኛ/ የምስጋናዊ ቅጠል፡ የእፀመአዛ ስር፡ የቆቅ ሥጋና ሐምት
ላይ ወቅጦ በነጭ ማር ለውሶ ለአርባ ቀን ለየጸለዩ ግማሽ ማንኪያ
አፋብ ማንኪያ መዋጥ ነው አለማስታገጥ፡፡

መከሰተ አእምሮ ወላብነት

1ኛ/ ጎሰድቃሌል፡ አብድርቃሌል፡ ያድርቃሌል፡ ለቅናቃሌል፡ ለቅጋሊድር፡
ገሴዴቅ፡ አተርጋም፡ አትሪኮን፡ በርፎሪኮን፡ በርሰቤሌል፡ ለብርሀ ልብዮ
ወአስሐል ልሣንዮ ከመሰይፍ ስሐል ሊተ ለጉብርክ አገሌ፡፡

አደራረጉ በሰሚዛ /ሰንበል/ ቅጠል ሦስቶች በሆኑ ላይ በእፀ ሳቢቅ
ቅጠል ውኃ በሴት ቀስት ብዕር ጽፈህ 49 ጊዜ በመገፈቅ ሌሊት ደግመህ
ከንብ አውራ ጋር በነጭ ማር ለውሰህ ዋጥ፡ ደግመህ አድርግ ለድምፅ
ለድርሰት ይሆናል፡፡

2ኛ/ ለትምህርት፡ የቀንጣፋ የእንም ተቀጽላቸውን አፈር ሣታሰኝ በትከል
ድንጋይ ወይም ከአለት ላይ ወቅጦ በጥቁር ሽንብራ ቂጣ በቦዶ ሆድ ለሰባት
ቀን አብላ፡ ወይም በሱፍ በኑግ ጭልቃ ከነጭ ማር ጋር በጥብጦ ለሰባት ቀን
አጠጣ፡፡

3ኛ/ ለቅኔ፡ የሰው ነገር፡ የውሻ በርበሬ /እፀሲእል/ የዕፀ ልባዌ የቆንጥር
ሥራቸውን ወቅጦ በሻሽ ሸፍነህ በጉንጭህ አድርገህ ቅኔ ለመቁጠር ግጥም
ለመግጠም ሞክር፡ ደግመህ አድርግ ይገለጥልሃል፡፡

4ኛ/ ለመከሰተ ጥበብ ወነገር፡ የዕፀሣቤቅ፡ የምስርቶ የሴት ቀስት የአስተናግር
ቅጠላቸውን ቀንበጣቸውን ወቅጦ በጣዝማ ወይም በጥንክዝና ማር ለውሶ
ጧት በባዶ ሆድ ለሦስት ቀን መዋጥ ነው፡ ጠሙን ውሎ የኑግ ጭልቃ
ይጠጣ፡ የእፀልቡና የዕፀዮዲት ሥራቸውን ለብዙ ቀን ያላምጥ፡ በበላዩ
የሚጸለየው ጸሎት፡፡

አልዓሊም አሸሂድ ዓልሙአሊን አልሐኪም አልሐረም 49 ጊዜ ድገምበት፡፡

ጸሎተ ዘረደሽት፡ እሜልም ከሜልም ሮሜል አጋሚርን ካሌል አንጐድጉድ ሐዳድኤል አዝም አጽሎማዮን ወፈለገማዮን ሲፎን አደመስከድ ዝምዝናመሩ ዘተጽሕፉ በጸፍጸፈ ሰማይ ከማሁ ልብዩ ቃለ እግዚአብሔር ከመ አከስት ምስጢራተ ጥበብ ሰሰሙ ሊተ/ በቡና ተቀጽላ ሟፀ ጊዜ እየደገምከ ከቅጠሉ ጋር ቀቅለህ ጠጣ

"ተመጅ ፈቀጅ ቶጀል መጀል ቲላቅ መቲላቅ ቲላቅ ከሰት ምሴ ለአንብቦ መጸሕፍት ወለተርጉም ቃላት ሊተ" ሟፀ ጊዜ በደድህ ህ አላምጥ፡ በውኃ እየደገምከ ጠጣ ለብዙ ጊዜ፡

"ከላሚናት ኢባናጢስ ዱኤል ጸዱ ቀለዱ ህዱኤል ኢዮብሆን አፈላኤል ማስያስ እየሰሰ ከርሰቶስ በእሉ አስማቲክ ዘአጽናእኩ ኢይግኦ ድፍ ወዘሰማእኩ ከመ ኢይርሣእ አብርህ ልብዩ ከመፀሐይ ብሩህ ሊተ

ቁንዶ በርበሬ ሟፀ በቀን እየደገምከበት ሰባት ፍሬ ብላ

በሰመ እግዚአብሔር ፍና ፍና ኩና ኩና ፍልፍልና ፍልፍልና ሽግ ስማን ቆሬ ቆርቆሪዎን ቆሺር ቃላቲክ ዘተሰወሩኒ ዘአጽናእኩ ኢይግኦ ያጽናእኩ ከመ አጽንእ ኢዴር አላዴር ጋሌስ ጋሌጋስ ቤርባቤህ ቤርባቤ ተ አፍ ወልሳን አብርህ አላይንተ ልብዩ ሊተ ለገብርክ ሟፀ ድገም፡

ቢር በእንጐችት በእፀ መእዛ ሥር የምስንጭሮ ቅጠል ሁሉንም ወቅጠ ማር እየደገምከ ለሰባት ቀን ብላ፡

"ቆሐን ቶንካ ሐቆጋ ቆጠሽ" በአራት ጥፍሮችህ ላይ በነድ ቀለም ጸፍ ቀን ደጋግመህ ላሰ፡

10ኛ/ "ቆርናኤል ቆቶርናኤል ገተርጉናኤል ሐጽበጽ ነበልባል ነቀርቃር ረሰየኒ እግዚእ ከመ አንብብ ቃላተ ለተናግሮ ጥፁም ሊተ" በጥቁር ፍየል ምላስ ላይ ጸፍና ሟፀ ደግመህ ብላ ተናጋሪና ተሰሚ ትሆናለህ፡

11ኛ/ "ሐረፍ በጽሐረጅ፡ በጽ ነበልባል ነቀርቃር ጠሬኬር ገሚናድር ቁልናጽር ከሰት ሊተ ጥበባተ ዘአጽናእኩ ከመኢይግድፍ ወዘኢያጽናእኩ ከመ አፅንእ ሊተ" በጥቁር ወንድ ፍየል ምላስ በሰባት ቀለማት ጽፈህ ብላ ሟፀ ጊዜ ድገም፡

12ኛ/ "አርክምና ከምና ኩል ኩል ኩል ፍርቅና ሚሎስ ወጋዴም ቁቱናፌ ቁቁረን ቁጽር ቃለ እግዚአብሔር ወቃለ ድረሰት ሊተ" ገቢር፡ በሰባት ዘቢብ ሟፀ ደግመህ ብዙ ቀን ብላ

13ኛ/ "ፍናወ አብጦር አድናጦር ዘበእ ውስተ ልብዩ ቃለ እግዚአብሔር ከመ አጽንእ ወኢይግድፍ ከሰት ሊተ ምስጢራተ ሊተ" ገቢር በሟፀ ቁንዶ በርበሬ ሰባት ጊዜ ደግመህ ሰባት ፍሬ ለሰባት ቀን ብላ ወይም በጉንጭህ ውስጥ ይዘህ ድገምና መጨረሻ ዋጠው

14ኛ/ "ጳጉ ጳኩ ከጳኩ ሳጦር ሳጦር አላጦር አግናጦር ዘአብራህኩ ልቦ ለሙሴ ወዘፈታህኩ ማእሰረ ልሳኑ ከማሁ ፍታህ ማእሰረ ልሳንዩ ወአብርህ ልብዩ ከመፀሐይ ሊተ"

ገቢር የዕፀዮዲት አበባ የጥጃ ጨንገር አበባ ሟፀ ቁንዶ በርበሬ በነጭ ማር ለውስህ በቀን 49 ደግመህ ለሰባት ቀን ብላ፡

15ኛ/ "ፈታሔ ሰማይ መሳከዊሁ ለፀሐይ በድምድማኤል ስምከ ዘያቀልጦ ለአሳት በድምድማኤል ስምከ ዘያፈልሆ ለማይ በከፍትናኤል ስምከ ዘያረውጽ ለነፋስ አኸያ ሸራኸያ ኤልሻዳይ አፋጽ ልሳንዩ ወአብርህ ልብዩ ከመፀሐይ ብሩህ ሊተ" ሟፀ ድገም በዘቢብ እየደገምከ ሰባት ቀን ብላ

16ኛ/ ለዘሊያገድፍ፡ የአረግ ፊዳ ተቀጽላ፡ ሰባት ቀለማት አብርሃ ትል /ሌሊት/ የሚያበራ ትል/ ሁሉን በአንድ ላይ ወክሎ ለከሰሰው ከትከሻ ላይ መጠቀር ነው፡፡ መፍትሔ ሐብትም ይሆናል፡፡

17ኛ/ "ታዳታሁ ታዳታላሰ 3 ትዳትየሰ ከሰት ሊት ምስጢራት ጥበብ ሊት ለእገሉ" ለወንድ በወንድ ፍየል ለሴት በሴት ፍየል ምላሽ ጽፎ ከዚህ ጊዜ ደግሞ መብላት ነው፡፡

18ኛ/ "እብድርታኤል ሰድርታኤል አትናፈድር"

በስሚዝ ቅጠል ላይ በሴት ተስት ብዕር በዕዕሳቤት ቅጠል ቀለም ጽፎ ደጋግመህ ብላ፡ ቢገኝ የስሚዝ /ሰንሰል/ ሦስት መንታ ቅጠሎች ላይ ሦስቱን እስማዮች በየአንዳንዳቸው ላይ ጽፎ መብላት ነው፡፡ ለዘሊያገድፍ ለትምህርት፡

19ኛ/ "ሸላልኤል፡ ዘበድናኤል፡ ናቅናኤል፡ ከሴት ላዕለ ልብዩ ምስጢራት ኩሉ ለአንብቦ ወለተርጉም ቃላት ሊት"

ወይን ቅጠል ጨምቀህ ከጥፍርህ ላይ ጽፎ 49 ደግመህ ላሰ ወይም አልሰ፡

ዘሊያገድፍ የሚያሰረዝ

ገጫ ተቀጽላ ያመድማዶ የኑግ ሥር በነጭ ለጋ ማር ብላ ወይም

የደቅማ ተቀጽላ ከኑግ ጋር ወቅጠህ በትንኝ ወይም በጥንዚዛ ማር

አብላ፡

ተ ቃለ እግዚአብሔር ላያኤል ወለሚሎኤም ሳሙኤል ጋዴን ወለሰነኔ ለአቶዩ ከመ መላጸ ለኩሮስ ፎሮስ ሉያያ አቅለባ ተርጋው ገርዮስ አርጣናኤል ሳሙኤል ዘሩፋድኤል፡

በበድንቃኤል፡ ዘሩፋዳኤል፡ በዘንዳታኤል፡ ናትናው፡ ጻፍላ፡ አውላልኤል፡ ቢቢኮቃኤል፡ አጠኤል፡ ኤል፡ አቅለናኤል፡ አልባኩን ሐዘኩን ሆህ ጌ ኩና ኩኩና ጌ ኹና ፍልፍልና ጌ ሹማን ቀጥቀራ መጽሐፈ ኤልያቄም ቁልኤ እግዚአብሔር የሴዶት ሞገስ ቃል ወቀሳሚ ልሳን በጋይላ እሉ እስማዮ ቃላቲክ ቁጽር ቃላቲክ ዘተሰወረኔ አሰራው ልብዩ ሰፋህ ውቁልፈተ ልሳንዎ ፍታህ ወረሰየኔ ድልው ከመ አይግድፍ ዘእጽናእኩ ወከመ አጽንኤ ፍጡና ዘሰማእኩ አይርሳእ ዘኮነ ቃለ ወይቢሉ ናሁ ቆሀብኩክ ልብ ብሩህ ወህሊና ንጹህ ለአሚሃ ተከሰተ ሎቱ ለፍጡራን ሰሞሙ ወአብአሙ ውሰተ ታቦት ወአይርሰአሙ እስከ እለተ ሞቱ፡ ከማሁ ዘሰማእኩ አይርሰእ እስከ እለተሞትዮ ወከሰትክ ሎቱ ለሂኖክ አርባቱ ምስጢራት ዓለም ከማሁ ክስት ሊት ምስጢራት ኩሉ፡ ዘእጽናእኩ ከመ አይርሚእ ወአይግድፍ ልብዩ ክስት ወአንቅህ ህሊናዩ እምነዋመ ሐኪት ወዝንጋኤ እስከ አፈጽም ተግባርዩ ወይኪልህ መዝሙረ በዚማ ሠናይ ከመ ያፈድ ካህን አዶናይ ጌ ኤልሻዳይ ጌ ኤልኦኔ ጌ ዮፍታሔ ጌ ፍታህ ማእሰረ ልሳንዩ አትናኤል ጌ አልፋ ወዶ ዘሃሎ ወዘይሂሉ ሃሌሉያ፡ እስከ ለዓለም ፈነወ ኅቢዩ መንፈስ አሳት ሚሎስ ዘፈነውክ ሎሙ ለእርድኢት በጊዜ ሠለሱቱ ሰአት ወሃምሳ ሁለት ሱቴ ነበልባል ዘመንፈስ ቅዱስ በጽርሐ ጽዮን ቅድሳት ከማሆሙ ፈንውልዩ መንፈስ ጸጋክ ወይህድር በላእሌዩ ወያለብዎኔ ፍካሬ መጻሕፍት ወለእጽንኤ ልሳናተ ዓለም ወይኩን ልብዩ ብሩህ ከመፀሐይ ወከሰት እአይንተ ልብዩ ወፍታህ ማእሰረ ልሆንዎ ለአንብቦ መጻሕፍት ወለተርጉም ቃላት ሊት፡

ገቢር እፀ ቢርዚሊ ሥሩን ቅጠሉን እፀመእዛ እፀሮማን እፀ አሰራኤል /ቀጠጥና/ ጽጌረዳ፡ ቀጋ፡ እምጃ፡ አበባቸውን የአቶች ሥር ሁሉንም ደቁሰህ በነጭ ማር ከአለት በወጣ ፀበል በጥብጠህ ሰባት ቀን አሸገህ በሰባተኛው ቀን አውጥተህ አጥልና በቀይ ጠርሙስ ውስጥ አድርገህ ለሰባት ቀን 7 ጊዜ እየደገምክ እንድ መለኪያ የሚሆን ጠጣ፡ ወይም አጠጣና መጻሕፍት ስታነብ ዋል፡፡

/ጸሎት ዘሊገናድፍ/

ርደሬን ለርከሬን ቆጽሐ ጋራጋሬን ኩና ፍልፍልና ናትርባላ
ባለ ለሳት ታቦራዊ ለፈልፍል ጥላዩ ከህነት ውስተ ልብዩ ሊተ፡

ገቢር የእፀ ቤርክል ስር የቀጋና የሮማን ለበባ፡ የእፀመኣዛ ስር
ነገግፎ ቅጠል፡ በሊጋ ማር ለውሰህ 49 ጊዜ ለየደገምክ ግማሽ ማገኘ፡
፤ ሆኖ ብላ፡ ወይም ለብላ የራሱ ውስጡን ይሰማዋል፡ መጸሐፍት ለገባ፡
ህርት ለጥና ወይም ለስጠና፡

ርዕዮተ ህልም ወራሪ

15/ በስመ ለግዚእብሔር መሐሪ መመስተግብር ደመድሳ ገብረ
መላእክተ ብሥራት በመደገግኑ ነገር ደና ስለም ወዲና ወዲት ወዲም ሊገና
ሱቡሐናኤል ለገተ ኩግሌል ወናሁ መልክ ጥራት ቢገኝ ማለት ለውግ
ገግረኒ ዘጎለዩ ልብዩ ወእስምእኒ ዘይመጽእ ሰናዩ ወእስፍ ቢላሃሃዩ ወዲት ነገር
ዘንቀ ዘመን ሊተ ለገብርክ፡

ገቢር ሻማ ለያበራህ የእፀባቤትና የወደራ ቅጠል ንግሥት 49
ድገም፡ በየቶት የከርመድ ገቢታ ተንተራሰ፡

25/ ያቶሎቶን ሜኬጅሎ ተርምያኤል ረቢ በላ ሂሳ ያገለገላ መሥራላ ገ
መልክ ፀሐይ ወመልክ ዘንቀ ዓለም ከመ ትንጋረኒ ነገር ደላዩ ወንጌ ዓለም
ሊተ፡

ገቢር የአረግ ራሃውን አረግ ግንድ ለገደ ግንዛታ ለርርገህ በሻሻ
ሸፍነህ ከራሱህ ላይ ለርርገህ 49 ጊዜ በሱባኤ ለየደገምክ መጽናት ነው፡

35/ ቆፍ ጀርባያል መሸለሹን ያተላቱን ረቢ ሐላግ ሐላግን ለሐላግ
አልመከኑን ላህ ላህ ወላህ ለላምጽሰም ነፃ ቅዱስ ፍጹሙ ማለት
ለግዚእብሔር ከመታርላየኒ ህቡለቲህ ለእግዚእብሔር ባረቃደ ለእግዚእብሔር
ለመሐልቲክ ወተማህሀሀንኩክ በስመ ለብ ወወልድ ወመገደስ ቆዳላ ለርላየኒ
ነገር ደላዩ ወኩይነት ዓለም በስመ ላህ ወላህ ለላም ጽሰም ነፃ ቅዱስ ፍጹሙ
መልክ ለግዚእብሔር ከመታንግረኒ ነገር ደላዩ ወንጌ ለገደ ለውሃ ወላህ
ወእመሂ ለኩዩ ዘይከውን ኩሎ ሊተ ለገብርክ ለገሌ፡

49 ማታ ስትተኛ ድገም፡ የእርገፍጋሬ መስቀል በእንጉደህ ለሰር፡

፡5/ የኃላ ተህዳር ስንት ጊዜ አልቆም ይሄን እውነተኛነት
በ ወደ መሬት ቀደስ የሚያገኝ ጊዜ ምን ያህል ይህ ወጣት
የሰጠለት ሰላም መመለስ በይዞ መሰጠት ቀደም ይሁን
የአርሲ አደገት አላገዝቦ ሰጢር ከተ ምስጢር ሊተ ...

[illegible]

በዚህ የሰላም ቅጠል የሥሩ የርዕዩት አቶች ምስርቶች፡ ቅጠሉና ቅጠሉን
 ላይ እኔ እየሰሰሰ አንገራችን ነግሳቱ ቅጠላቸውን ሥራቸውን ስለነግሩ
 ቅጠሉ ጧትና ግታ ስትደግፍ አጠላኩ፡ ኗጋሙ 49 ጊዜ ነው፡ ማጋጠሙ
 ሀልፍ ቀጥሎ ተገብሞ ሆነ ተቀምጦ በራሱ ይታዩሃል ይኸውም
 ሕይወቱን አንደኛው ተመሳሳይ ባላቸው የሚታይ ነገር ነው፡፡

११/ अथवा

[illegible]

ጤር የአፋቢቱን ሐረግ እንደጥሞት አድርገን በጠሌ፤ ስር ብትሆን በቀይ ሐር አሰረድና በራሱ ላይ አድርገን 30 ጊዜ ይገመገማል፡፡

ማህበረ ሰላማዊት አገልግሎት ቤትና ሌሎች የሰላም
ደብዳቤ ለጥንቃቄ ማረጋገጥ አገልግሎት ለሰጣቸው ሁሉም
ሰላማዊ ሰራተኞችና ሌሎች የሰላም ሰራተኞች ስላሉት
ሰላም ሰራተኞች ስላሉት ሰላም ሰራተኞች ስላሉት
ሰላም ሰራተኞች ስላሉት ሰላም ሰራተኞች ስላሉት

ግንኙሳ ወጥቆል መላከት አጥላብሮ መታለል ደብረ
 ናለ ጊዜ መላከት ጥሪት ወጥጥያት በሆነ አጥላብሮ ጭረ ጉጥ
 ትገጥሩ ነገር ከሱ ገደ ተጋብሶ ወራት መላከት ለመጀመሪያው
 ጊዜት ወልድ ቂሱት መገደብ ቅዱስ ቂሱት ለላከተው ለሰው
 ያህል ግንኙሳ ይያጽኑ ጊዜ ለማን ለጥሪት ወጥጥያት ገን ያገር
 ይገጥሩ ነገር ይህም ከሱ ላህ ወላህ ለገላህ ወላህ ወላህ ገን ጊዜ
 ላለክ ዛሬ ለሰት ከሆነ ትገጥሩ ከሱ ነገር ማገር ገንጽ ጊዜ ገደ
 በሱ ጊዜ ወራት መላከት ለመጀመሪያው ማን ጊዜ መላከት
 ጥሪት ገጥቆል፡ በፊቅ አጥላብሮ ያረቢ ተራት ለፊቅ ለገጥ
 የ ያስጠረ መላከት ወጥቆል ለሚ ሆነ ወላሚ ለሱ ጭረ
 ጊዜ ወጥቆል ከሱ ጊዜ ሲተ...

አልጠኩን አልጠኝ አልጠፍ ፍፍኔል ታላል ወታላል ጠቢር
ጠቢር አልቅብ አርአየኝ ነገር አላላ ወጥ ወላላ እኩዋ አልጠጥጠር
ጆባር I አየን አይዋና በሐቅ ተራድራል በበጃና ወራት ነገ ገዢ
ዳላክ ቢራት ዘጥህል አርአየኝ ርዕዮት ዓለም ወጥቶት ግጥ
ም ዘይወጽእ በላላዋ ወበላላ አገሪ ሲተ ለገብርክ አገሪ

ገቢሩ የዳብዛ የሎጂ የዘገባ ሥራቸውን እንደመገባጀ
ይመቹጠሪያ ይዞህ በሰጣሌ 49 ጊዜ ደገፍ:

7ኛ/ ኩቪ አባተኛ አላሁማ ረቢ ባንሌል በቫሌር መርቫሌር መጽሐፍ
አርአየኔ ፍጡነ ሊተ፡

እገህገህ ለሠርክላኑ ሠረረዘ ለልወቄድ ለልወላህ ለርአየኔ ም
ወገብብክ ለሰግድ ለክ ለግዚእየ ወእምላኪየ ለየሱስ ክርስቶስ ከመ ትረ
መንፈስ ቅዱስ በላሌየ ወበላላለ ዝንቱ ማይ ወከርታስ

ጨብሠጨር ጨበር ፯ ሳብጂ ቡርጃ መቶ እንዲሆን
ለቪመጂር ፍጨርጨን ዑርጂን ንዑ ጎቤየ መላእክተ ምህረት ወብጽሐ
አርአየኔ በራእየ ለው በጽሕፈት ወኢትብሉ ለፌ ወለፌ ሰባ ጸዋሊ
ለገቢረ ተእምር እነ ፍቅርከሙ አገሌ፡

ንሉ ጎቤየ መላእክተ ራማ አሂዘከሙ ብሥራተ ዜና ሎንቄ
ሆብ ከጋር ቁቁጭ ነጭቅ የቅዱም ፯ ልብሳቃም አናርቃም አት
ወልልማገን አርዬ ብቅታም ንዑ ጎቤየ ከመትንግሩኒ ነገረ ጥበብ ወትረ
ፈቃደ ልብዩ ዘእዘዝኩከሙ በሰመ እግዚእየ ለየሱስ ክርስቶስ በዛቲ
ወበዛቲ ሰአት ሊተ ለገብርክ አገሌ...

ገቢር መጀመሪያ በሱባኤ አየጸምከ በንጽህና ፯ ጊዜ በየቀኑ
በነጭ መቁጠሪያ ነጭ ልብስ ለብሰህ ከአጠገብህ ወረቀትና ውኃ አሰቅ
ለአንተ በራሊዩ ካልታዩህ በጽሁፍ መልእክታቸውን ያስቀምጡልሃል፡ የ
የክርመድ የርገፍጋፎ የልምጭ መስቀል ጸሎቱን በሐረግ ራሣ ቅጠል
ጽፈህ አብረህ ያዝ፡

8ኛ/ ጨብሰጨር ጨናር አሊስ ቡዕጂ ቡዕርጂ ማሰምጂ ፍጨናጨ
ከሰት ወፈጽም ፈቃደ ልብዩ፡

ራፈድ ፯ ነፃ መላእክ ራማ አሂዘከ ብሥራተ ሎንጨ ቀጸክ
ጨ ቀለም ልብስ ቃለም ለናርቃርም በአል ማንጦ ለርአየ በቅታም

መላእክተ ምህረት ወሃህል ፍጡነ ጎቤየ ምድባባሃ ምርባባሃ ኮን በኮን ቫን
ወቫንጦ፡ ውቅያኖስ ፌሌንታዎስ አርአየኔ በህልም ወበራሊዩ ሊተ ለገሌ 49
ድገም፡ በሰባት ቀለማት ጽፈህ ያዝ፡

9ኛ/ ጨርቅ ለርቅ መርናኒኮ ጨርናኒኮ ሲል ሑል ሌልሑል ግል ሴል ራል
ኪል ዋል ኤል ዜል ቱል ቤል ቴል ሃል ኔል ኤል የል ዴል ጌል ጤል ጸል ጸል
ፌል ፕል ኩል ጉል ቁል ፕል በአሉ ቃላተ ፊደላት አርአየኔ ነገር ህቡአቲክ
ወነገረ ዚእየ ዘይመጽኦ በላሊዩ በበላላለ ዝንቱ ዓለም ወበላላለ አገሌ ሊተ
ለገብርክ አገሌ

ገቢር ከታጠብከና ንጹህ ልብስ ለብሰህ የወገርት የእፀ መናሂ የግዜዋ
ሥራቸውን ታጠንና የእፀሳቤቅ ስር በአንገትህ አሰረህ በቀን በማታ ሰባት ግዜ
ድገም፡ የኔን የአገሌን ወዳጅ የአገሌን ነገር አሳየኝ በል ያሳይሃል፡

10ኛ/ አልወሂሃ መያሽማሽሊደን መያቸመጢስ ከሂን ከልሙሳጂ አላሐውላ
አንትሙ ፍሐንያ አርአየኔ ኩሎ ነገርየ ሊተ...

ገቢር በመስታዋት ላይ ጽፈህ 49 ጊዜ ማታ ማታ እየደገምክ
ተንተርሰህ ተኛ፡ እስከ ሰባት ቀን ምልክት ካላየህ በሌላ ቀን እንዲሁ አድርግ፡

11ኛ/ “መያሲር የቶራካኤል ገብርኤል ሙራኤል 100 ሙራድኤል 100
ሱራካኤል 100 አርአየኔ ራእያተ በህልም ወበገሃድ ነገረ ዚእየ ወነገረ ኩሉ
ፍጥረት አመሂ ሠናየ ወእመሂ አኩየ ሊተ ለገብርክ አገሌ” በነጭ እጣን በነጭ
ሽቁ ሰባት ጊዜ ደግመህ ተኛ፡ የሚመጣውን ያሳይሃል፡፡

የጥንብአንሣ አሞራ ልብ ታጥኖ መተኛት ጧት በልቡ ከሰል
ጫንቃው ላይ ወይም በቀኝ ትከሻው ላይ መጠቆር ነው፡ ለህልም ለራሳይ
ለጥበብ የሚሆን ነው፡ ከዚህ በኋላ ሁሉ ይሠምራል፡፡

የጠንክራ ተሰጥ ወይም የጠንክራ ለገጠተ መነሻ
በገንዘብ ለገጠተ 49 ለገጠተ ተሰጥ::

ገዢ ጸሎት በነፅ ቀለም ወይም በዕፅዋቤቅ ቅጠል
ቅጠል ጨቀህ ጽሁፍ ነጭ ለገጥ ሊያጤስበት 49 ደገም፡ ግዛ ደገፍ
ይመጣል፡ ለገደቀበህ ሲገልጽ ነው።

49 ጊዜ ነፃ አጣን እያጠበክ ወይም እየላመጥከ ሰባት ቀን
ድጉ፡ መጀመሪያ ያስደነግጥሃል አትፍራ::

ሰዓት ጊዜ ደግመህ ስትጨርስ ጸሎተ ለግዚላትን ማርያምን ጨምሮ
እኔ ነጭ ለብሰህ ጢጅባር፡ ነጭ ለግን፡ የጽጌረዳ ለበባ፡ የጐበዝ ጠቀሰ
ርት ቅጠልና ስር ለያጤስክ ጸልይ፡

በዕብን በረድ በሌላ ላይ በሰዓት ቀለማት ጽፈህ ከርሴ ለጥህ
ጠይቅ ቅጠልና የእፀሃቤት ቅጠል ጉዞገዛህ ላይ ጊዜ ደግሞህ ተኝ፤

ገቢሩ የወደራ ቅጠል ጉዞተኝ የጠለገጀ ለር ይዞ ማታ ሲተኙ 49
ጊዜ መድገም ነው፡ የምታደርገውን ያሳይሃል፡

እንሆን አስኪይ እስኪሆን ከእነ ሠረረዝ አልወዳድ አልዊት
አልወላህ አርአያን ነገረ ምስጢርዝ ወንግብክ ሊተ ለእገሌ፡

እስግድ ለከ እ ለግዚእየ እየሱስ ክርስቶስ ከመ ትፈኑ ሊተ መንፈስ ቅዱስ ላለላ ዝንቱ ማይ ወላለላ ዝንቱ ክርታስ ጨብበጨር ፤ ጨበርጨ ፤ ጨበር ፤ ሳበፂ ቡርጀ መቸ አንዲሆን እሺ በጅር እሺመጂር ፍጨር ጨን አንውርጅ ዑርጂን ንዑ ኅበየ መላእክተ ምህረት ወበጽሁ ፍጡነ ወእርላየኒ በጽህፈት ወሊትብሉ ለፌ ወለፌ ሶበ ጸዋእኩከሙ እነ ጉበርከሙ አገሌ፡

ገዢው በሰላም ከልከው መላእክት ብርሃን ወምህረት ወላርላዩ በጽሕፈት ወበራላይ ነገር ወነገረ ኩሉ ፍጥረት ወበጽሕፈት ወልከደዎ ከሰላም ለላት ግብሩ ሊተ ዘለዘዝኩከው ፈጽሞ ፈቃድ ልብዩ በቃለ አግባቡ ለገዢው ከርሱት ሊተ ለገ

ገቢር የወይራ ቅጠል ጉዝጉዝ በሰባሌ 49 ጊዜ በቀን መድገም ነው።
ወረቀትና ውኃ ከፊት ለሰቃምጦ የእርገፍጋፎ መስቀል ይዞ መጸለይ ነው።

195/ በስመ እግዚአብሔር መሐሪ ወመስተሣህል ሠረገላ ኤልያስ ዘመድናል
 ይኤማስብብኤል ይኤማሌል ይድማሄል ይግግኤል ይሸሸኤል ይተርኤል
 ዋናኤል ይኤልኤል ይኤሁል ይኤቅርባኤል ይኤገላኤል ይኤገላ
 እግዚአብሔር መንፈስከ ቅዱስ ይህድር በላላሌየ ከመ ይፈጽም ፈቃድ ልብ
 ሲተ

አስብኤል ፣ ከመታኤል ፣ ከብጾታኤል ፣ ኤልያሰ ፣ ከብንታኤል ፣
ታታኩሪታኤል ፣ ሸቃ ፣ ትስቡጣ ፣ ጅጅኤል ፣ ጋርዳኤል ፣ ጓጓጓ ፣ ፈፈፈ ፣
ሯሯሯ ፣ ሀሀሀ ፣ ጓጓጓ ፣ ሀሀሀ ፣ ቋቋቋ ፣ ቆመርዳኤል ፣ አውሱፋኤል ፣
ሰይቃኤል ፣ ጋጋግኤል ፣ ሹራኤል ፣ መርድኤል ፣ ቁርቋኤል ፣ አቢቃኤል ፣
አብቻኤል ፣ አብቻቻኤል ፣ ሕዝቃኤል ፣ ድርቃኤል ፣ አግዚኤል ፣
ግዝኤል ፣ ድርቃኤል ፣ አደርቃኤል ፣ ሱቃኤል ፣ ሱቋቋኤል ፣ ሙድ ፣
አምድሙድ ፣ አጅም ፣ አይምድም ፣ አግድም ፣ አግደምድም ፣ አስተፍላ ፣
አስተፋት ፣ አስርት ፣ አከርት ፣ አከርትርት ፣ አከብት ፣ አከበትብት ፣
በአላጋሪ ሃፋስ ወበቀስተ ደመና ከመአፍራስ አሳት ሠውረኒ ወአስግረኒ አነተ
አምላክ ኤልያሰ ሊተ ለገብርክ አገሌ

ሰፍር ይ እሰፍር ይ ስፍር ይ እኩፋር ይ እከፍር ይ እከፋፍር ይ እሰፍር
 ለእግ ይ ወበሰውር ለእግ ይ ፈሻል ይ ወበሰመፈሻል ፈጉር ይ ወበሰመ
 ሆጉር ይ ዘጉር ይ እዛጉ እዛጉር መንፃቅ መንፃቅ ወበሰመ መንፃቅ ይ ሣኔር
 ወበሰመ ሣኔር፤ ሾፌቅ ይ ወበሰመሾፌቅ፤ ዮሴር ይ ወበመዮሴር፤ አጋር ይ
 ወበሰመ አጋር፤ መጋር እውጋር ዮሴቅ ኢዮርብአም እምስሐታዎስ እውታፍያ
 እውጋርያ ትጉርያ ሸርያ እውዝርያ ሐቅል ቀልቅል ዜዋን ይ እዘዮስ መቅለፃን
 ይ ወበሰመ መቅለፃን አይዱማን ይ ወበሰመ አይዱማን ጅጋርዮስ ይ
 ወበሰመጅጋርዮስ አቃርስ ይ ወበሰመ አቃርስ ደዱማማኤል ይ እውታኤል ይ
 ፌፌኤል ይ ፓፓፓኤል ይ ቃቃቃኤል ይ ዱዱጋኤል ይ ደርዱ ይ ጋርጌ ይ
 ሮሮሮታኤል ይ ዶርታኤል ይ ጐጐጋኤል ይ ሞርቅ ይ ሞራርቅ ይ ሳዶቅ ይ
 ወበሰመ ሳዶቅ አሜኤል ይ ድማኤል ይ እሰማኤል ይ መቃፍዱራታን እሰንተን
 እውቅያ ይ እዛርያ ይ ቀውስ ይ ሐሰሐሰመስ ይ ዶሀሐሰ ይ ሰጋርኤል ይ
 እማዚኤል ይ እማዝኤል ይ እከሰኤል ሐሐኤል ሐሰሰኤል ብኤል እካካኤል
 ካኤል ኩኤል ቡኤል ኬኬሪዎስ ብርዮሮኤር ኬካርኬ እርኬ ቢድኬ እርከ
 ኬኬኬ እዝኬ ይ ሐረከ ይ በጽኬ ይ አትዝኤ ይ ዝህዝኬ ይ ቀሰትኬ ይ ሐዱቅ ይ
 መደቃዴቅ ይ ዚዚቅ ይ አደኬ ይ ሕንኮኬ ይ ኤፍሣ ይ ሰዴሳ ይ እጐሣ ለዊለ ይ
 ወለባዊ እቅርብ እቅረብርብ ወእስደስር ዘውር ወዘውር ወዘዋውር ተዘዋውር
 እዙሪት ወእማሪት ወባባራት ሰውር ወመሠዋውርት በእሉ ቃላት ወበእሉ
 እሰማት በቃለ ኤልያስ ወበሥልጣነ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ንዑ ቅረቡ
 ንቤያ ወተራወጹ ሠራዊተ መላእክቲሁ ለእግዚአብሔር ከመ ነፃላተ ነጐድጓድ
 ወከመ አፍራስ እሳት ወከመ ማእበለ ባህር ሲተ ...

እንትሙ ሠራዊተ ገዳሙ ወእፍላግ ንዑ ተራወጹ ንዑ ቅርቡ ንዑ ተአዘዙ በመአልት ወበሌሊት ቁሙ በየማንዩ ወበጸጋምዩ በቅድሜዩ ወበድሀሬዩ ትልውኒ ወአስግሩኒ በአፍራሰ እሳት ወበቀስተ ደመና ሰዱኒ ወአርዩኒ ብርሃነ ሕይወት ወምርሁኒ ንበዘፈቀደ ልብዩ ያኬር ሊት...

እኬር መንኬር ያኬር ያኬር ያኬር ኬር ኬር ጋባላ ያኬር
እልማ እምዓለም ዘልሙ ሐሙድ ሐመድ ሐመድ በአየር የምትሸከረከሩ በባህር የምትንሳፈፉ ሠራዊተ መናፍቅት ከሆኑ
በፍጥነት እድርሱኝ፡ ፍጠኑ አፈጣጥኑኝ ሊተ ለእነሱ... 3 ጊዜ

ሐሩግ ይ ወመሐሩግ ይ አፍግግ ሰርግግ ዴቃ ወዴቃ ወቢቃ
መስልብ ወቃለ መብረቅ ወበቃለ ፍቅር ወመስተዋድድ ምኒ
ፍጥረተ ዓለም ይስግዱ ወይግርሩ ኅቤየ ሠራዊተ መናፍቅት በሆኑ
ነቢይ ወበስልጣነ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ሊተ ለእነሱ
ጉዳይህ ከተፈጸመ በኋላ ጸልይ፡

ገቢር የእፀለባዊት ስዲሳ ስር በአንቆቆ ተቀጽላ እምጠፈላ
የአደስ ቅጠል ጉዝጉዝህ የደድሆ ስር እያላመጥከ መጀመሪያ በሆኑ
ቀን ጸልይ፡ በቀን 3 ጊዜ ሰባት ሰባት ጊዜ ጸልይ፡ የምትፈልገውን
በራሳይ ያሳይሃል፡ በማስታወሻ ጻፍ፡ አስተውል ከዚያ በኋላ የሆኑ
ሁሉ በእፀለባዊት አድርግ ይሆናል፡፡

መጠበቂያ የልምጭ የአርገፍጋፎ የቪያ መስቀል ወደ
አስጠርቦህ “ኤልማስ ኤልሻዳይ አቪያ” ብለህ በአራት ማሊኝ
በጠረፉ “አልፋ አሜጋ አሌፍ ወአ” ብለህ እንደዚሁ ጻፍህ
አስቀምጠው፡

ለምርዋጽ መጀመሪያ የአብርሂ ትል ሰባት ለቅመህ ከሂፈሪ
ጋር አቃጥለህ ግራ ቀኝ ትከሻህን መስቀለኛ ተነቀስ፡ ቀጥለህ የሶጼ
እንጀራ ወይም ቆሎ አየበላህ የአሩጥ ቅጠል ጉዝጉዝህ ጸልይ ከ
እንደ አስብከው ሁሉ ይሆናል፡ ከመቶ አምሳ በላይ የእፀለባዊትን ገ
መጽሐፍ ተመልከት

ከኢትዮጵያውያን ሊቃውንት ቅዱሳን /ሊቅ/ ከመዘገቡት ከመዛገቡት
ጸሎትና ከመዘግብተ ዕፀዋት መጻሕፍት የተገኘውን የርዕዮተ ህልም ራሳይኝ
የአብነት ጸሎቶችን መዝገበ ዕፀዋትን በፊደል ቤት ተራ ከፍል በመመዝገብና
ሰሙን መጽሐፈ አድህኖት ብዬ በመሰየም ጥናትና ምርምር ለምታደርጉ
ለኢትዮጵያውያንና ለኢትዮጵያውያት ሁሉ እንድትጠቀሙበት ጽፌ
በእግዚአብሔር እርዳታና ቸርነት እሳትሜላችሁ አለሁ፡ የእግዚአብሔር ጸጋና
መንፈስ አይለየን፡ ኢትዮጵያ አገራችን በከብር ይጠብቅልን፡ ሕዝቦችዋን
ለፍቅር ለእንድነት በሰላም ያቀምልን እሜን፡፡

የሀገሪቱን ፈጣሪ በትኩረት ከፍል በሰሐሞት መታወክና አድህናቱ

የሐሞት አገልግሎትና ጥቅም ከአካል ብልቶች መካከል ለአካል ምሬትና ጣፋጭነትን ለደቆ በሰሐሞት የሚገልጹ የሚጠሩትን ፈሳሾች ተቃጣጥሮና መዝናኛ እንደሰላላነት የሚልክ ነው።

ለዚህም አራት የሆኑ የደሙን ሲስተም የሚመጥኑ የሚሆኑትን አራት፡
 1ኛ/ ሳፍራዊ ደም፡- ነጭ ሐሞትን የሚፈጥርና የሚያበባዝ
 2ኛ/ በልቀማዊ ደም፡- ቀይ ሐሞትን የሚያጣራና የሚያሰራ
 3ኛ/ ሳውዳዊ ደም፡- ቢጫ ሐሞትን የሚያመጣና የሚመርግ
 4ኛ/ ሐሞታዊ ደም፡- ጥቁር ሐሞትን የሚያበባዝና የሚያወፍር

እነዚህ አራት የደም ዓይነቶችና ፈሳሾች ከእሳት ከውጥ ከነፋስ ከአገኘት ከተፈጥሮ ባህርያቸው እየተለዩላቸውና እየተወሰዱ ለማካኝነት ጣፋጭ መራራን በመለየት የሥጋ አካልን ይከባባሱ እንዲፈርስ ያደርጋሉ። ለዚህ ሁሉ ወሳኝ ሐሞት ነው።

ነገር ግን በተመረዙ ምግቦችና መጠጦች ምክንያት ከደም የተነሣ ሐሞት በታወከ ጊዜ ከተፈጥሮ ባህርይ የተሰጠውን መሥራትና ማከናወን ስለማይችል አገልግሎቱንና ጥቅሙን ያቋርጣል።

በሐሞት መታወክ የተያዘው ሰውም የራሱን ምሬት ይመረዋል። ይከመጥጠዋል ጨው ጨው ይለዋል ያቅለሽሽላል ሐሞትም ያስተፋዋል።

- ለሐሞት መታወክ አድህናቱ

1ኛ/ የእቱትና የቀጠጥና ሥርና ቅጠል ጨትጭቶ ለሰባት ቀን እያፈሰሰ

መጽሐፈ አድህናት

ማር ማጠጣት ነው። አንዲሁም አንዳንድ ማንኪያ ነጭ ማር በባዶ ሆኖ ማጥፋት ነው።

2ኛ/ እንደፈጠ የመሰለ የፍጥረት ፈጠና የጡት አሰጥል የእራት ሥራቸውን ወቅጥ መታወቅና ብዙ በባዶ ሆኖ እንደ ማንኪያ ማጠጣት ነው።

3ኛ/ ወገርት አሚራ አስከሚሻለው እያፈሉ እንደሻይ ማጠጣት ነው።

4ኛ/ ለሐሞትና ለጥብት መታወክ የአጥፊ ፍሬ በብዙው ወቅጥ በማር ወለላ ለውሶ በባዶ ሆኖ ለሃያ አራት ቀን እንዳይገደፍ የሾርባ ማንኪያ ያከል መዋጥና ለብ ያለ ውኃ እብዝቶ እየጠጠ አህል ለእምሱት ስላት ያህል መቆየት።

- ስለ ሕፃን መደንገጥና መከላከል

አንድ ሕፃን ተቀምጦም ይሁን ተኝቶ ሣለ የሚደንገጥና የሚሳገንበት ምክንያት ከእናቱም እጅ ይሁን ከሌላ ሰው እጅ እምልጦ ከወደቀ ወይም ከአለበት ከአንቀላቀብት ተንከባሉ ከወደቀ አሁንም እየወደቀ እየመሰለው ይደንገጣል ይባናል ይታገራል። ስለዚህ ሳይጠነከርበት ከዚህ በታች ያሉትን የአድህናት ዕውቀት መጠቀም ነው።

1ኛ/ የዳማከሴ የሺኮኮ ጉመን ቅጠላቸውን ዘፍዝፎ በውሃው ይጋግሞ ማጠብ ወይም የግመር የዝግባ የቀረጥ ተቀጽላ አሰርለት።

2ኛ/ የእፀመናሂ የግሚሐረግ የጂባራ የግመር ሥራቸውን ወቅጥ ተጠንቅቆ ለንዳይታፈን ማጠን የሚለብሰውን ሁሉ ማጠን በየጊዜው የግዜዋና የቀበርቶ ስር፡ የጥንጅት ቅጠል ታጥቦ ሲጨርስ ማጠን ነው።

- ለሚከሰት ልዩ ልዩ ለሚሰሰሰው ሕፃን ደግሞ

1ኛ/ የሥረ ብዙ የሙት አንሳ ሥራቸውን የሺኮኮ ጉመን ቀንበጥ ደቁሶ ከአብሽ ጋር ቀጥሎ ግማሽ ማንኪያ የሚሆን በሰኳር በቀን ሦስት ጊዜ ማዋጥ ነው። ማር ፈጽሞ ለልጅ አይሰጥም።

25/ የአስሰት ሥጋ እከሰሎ በቅቤ ለውሳ በውነቱን መቀባትና አውጥቶ በውጋ በጥብጦ በሚሄው ገላውን መቀባትና ማበት ነው።

35/ የዳጉሣ የእጁ የተበሰ ዱቄት መቅ ማጠጣት ነው።

45/ የእርኩም ወይም የሺኮኮ ሥጋ መረቅ በሰንዴ መቅ ለመጣው

55/ ስለሚባንንና ስለሚደነግጥ ማንኛውም ሰው የጀባራ ቅርፅ ተቀባቸውን የገጠመውን በጥቁር መጨምላ ደም በጀብ ሐሞት ለውሳ ሰፍቶ ግሰር የገጠመውን ከአስሰት ሥጋ ጋር ወቅጦ ሲተኛ አሰርለት፡ ጋኔን ለሚገባው ሐሞት ወይም የቀበሮ ሐሞት ከጀባራ ውተት ጋር ለውጦ በእፍንጫው ለድርግ ወይም የጀባራውን ውተት ጋር ለውጦ መርፌ ለበሀ ከትከሻው ላይ አስገባ፡ ሐሞቱ ትኩስ ይሁን።

65/ ለሚባንን የአምጭ ስር ጡብሶ በማር ለውሳ ማዋጥ ነው። እንዲሁም ለሚባንን የአምጭ ስር ጡብሶ በማር ለውሳ ማዋጥ ነው።

ሰለ - ሆድ ሀመም

የሆድ ሀመም ወይም ደዌ የሆድ ሊቃዎች መዛባትና መታገዝ እንጀትና ጨጓራ ጉበትና ሳንባ ከመታወካቸው ምክንያት የተነሳ ነው። ምግብ አለመቀበልና አለመፍጨት አለማስተላለፍ እንዲሁም እንዳያከናውኑ የውስጥ ሆድ ሲስተም ስለተዛባባቸው ከቀን ወይም ችግር ያባብሉታል።

ይህን የሆድ ችግር የሆነውን ሀመም ሊፈጥሩትና ሊያመጭ የሚበሉትን ምግብና የሚጠጡትን መጠጥ ተቆጣጥሮ ለመመረቅ ምክንያቱም በዝጉብ ምክንያት የማይታዩትን አረቂቅ ተዛብሰው ባከፍሪያ የመሳሰሉትን በእግሮቻቸው ተሽከማ በምግብ ሊቃ ላይ ታጠጣት ነው። ከርቤ በጥብብ በአንድ ኩባያ ውጭ ለብዙ ቀን መመሰሪያ ከሆድቸው ያለውን እንቁላሏንም ይሁን ሌላ በምግቡ ላይ ተጫው። ጉበትን ከላሊትን ያጠፋል።

ይሁም ሌሎችም ተባቶቹ በውስጣቸው ያለውን ለውጥናው ከሞትባ ላይ ይወስድ በኋላ በምትኩ ሌላ ይሞክራሉ።

ሌላው ደግሞ ምግቡም ይሁን መጠጥ ከሚመነጭት ይዞ ለላይ መበላሸትና መደመርዘነት ከተቀየረ በኋላ ይዘው የአሰራውን ቡድክነትን ጠጣት የሚመሰግኑትን ነገር ባለመቆጣጠር የተነሣ ነፃነቱን የምንታወቅ ምና ባከፍሪያ ወደ ሆድ ውስጥ ቀት ባላፈ ምግብና መጠጥ የሚገባቸው ይከማቻሉ ደርባላትም፣ የቀሻሻ ከሞቸትንም ይፈጥራሉ። በዚህን ይዞ ጠትን ጭንቀትን ማቅላሸላቸን ማስቀመጥን የሚገባቸውን ነገር በተጠቀሙ ላይ እንዲኖረውና እንዲሰቃይ ያደርጋሉ።

በዚህ ሆድ ሀመም ለድህናት እንዲኖረውና መቃብ ጤና ለመጣም እንዲሆን ለማድረግ ከዚህ በታች የምዘረዝራቸውን የሰዎች ቅጣቶች ምክንያት ነፃነቱን ራሳን አስተውሎ ለማከም መሞከር ከአልተቻለ በዚህ መድኃኒት መሃና ልምምድነት ያላቸውን ለጥቂቶች መማከርና የእንግሊዝ ምክርና ዳኦት መጠቀም አስፈላጊ ነው።

15/ በባዶ ሆድ ለብደላ ውጭ የሰሜ ውጭ ጨምሮ መጠጣት ነው። ይሁን ገጽህ ያልተወቀጠ ተልባ በባዶ ሆድ አንድ ለፍኝ መቃብ በውጭ መቃብ ነው። ወይም ለፍኝ ለብሽ ከወር አንድ ቀን መቃብ ነው።

ይህም የእንጀትንና የጨጓራን ሲስተም አገልግሎት እንዲያሳዩዎቹ ማድረጉም ሌላ በውስጥ ያሉትን ባከፍሪያዎችና የቀሻሻ ከሞቸትን አጠቃቀብ ርጉ ያወጣል።

የተሸለ መቃብ ጤና አስከሚገኝ ድረስ ጥብብ ሥጋ መመሃ አልባል ሲሆን ሲቆይ መጠጥ ጨው ስንዴ ከጉብሬ አለመብላት ነው።

25/ የእንጽግ ልጥ ወቅጥና ለድርቅ አንድ ማንኪያ በውጭ በጥብብ

3ኛ/ ፊት በብዙው ጨቅጥጦ ሊደርፉ ወቅጥ በኋላ እንደ ማንኪያ በቀን ከአብሽ ጋር መጣጣት ነው።

4ኛ/ የእንስላል ፍሬ ቀቅሎ ከተልባ ጭልቃ ጋር በሚጠጡት ጋር መውሰድ ነው።

5ኛ/ ሆዱ ለደረቀበትና መጸዳጃ ቤት ሲሄድ ስለሚጠጥና የምስርቶ የምሳና ሥራቸውን ቀንበጣቸውን በተቀቀለው ውኃ የቀይ ጤፍ ቂጣ ጋግሮ በትንሹ ማጠጣት ነው። ብዙ ያስቀምጣል ማርከሻው ገንድ ነው። ሽንኩርት ከተልባ ጭልቃ ጋር ለሰባት ቀን ማጠጣት ነው።

6ኛ/ ሆዱ ለአበጠበት የግዜዋ ስር ከጥጥ ፍሬ ጭልቃ ለውሶ እንደ ማንኪያ ይውሰድበት ጠራርጐ ያወጣለታል። ሻሂ ወይም ቡና ነው።

7ኛ/ ሆዱን ለነፋውና ለሚላወስበት ወይም ለሚጠጥ የአዘ አረግ የምሳና የአዛምር ሥራቸውን ቀንበጣቸውን ሆሱንም ወቅጥ ግማሽ ማንኪያ በቀይ ጤፍ ቂጣ አስጋግሮ ማጠጣት ነው። ወይም በማር ለውሶ ማዋጥና አጓት አብዝቶ ማጠጣት ነው።

8ኛ/ ሆዱን እያመመ ለሚያቅለሽልሽው የዝንጅጅ ቅጠላቸውን ወቅጥ ከአረረ ስንዴ ጋር አቀላቅሎ በባዶ ሆድ በሚጠጥ ነው።

9ኛ/ ሆዱን እያመመ ደም ለሚያስቀምጠው የሮማኝ የቀረጥ ፍሬ ጦሽኝ ሆሱንም ወቅጥ ከቅቤ ጋር አንጥሮ ማጠጣት ነው።

10ኛ/ የሰናፍጭ የአብሽ የእንስላል ቢገኝ ቅጠላቸውን ፍሬያቸውን በእንድ ላይ ቀቅሎ ከሬት ልብ ማለት ላዩን ልጦ ለየጠበቡ ማጠጣት ነው።

11ኛ/ በሆዱ የበላው ስለሚቆይበት የእንጃል ቅጠል አቀቶ ዝንጅ-በል ያሉ ሽንኩርት በእንድ ላይ ወቅጥ በማር ማጠጣት ወይም ከሚጠጡት ጋር የሰሜ ውኃ እየጨመሩ መጠቀም ነው።

12ኛ/ ሆዱን ለነፋው የምድር እንባይ ስር ወቅጥ ከአባት ጋር ማጠጣት ነው።

13ኛ/ ከእንብርቱ ላይ ሆዱን ለሚቆርጠው ሰው ኮሶ ወይም ወሰፋት ተዳፍኖ በውስጡ ስላለ ማርት እምከኢት የእንቁፃና የኮሶ ጭል በእንድ ላይ በእንት ዘፍዝፎ እስንብቶ በሰስተኛው ቀን መጠጣት ነው። ወይም ዘመናዊ የሆነውን የኮሶ መድኃኒት መውሰድ ነው። እንጂ እልታየኝም ብሎ እየተሰቃዩ መቀመጥ በራስ ላይ መፍረድ ነው።

የለ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

- ስለ - ለምጥ ሕመም ዓይነቶች

የሰውን አካል ቆዳ ከነበረው የቆዳ ቀለም ወደገጭነት ይቀይርና መልክን ያበላሻል እንጂ ከማንጣት በስተቀር ፈጽሞ እንደሌሎች የሥጋ ደጃዎች ጉዳትን አያመጣም። ሆኖም ሲጀምር ከመስፋፋቱ በፊት እንዳይስፋፋና ወደሌላው የአካል ቆዳ እንዳይተላለፍ ለማድረግ ከዚህ በታች የምዘረዝረውን ለመጠቀም መሞከር ነው።

- የለምጥ ሕመም ዓይነቶች

1ኛው/ አንድ ሰው ቅባት ተቀብቶ ወይም ከትኩስ ነገር ላይ የሆነ ቅባት ጨምሮ ከጠጣና ከበላ በኋላ ሳይታጠብ ከወጣ ፀሐይ ሲመታውና ሰውነቱ ሲሞቅ የቆዳ ምች ይመታዋል ከመታበት በታ ላይ መጀመሪያ እንደ አክክ ይሆንና አክኩ ሲጠፋ ነጭ ለምጥ ሆኖ ይቀራል እንጂ ከአንዱ ገላ ወደ ሌላው ገላ ብዙ ግዜ አይሻገርም።

የሚጀምረውም ከተበከለ ዘይትና መድኃኒት ከሆነ በከንፈርና በሽቶች ቆዳዎች ላይ ሲሆን በተመረዘ ወይም በመርዝ ኬሚካል ለማግኘት የሚፈጠረው በእጣትና በጫንቃ በጣብቅ በእሱ ቆዳዎች ላይ ማግኘት መስፋፋት ይጀምራል።

2ኛው/ ቅጥ ወይም ጦቢያ ከሚባለው ዕዕ ቅጠል የሚዘጋጁ ኪኒን ማለት ለጨጓራ ለነቀርሳ ተበለው ከሚዘጋጁ መድኃኒቶች የሚነሣው በእነዚህ ሰው ላይ አሳት በልቶት ሲድን ቁስል ኖሮት ሲድን የገላው ቆዳ ነጭ ሆኖ ወይም ነጥቶ ይቀራል። ይህ እንደዚህ ያለው የቆዳ ንጣት የለምጥ ህመም ተብሎ ለይጠራም። ከአለበት አይሰፋምና።

የሚድነውንና የማይድነውን አስቀድሞ ለማወቅ የነጣውን ቆዳ በመርፌ ሲወጉት ደም ከወጣው ከዚህ በታች የምዘረዝራቸው ለፀዋቶች መጠቀም ነው። ነገር ግን ደም ሳይወጣው እኸ የመሰለ ውኃ ከወጣው ለማዳን ብዙ ጊዜ ይወስዳል። ተስፋ ሳይቆርጡ በእግዚአብሔር ተማምና መሞከር ነው። ለሰውነት ቆዳ የሚሆኑትን አታክልቶችን ለመመገብ ሁልጊዜ የተዘጋጁ ይሁኑ።

የለምጥ ህመም ለድህናት

1ኛ/ ገና ሲጀምር የአዝ አረግ የእንዘረዘይ የምሬንዝ ቅጠልና አበባ በአንድ ላይ ወቅጦ ከጀመረበት ቆዳ ላይ ደምድም ማሸግና ማሰር ነው ይቆሰላል። በሃያ አራት ሰዓት ውስጥ ፈትቶ የሬት ልጋግ መቀባት ነው። ደጋግሞ ማድረግና ለሰውነት ቆዳ ከወንዴ ሬት የተዘጋጀ ጭልቃ መጠጣት ነው።

2ኛ/ በጣም ለተሰፋፋበት ሙሉ ቆዳውን ላነጣው የቀረጥ የቆለ አባሎ የመቅመቅ የዝንክላ ቅርፍት ሥራቸውን የእንዘረዘይ የደላሹት ሥርና ቅጠል አበባ ሁሉንም ወቅጦ እንደ አውዛ ቀቅሎና አጥሎ እፋብ ማንኪያ ከፍየል ሥጋ መረቅ ጋር ለብዙ ጊዜ መጠጣት ነው።

3ኛ/ እፀመናሂ እዝ አረግ ድግጣ ቅጠላቸውን ዋግራ አልፎት ሰናፍጭ ፈጠ ቁንዶ በርበሬ ሚጥሚጣ ነጭ ሽንኩርት የጅብ ሽንኩርት አልፎት ከርቤ ሁሉንም ወቅጦ በሴት ጉሽ ሞራ ወይም በዘንዶ ስብ ለውሶ በየሶስት ቀን የገላውን ቆዳ መቀባት ነው።

4ኛ/ ለለምጥ ህመም የሚሆኑ የሊድህናት ቅመሞች ከእዕ እንዘረዘይ ምሬንዝ እፀመናሂ ደላሹት መቅመቅ ሲሆኑ የፍየል የበግ ቀንድ ዳሞትራና ጌንጥ የጃርት እሾህ እነዚህን አክሰሎ መጨመር ነው። ለቅባት የሚሆኑ የጭላት አሞራ ስብ፣ የዘንዶ ስብ የጉሽ የጃርት ሞራቸውንና ለባቸው የፍየል ቅልጥም እነዚህን ሁሉ ከኑግና ከጫቅማ ዘይት ጋር ቀላቅሎ በየጊዜው መቀባት ነው። እንዲሁ የጥቁር ፍየል ቀንድ አክሰሎ ከዘቢብ ጋር አልሞ መቀባት ነው።

5ኛ/ የነጭ አሞራና የጭልፊት ኩስና ከንፍ የባብ ልብስ የጃርት እሾህ ብዙ ጌንጥ የእፀ አብርሂ ቅርፍት የአንቃ ዛፍ ልብስ ወረቀት የመሰለው የድንጋይ ሽበት እነዚህ ሁሉ በአንድ ላይ አክሰሎ በጫቅማ ዘይት እየለወሱ መቀባት ነው።

6ኛ/ የዶሮ የጂብ የምጥማጥ የእርኩም ኩስ የሚዳቋ የፍየል በጠጥ ብዙ ጌንጦች አብሮ ወቅጦ ማክሰልና በጥንዝና ማር ለውሶ የገላውን ቆዳ ማሸት ነው። ከዚያ የእንዘረዘይ አበባና ኩል በአንድ ላይ ወቅጦ በታሸው ላይ መነሰነስ ነው።

7ኛ/ የፍየል ቀንድ አሳርሮ የኮሶ የቀረጥ ቅጠላቸውን አረንጓዴ በአንድ ላይ ደቁሶ በበለስ ወተት መለወስና ከጫቅማ ጉሉ ፍሬ ጋር እንደገና ወቅጦ የገላውን ቆዳ ለምጥ በየጊዜው እየቀሱ ማሸት ነው።

8ኛ/ የእዝ አረግ ቅጠል የአንቃና የደድሮ የዋርካ ቅርፍታቸውን ጤናአዳም ዋግራ ነጭ ሽንኩርት የቁራሐረግ የምድር እንቧይ ፍሬያቸውን በጥቁር ቀለም ወይም ስንዴውን አሳርረህ ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦ በጭልፊት ስብ ለውሶ

በየጊዜው መቀባት ነው፡ ከተገኘ በዘንዶ ሞራና ሰብ ወይም በከባድ በተገኘት አየለውሉ ለብዙ ጊዜ መቀባት ነው፡ ፈጽሞ እስከሚጠፋ፡

9ኛ/ ለለምጥ መድኃኒት ጊንጥ በብዙ ሰብስቦ የጃርት እንዲሉና ደቁሶ ከዋግራ ጋር በጃርት ሐሞትና ሰብ ለውሶ መቀባት ከፀሐይ ላይ ሆኖ የጃርት ሥጋ መረቅ እየጠጣ እስከሚያልበው ድረስ ጠመን እንደዋለ ሥጋዋን ደጋግመህ አብላው፡ የጃርቱዋን አጥንት ለሁለት በጉሎ ጫቅማ ፍሬ ዘይት አዘውትሮ ይቀባው፡፡

10ኛ/ ለለምጥ ህመም የሚሆኑ ቅባቶች የጭላት ሰብ የዘንዶ ወይም ሰብ፡ የጉሽ ሞራና ሰብ፡ የጫቅማና የኑግ ዘይት ናቸው፡፡ አዛ የጥቁር ፍየል የጥቁር ከብት ቀንድ የጃርት እሸህ ሁሉንም እከሰሎ ለአሞራ የጭልፊት ኩስ ሁሉንም ወቅጦ በዘይቱ ለውሶ መቀባት ነው፡፡ ሳይቆርጡ መደጋገም የተሻለ ነው፡፡

ሰለልብ መዘንጋትና አእምሮን ሰለመርሳት

ልብ የአካል ብልቶችን የሚያዝና የሚቆጣጠር ደምንም በጅም ገንዳቸው እንዲተላለፍ የሚያደርግ አእምሮንም እንዲያስብና እንዲያስተውል የሚያደርግ ከአካል ብልቶች መካከል ዋናው ብልት ልብ ነው ስለዚህ ልብ አደጋ ላይ የሚጥሉትንና በህመም ምክንያት አገልግሎቱን እንዳያከናውን የሚያደርጉትን ችግሮችና የችግሮች መንሥኤ የሆነውን ሁሉ በቅድሚያ አተነትን አለሁ፡፡

ይህም ያልተጣራና የተመረዘ ዘይት፡ ቅቤ፡ የጮማ ሥጋ በአጠቃላይ ቅባትና ጨው ስኳር የበዛው ምግብና መጠጥ መጠጣት ብዙ ጊዜ መቀመጥ የመኪና ሹፌሮች የቢሮ ሰዎች ቁንጣን እስከሚደዛቸው የሚበሉትን የሚጠጡትን ሰዎች በቀላሉ የልብ ህመም ያጠቃቸዋል፡ ነገር ግን አቀበት ቁልቁለት የሚወርዱና የሚወጡ የጉልበት ሥራ ለሚሰሩ ሰራተኞች ቅቤ ጮማ ሥጋ ጨውና ስኳር በውስጣቸው ስለማይከማችና ስለሚቀልጥ የልብ

ህመምን እያመጣባቸውም፡ እንዲያውም እንዲበረቱና ጠንካራ እንዲሆኑ ያደርጋቸዋል፡፡

የልብ ህመምና ድካም፡ የልብ ትርታና መንደፍደፍ፡ የልብ ድንጋጤና ፍርሀት፡ የልብ ንዴትና መጠራጠር፡ መዘንጋትና አእምሮ መርሳት፡ እየተባለ የሚጠራው የልብ ህመም ችግሮች ዓይነታቸውና መንስኤያቸው ብዙ ነው፡፡

ለማንኛውም ልብን ለመርዳትና ለአድህናቱ መላ ጤና የሚሰጥበትን ከልብ ላይ የጅማት አውታሮች ላይ ችግር የፈጠረውን ከምግብና ከመጠጥ የሚገኘውን የጭማቂ ፈሳሽ እንዳይጣራና እንዳይተላለፍ የሚያደርገውን አተላና ዝቃጭ የሰብ ክምችት በጂማት ገንዳዎች ላይ የተጠራቀሙ አጢዎችን የሚያቀልጥና የሚያጸዳ የአድህናት እፅዋት ቅመሞችን የሰም ዝርዝር መሪራስ አማን በላይ እጽፍ አለሁ፡፡

በመጀመሪያ የልብ ህመም መሆኑ የሚታወቀው ከልብ ከደረት ላይ ከባድ ነገር የተጫነ ይመስልና ጭንቅ ጭንቅ ይላል፡ እንዲሁ ተቀምጠውም ወይም ትንሽ ከሮጡ ልብ መንደፍደፍ፡ ጭንቅ ጭንቅ ማለት የትንፋሽ አጥረት የሰውነት ዝለት ማቅለሽልሽ፡ ማስታወክ፡ ራስን መርሳት፡ አእምሮን መዘንጋት፡ ምግብ ለመብላት መታከት የመናገር መታከት ይታያል፡፡

ሌላውም ከተባለው በላይ የደም ግፊትንና የደም መጠኑን ከማብዛት የተነሣ የትንፋሽ አጥረትና ፈጣን የልብ ድቅታ ድንጋጤ የራስ ምታት በመደጋገም ይታያልና እንግዲህ የአድህናት ዕፅዋት ቅመሞችን ከመውሰድ በፊት ቅቤን ጮማ ሥጋን ስብን ዘይትን ስኳርን ጨውን ማቆም ወይም በጣም መቀነስ ነው፡፡

እሸት እህል ቀይና ነጮ ሽንኩርት የበዛው ምግብ መብላት ነው፡ ነጮ ሽንኩርትና ጅንጅብል በአንድ ላይ ወቅጦ በወለላ ማር ለውሶ ማደርና በባዶ ሆድ አንድ ማንኪያ መውሰድ ነው፡ ቢጫ የሆነ የኮሌስትሮል ክምችት ያስተፋል፡ ብዙ ጊዜ ውኃ አብዝቶ መጠጣት ነው፡፡

የለድህናቱ ዕፅዋት ቅመም

1ኛ/ ለልብ ህመም የአቱች ቅጠል ከነጭ ሽንኩርትና ከአጭ ቀቅሎ መጠጣትና የሱፍ ጭልቃ ውኃ ጧትና ማታ መብላት የለጃ ያለቅቤ መብላት ነው።

2ኛ/ ለልብ ትኩሳት ከርቤ ተረን ከማር ጋር በጥብጦ እንደ በየቀኑ መውሰድ ነው። ዘቢብና ሱፍ ውኃ በበላዩ ማጠጣት ነው።

3ኛ/ ልቡን እያመመ ለሚያስተፋው የገበር እንቧይ የምድር እንደ የአረግ ሬሃ ሥራቸውን ወቅጦ በአጓት ዘፍዝፎ አሳድሮ ማጠጣት ነው።

4ኛ/ ልቡን ለሚያመውና ለሚያሰቃየው የአዘ አረግ ቅጠል እንደ ወቅጦ በጤነኛ በግ ሳንባ ውስጥ ከቶ መንፋትና በእሳት መጥበስ ነው። ትንሽ ተሸፋፍኖ ከተኛ በኋላ ነጭ ሽንኩርት መብላት ነው። ትንሽ ተሸፋፍኖ ከተኛ በኋላ ነጭ ሽንኩርት ሚጥሚጣ ያለው የሱፍ ጭልቃ መጠጣት ነው።

5ኛ/ ለልብ ድካምና መታከት የአቱችና የግዜዋ ቅጠል ከሰሊጥ ቀቅሎ በባዶ ሆድ ደጋግሞ መጠጣት ነው።

6ኛ/ ለልብ ድንጋጤ የጉርጠብ ቅጠል ቀረፋ ገውዝ ለውዝ በእሳት ላይ ወቅጦ እያፈሉ ማጠጣት ነው።

7ኛ/ ለልብ ውጋትና መንደፍደፍ የቀጠጥና የቀበርቾ የመቅመ ሥራቸውን ወቅጦ ከኑግ ልጥልጥ ጋር መብላት ወይም እያፈሉ በነጭ ግ ማጠጣት ነው።

8ኛ/ የልብና የኩላሊት ህመም የአመድማዶና የነጭ ሽንኩርት ቅጠል ከርቤ በውኃ ውስጥ በጥብጦ በባዶ ሆድ ለብዙ ቀን መውሰድ ነው።

9ኛ/ በአጠቃላይ ለልብ ህመም የወፍ ጉመን የተባለው ጄርጂ ቅጠል፣ የሳማ ቅጠል፣ የአሉማ ጉመን ቅጠል፣ የጫቅማ ቅጠል፣ የነጭና የቀኝ ሽንኩርት ቅጠል፣ በአንድ ላይ ቀቅሎ ውኃውን ማጠጣት ቅጠሉን ከኩ ከነጭ ሽንኩርት ጋር መመገብ ነው። አላኩ ጉመን መጨመር ነው።

10ኛ/ ልቡ ለሚዘነጋና አእምሮውን ለረሳ የአፀልቡና ሥርና ለበባ፣ የአፀለባዊት ሥርና ለበባ፣ የሴት ልብ ሥርና ለበባ፣ የአላኩ ጉመንና የአሉማ ጉመን፣ የገተን ጉመን ቅጠል፣ የሸላና የባንባ ፍሬ ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦ በነጭ ማር ወለላ እንዳለንድ ማገዢያ ማዋጥ ነው።

11ኛ/ የአፀልቡና የአፀለባዊት ለባዊት የመኖሪያ የጥፍር ዝላ ሥራቸውን የተገኙትን አዘውትሮ ማላመጥ አእምሮውን ለሚረሳና ለሚዘነጋ ሁሉ ሙሉ ጤና የሚሰጥ የለድህናቱ መግለጫ ቅመም ነው።

ስለ-ልብ መጨነቅና መፍራት ስለድንጋጤም

1ኛ/ የጉርጠብ ቅጠል፣ ቀረፋ፣ የሳማ ቅጠል፣ የአቱች ቅጠል፣ የግሚሐረግ ቅጠል ሥር፣ የአፀላቤቅ ቅጠል፣ የዳማ ከሴ ቅጠል፣ ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦ በዶሮ መረቅ አሰርቶ መብላትና እፀመኖሪ ግሚሐረግ ታሪግማ ግመሮ ሥራቸውን ወቅጦ መታጠን፣ በቀን በቀን የዋጊኖስ ፍሬ አንዲት አላምጦ መዋጥ ነው። ይለቀዋል።

2ኛ/ የሴት ልብ ስር፣ የቄስ ባቄላ ስር፣ የጥፍር ዝላ ስር፣ የመቅመቆ፣ የአፀልቡና ሥራቸውን ከአሚራ ቅጠል ጋር እየቀቀሉ ማጠጣት ነው። ለብዙ ጊዜ የሸላና የባንባ የዋርካ ፍሬያቸውን ለቅሞ አዘጋጅቶ ከአብሽ ፍሬ ጋር ቀቅሎ ውኃውን ማጠጣት ንፍረውን መብላት ነው።

ስውኑቱ ለፈዘዘ

የቀንጣፋ ተቀጽላና የእንጨቱን ቅርፍት የቆላ ጦስኝ የጤና አዳም የአቱች ቅጠላቸውን ወቅጦ ከሚዳቁዋ ወይም ከፍየል ሥጋ ጋር ቀቅሎ መረቁን ማጠጣት ነው። ከሰጉን እንቁላል ጋር በጥቁር ሽንብራ ቂጣ አስጋግሮ ደጋግሞ መብላት ነው። የቆቅ ሥጋ መረቅ አንዲሁ ደጋግሞ መጠጣት ነው ንቁ ያደርጋል።

- ስለ - ላሽን

ላሽን ላሽ ከምትባል የተባይ ትል የሚረጭ የራሱ የሚመልጥ ነው፡ ለዚህ የሊድህናት ለፀዋት ቅመም ቀምሞ መጠቀም

1ኛ/ የአደበደሙ ማለት የአንተርፋ የአዘ አረግ፡ የአደገ የምሥርቶ፡ የሰንሰል፡ የአንዳሁላ፡ ከነዚህ ውስጥ የተገኙትን ቅመሙ ወቅጦ ትንሽ ድኛ ጨምሮ የተላጠውን የራስ ቆዳ ከበ በቅቤ ለውጥ

2ኛ/ የአባሎ ፍሬ ዲን በአንድ ላይ ወቅጦ ደጋግሞ መቀባት ወይም የጀሮ አስፊት የአሽኮኮ በጠጥ መቀባት ነው፡፡

3ኛ/ የአንዳሁላ ስር የአንሰላል ስር ፡ የሴት ልብ ቅጠል የአንዘረዘይ አበባ ወቅጦ በቅቤ መቀባት ነው፡፡

4ኛ/ የድንጋይ ልብስ ስር ደቁሶ ወይም ፈጠ የአመድማላ መቀባት ነው፡፡

- ስለ ላብ መብዛት

ላብ ከዘር የሚመጣም ቢሆን ብዙ ጊዜ ጨው ከማብዛት የሚያልብ ነው፡ ነገር ግን በአዮዳይዝድ /Iodized/ የተጣራ ጨው IODIZED SALT የተባለውን አዘውትሮ ሳያበዙ ከምግብ ጋር መብላት ለውጥ ያሳያል፡፡

የላብ ብዛት አብዛኛውን ጊዜ የአግር ጫማን የአጅ መዳፍን ብሎ ግንባርን ከሌላው የአካል ክፍል ላይቶ ሲያልብ ይታያል፡ አንዳንዶችን ለግን በሙሉ አካላቸው ቆዳ ላይ ብዙ ላብ ሲያወዛቸውና ሲገጠሙ ይታያል፡፡

ለዚህ የሊድህናት ዕፀዋት ቅመም የሚቀጥሉት ናቸው፡

1ኛ/ የአሚራና የአፀዘዌ ሥራቸውን፡ የቅም ቅርፍት ወቅጦ ለማጣት ነው፡ ወይም መታጠብ ነው፡፡

2ኛ/ የለውዝ ፍሬ ከምስርና ከጥቁር ሽንብራ ጋር ቀትሎ ውጋውን ማጣት ገፍሮውን ለብዙ ጊዜ ደጋግሞ ማብላት ነው፡፡

ነገር ግን ብዙ ጊዜ ላብ የሚበዛቸው ሰዎችን በጨውና በሰላይ በቅቤና በጨማ ሥጋ በቅባትና በኬሚካል የሚፈጠሩ ኩሌስትሮልና የደም ብዛት የመሰሉ በቀላሉ ሊያጠፉቸው አይችሉም፡ ምክንያቱም በገላቸው ውስጥ አንዳይከማቹ ላሉ በየጊዜው በላብ ሰላት ተጠርጎ ስለሚያወጣውና ስለሚቀንሰው የላብ ብዛት ህመም ነው ሊባል አይቻልም፡ ስለዚህ ከጉዳቱ ጥቅሙ ይበልጣልና ላብን ለመቀነስ አንጂ ለማጥፋት መሞከር ጥሩ አይደለም፡ ላብ ከጠፋ የአካላችን ቆዳ ወንፈት ስለሚዘጋ ያልታሰበ ሌላ አደገኛ ህመም ስለሚያመጣና ጉዳት ስለሚያደርስ ላብ ከሰውነት ውስጥ መፍለቁንና መውጣቱን አትጥሉት፡፡

የመ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

- ስለ መጋኛ ህመም

መጋኛ ማለት በነፋስ ግጭት የሚመጣና የደም ብዛት ኩሌስትሮል ማለት የሱብ ከምችት ባለባቸው ሰዎች ላይ በቀላሉ የሚጠቁ ይሆናሉ፡ ይህም የነፋስ ግጭት በሰውነት ላይ ከአረፈ ግማሽ አካልን መትየና እፍዝዞ ሽባም አድርጎ እፍንም ወደ አንድ በኩል አጣሞ የሚሄድ አስትሮክ የተባለ ነው፡፡

ለምሳሌ አንድ ሰው ከአደረበት ቤት ውስጥ በድንገት በፋን ከፍቶ ሲወጣ ከቤት ውስጥ የነበረው አየር ወደ ውጭ ሲወጣ ከውጭ ያለው አየር ወደ ውስጥ ሲገባ ሁለቱ በሚጋጨበት ጊዜ በመካከላቸው የነበረው የግለሰብ አካል ይመታል፡ ለጊዜው ባይታወቅም ቀስ በቀስ ገፋስ በትንሽ ቀዳዳ በገባ ሰላት ሳንባውን ይወጥረዋል፡ ልቡንም ይጨንቀዋል ለስትሮክ አስተላልፎ ከሚሰጠው በፊት ከዚህ በታች የምዘረዝራቸውን የሊድህናት ዕፀዋት ቅመም መጠቀም አለበት፡፡

ሰለ ምላሽ መቁሰል ወይም መታመም ወይም መታመም
ለደረሰበት ህመምተኛ

1ኛ/ የእኩል ቅጠል ወቅጥ አስቀምጦ ምላሱን ለመገኘት በእኩል አቅድቶ ይትፋው ብዙ ጊዜ እንደዚህ ካልሆነ ምላሱን ይገኛል፡፡

2ኛ/ ምላሱ ለተግባሩ ዝንጅብል፡ ቁንጽ በርብል፡ እንደሆነ ላይ ወቅጥ በሻሽ አስሮ ከትኩስ ውኃ አየነከረ ምላሱን ይገኛል፡፡

- ሰለ መካን ሴት

1ኛ/ የሺነት ቅርፍት፡ የቆላ እንዳሁላ፡ ዝንጅብል ሁሉን ነገር ለጓደኛው አጠጣ በጣም ይቀቀል፡፡

2ኛ/ የእፀ እስራኤል ቀጠጥና፡ የቀልት፡ የገራም ጥንቃቄ፡ የእንስሳል የአፀፋርስ የጭቁኝ የሰንን ቅጠላቸውን የሺነት ቅርፍት ፍሬ አብቅለህ ሁሉንም አድርቀህ በላም ወተት አየበጠጠረ፡፡ ገባዶ ሆኖ ይጋግመህ አጠጣ፡፡

3ኛ/ ለመካን ሴት የቁብ ፍየል ማህፀን የቀጠጥና አብጣሪ ሆኖ በነጭ ማር አውጥ፡ እንዲሁ የበግ ሐምት በበሰ ለውሰህ በሰፊ አጠጣ፡፡ ከአስታወከች በኋላ ወርቅ በሚዳ በማር ግማሽ ግማሽ ገቢት ትኖል፡፡ እንደ አስቀመጣትና ሲደከማት የቆላ እንዳሁላ ሰፊ በእጓት ወይም በሰፍ ውኃ ተቅለህ አጠጣ፡፡ በሚቀጥለው ግን ሁሉንም ቁብ ፍየል ማህፀን አብላና ሥጋዋን ከከርቢ ጋር ሾርባ እያደረግ አጠጣ፡፡

4ኛ/ የመካን እንደደረሰ ስር ወቅጠህና ጨምቀህ ግማሽ ግማሽ አጠጣ፡፡ ከአስታወከች በኋላ ወርቅ በሚዳ በማር ግማሽ ግማሽ ገቢት ትኖል፡፡ እንደ አስቀመጣትና ሲደከማት የቆላ እንዳሁላ ሰፊ በእጓት ወይም በሰፍ ውኃ ተቅለህ አጠጣ፡፡ በሚቀጥለው ግን ሁሉንም ቁብ ፍየል ማህፀን አብላና ሥጋዋን ከከርቢ ጋር ሾርባ እያደረግ አጠጣ፡፡

5ኛ/ አጥንት ለሆነባትና ደም ለማታይ የአፀፋርስ፡ የማን ቅጠላቸውን ወቅጥ ይጋግሞ ማጠጣት፡ እንዲሁ የእንፋር የውሃ ሥራቸውን ይጋግሞ ማጠጣት፡፡

6ኛ/ ደም ለሚበዛት የአሸከት ቅጠል፡ ሰርዶ፡ የፋንፋዋ ሰር፡ የእንባጭ ቅጠል፡ ደቀሰህ ሰውነቱን ከቅባ ቅዱስ ጋር ቀባና የዘንባባና የዘርጭ እንዲሁ ስር ከሰባት ቦታ አምጥተህ በመገባጥ ላይ ትሰር፡ የእፀፈላጹት ቅጠል አጠጣጥ፡፡

የሠጠ ሰ - ፊዳል ቤት ተራ ክፍል

- ሰለ - ሣል ህመም ዓይነቶች ብዛት

ሣልና ጉንፋን መንስኤያቸው የታመከ ነገር ሲከፈት የሚበነው ብናኝ ወይም በጣም የቀዘቀዘ ምግብና መጠጥ ወይም በሚወርድበት ጊዜ ከውስጥ ካለው መቶት ጋር ግጭት ይፈጥርና በተበከለ አየር ውስጥ ለሚትረመስመሱ ሽይረሶች ይጋለጣል፡፡

ሲጀምርም አንጢስታ፡ የንፍጥ ከምችት፡ አከታ የበዛው ሳል ወይም ደረቅ ሳል ትኩሳት፡ የራስ ምታት፡ መወራጨት፡ የደረት መወጠር፡ ማላገግ፡ የጉሮሮ መቁሰል፡ የሳንባ መታፈንና ማንኮራፋት የመሳሉ ሁሉ በተያዘው ሰው ላይ ይታያሉ፡፡

ከዚያም ከደረቅ ሳል ወደ ሣንባ የአየር ከረጢት ውስጥ ይተላለፍና በየጊዜው ብቅ አልም አያለ ሥሩን ይሰዳል፡፡ ከቀን ወደቀን በየምክንያቱ በብርድ በጉንፋን በቀዝቃዛ መጠጥና ምግብ በሌሎችም ምክንያቶች እንደገና ይነሣና ያስላል፡፡ ከሰው ጋር ለመናገር እስከመከላከል ትን ትን ይላል፡፡ እንዲሁ የሚሰል ሌላ ሰው ሲሰማ ይነሣል፡፡ የሳል ዓይነቶች መገኛቸውን እንደ ዘረዘርኩት ሁሉ እንዲሁ የዓይነቱን ብዛት መተንተን አስፈላጊ ነው፡፡

1ኛ/ ደረቅ የሆነ ሳል ከጉንፋን በኋላ የመጣ ሳል፡፡

2ኛ/ ሳል ሆኖ የመጣል አከታ ለሚተፋ፡፡

3ኛ/ ሳምባው ታሞ ሣል ለሆነበት፡፡

4ኛ/ በንዳድ ለመጣ ሳል፡፡

የነዚህ ሁሉ የለድህናት ዕወቀት ቅመም መሉ ጤና ይሰጡ
የሰማቸውን ዝርዝር እገልጻለሁ፡፡

1ኛ/ ከጉንፋን በኋላ ለመጣ ደረት ሳል የላም፤ የፍየል ወተት አጣጥሞ
ነጭ ሽንኩርት ለብረህ ለፍልተህ ጧትና ማታ ለብዙ ጊዜ አጠጣ፤

2ኛ/ የዶሮ እንቁላል የከርቤና የአጣን ዱቄት ጨምረህ በእሳት ላይ
እድርገህ ጧትና ማታ አጠጣ፤

3ኛ/ የእንጭብር ሥር ወቅጦህ እንደሻይ እያፈላህ ለብዙ ጊዜ
አጠጣ፤ እንዳያስታገል እየተቀረፈ ይወጣል፤

4ኛ/ የሎሚ ውኃ፤ ዘይት፤ ማር እኩል በእኩል እድርገህ ጧት
ማታ እስከሚሻለው አጠጣ፤ እነዚህ ሁሉ የተፈተኑ እና መሉ ጤና የሚጠጡ
ናቸውና የመሰለህን እድርግ፡፡

ሁለተኛው ሣል ዓይነት ሆኖ የመጣል አከታ ለሚተፋው ግለሰብ

1ኛ/ የድንጋይ መጫ በወተት ቀቅሎ በስኳር እድርገህ አጠጣ፤

2ኛ/ ግሜሐረግ፡ ስሚዛ፡ ሁለገብ፡ ጐርጠብ፡ ጭቁኝ፡ እንሰላላ፡
ጤና አዳም፡ ነጭ ሽንኩርት፡ ልምጭ፡ ዳማ ከሴ፡ ግዜዋ፡ ግዜዋ፡
ቅጠላቸውን፡ አልቴት፡ ከርቤ እነዚህን ሁሉ የተገኙትን ሰብስቦ መታጠን
ወይም በሻይ ማፍያ ውስጥ ቀቅሎ እንፋሎቱን በፎጣ ተከናንበ መታጠን
መታጠን ነው፡፡

3ኛ/ ነጭ ሽንኩርት፡ የድንጋይ መጫ፡ በጣዝማ ማር ሰው
አሰንብቶ አንድ አንድ ማንኪያ መዋጥና ጠርጐ ያወጣዋል፡ ከዚያ በኋላ
እንጭብር እያፈሉ መጠጣት ነው፡ የጭቁኝ ስር ማላመጥ ወይም ቀቅሎ
ማጠጣት ነው፡፡

4ኛ/ ጅንጅብል፡ የበርበሬ ፍሬ፡ የገበር እንቧይ ፍሬ ወቅጦ በጭ
መዋጥ ነው፡ ከዚያ በኋላ የከትከታ ቅጠል እድርቆ እንደሲጃራ መሳተፍ
መጠጣት ነው፡፡

ተኛው የሣል ዓይነት ሳንባው ታም ሳል ለሆነበት

1ኛ/ የቆላ ጦስኝ ቅጠል ከፊት ጋር በባዶ ሆኖ አዘውትሮ መውሰድ፤

2ኛ/ የአሚራ፡ የዶግ፡ የድግግ፡ ሥራቸውን የእዙ አረግ አበባ፡
ገሰሳል ፍሬ፡ የቆላ አባሎ ቅጠል፡ የእፀመናሂ ስር፡ ጅንጅብል፡ ሁሉንም
እንደሲጃራ ጠሰት መሳተፍ መጠጣት ነው፡፡

3ኛ/ የእዙ አረግ ቅጠል ከሰባት ላይ እምጥቶ በቅቤ አንጥሮ
የነጠረው ቅቤ ከበግ ሃገባ ውስጥ አስገብቶ በድስት መጥበሰና በድልህ፡
አዋቤ አጣፍጦ ማብላት ነው፡ እህል ሳይበላ ውሎ ደረት ጠጅ ማጠጣት
ም፡ እንዲሁ ጤና አዳምና የእንሰላል ቅጠል እፍልተህ አጠጣ፤

ራተኛው የሣል ዓይነት በንዳድ ለመጣ ሳልና በብርድ ለሚነሣ

1ኛ/ የቀጋና የቀይ ግመሮ፡ የግሜ ሐረግ፡ ሥራቸውን፡ የድንጋይ
መጫ፡ የጎሎ ፍሬ ሁሉንም ቀቅሎ በጣዝማ ማር በጥብጦ ጧትና ማታ እንድ
ሚጠጡ መዋጥ ነው፡፡

2ኛ/ የእንጭብር፡ የአሚራ፡ የቀበርቶ፡ የእንጆሪ፡ የጦስኝ፡ የቁንዶ
በርቦል ቅጠላቸውን ሥራቸውን የመግራ፡ የሎል፡ የሥረ ብዙ፡ ሥራቸውን
ሁሉንም ወቅጦ በጣዝማ ማር ለውሶ ግማሽ ማንኪያ መዋጥ ነው፡ ወይም
በርድ ሲሆን ለሚነሳው በአረቄ ውስጥ ዘፍዝፎ ጧትና ማታ እንድ መለኪያ
ማጠጣት ነው፡፡

በሰ ሳንባ ህመምና መገሰሎው

የሳንባ ህመም ወይም የሳንባ ነቀርሳ ህመም በተለያዩ የሚኒሣ ለብዛኛውን ጊዜ ከአንዱ ህመምተኛ ወደሌላው ግለሰብ በትንቁሽ ካፊዩ ዝናም በዘነበ ጊዜ በፀሐይ መቀት ከመሬት የእንፋሉት ወይም የሚተነፍግ ብናኝ በለፍንጫና በለፍ ይገባል፡ በዚህን ጊዜ በለፍ የገባው ያልጥባራ የብናኝ ለየር የደጋ ያላቸውን የሳንባ ወናፎችን እንዳይተነፍሱና የተበከለ ለየር እንዳይደርጋሉ፡

በሰዚህ መጀመሪያ ቀለል ያለ ሣል ያሰላል፡ ሰውነቱ ምክንያት የተጉዳ ሰው በቀላሉ በሣንባው ነቀርሣ ይጠቃል፡ የሳንባው ነቀርሳ መሆኑን የሚለየው ለከታ ያበዛል፡ ለከታውም ከቀን ወደቀን ወይም የደረቀ የእንቁላል ለሰኳል ይመስላል፡ ህመሙ ለየበረታ ሲሄድ ይጀምራል፡ ከላከታው ጋር ደም ይወጣል፡ ደምም ያስተፋዋል፡

የሳንባ ህመም ነቀርሳ መሆኑ ከታወቀ ቀን ጀምሮ በፍጥነት ስለህመም ጥናትና ህክምና ወደሚያደርጉ የህክምና ባለሙያዎች ወደህሳብ ሲሄዱ መሄድና መመርመር፡ የእነርሱን ምክር መቀበልና የተጣራ ማድረግ ከሁሉ የተሻለና የተመረጠ ጉዳይ ነው፡፡

ነገር ግን በግድለሽነት ችላ ማለት በራስ ህይወትና በቤተሰብ ሞት ለደጋ ማምጣት ነው፡፡ ለደጋው ከመዛመቱ በፊት ምግቦችን በመመገብ ከምናን በደከተሮች በኩል መከታተል ነው፡፡

በሰ ሳንባ ህመም ከባህል መድኃኒት ይልቅ በዘመናዊ መመርመርና ተጠንቶ የቀረበው የሳንባ መድኃኒት ቢበልጥም በለኛ ለባዶ ያል ደግሞ የተጻፉትን የሳንባ ህመም ለድህናት ለፀዋት ስም ዝርዝር ቀለሁ፡፡

1ኛ/ የበግ ወተት ወይም የእገያ ወተት ትኩሱን ወይም ለመጣት ደም ለሚያስተፋው የእገያውን ወተት ደጋግሞ በለፍንጫ

ማድረግ ነው፡፡ የዘጋውን ጠራርጉ ያወጣዋል፡ ሌቶች ተትሉ ጧት ጧት ማጠጣት ነው፡፡

2ኛ/ ለጉበትና ለልብ ህመም ነግ፡ በርበሬ፡ በባንግ ቆቆት ቀላትሎ ቁጣ ሊደርግ በውተት እያማኑ መብላት ነው፡፡ እንሰላልና ቀበርቶ ለፍልቶ ማጠጣት ነው፡፡

3ኛ/ ደም ለሚያስተፋውና ደም ለሚያስተምጠው የእንሰላል፡ የልት፡ የአስታ፡ የማጠያ፡ የሞገሽ፡ ሥራቸውን ወቅጦ በለጋ ቅቤ እንጥሮ የተነጠረውን ቅቤ ከወለላ ማርና ከእንቁላል ጋር እጥህዶ ማጠጣት ነው፡፡

4ኛ/ የሞገሽ ፍሬ ግማሽ ማገዚያ ያክል ለየዋሉ የሰንጃጣ ልጥ ከፊት ጋር በላብሽ ጎድሮ ውኃ በጥብጦ ማጠጣት ነው፡፡ ለእሱም ህመም ይህኛል፡፡

5ኛ/ በነፋስ ግጭት ከመጋኛነት ወደ ሳንባ ህመም የተላለፈ ግን ከእዚህ የከፋ ሆኖ ትንቁሹን እያሳጠረ እንዳይናገር ይከለከላል፡፡ ለዚህ የበግ ሳንባ ከአዘ ለረግ ቅጠል ጋር ደጋግሞ መብላትና ማር በባዶ ሆኖ መዋጥ ነው፡፡

በሰ ሥራይ መለከፍና በህመሙ ስለመጠቃት

የሥራይ ህመም ካለመጠንቀቅ የተነሣ በልፍ ልፍ ምክንያቶች ይመጣሉ፡ እነዚህም በዓይን የሚታዩና የማይታዩ ድቃትን ፍጥረቶች ለምሳሌ ሽረራት፡ የበትና ወርቃማ ዝንብ የመሰሉና ለዓይን የማይታዩ ተባዮች ከፍት በሆነ ምግብና መጠጥ ላይ እንቁላላቸውን ይጥሉና ለእንቁላላቸው የሚሆን መርዝ ይረጫሉ፡ በዚህን ጊዜ በምግብና በመጠጥ ላይ ለየተፈለፈሉ ወደጀርምነት ተቀይረው ወደሆኑ ይገባሉ፡፡

ሌላው ደግሞ የእግዚአብሔር ሕንፃ የሆነውን የሰውን ሕይወት በላደጋና በህመም ላይ ለመጣል ወይም ለመግደል ከለፀዋትና ከደረቁ ተባዮች ሥጋ በመቀመጥ ምናምንቲዎች በሰው ልጅ ላይ ጠንቅ የሚውሉ ጠንቅዋዮች

በምግብና በመጠጥ ላይ አስደርገው እንዲሰጥ የሚያደርጉ እይታዎቻቸውን እነዚህም ምናምንቲዎች በምድርም ይሁን በሰማይ በእግዚአብሔር ፍርድ ይፈረዳሉ።

እግዚአብሔር እያየንም ብለው በሰው ልጅ ላይ ሚርት የሚገጥሙ ጥንቅ የሚያደርጉ ሁሉ ከሰው ልጅ ህግ ይልቅ የእግዚአብሔር ሕግ የጠራ 'ተስተካከለ ስለሆነ በእግዚአብሔር ፊት ተፈርዶ ይቅርታ ወደሌለው ወጥታል' ሆኖ ወደ መኪራ ለገሃነመ አሳት መወርወር ከሁሉ የከፋና አጻያፊ እድል ውጤት ይሄ ከመሆኑ በፊት ለሰው ልጆች መልካም እንዲሆኑ መልካምና መጠጠን እንዲኖራቸው መመኘትና ማድረግ እግዚአብሔር የፈቀደውን መጠጠን ነውና መልካም ለመስራትና የእግዚአብሔር ልጆች ለመሆን በርሱ ነው። በፍቅርና በሰላም ለመኖር እንድንታችሁን እጽኑ እንጂ ከምቀሻነት ነፃ ከፋን በከፋ እናጠቃለን ብላችሁ አታሰቡ አታድርጉም። እግዚአብሔር ተና እንዳትገቡ ይጠብቃችሁ።

ስለ ሥራይ መለከፍ የእድህናት ዕፅዋት ቅመም

1ኛ/ የቀበሮች፣ የዕፅዋት፣ የወርቅ በሚዳ፣ ሥራቸውን ወቅጦ ማግኘት ከያ በማር ለውሶ ማዋጥና አጓት ማጠጣት ነው።

2ኛ/ በድግምት ለተላከና ለመጣ ሥራይ የነጭ ዶር ከገጽ ገማ፣ የቀይ ግመር ሥር መታጠንና ጧት ጧት ጸበል መጠመቅ ጣት ነው።

3ኛ/ የአለጠላቢት፣ የሴት ቀስት፣ የጤሌንጂ ሥራቸውን የእንባላ ላ ሁሉንም ወቅጦ በነጭ ማር ለውሶ ፍትሐ ዘወልድን እየደገሙ በባላ መዋጥ ነው። የተደገመበትን ይፈታዋል።

4ኛ/ ለሥራይ እድገት፣ እንደ፡ የጂብ ብትር፣ እወ ዘዌ፣ ሥራቸውን ከፍገፊህ ለእድረህ ግግሽ ኩባያ አጠጣና ውኃ በገበታ እድርገህ ማ ሰጥብጧል። ከሆኑ ያለው የሚገለባበጠው ይወጣል።

5ኛ/ ሁሉንም የሚፈታ የእባጭ፣ የቀረጥ ተቀጽላ፣ የሰንሰል፣ የሴት ቀስት፣ የምድር እንባይ፣ የቀጠጥና ሥራቸውን የእንኮይ ቅርፍት፣ የአፀመናሂ ቅርፍት፣ ወቅጦ በሱፍ ውኃና በማር በጥብጦ ማጠጣትና ጠመን ውሎ የተልባ ጨልቃ መስጠት ነው ይጠጣ።

6ኛ/ የብላና፣ የመካን እንደድ፡ የጂባራ ሥራቸውንና ፍሬያቸውን ቀንበጣቸውንም ወቅጦ በቀይ ጤፍ ቂጣ እሩብ ማንኪያ ጨምሮ በውተት መጠጣት። ቆይቶ የአጓት ውኃ ይውሰድበት፣ ያስተፋዋል ያስቀምጠዋል፣ ሲደከም የዶሮ ጉበት ጠብሶ ማብላት። በኋላ የዶሮ መረቅ ቁንዶ በርበሬ አብዝቶ ጨምሮ ማጠጣት ነው። ለሁሉም እፅዋት ሲቀመሙ ንጽህና እንዲኖራቸውና ጥንቃቄ እንዲደረግላቸው ማድረግ ግዴታ ነው።

እንደ ሰው እድናለሁ ብሎ የእፅዋት ቀማሚና አዋቂ ወደሆነው የህክምና ባለሙያ ወይም ባለመድኃኒት ሲመጣ ተማምኖና ሕይወቱን ሰጥቶ ነው። ስለዚህ ባለሙያው ሕይወቱን ለሰጠው ሰው እርሱም ከእግዚአብሔር እርዳታ ጋር ተጠንቅቆ አስተውሎ በጥንቃቄ የቀመመውን መድኃኒት መስጠትና እስከሚድን መጠበቅና መከታተል አለበት እንጂ በግዴላሽነት የተደረገ ከጥቅሙ ጉዳቱ ያመዝናልና።

- ስለ ሰኳር ህመም

የሰኳር ህመም ተብሎ የሚጠራው ምንም እንደኛና ሁለተኛው ተብሎም ቢጠራ ስለሁለቱ ሰኳር ህመም ዓይነቶች መንስኤውና ህመሙ ስለደረሰበት ግለሰብ አጠቁማለሁ።

የመጀመሪያው መንስኤው ቁንጣን እስከሚይዝ ያለ ልክ በመብላት የሚወፍሩ ሰዎች ሲሆኑ፣ እንዳንዶች ደግሞ በዘር ይተላለፋል የሚባለው እንደ አባቱ ከመጠን በላይ የሚበላና የሚጠጣ ከሆነ ይወፍራል እንጂ በዘር አይተላለፍም። ሆኖም እንደዚህ ጊዜያቸውን በመብላት የሚያሳልፉ በሰኳር ህመም ለመጠቃት የተመቻ ፍቸው፣ ሌላው ደግሞ ጣፋጭ የሆነ መብልና

መጠጥ ማብዛት ለህመሙ ይጋለጣሉ፡ እንደዚህ ያሉ ግለሰቦች በሰኳር ህመም ተጠምደው ከተያዙ በኋላ ውኃ ማሰጠማት፡ አሁንም አሁንም ሽንት ማጣት ሰውነትን ማሳካካ፡ ከብደት መቀነስ፡ አቅመቢሰ መሆን፡ ደርሶ ማለብ፡ ማለብ፡ እካባቢ ቆንጦጥ ቆንጦጥ ማድረግ፡ ሰውነትን ማሳካካ በተሰይሞ በሰኳር ዘራያ፡ ይህን የመሰሉ የምልክት ዓይነቶች ይታያቸዋል፡፡

የሚያባብሰውና ህመሙን ከቀን ወደቀን እንዲቃረን ህመምተኛውን ሊያጠቃው የሚችለው ምክንያት ለከፉ እንደ ለሰመባለት፡ ያልለመዱትን ምግብ ማግበስበስ፡ የምግቡን ለመቆጣጠርና ሰላቴን ማሳለፍ፡ መጠነኛ አሰራርን አለመስራት፡ ለሰመባለት ሁሉ የዓይን መፍዘዝ፡ የጥፍር መውለቅ፡ የነርቭ ጭንቀት፡ በመሰሉ ሁሉ የዓይን መፍዘዝ፡ የጥፍር መውለቅ፡ የነርቭ ጭንቀት፡ የመጋባት፡ የከንፈር መንቀጥቀጥ፡ መደንዘዝ፡ የልብ ትርታ፡ ማጥፋት፡ ደርሶ መራብ፡ ደርሶ መጠማት በሰኳር ህመም ተጠምዶ በተያዘው ግለሰብ ላይ ይታያል፡፡ ህመሙ ሲበዛና ሲበረታ የአካል መዛልና እጅ እግር መቆሰልና መቆረጥ፡ ዓይን መታወር፡ ማንቀላፋት፡ እነዚህ ሁሉ በየጥራቱ የመጡ ያጠቁታልና አስቀድሞ በሰኳር ህመም ተጠምዶ ከመያዝ በፊት ሕይወትን ጠብቆና ተቆጣጥሮ መያዝ ከሁሉ የተሻለ ምክንያት ነው፡፡ ነገር ግን ከተያዙ በኋላ ከመጨነቁ አሁንም ከዚህ በኋላ ነዘረዝራቸው የአድህናት ዕፅዋት ቅመም በሚገባ መጠቀም ነው፡፡ እንጂ ችግሩ ነው ማድለሽ መሆን በራሱ ሕይወት ላይ መፍረድ ነው፡፡ ስሙ የሰኳር ህመም የተባለበት ምክንያት ሆኖጣጣና መራራ ምግብ ከሚወሰዱ ይልቅ ጭሰሚበሉና በውስጣቸው ሰኳር ስለተሞላ ነው፡፡

የአድህናቱን ዕፅዋት ቅመም ከመጠቀም በፊት ጨው፡ ሰኳር፡ ቅብ፡ የሥጋ ፈጽሞ አለመብላት ነው፡፡ ነገር ግን ለምግብ የሚያገለግሉ ሽንብራ፡ ማሽላ፡ የጥራጥሬ አሽቶችን ጐመን፡ ጂርጂር፡ ቀይ ሽንኩርት፡ ነጭ ርት መብላት ነው፡፡

የፍየል፡ የአሳሳ ሥጋና መረቅ መጠጣት፡ ሚጥሚጣ፡ ነጭ ሽንኩርት፡ ቀንዶ በርበሬ፡ ጥቁር አዝመድ፡ የበዛው ወጥ መመገብ፡ ሰናፍጭ፡ ሚጥሚጣ፡ ፊጦ በእንድ ላይ እድርጌ በእንጀራ ፈትፍቶ መብላት ነው፡፡ ውኃ ከሎሚ ውኃ ጋር እድርጌ በየቀኑ ለብ እድርጌ መጠጣት ነው፡፡ ሲጋርት ላይበዛ በየቀኑ መጠቀም ነው፡፡

የአድህናቱ ዕፅዋት ቅመም

1ኛ/ የጡት አስጥል ወይም የአቆራራጭ፡ የአርማጥ፡ የእንጀራ፡ የአቶ፡ የሎሚ አሸት ቅጠላቸውን የተገኙትን ሰብስቦ ወቅጦ በማር ለውሶ በገንፎ እያፈኑ መዋጥ ነው፡፡ እስከቻሉ ድረስ እንጂ ከምሬት በስተቀር ሌላ ጉዳት አያመጡም፡፡ ሁሉም ሙሉ የጤና የሚሰጡ ናቸው፡፡

2ኛ/ የወይናግፍት፡ የመቅመቆ ሥራቸውን ከዶቅማ ፍሬ ጋር ወቅጦ እንደሻይ እያፈሉ መጠጣት ነው፡፡

3ኛ/ የዋረኖስ ፍሬ በየቀኑ ሦስት መዋጥ፡ የድግግ ፍሬ በየቀኑ ሰባት መዋጥ ነው፡፡ በመጨረሻው በሰባተኛው ቀን የወርቅ በሚዳ ስር ወቅጦ የሾርባ ማንኪያ ግማሽ በማር ለውሶ መዋጥ ነው፡፡ ከቤት አለመውጣት ነው፡፡ በጣም ያስቀምጣል፡፡ ጣምን ውሉ የምስርና የሽንብራ ንፍር መብላት ውኃውንም መጠጣት ነው፡፡

4ኛ/ የአቶ፡ የምድር እንቧይ፡ የቀጠጥና ሥራቸውን ወቅጦ ለብዙ ቀን እንደሻይ እያፈሉ በማር መጠጣት ወይም የተቀቀለበትን ውኃ አጥሎ በባዶ ሆድ እንድ ማንኪያ መጠጣት ነው፡፡

ስለ - ሰብ ከምችት ኩሌስትር ስለተባለው ህመም

ኩሌስትር ወይም የሰብ ከምችት የሆነ ህመም ከሰኳር ህመምና ከደም ግፊት የሚለይበት የደም ገንዳ የሆኑትን የልብ አካባቢ ጅማቶች ሥራቸውን እንዳያከናውኑ ከቅቢና ከዘይት ከጨማ ሥጋና ከጨው ከሰኳርና

ሕዝብ መጥፋት፤ የተጨማሪውን አውቀው በቀዳሚ ወይም በጥቅር ጠፍቶ ይሄዳል፤
 የባቃል ፍሬ ያዘል አያቸው ማድረግ ነው፤ ከዚህም በሥጋ ደዌ ህመም ለተጉዳጡ
 ሰው ለአርባ ቀን በማር ሳያስታገል ይዋጥ፤ መጠንቀቅ ያለበት ከሥጋ፤ የበግ
 የእውነት፤ የክብት፤ ከአህል፤ ባቃል፤ ምስር፤ ስንዴ፤ እንዳይበላይ ይጠንቀቅ፤
 የሚበሉ የእሳ፤ የደር፤ የፍየል ሥጋ፤ ከአህል፤ ጉበስ፤ ሽንብራ፤
 ዘንጋዳ፤ በቃሉ፤ ጠፍ፤ መቅመፍ፤ ነጭ ሽንኩርት፤ ቀይ ሽንኩርት፤ የመሳሰሉ
 ቅጠላ ቅጠል እንደ ጉመን ያሉ መብላት አለበት፤ የድንች ዓይነት ፈጽሞ
 ለብዙ ግዜ ላይብላ፤ ይህ ቅመም ለቂጥኝ ለኪንታርት፤ በውስጥ ላለ ነጥር
 ሁሉ የአድህናቱ ፈውስ ይሆናል።

ክፍል 2/ ለሚያቆስል ሥጋ ደዌ

ይህ በአካል ገላ ቆዳ ላይ በመጀመሪያ እንደባር ጉብ ጉብ እንደ
 ይጀምራል፤ በኋላ አየቆየ ይፈነዳል፤ ቆዳው ሁሉ ይቆስላል፤ አብዛኛውን ጊዜ
 የአፍንጽ የአፍንጫን የጣብቅ ቦታን ማለት በጣትና በጣት መካከል ያለን ጊዜ
 ያቆስላል፤ እንዲሁም በአፍንጫው ውስጥ ደም የተቀላቀለው እጅ ወይም
 መግል እንደንፍጥ መሰሉ ይወጣል፤ ከገላ ቆዳ ላይ የጀመረው የሥጋ ደዌ
 በቀስ ወደ ውስጥ ጉብቶ የአካሉን አጥንት ይጉዳዋል፤ ለዚህ ዓይነት ዓይነት
 ደዌ የአድህናቱ እፀዋት ቅመምና መድኃኒትነት የሚቀጥሉት ይሆናሉ።

የምድር አለንጋ፤ የእንዳሁላ፤ የአፀመናሂ፤ የምድር ቁልቋል፤ የምድር
 ትንቅሥ፤ የእንጀራ ቅጠላቸውን ሥራቸውን፤

የዋረኛስ፤ የቀዩ አንባይ፤ የመግራ፤ ፍሬያቸውን ቅጠላቸውን
 የቁልቋል፤ የጥቁር አዞ አረግ፤ የአፀሰኦል፤ የቀጠጥና አበባቸውን ቅጠላቸውን
 ሁሉንም የተገኙትን ሰብስቦ ወቅጦ ከርቤና አልቴት ዲኝ ጨምሮ በፍጹም
 ተቀብቶ ከፀሐይ ላይ ወይም እንፋሎት መቀት ላይ ይቀመጥ፤ ደግሞ
 ማድረግ ነው፤ ይህን ሁሉ ከማድረግ በፊት የዋረኛስና የአዞአረግ ቅጠል
 ጋር ወቅጦ በቅቤ ለውሶ ይቀባና ፀሐይ ሲመታ ይዋል፤ ግታ በቀኝ

በእንባጫ ቅጠል ወቅጦ በውኃ በጥብጦ ይታጠብ፤ በዚህ ምልክትና ፈውስ
 ካላገኘ አስተዳዳሪ ስማቸውን የዘረዘርኳቸውን የአድህጥት ዕፅዋትን ቀምመህና
 አዘጋጅተህ አድርግለት እግዚአብሔር የፈቀደውና የመረጠው መልካም
 ተግባር ነውና ህመምተኞችን ለመርዳትና ለመንከባከብ ለመጠየቅ የተጋ ሁሉ
 በእግዚአብሔር ፊት ከቡርና ጽድቅ ነውና አንተም እንዲሁ ለመሆን በርታ
 እንጂ አትሰለጥ እግዚአብሔር ዋጋህን ይክፍልሃል ከሰው አጅ አትጠብቅ።

ክፍል 3/ የአጥንት ውስጥ ሥጋ ደዌ

ይህ የአጥንት ውስጥ ሥጋ ደዌ ከአጥንት ውስጥ ተነስቶ ራስን፤
 እይንን፤ ጣትን፤ ጉልበትን፤ አፍንጫን፤ የሚገጡዳና በቆዳ ላይ ቆስሎ የሚታይ
 ነው፤ እንዲሁም በአካል ውስጥ የአሉትን የደም ገንዳና ሥሮች የሆኑትን
 ጅማቶች ይበጥሳል፤ ያከማትራቸዋል፤ በዚህን ጊዜ የገላ ቆዳ መጨማሪያና
 መሰነጣጠቅ ይታይበታል፤ ለዚህ ሁሉ መፍትሔ ይሆናሉ ብዬ ስማቸውን
 የምዘረዝራቸው የአድናኖት ዕፅዋት ቅመም እነዚህ ናቸው።

የበለስ፤ የብርብራ፤ የቅንቦ፤ የአሞጭ፤ የእንዘረዘይ፤ የዘርጭ፤ እንባይ
 የዋረኛስ፤ የወርቅ በሜዳ፤ የደድሆ፤ የአደንዳሺ፤ ሥራቸውን ፍሬያቸውን፤
 አበባቸውን፤ ቅጠላቸውን፤ በአንድ ላይ ከድንጋይ አጣንና ከዲን ጋር ወቅጦ
 በቅቤ ወይም በማር አየለውሉ የታመመውን የገላ አካል ቀብቶ እሳት ማሞቅ
 ወይም ፀሐይ ማስመታት ነው፤ የባሰውን ይነፈርቃል፤ በየሶስት ቀን እያሳረፉ
 መቀባትና እሳት ማሞቅ ነው፤ ከዚያ በኋላ በሰውነቱ ላይ ለምጥ ትቶ
 እንዳይሄድ የጠሌንጂ፤ የጉርጠብ፤ የሰለብያ፤ የእንባጫ፤ የድግግ ቅጠላቸውን
 የተገኙትን ሰብስቦ መውቀጥና በሰለጥ ወይም በወይራ ዘይት አየለውሉ
 መጠቀም ነው፤ በአንደኛው ተራ ቁጥር ላይ የተዘረዘሩትን የዕፅዋት ቅመም
 አብሮ መጠቀም ነው።

ከፍል 4/ የገላ ቋላውን የሚሰነጣጥቅ የሥጋ ደዌ
ይህን የሥጋ ደዌ በሰ ገላም የሚለው አሉ፤ ያም ሆነ ያህ መጀመሩ

አንድቷን መስሎ በብብትና በብልት በሆነረርም ላይ ወጥቶ መሄዱ
ይጀምራል፤ ከዚያም በውነትን ያሳመረ እየመሰለ በእግርና በእጅ ብቻ
የመሰንጠቅና እጅ የማፍሰስ በሌሎችም ቆዳ ላይ አንዳቢኛም ምልክት ያሳይ
ሳይሆን የእርህፍቱ እፅዋት ትመምና ራውሰ የሚታዩላት ይለፍናል፤

የቀለም፡ የብላና፡ የዋጊና፡ የጥንዝ፡ የባዛ፡ የብርብራ፡ የደን
የወይራ፡ የዘንባባ፡ ፍሬያቸውን ሰብስቦ አድርጎ ከሰላጥ ከሰላጥ
ከነጭ ሽንኩርት ጋር አብሮ ማስመቀጥና ቀትሎ ዘይት ቅጥጥ ማስመጣት
መጀመሪያ አተላውን የታመመውን ሰው ለተወሰኑ ቀኖች እየቀጡ
ማስመታትና በበሬ ሽንት ወይም በራሱ ሽንት እየታጠበ ደጋግሞ ይቀጥ
በኋላ እዘውትሮ ሰውነቱን ዘይቱን ይቀባ፡ የሬት ጭማቂ እዘውትሮ
በቀን የዋጊናን ፍሬ እንደቻለ ወቅጦ ይዋጥበት፤ ፈጽሞ የሚያመጣ
የሰም ከመምሩ በስተቀር፡

የረ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

- ስለ - ሪህ ህመም መንስኤው

ሪህ አንደ ስኳር ህመምና አንደ ስብ ክምችት ከሌሎች
የሚበሉትንና የሚጠጡትን ክለመቆጣጠር ጮማ ሥጋና ቅጥ
ምግብ እዘውትሮ ከመብላት ብዙ ጊዜ ከመቀመጥ የተነሣ በስተ
ያለውን የሰብ ክምችት በላብ አስከሚወጣ ድረስ እስፖርት
የቋንቋን ጂማቶች ወድሮና ሽምቅቆ በያዘ ጊዜ ታፋን ገፍ
አንዳንድ ጊዜም እጅን በማጅራት ያሉትን የደም ገጸቶች
ያስቃያል፡ ተቀምጦ ቆይቶ ለመሄድ ወይም ለመቀመጥ ያስችላል
በአጠቃላይ ይህ ህመም ሽባ የሚያደርግ ስለሆነ መቀባት
ጨው ጮማ የሚረገጉ ዘይቶች፡ ባቄላ ድንች ፐሮቲን ይገኛሉ፤

አለመውሰድ፤ ብት ተነስቶ አንድ ኩባያ ውሃ ከሎሚ ጭማቂ ጋር መጠጣትና
ቅንብ አንቅስቃሴ ማድረግ ነው፤ በይበልጥ ይህ ህመም ከምቶትና ከአረፍቶ
ጮማ ሥጋን ከመብላት መጠጥ ከማጠባት የተነሣ ስለሆነ ከዚህ በላይ
የተነተነነትን ምክር ከተቀበሉ በተላሉ ማስወገድና ከህመሙ ነጻ መሆን
ይቻላል፤

ከዚህ በታች የማተርባቸውን የእድህፍት እፅዋት ትመም መጠቀም
ተጨማሪ እርዳታ ነው፤

1ኛ/ የእሸኮኮ ጉመን የረረሰ ዘንግ የጠንገጡ ሐረግ የጠሮ ሐረግ
ሥራቸውን የሚታግ የጥጥ የወይራ ፍሬያቸውን በአንድ ላይ ወቅጦ ቢገኝ
በግብጦ ወይም በዳጉሳ አረቁ ዘፍዝፎ ብትና ማታ አንድ መለኪያ ማጠጣት
ነው፤ ቀይ ሽንኩርት ነጭ ሽንኩርት ከሎሚ ጋር ደጋግሞ መውሰድ፤ የጥቁር
አዝመድ ዘይት እናብ የሾርባ ማንኪያ መውሰድ ነው፤

- ስለ - ራስ ቆረቆር

የራስ ቆረቆር ብዙ ጊዜ ሕጻናቶችን የሚያጠቃና በራሳቸው ላይ አንደ
እከከ አልፎ አልፎ የሚወጣ ሲሆን ከጊዜ በኋላ ይቆሰልና ይመግላል፤
ወደሌላው የመልክ ቆዳ ላይ ይተላለፋልና አስቀድሞ ሳይዘመት የህክምና
ባለሙያ ከሆኑት ሄዶ ማማከርና ባለሙያው የሚመክረውንና የሚሰጠውን
መድኃኒት ማድረግ ነው፤

ስለዚህ የራስ ቆረቆር በእድህፍት ዕፅዋት ትመም ለመጠቀም፡

1ኛ/ የአስተናግር ማለት የእፀፋርስ ቅጠል ራሱን እየላጩ ጨምቆ
መቀባት ነው፤ ይህ ካላዳነው

2ኛ/ የዋጊናንና የእዞ አረግ ቅጠል ወቅጦና አድርቆ ራሱን ላጭቶ
መቀባት ነው፤ ያነፈርቀዋል ያቆሰለውና ወዲያውኑ ያጠፋለታል፤

35/ የደረጃው የተገኘ የድግግና ፍሬያቸውን በአንድ ላይ ወቅት በሽንት ውስጥ ለመገንጠል ይገባቸዋል፡፡

በሰራሰ አዋቢነት

የራስ ለወጣት ህመም በራስና በራት ቁጥር ላይ እንደ ብርሃኑ አለፎ ይመዘል፡ ቁስሉም በባም የሚያሳክክና መግል የማይገዝ ይሆናል፡፡ በእነዚህ ሰራሰት የተነሳ በሀጻናት ላይ ይበዛል፡፡

የአርህናት ልዩነት ቅመም ለመጠቀም

1ኛ/ የከትከታ ቅጠል የበሰብላ ሥርና ቅጠል፡ የሐፍ የእፀላንበልብል ሥርና ቅጠል የእፀመአዛ ቅጠልና አበባ የለውም፡፡ የተገኙትን ሰብስቦ ወቅጦ በቅቤ እየለወሱ መቀባት ነው፡፡

2ኛ/ የአዝ አረግ ቅጠል ጨምቆ ቁስሉን አጥቦ በጥጥ መቀባት ነው፡፡ ህመሙ ሻል ሲል ሙዝ ወይም የሬት ልጋግ መቀባት ነው፡፡

በሰራሰ ቡህ

የራስ ቡህ ህመም በቆብ በባርኔግ ወይም በላብ እንደሚገኝ ይጀምራል፡ ከዚያ ቀስ በቀስ ማሳከክ መቁሰል እየቆየ የጠፋ እየመጣ ቅርፊት እያሳየ የሚሰፋፋ ነው፡፡

ለዚህ የአድህናት ዕፅዋት ቅመም ለመጠቀም፡

1ኛ/ የግንደሽ፡ የቀጠጥና፡ የአንስላል፡ የእፀጸጠሰ ስር የምድር አንቧይና የዋጊኖስ ፍሬ ሁሉንም ወቅጦ በቅቤ እየሙ መቀባት ነው፡፡ አንዲሁ ደጋግሞ ማድረግና መታጠብ፡፡

2ኛ/ የላንቀጣ፡ የላንቀሶ፡ ቅርፍትና ፍሬ፡ የደግግና የላንቀጣ ቅጠላቸውን በአንድ ላይ ወቅጦ በሬት ልጋግ ለፀሐይ ደጋግቶ እየታመሙ መቀባት ነው፡፡

3ኛ/ የገብስ ዱቄት፡ የኩመን ዘር፡ የሰናፍጭ ፍሬ፡ የጤና ለጻፍ፡ የበርባራ፡ የአስተናግር፡ ቅጠላቸውን የተገኙትን ሰብስቦ በላንቀጣ በሽንት ለውሰህ ቀባ፡፡

በሰራሰ ህመም የእይነቱ ከፍሎች

የራስ ህመም የእይነቱ ብዛትና የህመሙ ዓይነት

- 1ኛ/ ራስ ምታት፡- በየምክንያቱ እየተነሳ የሚያም፡
- 2ኛ/ ራስ ፍልጠት፡- በብርድና በፀሐይ የሚነሳ፡
- 3ኛ/ ራስ መርዝ የራስ መርዝ
- 4ኛ/ ራስ መውጋት፡- የራስ መውጋት
- 5ኛ/ ራስ ማዘር፡- ዓይንን የሚጨፍንና ልብን የሚያቅሰሽልሽ፡
- 6ኛ/ ራስ መከፈል፡- ግማሽ ራሱን የሚያመው፡
- 7ኛ/ ራስ ስንቀን፡- የራስ ግንባርን የሚያም በሽታ የሚያመጣ
- 8ኛ/ ራስ ቅል ወይም ናላው ለተጉዳ፡

ከፍል 1/ ምግብንና መጠጥን ካለመቆጣጠር ወይም በተሰበ በሽታ በመባል ከፍት ወይም የጉበትና የሳንባ የጨጓራ መታወክና የደም ፕላዛማቶችና የደም ማመላለሻ ቧንቧዎች የሆኑ ጂማቶች በሰብ ከምችት ሲሞሉ የደም ግፊትና የደም ማንስ ወይም ሙብዛት ወይም መቅጠንና መወፈር በእጡንላይ የደም ማመላለሻ መስናክልና መበጠበጥ የሚያመጣው የራስ ህመም ስም ራስ ምታት ይባላል፡፡ ለዚህ የአድህናት ዕፅዋት ቅመም ለመጠቀም፡

1ኛ/ ጥቁር ለዝሙድ፡ ነጭ ሽንኩርት፡ ጅንጅብል፡ ለልጅት፡ የአንስላል የጭቁኝ የሰሚ ቅጠል የተገኙትን ሰብስቦ ወቅጦ በሽሽ ሽፍኖ ለሰር

ሲያም በአፍንጫ መሳብ ነው፡ ወይም ከጥቁር አዝመድ ዘይት ጋር ለውሶ በአፍንጫው ማሰጣት ነው፡፡

2ኛ/ የቀይ ግመር የአጋም የግሜ ሐረግ፡ የጂባራ ሥራቸውን ጭነት ጤና አዳም ነጭ ሽንኩርት የተገኙትን ሰብስቦ ወቅጦ በሎሚ ውኃ ለውሶ በሻሽ ለድርጉ መሳብ ነው፡፡ ከሚያመው ላይ በቅቤ ለውሶ ይሰር፡

3ኛ/ የጂባራ፡ የአፀመናሂ፡ ሥራቸውንና ፍሬያቸውን ጭነት መሰኝ ታርድግማ ለውሶ በአፍንጫው ማድረግና በራሱ ቅሬታው ከጠፋ በፍየል ቅልጥም ለውሶ በአፍንጫው ማድረግና በራሱ ይሰረው፡፡

4ኛ/ የርግብ የውሻ ኩስ፡ ሰናፍጭ፡ ፊጦ፡ ጤና አዳም፡ ጅግጅግ፡ ነጭ ሽንኩርት፡ የኮከ ፍሬ በአንድ ላይ ወቅጦ በሎሚ ውኃ ለውሶ በሻሽ ለድርጉ መሳብ ነው፡፡ ወይም በደር ስብ በአሳት እያምቁ ከሚያመው ላይ መተኮስ ነው፡፡ ወይም በደር ስብ በአፍንጫው ማድረግ ነው፡፡

5ኛ/ የአፀመኣዛ ስር፡ የራስ ከምር ቅጠል፡ ጥቁር አጭራ፡ የተገኙትን ሰብስቦ ወቅጦ ሲያም በአፍንጫው መሳብ ነው፡፡

ከፍል 2/ የራስ ፍልጠት የሆድ ድረቀት ያለው ሰው ቀኑ የተላለፈበት የቀየረ ምግብና መጠጥ በመውሰድ ወይም የአልኮል መጠጣትን የአንጐል አጢዎችን ይፈጥራል፡ የሆድ መታወክን ያመጣል፡ ስለዚህ ስታ ተነስቶ የደም ገንዳዎች በሆኑ በደም ሥር ጁማቶች ወደ ራስ ቅል ውስጥ ስለት ከተላለፈ ፀሐይ በጣም ከሞቀው በብርድ ስለት ከተላለፈ በመሰሉ ሁሉ የሚያም ህመም የራስ ፍልጠት ይባላል፡ የአድህናት ዕፀዋት ቅመምን ለመጠቀምና መሉ ለመጠቀም ከዚህ በታች የሚዘረዘሩትን ተጠቀም፡-

1ኛ/ ከሴ፡ ዳማ ከሴ፡ ግዜዋ፡ ምስርች፡ ልምጭ፡ ይሁኑ፡፡ እንባጮ፡ ጭቁኝ፡ ቡና ቅጠላቸውን የተገኙትን ሰብስቦ ወቅጦ

ለውሶ እንደሻይ እያረሉ ማጠጣት ነው፡፡ ወይም ከለውዝ ጋር እፍልቶ ማጠጣት ነው፡፡

2ኛ/ የሺነት፡ የአፀመናሂ፡ የጦርቅ በሜዳ፡ ሥራቸውን ወቅጦ በሰሊጥ ዘይት ወይም በጥቁር አዝመድ ዘይት ለውሶ በአፍንጫው ማድረግ ነው፡፡

ለአንድ ወር የጥቁር አዝመድ ዘይት ሩብ የሾርባ ማንኪያ በባዶ ሆድ ሳያቋርጡ መውሰድ፡፡

ከፍል 3/ ራስ መርዝ የራስ መርዝ መንሰኤው ከመጠን በላይ ቁንጣን እስከሚያዝ ከመብላትና ከመጠጣት ደረቅ መጠጥን ከማብዛት በቅል ወይም በአርሾ የበዛበትን ምግብና መጠጥ ከማዘውተር፡ ከሐሳብ ብዛት፡ ጭንቀትን ከማምጣት የተነሣ ጫጓራን ሥራውን እንዳያከናውን ከማግኘትና ከመላጥ አጭራ፡ የሆድ ድርቀትን፡ የጉበት መታወክን፡ የሐሞት መበጥበጥን ያመጣል፡፡ በዚህን ጊዜ ደም የተቀላቀለው ትውኪያ ወደመጸዳጃም ቤት ሲሄዱ ደም መፍሰስን የራስ መከበድን ማጥወልወልን የአፍ ምሬትን የመሳሰሉ ሁሉ ማለስቡ ላይ ይታዩበታል፡፡

የዚህ የራስ መርዝ ሲጀምር መንሰኤው ከሆድ እቃና ከጉበት ደም ጋር ተነስቶ የደም ገንዳዎች በሆኑ በደም ሥር ጁማቶች ወደ ራስ ቅል ውስጥ ስለት ከተላለፈ በጣም ከሞቀው በብርድ ስለት ከተላለፈ በመሰሉ ሁሉ የሚያም ህመም የራስ ፍልጠት ይባላል፡ የአድህናት ዕፀዋት ቅመምን ለመጠቀምና መሉ ለመጠቀም ከዚህ በታች የሚዘረዘሩትን ተጠቀም፡-
1ኛ/ ከሴ፡ ዳማ ከሴ፡ ግዜዋ፡ ምስርች፡ ልምጭ፡ ይሁኑ፡፡ እንባጮ፡ ጭቁኝ፡ ቡና ቅጠላቸውን የተገኙትን ሰብስቦ ወቅጦ

በየጊዜው ስለሚነሳ ሰው የራስ መርዝ ተብሏል ለማንኛውም ድህናት ዕፀዋት ቅመምን ለመውሰድና መሉ ጤነኛ ለሁሉ እንዲሆን ገቸውን እዘረዝርለሁ፡፡

[illegible][illegible]

እያረሉ ከማር 2
እዝሙድ ዘይት ማጠጣት ነው።
3ኛ/ የዋሊኖስ ፍሬ ወትሮ እንደ ማንኪያ መዋጥ ነው። በግን
የመስለ አረንጓዴ አይነት ያወጣል። ፍሬው ከመገባዊት በስተቀር
የለውም። ለጊዜው ያጥወለውላል። ጉሮሮም ሊያቆስል ይችላል።
እነዚህን ለመስሉ ህመሞች ሁሉ ፍቱን የሆነ የአድህናት ዕዋጥ መግባት
ነው።
ይህ ዓይነት ለቅሞና ወትሮ በአፍንጫ መሰብሰብ ነው።

4ኛ/ የኮጦጥና አበባ ቡዝው ለትጥና ወትሮ በአፍንጫ መሰብ መቻላቸውን
5ኛ/ የሊንደን የሎማ ቅጠል፡ የአሙራ ስር እንደሻይ እንደሰላ፡

5ኛ/ የሊንክስ
ነው።
6ኛ/ የተምር፡ የዋዕላ የሥር ቅርፍት፡ የሸነት ቅርፍ
አዝመድ፡ ፍሬ፡ የአዐመናሂ ቅርፍት በአንድ ላይ ወቅጦ በሸነት ቅርፍ
ወይም በቅቤ ለውሶ መቀባት ነው።

ከፍል 4/ ራስ ውጋት

ከፍል 4/ ራስ ውጋት
የራስ ውጋት ተብሎ የሚጠራው የራስ ህመም መግቢያ
ብዛት ከዘር ወደዘር የሚተላለፍ በአንገሩ ውስጥ የሚጠፋ
እነዚህ የራሳቸው አጠጋቂዎች ከደም ጋን ጋር የሚገናኙትን የደም ቅጽ

ጃማቶን ስለሚወጥሩና ስለሚያዘቡ በዚህን ጊዜ ራሱን ጠቅ ጠቅ
የሚያደርግና የሚወጋ በተንተሳተሱ ቋጥር የሚያስቃይ ስለሆነ የራሱ ውጋት
ተብሎ ይጠራል። ለማንኛውም ለብ ባለ ውጋ የሰሚ ውጋ ጨምሮ ጠጥቶ
ፎጣን በውጋ ነከር በማንጅራት ላይ ለድርጉ ለስከሚለቅ ተሸፋፍኖ መተኛት
ነው።

የአርሲያት አዋጅ ቅመም ሙሉ ጤነኛ ለመሆን ለመጠቀም፡

የገዢውን ስሜት በማስተካከል፣ የሥራውን ቅርፅ፣ ድንጅብ፣ ወርቅ በሚጓዝ
በሆነበት ሁኔታ፣ ነፃነትና አደጋ፣ እነዚህን ሁሉ ስብስቦ መቅጠ
በአጭር ሙዕቀት ውስጥ፣ ወይም በቅሬታ አንጥሮ በራስ ላይ ይምድም

5/ 20 07

የራስ ማዘር ህመም ዓይን ብርሃንን እንዳያይ መከላከል፡ ልብን ቅለሽለሽ፡ ድምፅ ሲሰሙ መጥለት፤ ፀሐይ ሲመታ ራስን ማስጨነቅና ማዘር ጊያመጣ ነው።

የዚህ ህመም መንስኤው ከደም ግፊት ብዛትና ማንበ ወይም ከደም ወፈርና መቅጠን በአጠቃላይ በደም በኩል ያለው የእገልግሎት ስልት ባ፡ የሚበልጥና የሚጠጡትን ሁሉ ካለመቆጣጠር የተነሣ የደም ግፊትም የደም መታገድ ይፈጠራል፡

ምክንያቱም የምግብን ሰለት ሙከራና ወይም ምግብና ደረቅ ሳን አብዝቶ ከመውሰድ የተነሳ የደም ገንዳዎች ጅግጥሞችን የሚዘጉ ቆሻሻ ዎች ይፈጠራሉ፡ በዚህን ጊዜ ለአካል ብልቶች ሁሉ አላፊና ራስ የሆነው አገገጦል ሥራውን እንዳይቆጣጠር እነዚህ አጢዎች እንቅፋት ሁሉን ይበጠባጣሉ፡፡

በህመሙ የተለከፈውና የተጠቃው ግለሰብ ማንላለፍ
 ሲታወክ ማስተፋት፡ ራስ ማዞር፡ መጨነትና የተለያዩ ነገሮች ለማለፍ
 ይገባቸዋል፡ እንደ አንድ ጊዜም ተቀምጦ ሲነሳ ፀሐይ ለሚገኝ
 ስለሚያዘፈው ራስ ማዞር ተብሎ ስሙ ተጠርቷል፡
 የእድህናት ፅዕዋት ቅመም ለመጠቀም ከዚህ ህመም ነጻ ሆኖ
 የሚታወቅ ለሚገኝ አለሁ፡ እፀዋቶቼን ከመጠቀም

የአድህናት ዕፅዋትን እዘረዝር አለሁ፡ እፀዋቶቹን ከመጥቀስ ጠነኛ ለመሆን ስማቸውን እዘረዝር አለሁ፡ ስኳር አለመጥቀም፡ ጧት ከመቅጠር የሊጥ ማስነሻ የበዛው፡ ጨው፡ ስኳር አለመጥቀም፡ ጧት ከመቅጠር ውኃ አብዝቶ መጣጣት ነው፡፡

15/ የአንስላል፣ የሮዝመሪ፣ የሾርባ፣ የቡና፣ የናና፣ የቆዳ

[illegible]

የሰሜን፣ የትርካቤ፣ የተማረ
አንድሻይ አፍልቶ ማጠጣት ነው።
2ኛ/ ከድከም አበባውን፣ የአሚራ አበባ ለቅም ደመ
አቅጥኖ ደመ ላነሰው አወፍሮ አፍልቶ በማር ወይም አንዲት መጠጣት
የደም ብዛት ላለው የአሚራ ስር አፍልቶ ያለስኳር መጠጣት ነው።
3ኛ/ ወርቅ በሜዳ፣ ነጭ ሽንኩርት፣ የፎብ ሽንኩርት

እቅጥኖ ደመ ላነሰው ስር አፍልቶ ያለስኳር መጠጣት ነው።
የደም ብዛት ላለው የአሚራ ስር አፍልቶ ያለስኳር መጠጣት ነው።
3ኛ/ ወርቅ በሜዳ፤ ነጭ ሽንኩርት፤ የጅብ ሽንኩርት
እፀመናሂ፤ ግመር፤ ሥራቸውን በአንድ ላይ ወቅጦ በነጭ ግር
የሾርባ ማንኪያ በባዶ ሆኗ ለሰባት ቀን መውሰድ ነው።
የተዘጋጀውን የዕዕዋት ቅመም በአፍንጫ መሰባበ ነው። ጥቅ
ማሸተት መልካም ነው፡፡

ክፍል 6/ ራስ መከፈል: ግማሽ ራስን ለሚያመው

ከፍል 6/ ራስ መከፈል፡
ይህ የግማሽ ራስ መታመም ራስ መርዝና ራስ
በጣም ልዩነት የለውም፡ ልዩነቱ የደም መመለሻ የሆነ የፊት
እገልግሎታቸውን እንዳያከናውኑ በታወቁ ጊዜ የታወቁ
ሚወጡና ስለሚገኙ በተገኙበት በኩል ያለው ግማሽ ራስ

መንሰኢው ጥን እንደ ነገር ሲሸት፤ እርተፈሻልና ተኩ የተላለፈ ምግብ ወይም መጥጥ ከበሉና ከጠጡ ሊያዘወትርና ሊያሰቃይ ይችላል፤

ለዚህ ህመም ማስታገሻውና ፈውሱ፡ የአድህጥት ዕፅዋት ቅመም መብሉ ጤነኛ ለመሆኑ፡-

2ኛ/ የገተም፡ የሸኒት፡ የአፀመናሃ፡ የመጽሐፍ፡ የጥቅር
የወርቅ በጫዳ ሰር፡ የአንጋይ ፍሬ፡ ከርቤ፡ አልቴት፡ ጥቅር
አገሙድ ሁሉንም ወቅጦ ሲያመው በቅቤ አንጥር በአፍንጫው መሳብ ነው፡፡

2ኛ/ የገተም፡ የሺነት፡ የአፀመናሂ፡ የምድር አላንጋ፡ ከጅንጅ-በል ጋር
ወቅጦ በሚያመው በኩል በአፍንጫ መሳብ ነው፡፡

3ኛ/ መቅመጫ፡ አዘውትሮ እንደሻይ አያሰፈሉ ማጠጣት ነው፡፡
ንዲህ ድንገት ሲያም ጅንጅብል አላምጦ በእፍንጫ መሳብ ነው፡፡

ᄒᄒ 7/ ᄒᄒ ᄒᄒᄒ

ራስ ስንቅን የተባለው የራስ ህመም የራስ ግንባርን፣ ቅንድብን፣
ይን አካባቢ የሆኑትን የሚያምና የሚያስቃይ ስለሆነ ለእንጨት ቅንቅን
ነፃለው እንዲሁ ለሰውም ራስ ስንቅን ተብሎ ስሙ ተሰይሞአል።
የራስ ስንቅን መንፈሳዊ

የራስ ስንቅን መንስኤው በምግብ ውስጥ የሚጨመር የአሲድ ጥቃቅ፡ ሆምጣጣ የሆኑ የሊጥ ማሰነሻ፡ ሰኳር፡ ጨው፡ የኬሚካል ዘይቶች፡ ዲሁም ከአንስሳትና ከአራዊት ከምድር ትቢያ የአበባ ብናኞች ሽታ የመሰሉ ተበላጭ ውስጥ ይከማቹና የራሳቸው አጤዎች ይፈጥራሉ፡

እነዚህ አጠቃላይ እያበቁ ሲያድጉ እንደገና የሆነ ብናኝና ሽታ እየሳቡ ሆኖ ጊዜ የራስ ግንባርን ቅንድብን ዓይንን በአፍንጫ አካባቢ ያሉትን ሰላኞችን ያሰቃያሉ፡፡ አያቅለሽልሽም፡፡ ራስን ያዘራል፡፡ ማየትም

4ኛ/ ጠገርን ለማጥፋት የልት፣ የወይናግፍት፣ የሴት ቀስት፣ የጅብ ሽንኩርት፣ ጋራጭን የላረሰ ቅጠል፣ የጥቁር አጥፊ ሥጋውንና ክንፉን ለጎልሎ የሰጠውን በሙሉት አከሰሎ አልም መደቀስ፤ ከዚያ የራሱን ጠገር ለጥልቅ በሥነ ዘዴት ለየሰጠው ለብዙ ግዜ መቀባት ነው።

በል ሽንጥ ማጥና ስለሚገጠጠበበት

1ኛ/ ለጎልላል ዘቢብ በአንድ ላይ ቀትሎ ትንሽ ዘይት ጠብ አድርጎ ለጠጣው፤ የጥቅምታውንም ከገቢታ ላይ አድርጎ ይቀመጥበት።

2ኛ/ ጠላኝ ወቅጥ በደሮ ላባ በብልቱ ውስጥ ያስገባ ወይም እጩ በማር ይጠጣ፤ ወይም ለጎልላልና ወተት በአንድ ላይ አፍልጥ ግጦ ነው።

3ኛ/ የጎጭ ሽንኩርት ራስና ቅጠል አንዳል በብዙው ተቅለህ ሆኖ ቀን አጠጣው።

4ኛ/ የጎጭሎ ስር ቀትሎ በአጓት ወይም በጠጅ ማጠጣት ነው።

5ኛ/ አምስት አንቁላል ከወተት ጋር በጣም ቀትሎ ሳይበርድ ሳይማጠጣት ነው።

6ኛ/ የጥርኝ ቅባት አፍረተሥጋውን ይቀባው።

2ኛ/ ሽንቱ ለሚገጠጠበበትና ለሚመግልበት፡

1ኛ/ ፊጦ አፍልቶ በስኳር መጠጣት ነው። ማርና ፊጦ በአንድ ይጠጣ ወይም ፊጦ በሎሚና በሚጥሚጣ አጣፍት በትኩስ ለየፈተፈቱ ደጋግሞ ማብላት ነው። ፍቱንነቱን ስትሞክረው ታውቅው

2ኛ/ ከርቤ በራሱ ሽንት ቀትሎ በትኩሱ ይጠጣ ወይም ችፍርግ በወተት አያፈላ ይጠጣ።

3ኛ/ የደግ፡ የአንስላል ስር፡ ነጭ ዕሪያን በአንድ ላይ ለሽንኩርት ከባያ ውሃ ቀትለህ አንድ ኩባያ የሚሆን ሲቀር የኮሪሪማ ይቀጥል አጠጣ።

4ኛ/ የሰላብያ ቅጠል ከኮሪሪማ ጋር በወተት አፍልቶህ አጠጣ።

5ኛ/ የጠጅ ላር ከአንስላል ጋር ቀትለህ በማር አጠጣ።

6ኛ/ ጭቆኝ ፊት በአንድ ላይ ወቅጥ መቀቀልና አጥሎ ማጠጣት ነው።

7ኛ/ የጎራር ፍሬ ወቅጥ በሽሽ አስሮ በውኃ ለየነኩቱ በአፍረተ ሥጋው አፍ ላይ በደሮ ላባ ጠብ አያደረጉ ማጠጣት ነው።

የቀ - ፈደል ቤት ተራ ክፍል

በል ቅርጠትና ስለሆድ መታወክ

1ኛ/ በየጊዜው ሆዱን ለሚቆርጠውና ለሚያመው፡ የአዞ አረግ፡ የምሳና ቅጠላቸውን፡ የምድር አንባይ ስር፡ የምሬዝ ተቀጽላ ወቅጠህ በቀይ ጤፍ ዱቄት አገንፍተህ በትኩስ ይብላና አጓት አብዝቶ ይጠጣ። ያስቀምጠዋል፡ /ልኩ ግማሽ ማገዚያ ይሁን የተቀመመው የዕፅ ቅመም/

2ኛ/ ለጊዜው ሆዱን ለሚቆርጠው የጡንጂት፡ የወይራ የጐመን ቀንበጥ የተገኙትን ማላመጥ ወይም ጅንጅብል አንዲሁ ማር መዋጥ፡ አንድ ኩባያ ውኃ ከሎሚ ጭማቂ ጋር ማጠጣት ነው።

3ኛ/ ፊት፡ የሎሚ ውኃ፡ አብሽ፡ ሰናፍጭ፡ ጅንጅብል፡ ወቅጠህ አፍላና አንድ ኩባያ በማር አጠጣ።

4ኛ/ የሮማን ቅርፍት፡ የተምር፡ የቀረጥ ፍሬያቸውን፡ ህና ጦሰኝ ቅጠላቸውን፡ ሁሉንም ደቁለህ በቅቤ አንጥርና ለህመምተኛው አንድ መለኪያ አጠጣው።

5ኛ/ የአንጆሪ ቅጠል በብዙው ወቅጥ ቀትሎ አውዛውን አንድ መለኪያ ማጠጣት ነው። ወይም ከአንቁላልና ከወተት ጋር ለውሶ ኩዳጉላ ጋር ቂጣ አስጋግሮ ወተት እያስማጥ ማብላት ነው።

6ኛ/ ጅንጅብል፡ ፊጦ፡ ጥቁር አዝሙድ፡ ነጭ ሽንኩርት፡ ነጭ አጣን፡ ከርቤ፡ አልቴት፡ ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጥ በተቀቀለ በአብሽ ጎፍሮ ውኃ በጥብጦ በስኳር ማጠጣት ነው። ነገር ግን በማር ለጎዳታጠጣ።

ገፍ/ ዕላ/ የላባረነበት እንዲሁ የሆኑ ቁርጠት ይበዛበቃልና፤ ለ
የሚሆኑትን ዕላ መጠቀምና መመከር አለበት እንጂ ይህ አልታየም
እነ ግዛት የለበትም፤ ግዴታ የሆነ መድኃኒት መውሰድ አለበት።

ሰለ - ቁርጥጥት

ቁርጥጥት በአካል በልቶች ላይ ተሰራጭቶ የሚቆረጥም
ሲሆን አብዛኛውን ጊዜ የታተመውን ጉልበት የአጁን የኮግኖን
ቁርጥምምሚት ከንድንም የሚያሰቃይ ነው። የቁርጥጥት በሽቃ
የላለምሮ ብስጭትን የላሳብን መዝረዘረዘ የሚያመጣና ያለጊዜ የሚ
ነው። መንስኤውም በአካሉ ውስጥ የቆየ ወይም የተደበቀ የቂጥኝ፤ የሚ
የጥርሳ የመሰለ ስላለበት ቀን እየጠበቀ የሚያሰቃይ ህመም ነው።

የአድህናት ዕፅዋት ቅመም ለመጠቀምና ሙሉ ጤነኛ ለመሆን፤

1ኛ/ የመቅመቆና የአሚራ ሥራቸውን እንደሻይ እያፈሉ ደጋግሞ መመከር

ነው።

2ኛ/ ሰናፍጭ በማር አየለውሉ ጧት ጧት ማጠጣት ነው።

3ኛ/ አጅን ብቻ ለሚቆረጥመው የምስርች፤ የሰመግ ሥራቸውን፤

ሁሉንም ወቅጠህ በአብሽና በቅቤ አጠጣው።

4ኛ/ የአሚራ፤ የእንዘረዘይ፤ የቀበርቾ ሥራቸውን ቀቅሎ በማር ጧት
ማጠጣት ነው። የእንዘረዘይ ስር በጣም ይነሰ እንዳያሰቃይ

ፍሬ የሚያከል ይሁን።

5ኛ/ የፍየለ ፈጂ ሥር ፍሬ ቀንበጥ፤ የአከማ ስር፤ ከርቤ፤ ሁሉንም
በባዶ ሆድ በሰፍ ጭልቃ እንድ ኩባያ መጠጣት ነው።

ሰለ - ቋንጥርና ሻህኝ

የቋንጥር ህመም በአፍንጫ ላይ የሚወጣ ቁስል ነው።

1ኛ/ የአዞ አረግ ቅጠል እድርቀህ ወቅጠህ ቁስሉን በሽንቱ ጥጥ

አየነከርከ እጥበህ ንጹህ የአፍንጫውን አካባቢ የማር ወላላ ኩቶባህ በኋላ
የተወቀጠውን በቁስሉ ላይ ደምድምበት። የሰንደ ሊጥ አቅተህና ጠፍጥፈህ
እሸገውና በሻሽ ለሦስት ቀን አሰረው። በሦስተኛው ቀን ቀሪ ካለው እንደገና
ደግመው፤ ከተሻለው የደግጣ ቅጠል ወይም የጉርጠብ ቅጠል ወይም የፊት
ፈጋግ ቀባው ለምጽ ሆጥ እንዳይቀር።

2ኛ/ ሻህኝ አይነቱና አመጣጡ እንደ ቁንጭር ይሁን እንጂ ሻህኝ
ሲጀምር ምስር ያከል ሆኖ በፈለገው በአካል ቆዳ ላይ የሚወጣ ነው። ከዚያ
ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተሰፋፋ የሚቆሰልና የሚያሽጥ የቁስል ህመም ነው።
የአድህናቱ እወፃት ቅመም የአመድማዎ። የአዞ አረግ ቅጠላቸውን፤ የቁልቋል፤
የሞጊኖስ፤ የጠንበለል ፍሬያቸውን ወቅጠ በማር እየለወሱ መቀባት ነው።
መጀመሪያ በአዞ አረግ ቅጠል ብቻ እሸው።

3ኛ/ የሰናፍጭ፤ የጥቁር አዝመድ፤ የእንከርዳድ ፍሬ፤ የአዞ ሐረግና
የእፀሲአል ቅጠላቸውን፤ ወቅጠህ ጨምቀህ በውኃው እየለወሰከ ቁስሉን
እጥበህ ሲደርቅ ቀባው፤ ደጋግመህ እድርግ።

ከአዞ ሐረግ ከእ - ፊደል ቤት ተራ ተመልከት

ሰለ - ቋቋቻ ህመም መንስኤውና የአድህናቱ ቅመም

ቋቋቻ ከሰውነት ቆዳ መጥፋቱና ከአልሆነ ቅባት ወይም ከአንዱ
ው ወደሌላው ሰው በመተቃቀፍ በመቀት ላብ የሚተላለፍ ህመም ነው።
ይህም ህመም በእንገትና በደረት በጡት አካባቢ በአለ በአካል ቆዳ
ይ የሚሰፋፋና የቆዳን መልክ የሚያበላሽ ነው። ለዚህ የአድህናት እፅዋት
መም ለመጠቀምና ሙሉ ጤነኛ ለመሆን፤

15/ የደምጫ ስር ከዲሃ ጋር ወቅጦ በትቤ ወይም በሰውነት ጉዳት እርሳቸው መቀባት ነው።

25/ የጦሪዎች ቅጥል ቅጥሎ በማር መጠጣት፣ ቅጥሎንም በትቤ ሰውነት መቀባት ነው።

35/ የአዞ አረግ ወይም የምስርቶ ወይም የቱልት ወይም የሰጠ የተገኙትን ቅጥላቸውን ወቅጦ በሎሚ ውኃ ለውሰህ በአሳት እንዲመቀባት ነው።

ለቋቋም ይሁን ለማድያት ለሰማር የመልክ ቆዳ ለአበባ የሚሆን የአድህናት ዕፅዋት ቅመም፡-

45/ የቀበርቶ፡ የደድሆ፡ የቀረጥ፡ የምስርቶ፡ የከትከታ፡ አንጋይ፡ ሥራቸውን ቅጥላቸውን፡ የአሞጭ፡ የልት፡ የቱልት፡ የአበባ ቅጥላቸውን፡ የዘርጭ አንጋይ፡ የቀራ ውሺሺ፡ የዝግባ፡ የጥጥ፡ የብርብራ፡ የአሚራ፡ ፍሬያቸውን፡ ነጭ ሽንኩርት ቅጥሎን ከዲሃ ጋር በንጹህ ጠርመሽ አስቀምጦ ለህመምተኛው ይቀባው። የመልክ ያጠራል፡ ያሳምረዋል፡ አንድንድ የዋረኖስ ፍሬ ያላምጥ።

55/ የደድሆ ስር፡ የድንጋይ ሙጫና፡ ዲኝ፡ የቱልት ሽንኩርት፡ የምድር አንጋይ፡ ቅጥላቸውን ወቅጦ በሎሚ ውኃ ስር ሸፍኖ አስሮ ከፈላ ውኃ ውስጥ እየነከሩ መቀባት ነው።

65/ የአሞጭና የደጭ መረጭ ስር ወቅጦ በቅቤ መቀባት ነው። የጦሪዎችና የጂንጅብል የመቅመቆ ሻይ ይጠጣ፡ ይያጠራል።

ሰለ - ቆዳ ህመም መሰንጠትና ድርቀት ለአለበት ሰው ወይም ለሚያዝኑረጉር፡

ይህ የቆዳ ህመም በተለያዩ በራሪ ተባዮች ጉድፍት የተነሣና የተላለፈ ሲሆን ከሥጋ ደዌ የማይለይ ነው። ስለዚህ ወደ ውስጥ አካል ከገባና ሥር ከሰደደ በኋላ ወደ ውጭ እየወጣ የሰውነት አካል ቆዳዎችን ከፍሎች እየለያየ የሚሰነጥቅ ወይም የሚያዝኑረጉር ነው። እንዳንድ ግዜም እየፈነዳ የሚያቆሰልና የሚቆርጥ ነው።

የአድህናት ዕፅዋት ቅመም

15/ የጦቢያ አበባ፡ የብርብራ አበባና ፍሬ፡ የምድር አለንጋ፡ የምድር ቁጣ፡ የደጭ መረጭ ስር፡ ዲኝ፡ ሁሉንም ወቅጦ ቢገኝ የጥንዝና ማር፡ ከጠፋ በጣዝማ ማር እየለወሱ ሰውነትን መቀባት ነው። በየቀኑ የዋረኖስ ፍሬ ወቅጦ ለብዙ ቀናት መዋጥ ነው።

25/ አጅ አግሩ ለሚሰነጠቅ፡ የላም አንጉል፡ የፍየል ስብ፡ የጅብ ሽንኩርት፡ የዋረኖስ ፍሬ፡ የአዞ ሐረግ ቅጥል፡ የቀበርቶ ስር፡ የሺነት ቅርፍት፡ የጦቢያ ቅጥል፡ የምሬንዝና የቁልቋል አበባ፡ የእንዘረዘይ ስርና አበባ፡ ቅጥል፡ የወርቅ በሜዳ ስር፡ የቀለዋ ፍሬ፡ ሁሉን የተገኙትን አጠራቅሞ መውቀጥና በሰለጥ ዘይት እየለወሱ መቀባት ነው። ለብዙ ጊዜ የመቅመቆ ሻይ አዘውትሮ ማጠጣት ነው።

35/ ሰውነቱ ሁሉ በቁስል ስለተሸፈነ፡ -የእንዘረዘይ፡ የወርቅ በሜዳ፡ የዋረኖስ፡ የደድሆ፡ የቀበርቶ፡ የዶግ፡ የቱልት፡ የአስቃጭር፡ ያብተሬ፡ የአንዳሁላ፡ የግዜዋ፡ የጋምቢሎ፡ ሥራቸውን ቅጥላቸውን፡ የዝግባ፡ የፅድ፡ የብርብራ፡ የአዞ አረግ፡ የእፀሲኤል፡ የአስርኩሽ ቅጥላቸውን፡ ዲኝ ከርቤ አጣን፡ የድንጋይ ልብስ ወይም ሙጫ የተገኘውን ሁሉ አጠራቅሞ መውቀጥና በቅቤ ለውሶ ሰውነቱን ሁሉ በስውር ቦታ ፀሐይ ማስመታት ነው። ወይም አሳቅ እያነደዱ መሞቅ ነው። ማታ በእንባጫና በጠሌንጂ ቅጥል ይታጠብ።

በዚህ ሥር መሰረት ግንዛቤ ማዘድ በግር አብላውና እርሷ የሚገኝ
ከሚገኝ ብሎ የታወቀውን ደግሞ ሳይሰላም ማድረግ ነው።
ማንኛውንም አስተሳሰብ ማድረግ ነው።

የሰ - ፈጽላ ቤት ተራ ከፍል

ሰለ - ብልት፡ ብልት ማለት ከአካል ሥጋ ብልቶቹ ውስጥ
አውጥቶ ወይም ሰለ አፍረተ ሥጋ የወሰደ ትግር የሚያነቱ የደክመው
ሰህን አስፈላጊዎችን ምክርና የእድህነት አወጣጥ ቅመሞችን ለመጠጥ
አንዲረዳችሁ ሰማቸውን በዝርዝር መሪራስ አማካኝ በላይ በግልጽ ነው።
አለሁ፡

ምክንያቱም የግብረ ሥጋ ወሲብ ድክመትና ትግር ከሰነድ
ከሰነድ ልቦና ወይም ከሰነድ ህሊናዊ ማለት ከአካል ብልት አለመጠጥ
ከአእምሮው መሪ ልብ አለመፍቀድ ከህሊና ጥላቻ የተነሣ ይፈጠራል።
የግብረ ሥጋ ወሲብ ትግሮችን ለመፍታት የትግሮችን ስም ለይቶ
መረዳት አስተውሎም ማጥናት ነው። በአማርኛችን ብልት ያልከተለ
ቃል አፍረተ ሥጋ ወይም አስኪት ብየው አለሁ፡

- 1ኛ/ መንግሥት አስኪት፡- የሚያነሳሳ የሚያነቃቃ
- 2ኛ/ መጽንኤ አስኪት፡- የሚያጠነክር
- 3ኛ/ መፍትሔ አስኪት፡- የሚፈታ
- 4ኛ/ ዘሊያወርድ /ገትር/፡- የሚያስወርድ የማያስቸኩል
- 5ኛ/ ጸላኤ ወሲብ /ዓይነጥላ/፡- የግብረ ሥጋ ወሲብ ጥላቻና ፍራጅ
- 6ኛ/ የሸንቁ ውኃ ለሚንጠበጠበበት ወይም ለከለከለው
- 7ኛ/ በሴት ልጅ ላይ ስለሚደርስ የግብረ ሥጋ ወሲብ ጥላቻና ፍራጅ

ከእነዚህ መካከል ትግሩ የአለበትና ትግሩን ለመፍታት
ማወቅና መረዳት ከታወቀና ከተገለፀ የሚረዱትን የእድህነት
መጠቀም መብት ጤነኛ ሰው ለመሆን መበርታትና መንቃት ነው።

1ኛ/ ለምሳሌ አንድ ሰው ብቻውን ተቻቻና አንቀላቅፍ ላይ በአንቀላቅፍ
ብልቱ የሚገኝ ከሆነ በግብረ ሥጋ ወሲብ ጊዜ የማይቻል ከሆነ ወይም
የማለንቱ ከሆነ ይህ የአካላዊ ትግር ሳይሆን ልቦናዊ የሆነ ፍቃድ
አለመፍቀዱና የግብረ ሥጋ ወሲብ ጥላቻ በህሊናው ላይ እየተመላለሰ
አስተሳሰቡን አንጻታይር እድርታልና የመንሰኤ አስኪት ቅመምን ማድረግ
ነው።

2ኛ/ በግብረ ሥጋ ወሲብ ጊዜ ስሜቱን ለመቆጣጠርና ለማዘዝዘዝ
የማይችል ከሆነ የሚያስፈልገው ዘሊያወርድ ተብሎ በተመዘገበ የእድህነት
አወጣጥ ቅመም መጠቀም ነው። ሌላው ራሱን እየተቆጣጠረ በሴት ላይኛው
ጋር ሳያፍር በመመካከር በሚፈጽመው በግብረ ሥጋ ወሲብ ጊዜ ከቀን
ወደቀን ለማሻሻል መሞከሩ የተሻለ ነው። ሆኖም ይህ የስሜት መቸከል ትግር
ሰውነትን አለመጠበቅ፣ ምግብን መጠጥን አለመቆጣጠር ከመሆኑ የተነሣ
ስለሆነ ልቦናዊ እንጂ የአካላዊና የህሊና ትግር አይደለም።

3ኛ/ መፍትሔ አስኪት ለተባለው የእድህነት ዕፅዋት ቅመም
የሚያስፈልገው አንድ ግለሰብ አንዱን ሴት ከመውደዱ የተነሣ ወይም
ስሜታቸው አንድ ከሆነ ሥጋውና ሥጋዋ በግብረ ሥጋ ወሲብ ጊዜ
ከተመዋመዋቀና አንድ አይነት የስሜት ግለት ከሰጠ ዳግመኛ ሌላዋን ሴት
ለመገናኘት ቀርቶ ገላዋን ሲነካት ፍራጅ ጥላቻ ያድርበታል። የውስጡም
ስሜት ያፍራል። ድንገት አብሮ ቢተኛት የወደዳትን እያሰበ ይንቀባቀሳል
ምክንያቱም አንድ የሆነ ስሜታቸው ከጠረገዋ ጋር ተብትቦ ህሊናውን
አሰርታልና ትግሩ አካላዊና ልቦናዊ ሳይሆን የህሊና ትግር ነው።

4ኛ/ መጽንኤ አስኪት ለተባለው የሚበጀው የእድህነት እፅዋት
ቅመም በግብረ ሥጋ ወሲብ ጊዜ ብልቱ ለሚሰጥበትና ለሚደክምበት ነው።
ይህም የግብረ ሥጋ ወሲብ ድክመት የሚፈጠረውና የሚመነጨው
ደረቅ መጠጥ ከሚያበዙ በውስጣቸው የሥጋ ደዌ ያላቸው በደም ብዛት
ግፊትና በስኳር ህመም በተለከፉ ሰዎች ሊበዛ ይችላል።

ምክንያቱም ከልብ ወደ አእምሮ የሚገኘው የደም ሥርዓት የሆነውን የደም ተጠጥሮ የሚዘጋጅ አገልግሎትን የሚቀንሱ አጠቃላይ የሚያጠቃሙ ችግሮች ተፈጥረዋልና ስለዚህ ከጊዜ በኋላ በግብረሥጋ ወሲብ ጊዜ መታከትና መፍረክም ይመጣልና በተቻለ ከደረቅ አልኮል መጠጥፍ ካልታወቁ በጊዜው መድኃኒቶች መጠገንታቸውን መረቁ የተሻለ ነው።

5ኛ/ መንግሥት አስኪት ተብሎ ለሚጠራው ችግር የሚያስፈልገው የአርህዮት እፅዋት ቅመም ለግብረ ሥጋ ወሲብ ፍላጎትና ፍቅር ፍርት ሊገኝ ብልቁ የሚደርሰውን አንዲሁም የዘር ስሜት የሌለው ሆኖ ከተገኘ ብዙ ለውጥ ከጊዜ በኋላ ስለሚገኝ ተስፋ ሳይቆርጥ መድኃኒቱን ሳያቋርጥ መውሰድ አለበት። ምክንያቱም የወንድነቱ የእካል ተፈጥሮ ለሀይደና ከጊዜም በኋላ ይሁን የልጅነቱ ጣባይ ፎካል ስርዓት በተሞላ አጠና በአገሰት የሚመላለሱት የብልቁ ፎካል ስርዓት ስርዓት በተሞላ አጠና በአገሰት አንቁላሎች ስለተሞሉ አገልግሎታቸውን አቋርጠዋልና እነዚህን ለግብረ ሥጋ እንዲገና ወደወንድነቱ ተፈጥሮ ለሀይደ ለመመለስ ጊዜ ይወስዳልና በዚህ መከታተልና የአርህዮት እፅዋት ቅመምን ተከታትሎ መፈጸም አለበት።

ከፍል 1/ መንግሥት አስኪት፡- የሚያነሳሳ፡- የርግብ ሥጋ፡ ነጭ ሽንኩርት፡ የጣዝማ ማር በወተት ቀቅለህ በባዶ ሆኖ ሥጋውን መረቁንም አጠጣ።

2ኛ/ የፍየል ግልገል ቅልጥምና ቆለጥ፡ የዶሮ ደም፡ የዘርግ የአለብላቢት ስራቸውን ወቅጠህ በምስር ንፍሮ ውኃ ከወተት ጋር ይጋግመህ አጠጣ።

3ኛ/ አፀገትር የተባለውን ሥሩ ሲቆፈር ሁለት የሆኑ አንዱ ትልቅ ሲሆኑ ብልት መስለው እንደብልት ራስ አላቸው። ትሩ ትልቁን ቢበሉትና ትኩስ ወተት ቢጠጡበት ያነሳሳሉ። በጠጅና በወተት ቀቅሎ ቢጠጡት ዘር ያበዛል፡ ብልቁ እንዲህ ነው።

ትንቢትን መብላት ነው። እሱ የአዮ ወላጅ ይቅትል የተባለውም የከረመና ሐዲስ ሥርዓት ነው።

4ኛ/ ወንድሙን ቃጫ ወይም ጭረት ወይም ቢስታ ወንድሙን ቀስታንቻ እንዳሁል፡ ለጋም፡ ጥፍርጥፍ ጥፍሬና አባር እይፈር ገታ ዶግ ወንድሙ እለብላቢት ሥራቸውን ወቅጠ በውተት እየቀቀሱ ይጋግሙ መጠጣት ነው። ወይም በዶሮ መረቅ አሠርቶ መረቁን አብዝቶ መጠጣት፡ ጠሙን ውሎ ብርዝ ጠጅ እየጠጣ ሥጋውን ማብላት ነው።

5ኛ/ የአሞጭ ስር በአረቁ ዘፍዘዜ፡ ለሰንብቶ ቢጠጡት ያጠነክራል፡ እንዲሁ አዘውትሮ ወደሴት ሲሄድ እንደ መለኪያ ይጠጣ፡ እንደ ጣዘ ተጠቅሞ ከተወው ይደክምበታል።

6ኛ/ የወንድ አብላሊት፡ የሰሊን፡ የዶግ፡ የቸፍርግ፡ የእንዘርዘደ፡ ሥራቸውን ወቅጠ በሰንዴ ቂጣ አስጋግሮ መብላት ነው። ወይም ከምስር ጋር ቀቅሎ ውኃውን መጠጣት ንፍሮውን መብላት ነው።

7ኛ/ ቀስታንቻ፡ እንሰላል፡ እንባጮ፡ አብላሊት፡ ዶግ ወንድ፡ ቢስታ ወይም ቃጫ ወቅጠህ ማታ ማታ ከነጭ ሽንኩርት ጋር በውተት ቀቅለህ አጠጣ።

8ኛ/ የአብላሊት፡ የእወዘዌ፡ ያሰረት ሥራቸውን ወቅጠህ በእርጃኖ ስብ ለውስህ ተቀባና አሳት ሙቅ፡ ወደ ሴት ስትሄድ የእርጃኖ ስብ ተቀብተህ ብትገናኙ አሱዋም ሆነች እንተ በሁኔታው ትረካላችሁ።

9ኛ/ ቀይ ሽንኩርት ቀስታንቻ በወተት ቀቅለህ አጠጣ፡ የነጭሎ ፍሬም ደቁስህ በጠጅ ወይም በማር ይጋግመህ ውሰድ።

10ኛ/ ጐርጀጂት፡ ደግንደግ፡ አብላሊት፡ ዶግ፡ የሴት ቀስት፡ ቸፍርግ፡ ምስርቸ፡ እምባጮ፡ ጠሌንጂ ሥራቸውን የእንባጮ የማራዋ የምሳና ተቀጽላቸውን ሁሉንም ወቅጠ እንደ አውዛ ቀቅሎ በማር እየበጠበጡ ጧትና ጣታ መጠጣት ነው። ወይም ከሽንብራ ጋር እንፍሮ ውኃውን መጠጣት ነው።

115/ ረዓሃም ብልታ ለምትበት፡- የወንድ ታሪክ በሊቀ/የጋራ፡ ረዓሃም
ብዙ፡ የወንድ ቀስት፡ የላረገ፡ የደደሀ፡ የፍየለ ሊጃ፡ ያብላሊት፡ የገንዘብ
ወጥ ለሠርቶ መረቀን በዛ ለደርጉ ማጠጣት ያለ እንጂ ለጋራ ለጋራ
የሰንደና የሽንብራ ቆሎ እየበላ ብርዝ ጠጅ ወይም ትኩስ ወተት እንዲሁ
ማጠጣትና ደጋግሞ ማድረግ ነው፡ ወይም ከገሽ ጋር ቀትሎ በጣር
እሽጌ ለእርባ ቀን ለቆይቶ መጠጣት ነው፡፡
125/ የሬት ስር ወቅጦ በቅቤ እየለወሰ ደጋግሞ መቀየሩ

የአንባጪው ተቀናቃኝነት ወቅት በተኩሱ በማር ለውሳ ለላላት የሚደረግ ነው።

13ኛ/ ሥራበዙ፡ አፀመለዛ፡ አለ-በላቢት፡ ሥራቸው

ነው።

13ኛ/ የፊት - የሚያጠነክር

ከፍል 2/ መጽንሐ ለስዊት፡- የሚጠነከር መጽንሐ ለስዊት ለተባለው የአድህናት ዕፅዋት ቅጂው ዋና ዋና ወይም የፍየል ቀንድ አሳርፎ ከጋዜጣችን ላይ ይገለጻል፡፡

ከፍል 2/ መረጃ ለሰጡት ሰው
15/ የላም ቀንድ ወይም የፍየል ቀንድ አሳርሮ ከጋዝሬት
አልም ወቅጥ በደሮ ሥጋ መረቅ መጠጣት ነው፡ ወይም
ወቅት ላይ ነሰንሰ ቢጠጡት ፍትወት ያበዛል፡ በጌት ሂደት
ወይም የባብ ብልት ለድርጅ ወቅጥ ነው፡

ከትኩስ ወተት ላይ
2ኛ/ የገበለው ወይም የባሰ ገበያ ሥርዓት መሆኑን
ነበሯል ማጣጣት ነው። ያበረታል እንዲሁ የጀንጅር ወይም
እንዲሁ አድርጎ፡
2ኛ/ የአርቻኖ ሰብ እቅልጦ ብልቱን ቀብቶ የሄደ

እንዲሁ አድርግ፡
 3ኛ/ የአርጃኖ ሰብ አቅልጦ ብልቱን ቀብቶ የፍ
 በማር መዋጥ ነው ወይም ደቀሰ አልሞ ከትኩስ ወተት ጽግ
 4ኛ/ የጅብ ሐሞት ብልቱን መቀነት፡ ብልቱን ማቆ

በማር መሞት ነው ወይም ጽኑ
4ኛ/ የጅብ ሐሞት ባልቱን መቀነት፣ ባልቱን
ማጠጣት ነው።

[illegible][illegible]

ገና ወይስት ከሁሉ በላይ የሆነች ምርታማ ሰው ነች፡፡
የተጠበቀ፡ የልጅም፡ የጋዜጣ፡ የቴሌቪዥን፡ የሬዲዮ፡ የአካል ጤና
እና የሕይወት ማስመጣ ወይም መቆጣጠር ስለሚችል ሰው ነች፡፡

ለሰላም፡ ምስጋና ለሰጡ፡ - ምስጋና ለሰጡ፡ ምስጋና ለሰጡ፡
ለሰላም፡ ምስጋና ለሰጡ፡ ምስጋና ለሰጡ፡ ምስጋና ለሰጡ፡

ከፍለ 3/ መፍትሔ ለሰጧት - ጥረት

[illegible]

15/ የልምድ የእንባራ የምስርቶ የድሮ ኩሳ የቀረ ሕረግ የጥጽ
እንባራ የጥጽ ሕረግ ሥራቸውን ትጠላቸውን ወቅጦ መዘናዘና ለ3
ወቅታትን በተዘረዘረው ማጠብ ነው፡፡ በዚያ በኋላ ከሰባት በታ ላይ የምድር
ላሳጋና የምድር እንባራ ስር ነትሉ እምጥቶ ወቅጦ በነጭ ማር ለውሮ
ማንዚያ በባዶ ሆኖ ለብዙ ጊዜ ማብላት ነው፡፡

35/ የወንድ ሴት ቀስት፡ የወንድ ቃጫ፡ የደግ የወንድ አጣጣሪ
ሥራቸውን የምሳና የጫት የግራዋ ተቀጽላቸውን ከተገኘ ለውገ
ጅንጅብል ነጭ ሽንኩርት ከርቤ ጥቁር አዝመድ፡ ቀንዶ በርበሬ ግጥ
ሁላንም በላንድ ላይ ወቅጦ ከአረቁና ከአሳሙ በኋላ ለ3 ቀን በውሃ
እንደብቃል በወይራ ቅጠል አሸጎ ማቆየትና በሦስተኛው ቀን እንደገና
አንድ እፍኝ ከምስርና ከሰንዴ ዱቄት ጋር ቂጣ እያስጋገሩ መብላት
በትኩስ ወተት በጥብጦ መጠጣት ነው፡፡

45/ የወፍ አንቁር ቅጠል ወቅጦ አድርቆ በዶሮ ስብ ለውሮ
ጊዜ መቆባት ነው፡፡ የወፍራል ያሳድጋል፡፡

55/ የመደርደር ስር፡ የግራዋ ተቀጽላ አድርቆ ወቅጦ በውሃ
በርዝ በጥብጦ ቢያጠጡትና የድንቢጥ ወፍ ሥጋ አብልቶ ከገሳጥጥ
የታሰረው ይፈታለታል፡፡ ዓይነጥላው ይገለጥለታል፡፡

ከፍል 4/ **ዘኢያወርድ፡- ስሜትን የሚያቆይ፡ በግብረሥጋ**
ለሚቸኩልበትና ለሰነፈበት የአድህኖት ዕፅዋት ቅመም፡
15/ የጎሎ፡ የጋንቢሎ ቅርፍት፡ አደንድን፡ ወይም
አንሳ ወንዴውን የሴት ቀስት ሥራቸውን ወቅጦ በማር በጥብጦ
ይጠጣና ከሴት ጓደኛው ጋር ይተኛ፡ ወደሴት የማይሄድና የግጥ
አንዳይጠጣ፡

25/ የጥቁር ዘፍ፡ የጋንቢሎ፡ የጎሮጎሮ፡
ተቀጽላቸውን ወይም ሥራቸውን ቅርፍታቸውን ወቅጦ በውሃ
ከለውዝ ጋር በወተት አስፈልቶ ወደሴት ሲሄድ ማጠጣት ነው፡፡

35/ ሰንበታ ሥጋ እንደሰዳር ድንቅ የመሰለ አጠቃቂ መብላት ነው፡፡
የባሕር፡ ኩላሊት የጥባልና ከዚህ በኋላ ይቀራታል ሆኖ እንደዲባ
መሰሉ በሰርሃ ላይ የሚገኝ ዕፅዋት ይባላል፡፡ ከጊደል ጫፍ ላይ የቀረበውን
ሥጋን ሲፈልጉ እንደድንቅ የመሰለ ከሥፍ ላይ አሉና እነሱን ቆርጦ ወደሴት
ሲያላምጡ ስሜት ቀሎ እይወርድም ይቆያል፡፡ የሰፍን ለባቆ
ቢያላምጡት የሞተበትን ያስነሣል፡፡ እንዲሁ ትንዝ ለሆነበት ኩቆ ወይም
ከዳሮ ወይም ከመጠጤ ፍየል ሥጋ ጋር ቀትሎ ለብዙ ጊዜ ይጠጣ ያሳድጋል፡፡
ለዘውትር ወደሴት መሄድ መገናኘት አለበት፡፡

45/ የበረሃውን የጠጠብ ስር የደጂጂ በርና ፍሬ በጥብረሥጋ
ወሲብ ጊዜ ቢያላምጡትና ቢያወጡት ያቆያል፡፡

55/ የአሽያ አሸህ፡ የከሴ፡ የዓማ ከሴ፡ የድግግ፡ የሴት ምላሴ፡
ጅንጅብል፡ የቀንዶ በርበሬ፡ ሥራቸውን የተገኙትን ማላመጥ ዘኢያወርድ
ሆኖል፡ ወይም ከወገርት ጋር ወቅጦ እንደ ሻይ እያፈሉ ማጠጣት ነው፡፡

65/ እንዲቆይ ለማድረግ የዝንጀሮ፡ የጅብ፡ የአሰሌ ለህያ የተገኙትን
ግራ ቆለቡን ወቅጦ ከሰራቴ ሥጋ ጋር በጠጅ ማጠጣት ነው፡፡ እንዲወርድ
ተፈለገ የቀኙን እንዲሁ ማጠጣት ነው፡፡

ፍል 5/ **ጸላኤ ግብረሥጋ ወሲብ፡- የግብረ ሥጋ ወሲብ ጥገና ፍሬ**
ለእምሮው ለአደረበት ዓይነጥላ፡፡

15/ የድንቢጥ ወፍ ሥጋ፡ የጥንቸል ብልት፡ ከወንዴው ሴት ቀስት
ወንዴውና ከሴቴው አብላሊት፡ ከሣማ ሥሮች ጋርና ከአርግብ ጫጭት
ጋር በቅመም አጣፍጦ ወጥ አሠርቶ መረቁን ማጠጣት ቆይቶ ሥጋውን
በላት ነው፡፡ ወይም ከሰንዴና ከምሥር ንፍሮ ጋር ቀትሎ ማጠጣት ነው፡፡

25/ የአፋፋ፡ የወንዴ ቃጫ፡ የደግ፡ የመቅመቅ፡ ሥራቸውን የለውራ
ቆለጥ፡ የጅንጅሮ ወይም የጅብ ቆለጥና ብልት አድርቆ ወቅጦ በጥብጦ
ም በሰንዴ ጠላ ማጠጣት ነው፡፡

የሰነዱ ዋና ዋና ክፍሎች

12ኛ/ ብልቱ ላበጠበት፤ የጫትና የሺነት ቅጠል ወቅጠህ በነጭ ዶሮ
ሞት ለውሰህ ቀባውና በሻሽ ሸፍኖ ይሰረው፤

13ኛ/ ለሚመጣል፡ የግራር ፍሬ ወትጦህ አጠጣ፡
 14ኛ/ በሀልሙ ለሚሸና፡ የደግ፡ የአንሰላል ሥራቸውን፡ ነጭ ስጦታ ወቅጦ በሰባት ኩባያ ውኃ መቀቀል፡ ከሰባቱ ኩባያ አንድ ኩባያ ሲቀር አጥሎ ሲተኛ አንድ መለኪያ ደጋግሞ ለብዙ ጊዜ ማጠጣት ነው፡

ከፍል 7/ በሴት ልጅ ላይ ስለሚደርስ የግብረ ሥጋ ወሲብ ፍራቻና ጥላቻ
 እንዲት ሴት ልጅ ለአቅመ ሄዋን ሳትደርስ ወይም ከአደግግ ሆኖ ለጥፋት
 ተመሳሳይነት ከሌለው ሰው ጋር ያለ ፍላጎትዋ በቤተሰብ ተገዳ አካል
 ከተደረገ ወይም በሰድ ግለሰብ አረማቂነት ተግባር ተገዳ የተፈጸመባት
 ለብዙ ጊዜ ወንዶች ሁሉ እንደጨካኛ እየመሰሉዋት በውስጥ ጥላቻና
 ስላላት ወደ ወንድ ስትሄድ ትደነግጣለች ትሸማቀቃለች፡ ይህም የሰው
 ሳይሆን የሰነ ልቡናና የሰነ ህሊና ችግር ነው፡ ለዚህ ጊዜ ወሰዶ
 ተመሳሳይዋ ከሆነ ጋር ማግባባት ያስፈልጋታል፡

ከዚህ በታች የምዘረዝራቸውን የአድህናት ዕፅዋት ቅመማት
 ብልቶችን መጠቀም ነው፡

1ኛ/ የሴት ድንቢጥ ሥጋ ከፍየል አፈማህፀንና ከማህፀን
 አድርቆ ወቅጦ ለሰባት ቀን በማር ማብላት ነው፡

2ኛ/ የሴት ልብ፡ የቀጠጥና፡ የአሩጥ አበባ በነጭ ግጥ
 ማዋጥና የማይደር ስር ከክርቤ ጋር ታጥና መተኛት ነው፡

3ኛ/ የሴት ልብ ስር፡ የዕፅልቡና አበባ፡ የእሬት አበባ፡
 ማህፀን፡ በአንድ ላይ ወቅጦህ በምስር ወይም ከለውዝ ጋር ቀቅሎህ፡

በሌላ በኩል በሰነ ልቡናና በሰነ ህሊና ሳይሆን በሰነ አፈ
 ከአፈ ማህፀናቸው ወይም ከሰሜታቸው ችግር የተነሣ የግብረ ሥጋ
 ጥላቻ ለአደረባቸው በመጠኑ መግለጽ ያስፈልጋል፡

ለምሳሌ እንዲት ሴት ከአስተዳደግና ከኑሮው ችግር
 የተመጣጠነ ምግብ ካለመመገብ ወይም ከዘር የመጣ ችግር ከሆነ

ማህፀንዋ ይምር እስከ ማህፀንዋ ድረስ በአለ ሥጋዋ ውስጥ አጠፋች
 ሆኖ በግብረ ሥጋ ወሲብ ጊዜ በሰሜኑ ከምትደሰት ይልቅ ጥላቻና
 ጥፋት መጨነቅን በልብና በህሊናዋ ውስጥ ታስድራለች፡ እንዲሁ ከጥፋት
 ይቀን እየጨመረና እየበሳ ከሄደ የተለየ ጠረንም ያመጣል፡

ለዚህ ጥላቻና ችግር ለማስወገድ፡
 1ኛ/ አልቴት፡ ከርቤ፡ አጣን፡ ነጭ ሽንኩርት፡ ሽንብሬ፡ ምስር፡

አጥን ወቅጦ በውኃ እየበጠጠጠው አፈማህፀንዋን ማጠብ ነው፡ ለብዙ ጊዜ
 በውኃ ጥልታ እስቀምጣ ጧት ጧት ትታጠብ፡ ይሰውነት ቅባት ዘይት
 መቀባት ያባብሰዋል እንጂ ከችግሩ ነፃ እያደርግም፡

2ኛ/ ዘቢብ፡ የጽድ ፍሬ፡ ከርቤ፡ ሁሉን ደቁሶ በጣዝማ ማር
 እየለወሱ ለብዙ ጊዜ መቀባት፡ የሽንብሬና የዘንጋዳ ንፍሮ ውኃ መጠጣት፡

3ኛ/ የምድር አለንጋ፡ የግሜሐረግ፡ አፀመናሂ፡ ከርቤ፡ አልቴት፡
 ወገርት፡ የተገኘውን ሁሉን ደቁሶ ትንሽ በሽንትዋ ለውሳ ታጥባ ትታጠንና
 ተሸፋፍና ትተኛ፡ ለብዙ ቀን ችግሩ ይወገዳል ሰውነትዋ ይታደሳል፡

4ኛ/ የራስ አበራ፡ የፈረስ ዘንግ፡ የጎበዝ ጠቀስ፡ የአበተሬ፡ የአሩጥ፡
 ሥራቸውን እንጨታቸውን ቅጠላቸውን፡ የምድር ስር፡ በአንድ ላይ ወቅጦ
 ለብዙ ቀናት ታጥና ከወንድ ጋር ትተኛ፡ ከዘር የመጣውን ችግር ሁሉ
 ያስወግደዋል፡

5ኛ/ የአከማ፡ የከትከታ፡ የአጉግ /ቀጭኔ/ ቅርፍታቸውን፡
 ቅጠላቸውን፡ ወቅጦ በሎሚ ውኃ እየለወሱ መቀባት ወይም መታጠን፡

6ኛ/ የአባጢሚራ፡ የአደስ ቅጠላቸውን አበባቸውን ወቅጦ ሰውነትን
 በቅቤ ለውሶ መታሸት መቀባት ነው፡፡

7ኛ/ የአበተሬ፡ የሎሚ፡ የሎሚሸት፡ የብርቱካን፡ የአደስ፡
 ቅጠላቸውን፡ የተራራ ጠጅ ሳር፡ ጎበዝ ጠቀስ እዘውትሮ መታጠንና ወቅጦ
 በቅቤ የገላን ቆዳ መቀባት ያሳምራል፡ በሰውነት ላይ ጥሩ ጠረን እንዲኖር
 ያደርጋል፡

ሰለ - በ-ዳና ስለግድነት-በ-ሰለ ግድነት-ሰለ ሾተላይ

1ኛ/ በ-ዳ ማለት ለምሳሌ፡ እንደ ትኩስ መጣት ጉብዝ እንደ መልክ መልካም የሆነችን ቋንቋ ሴት በግድነት አይቶ ሁለመጥጥ በአለምናው ተመልክቶ በልቡ ውስጥ ይቀርጽታል፡፡ በሀላፊነት ለየተመለሰች ስለምትመጣ ከአርሱዋ ጋር በምትገኝ አብሮት ይገኛል፡፡ እንዲሁ በግድነት ላይ ከቶ መንፈስ ያደረበት ግለሰብ ለአርሱ ደስ ከሚለው ላይ ግድነት ያርፋል፡፡ በዚህን ጊዜ ከአንዱ ወደ አንዱ እንደሚገኝ በሽታ እንዲሁ ከቶ መንፈስ እንደቀሰት ተወርውሮ ከሚወደው ላይ ያሉ ይወጋዋልም፡፡

ሰለዚህ በ-ድሃ ከሚለው ቃል በ-ዳ ግድነት እኩይ ከሚለው ግድነት የሰው ግድነት/ ተብሏል፡፡

2ኛ/ ግድነት ላ ከአስተዳደግና ከአደገበት ሕዝብ በሀላፊነት ደንጋጣና አፋራም ከሆነ ግድነት ጥላ አለው፡፡ ገርጋሪ አለው፡፡ እየተባሉ አርሱም ነገሩን ሰምቶ በግብር ያውለዋል፡፡

3ኛ/ ሾተላይ እንዲት ሴት በውስጥዋ ችግር ከአለ በምትገኝ ከአንድ ወር እስከ ሦስት ወር ድረስ እንዳይረጋ የሚያደርግና በጥላ የሚያፈስ ነው፡፡ ወይም አራት ወር ካለፈው በሆድ ውስጥ ሕግ የሚያኖር ነው፡፡ የዋጊኖስ ቅጠል በወተት ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡፡

ሌላው ሕጻኑ ከተወለደ በኋላ ደህና ማደግ ሲጀምር ይታመምና መስቃየት ይጀምራል፡፡ ይህ ችግር እናቱ ከመውጣት ስታየው ይደነግጣል፡፡ ስታቅፈው ይጨነቃል፡፡ የእናቱን ጥራ ይሞታል፡፡ ለዚህ ግድነት ወላጅ እናቱ ብዙ ጊዜ ማቀፍ መላምት በእጅግ መዳበስ የለባትም፡፡ ይሄ ከሆነ ያድጋል እንጂ አይጥስ የአድህኖት ዕፀዋት ቅመም ለመጠቀም ከዚህ ቀጥሎ አዘረዝሮ አሳውቅ

ሰለ ግድነት ሰብላ - በ-ዳ

1ኛ/ የጂባራ፡ የእፀመናሂ ቅርፍት፡ የግመር፡ የግዜዋ፡ የምድር እንባይ፡ የታሪግ፡ ሥራቸውን የጅብ ጉበት፡ የሙጨጭላ ሥጋ በእንደ ወቅጥ ማጠን ነው፡፡ ወይም በሙጨጭላ ወይም በጅብ ሐሞት ለውሶ መያዝ ነው፡፡

2ኛ/ የዋጊኖስ ፍሬ፡ እልቲት፡ ጤና አዳም፡ ነጭ ሽንኩርት፡ በእንደ ላይ ወቅጥ የዳሞትራ፡ የውሻ ንብ ድብሶ በእንደ ላይ የራሱን ደም እስክት ሰፍቶ ለብዙ ጊዜ ይያዝ፡፡ ከእፀመዝነቡ ላይ መመልከት ነው፡፡

ሰለ ግድነት ጥላ

የግዜዋ ስር፡ የጤና አዳም፡ የምስርቶ ቅጠል፡ ኮረራማ፡ አብረህ ቀትለህ ለብዙ ጊዜ በማር አውጥ፡፡

ሰለ ሾተላይ

1ኛ/ የሙጨጭላ ሥጋና ጉበት፡ የእስሰት ሥጋ፡ የዘርጭ እንባይ ስር፡ ከሰባት ቦታ ነቅለህ በእንደ ላይ ወቅጥ በጂባራ ወተት ለውሶ ለሀግኑና ለእናቱም አሰፍተው እንዲይዙት ማድረግ ነው፡፡

2ኛ/ የማርያም መቀነት፡ የግዜዋ፡ የደባቀድ፡ የእበተሬ፡ የድግነድግ፡ ሥራቸውን የለመገና የጥንጁት ተቀጽላቸውን ወቅጥ በነጭ ማር ለውሶ ጽንሱ ገቀረበት ጀምሮ በየሳምንቱ ወይም በየሁለት ሳምንት ግማሽ ማንኪያ ማዋጥ ነው፡፡

የተ - ፈደል ቤት ተራ ከፍል

- ስለ - ተቃራኒ

የገዢ ተቃራኒ የሚመጣው ያልሆነ ምግብ በመብላትና አገልግሎት ጀርባዎች አማካኝነት ነው። ለዚህ የአድህናት ሰጪዎች ቅጽ በተባሉ ለመጠቀም፡

- 1ኛ/ የዝግባ መጫ፡ ከርቤ፡ ፊጦ፡ በአንድ ላይ ወቅጦ በጣፎ ወጥቶ በአንጀራ ፈትፍቶ ማብላት ነው።
- 2ኛ/ ለፋዝ በወተት ቀቅሎ እንደሾርባ ማጠጣት ነው። ወይም የሌለው ቀይ ሥጋ በሚጥሚጣና በፊጦ አጣፍጦ አብዝቶ መብላት ነው።
- 3ኛ/ የአቱች፡ የእንጭብር፡ የሬት፡ ሥራቸውን የኮሶ፡ የመተፈ፡ ፍሬያቸውን ሁሉንም ወቅጦ አንድ ማንኪያ በኩል ወይም ጭልቃ ጋር በጥብጦ ማጠጣት ነው።

- ስለ - ትኩሳት ብዛት

1ኛ/ የሺነት ቅርፍት፡ ወቅጦ በምግራ ወተት ለውሶ እፍጣ የሚሆን አምስት ቀን በማር ይዋጥ።

- ስለ ትፋትና ማቅለሽለሽ

- 1ኛ/ ጦስኝ ለፍልቶ ደጋግሞ መጠጣት ነው። ወይም የርግ አጠጣ፡ ወይም ሆምጣጣ የሮማን ፍሬ አብላ።
- 2ኛ/ የምድር እንጊሮ ስር በእጓት ቀቅለህ አጠጣ ይዘጋግን አይተፋም።
- 3ኛ/ የጅብ ሽንኩርት ለድርቆ ወቅጦ በማር ማብላትና ጭማቂ ከአቱች ቅጠል ጋር አጠጣ ይፈወሳል።

የቸ - ፈደል ቤት ተራ ከፍል

- ስለቸፈና ስለ አውር አከከ

የቸፈ ቀስል ለብዛኛውን ጊዜ የሚይዘው የአግርን ባትና እጅ ነው። እሚበዛውም በልጆች ላይ ነው። ከአንዱ ወደ ሌላ ልጅ በጥላላ በዝንቦች አማካኝነት የሚሸጋገርና የሚይዝ ነው። ቸፈ ሰውነትን አያሳክክ ያቆሰሳል። ያገራም፡ አውር አከከ የሚባለው እንደ ቸፈ ይሁን እንጂ ሲይዝ ትንሽ ትልቅ አይልም። ለሁሉም የአድህናት እፀዋት ቅመምን መጠቀም ነው።

1ኛ/ የደጋ አባሎ ፍሬና ቅጠሉን፡ የእንዘረዘይ፡ የቀልቋል አበባ ወቅጦ ቀስሉን በሽንት አጥቦ መቀባት ነው። ለነፍርቆና እንደዚህ አቅሶም ያደነዋል። ለምጥ እንዳይዝ የድግጣ ቅጠል ቀባው።

2ኛ/ የበለስ ቅጠል፡ የጥቁር እዝ አረግ ሥርና ቅጠል፡ የእኩማ አበባና ቅጠል፡ የእንዘረዘይ አበባ፡ የነጭ እዝ አረግ ቅጠል፡ ከነዚህ ውሳኔ የተገኙትን ሰብስቦ ወቅጦ እያጠቡ በማር ለውሶ መቀባት ነው። መዝ እያጠቡ መቀባትም ይፈወሳል።

3ኛ/ የሁለጉብ፡ የአቱች ቅጠል፡ የእንተርፋ፡ የድግጣ፡ የኮሶ ፍሬውን ቅጠሉንም ሁሉንም በአንድ ላይ ደቁሶ በቅቤ መቀባት ነው።

4ኛ/ የድንጋይ ልብስ፡ ዲኝ፡ ከብረ ሰማይ፡ እዝ አረግ፡ ፊጦ ሁሉንም ወቅጦ በቅቤ አየለውሉ መቀባት ነው።

5ኛ/ የጐመን ዘር፡ ጓያ፡ የጉበስ ገሰፊት፡ የምሳና ፍሬ፡ የተገኘውን ጉበስ ወቅጦ በምድር እንጊሮ ፍሬ ውጋ አጥቦ በቅቤ መቀባት ነው።

6ኛ/ የዋንዛ ቅጠል፡ የብርብራ ፍሬ፡ ጓያ፡ በአንድ ላይ አሳርሮ በፊት ለውሶ መቀባት ነው።

የአርባኛት ስዕላት ቅጥም
15/ የግሪክ፡ የብርቱካይ፡ የቦስያ፡ የጋንቤል፡ የተሳ፡ የጥገና፡
የጊደቸው ቅርፃች፡ ፍሬ ቅጠል ዐለጎም በእነዚህ ላይ መቅጥ በቅጢ እስከ
ፉሽ አጥጥን ላቆሰለው፡ የሮማን ትርጓሜ፡ ነጭ አገሩ፡ ከጭንጭን
እስርላት፡ መቅጥ፡ ጠቀሱ፡ ጅንጅበል፡ ለመጣ

[illegible]

34/ ለውሳህ ከቅንብርሰ ጋር ለአንድ የአስከት፡ የአብ ለረግ ቅጠላቸውን የአብ
 45/ የግረፍሰ፡ በአንድ ላይ ወቅጠህ የድንጋይ ልብሰሳ የአብ
 የአንድሁላ ሥራቸውን፡ በአንድ ላይ አድርጎ ቁሰሰን ለረግ
 ለንቁላል ለክሰ፡ ሁሉንም በአንድ ላይ አድርጎ ቁሰሰን ለረግ
 ወደምድምና በሻሻ ሸፍኖ ማሰር ነው፡ በየኦሲት ቀኑ መቀየር ነው፡ ለ
 ድኝ ከፍላል ስብ ጋር ወይም የደግጣ ቅጠል ደቁሶ በቅቢ መቀባት ነው፡
 55/ ከራሱ ላይ ለወጣበት ወንድ ታጫ፡ ምስርቾ ሥራቸውን
 ለራሱ ለቅጥጥር ቅጠል ጋር በአንድ ላይ ለውሳህ

[illegible][illegible]

የጋራው የቅርንጫፍ ስርዓት

ይህ ነገር በማንኛውም ሁኔታ ሊፈጸም ይችላል፡፡
ይወጣል፡ ያብጣልም ብሎ ማረጋገጥ አይቻልም፡፡
ለዚህ የአድህናት አጠቃቀም ቅጽ

፪/ የፕረባ ቅጠል ጠቅላይ ክፍል ጋር ለጥያቄ ሰጪ ሰው
በጥያቄ ሁሉ ተብቶ ይሰጣል፡፡ ማሳሰቢያ፡ ማህተም ስለሚፈቀድ የቅጠል መተግበር
ደጋግሞ ማረጋገጥ ነው፡፡ ይጠቀሳል፡፡ አንዳይመሰሰ ማህተም ስለሚፈቀድ የቅጠል መተግበር
ደጋግሞ ማረጋገጥ ነው፡፡

570. P0-0T MAC-1

የወሰን ጥራት በግልጽ የሚታዩትን የአካል (በልቶች) ማለት
በ-ሰላትን፣ አንደኛን፣ ጉበትን፣ የመሰሉትን ሁሉ ሙሉ ለሙሉ የሚያሳዩት
ነው። ምልክቱም ሆኖን አየነ። ሥጋን የመሰሰ ልትጽፉ ደም የሰቃምጣል።
የአድህሮት ዕዋቅት ትመም ለመጠቀም

[illegible]

2ኛ/ በቶ፡ ዋጊናሰ፡ መቆመቱ፡ ምስርቶ፡ ስረ ስዙ፡ እንዘጋጠሙ፡
ምሳሌ፡ ለጋም፡ ርማ፡ ዝንጅብል፡ ቀልቀል፡ የሥፍታውን ትርፍት
ቀንበጣቸውን፡ ለበባቸውን ሰብስቦ በእንደ ላይ ወቅጦ መቀቀልና
የተተለለውን የጭማቂ ውኃ በስንዴ ሊጥ ለውሶ ወይም በቀይ ጤፍ ዱቄት
ለውሶ ማስቀመጥና አሩብ ማንኪያ ያክል በማር ለብልቶ ለላት ማጠጣት፡
በምስት በምስት ቀን እንዲሁ ማድረግ፡

6ኛ/ የጠ-ት ነቀርሳ

ለማንኛውም ሰው ትህትና
ነኛ/ የሥራ ላይ የሚሰጡት ትኩረት ደብዳቤ ከሚያመጣ ላይ አስርላት፤
አንዲት ሺንጉን የተባለውን የምርጫ የቁጥጥ መድኃኒት ትኩረትን ወቅጠህ
እሸህ አሰራራዊ አንሳላል ትኩረት ተቀብህ አስከምትድን ትኩረት በየቀኑ
ሚኖር ፍሬ ትውሰድ፤

5ኛ/ ሰውነቱን ለባለ ልግረታው አለምግደውንም ልግረግ
 ኩባ፤ የሚገኝበት የክርመር፤ የግመር፤ የቀይ አብሽ ትጠላቸውን
 የሰጠ ቅጽጽ፤ የቀይ የጥራ ቀለም ተቀርጾውን ወቅጦ የመጨረሻ
 ጽሑፍ ሰውነቱን ለባለ ልግረታው አለምግደውንም ልግረግ
 ለጽሑፍ ሰጠው ሰውነቱን ለባለ ልግረታው አለምግደውንም ልግረግ

6ኛ/ ሰውነቱን ለባለ ልግረታው አለምግደውንም ልግረግ
 ከግጽር ሰጠው ሰውነቱን ለባለ ልግረታው አለምግደውንም ልግረግ
 ለጽሑፍ ሰጠው ሰውነቱን ለባለ ልግረታው አለምግደውንም ልግረግ
 7ኛ/ ለጽሑፍ ሰጠው ሰውነቱን ለባለ ልግረታው አለምግደውንም ልግረግ
 ለጽሑፍ ሰጠው ሰውነቱን ለባለ ልግረታው አለምግደውንም ልግረግ
 ወቅጦ በሽሽ ሸፍኖ በለፍንጭው ይሳብ፡

1ኛው/ ስለ - ዓይን ህመም የአይነቱ ብዛት

1ኛ/ የዓይን ህመም ሲጀምር፡- የዝንክላ ስር አሣር፤ መኳል ነው፡፡
 2ኛ/ የሰልብ ያቅጠል ደቅሶ በሽሽ አጥሎ በዓይኑ ላይ ማድረግ ነው፡፡
 3ኛ/ የአንቁላል ብጫውን ጥሎ ነጩን በዓይኑ ውስጥ አድርግ፡፡
 4ኛ/ የአንባጭ ቀንበጥ ወቅጦ ማጥለልና የጠለለውን ውኃ
 ማድረግ ነው፡፡

ወይም የአጋም ቀንበጥ፡

2ኛው/ ስለዓይን ማዝ

1ኛ/ የቀልት ስር፡ ፍትግ ገብስ፡ ያልተከካ ምስር፡ በአፍ
 አንጥረህ በዓይኑ ላይ ደምድመህ በሽሽ ሸፍነህ አሰርለት፡፡
 2ኛ/ የመርጃንና የመጋርዳ የሥራቸውን ቅርፍ
 መኳል ነው፡፡

3ኛው/ ስለዓይን አብላጥና ተባይ ነከሶት ለበለዘ

1ኛ/ የልት ቅጠል ቀትሎ ከገብስ ዳቂቅ ጋር በቅቤ ለውሶ ብጫውን
 ጥሎ ከአንቁላል ልምድ ውኃ ጋር መቀባት ነው፡፡
 2ኛ/ ሺብ ከአንቁላል ጋር አሸቶ መቀባት ወይም የአንፋር ቅጠል
 ጨምቆ በዓይኑ ላይ ማድረግ፡፡

4ኛው/ ዓይኑ ጨምጫ ለሆነበትና ለሚያለቅስ፡

1ኛ/ የወይራ ቀንበጥና የአንባጭ ቀንበጥ ወቅጦ ጨምቆ ከኩል ጋር
 እየተቀባ ይተኛ፡ ነጩን የአንቁላል ውሃ ጥትና ማታ ያድርግበት፡፡
 2ኛ/ ሺብ ከአንቁላል ጋር አሸቶ መቀባት ወይም የአንፋር ቅጠል
 ጨምቆ በዓይኑ ላይ ማድረግ፡፡

5ኛው/ ዓይኑ ጉም ለመሰለ ወይም ዳፍንት ለያዘው፡

1ኛ/ አጣን እከሰለህ ከበግ ወይም ከፍየል ወይም ከአሣ ሐሞት ጋር
 ለውሰህ ኳለውና በሽሽ ተሸፍኖ ይዋል፡ ወይም የርግብ ደም አድርቆ ከኩል
 ጋር ወቅጦ በዓይኑ ላይ ማድረግ ነው፡፡
 2ኛ/ የምስር አበባ፡ የአጣጥ፡ የቆቅ ክንፍ ቅጠላቸውን፡ የምድር ቁጥ
 ሥር፡ የቆቅባ ሥርና ቅጠል የተገኘውን ሰብስቦ ወቅጦ በውኃ እየተቀሉ በዓይን
 ላይ በሽሽ አጥሎ ጠብ ማድረግ ነው፡፡

6ኛው/ ለዓይን ትራኮማ

1ኛ/ የመንጠሉ አበባ፡ የክትክታ ስር ቅርፍት በአላት አሳር፤ ከሥር
 ኩል ጋር ወቅጦ ማታ ሲተኙ ተኩሎ መተኛት ነው፡፡

7ኛው/ ዓይኑ ለፊዘዝና ለጣለበት

1ኛ/ ተትያ፡ የበርበሬ ፍሬ፡ በአንድ ላይ ደቁሰህ በሎሚ ውኃ ወይም
 በጥቁር ፍየል ሐሞት ለውሶ መኳል ነው፡፡

2ኛ/ የሰልብያ ቅጠል፡ አልቴት፡ እንዲሁ አድርግ፡
 3ኛ/ የምሳና፡ የሁላቸው፡ የአረኛ ቆሎ፡ የዘርጭ እንባይ፡ ቅጠላቸው
 ወቅጠህ በጥጥ አድርገህ ከዓይኑ ላይ አድርገህ አሰርላት፡

8ኛው/ ለማንኛውም የዓይን ህመም
 1ኛ/ ሰንከ፡ ሚንሰል፡ ሽንደብ፡ ሁሉንም በእንድ ላይ ደቆሶ በሰላም
 ጋር በሴት ወተት ለውሰህ ዓይኑን ተብተህ በሻሽ ሸፍነህ አሰረው፡
 2ኛ/ የእንሰላል፡ የፊጦ ፍሬ ወቅጠህ በእንጀራ አዘውትረህ
 ወይም ከመቅመቆና ከካርት ጋር ቀትላህ አጠጣ፡
 3ኛ/ ደርሶ ለሚፈሰው ውኃ፡ ሽንትህን በእርድ እየነከርህ
 ዓይኑ ለነጣ የጥቁር ዶሮ ሐምት ወይም የበግ ሐምት ቀባው፡ ስምታ
 ሁሉ መጠንቀቅና ማስተዋል አለብህ፡

ሰለ - አፍ መጥፎ ጠረን - ሽታ

1ኛ/ አልቴት፡ ከርቤ፡ የጥድ ሙጫ ወይም ፍሬ፡ በእንድ
 በሻሽ ሸፍናና ቋጥሮ በአፉ ውስጥ ይያዝ፡ ወይም ለብዙ ጊዜ በሰላ
 ያድርግ፡ ምራቁንም ይዋጥ፡

2ኛ/ የጐርጀጂት፡ የጽጌረዳ፡ የወይናግፍት፡ የእንሰላል፡
 ቅጠላቸውን፡ የምድር እንባይ፡ የግዜዋ፡ የቀረጥ ሥራቸውን፡
 በእንድ ላይ ወቅጦ ግማሽ ማንኪያ በሎሚ ውኃ ለውሶ በውኃ
 ወጥና ማታ እየተገመጠመ ይዋጥ፡ የቋንዶ በርበሬ ፍሬ ላይ
 ውስጥ ይቆይ፡

3ኛ/ ለጊዜው ለአፍ ሽታ ከመሻታው ሲነቃ
 ተገመጥምጦ ይትፋና ከርቤ፡ አልቴት፡ እጣን፡ ደጋግሞ
 እስከሚጠፋ ድረስ ያዘውትረው፡ በጦርሙስ ውኃ ጥልቅ
 ከባያ ውኃ ከርቤውን ጨምሮ ይጠጣ ያጸዳለታል፡

4ኛ/ ለአፍ ማዝ፡- ሽብ፡ በአፉ ውስጥ ይያዝና ምራቁን ይትፋ ወይም
 በፍግሬ በውኃ አፍልቶ መገመጥሙን ነው፡

5ኛ/ አፉ ለቆሰለና ለሚመግልበት፡- አቴት፡ ቀቅሎ ውኃውን
 በትኩሱ እየጠጣ ይገመጥሙ፡ ወይም የእንጀራ ቅጠል ቀንበጥ ያላምጥበት፡

6ኛ/ የአቴት፡ የእንጀራ፡ የዳማከሴ፡ የአረግ ፈሣ፡ የጦሰኝ፡
 ቅጠላቸውን ወቅጦ አድርቆ በየቀኑ ሩብ የሾርባ ማንኪያ እያፈላ ይጠጣ፡

ሰለ - አፍንጫ መጥፎ ጠረን መተንፈስ

1ኛ/ የጭቁኝ፡ የአውጥ፡ የጤና አዳም፡ ቅጠላቸውን፡ ከርቤ፡ ሰሊጥ፡
 ቀንዶ በርበሬ፡ ሁሉን በእንድ ላይ ደቆሶ በፍየል ቅቤ እንጥሮ በአፍንጫው
 የግባ፡

2ኛ/ የአከማ፡ የዝህነን፡ የምሰርቶ፡ ቅርፍት በእንድ ላይ ወቅጦ
 በጣዘማ ማር ለውሶ አፍንጫውን ውስጡን መቀባት ነው፡

3ኛ/ አፍንጫው ለቆሰለበትና ለገማበት፡- ወርቅ በሜዳ፡ ሺኑት፡
 አምጭ ፍሬ ሁሉንም ወቅጦ በአስተናግር ቅጠል ውኃ ለውሶና በጥብጦ
 አፍንጫው ከቶ ጥጥ መወተፍ ነው፡

4ኛ/ አምጭ ጨቅጭቆ ውኃውን አጥሎ በለስታ ቅቤ ለውሶ
 አፍንጫው በጥጥ አድርጎ ይወትፍ፡ አፍንጫው ለሚመግልበት፡

5ኛ/ የወገጣውንጣ፡ የአድር፡ የሥራቸውን ቅርፍት፡ የሰልብያ፡ የእፀ
 ዲት ቅጠልና ስር በዝባድ ለውሶ በአፍንጫ ውስጥ በጥጥ አድርጎ መወተፍ
 ነው፡

6ኛ/ አፍንጫው ሽታ ለከለከለው፡ ጥቁር እዝሙድ ወቅጦ በሴት/
 ነው ወተት በጥብጦ በአፍንጫው ደጋግሞ ያድርግ፡

ሰለ እንቅርት ሕመም

እንቅርት ሕመም መንስኤው ከምንጭ ውኃና ከዘር ማለት የሚተላለፍ ነው። ለምሳሌ በፍቼ ቆላ፡ በአድስጌ ይበልጥ ምላራጭ ሆኖ ባለው መንደር የሚኖሩ ሴቶች ቀርቶ ወንዶች በዚህ ሕመም ይላኩ ከሆነ ምክንያቱም ከውኃው ነው። ሌላው ደግሞ ካልተከታተሉትና ሕክምና ካላደረጉ ከእናት ወደ ሴት ልጅ ይተላለፋል።

ዓይኑም ሦስት ነው፡

- 1ኛ/ እንደ ድንጋይ ጠጥሮ በቀኝ በኩል በአንገት ላይ ይወጣል፡
- 2ኛ/ በግራና በቀኝ በጣም ከርከር ያለ ሆኖ ያብጣል፡
- 3ኛ/ ከአገጭ ጀምሮ አስከ ደረት ድረስ እንደ ፊኛ ተገፍቶ እንገትን እንዲያልፍ ይታያል፡

የአድህኖት እፀዋት ቅመም

1ኛ/ የደቅማና የጋንቢሎ ፍሬ ወቅጦ የአዮዲን ንጥረ ነገር ሆኖ እመት መውሰድ ነው። ከዘር ወደዘር አይሻገርም ይመከናል።

2ኛ/ ለማንኛውም እንቅርት የዝግባ፡ የእንቧይ፡ የዘርጭ፡ የእንኮይ ፍሬያቸውን፡ የድግጣ ፍሬና ቅጠል፡ የኮሽሽላ፡ የወንዶች፡ የሥራቸውን፡ የእንባጮ፡ የገበር እንቧይ፡ የእንዳሁላ፡ የዋጊኖስ፡ ቸውን፡ ኮሽሽላ ላይ የሚገኝ ድቡልቡል የትል ቤት፡ አልቴት፡ የተገኙትን ሁሉ ወቅጦ በፈላ ውኃ ውስጥ እየነከሩ በሻሽ በትኩሱ መሸፈን ነው ለብዙ ቀናት።

3ኛ/ የሮማን ቅርፍት፡ የጽድና የጽጌረዳ ፍሬ፡ የወደጋ፡ የአገጥ ወቅጦ እየቀቀሉ መገመገመጥ፡ በየቀኑ በትንሹ መዋጥ ነው።

4ኛ/ እንቅርት እንዲመዋገዝ ለማድረግ፡- የሞጫት እንቅርት ቁረን /ኩስ/ ወይም እንቅርትን፡ የሰጡን እንቅርት፡ በእንድ ላይ ደቀሰ፡

እውሶ መቀባትና በሻሽ ሸፍኖ ማሰር ነው። እንዲሁም የገገጋጋም መቀባት ነው። ያጠፋዋል።

ሰለ - እጅና እግር መንቀጥቀጥና እጅን በተመለከተ

ይህ የሚያንቀጥቀጥ ሕመም የአንገትን አካባቢ ለይቶ እንዲቀን ከአንገት ስር ወደ እጅና እግር ይሻገርና ማንቀጥቀጥ ይጀምራል።

የአድህኖት እፀዋት ቅመምን ለመጠቀም
1ኛ/ የአቱች ሥርና ቅጠል፡ የዋንዛና የወይን ቅጠል፡ ሠፋገና ቅርፍቱን፡ የአምጃና የእንባጭ ሥር፡ ሁሉንም ሰብስቦ ወገብ ጠላ እያደረጉ ለብዙ ጊዜ ማጠጣት፡ ተልባ በወፍራሙ ሊገኝ ነው።

2ኛ/ ነጭ ሽንኩርት፡ የአቱች፡ የእንሰላል፡ የጦስኝ ወቅጦ በአልበሰለ ጠጅ ወይም በማር በጥብጦ አሳድሮ በየ ማጠጣት ነው።

3ኛ/ እጁ ለማይንቀሳቀስ ጅማቱ ለታሰረበት፡- የጦስኝ ወቅጦ በውኃ ለውሶ በእሳት ማሞቅና ሲሞቅ ከፈዘዘው ላይ ደፃ ሸፍኖ ማሰር፡ ከዚያ ከተቀመመው ውኃ ጠብ እያደረጉ እሳት ላይ ለባይ ማፍያ እያፈሉ እንፋሎቱን እጁን ስለሚያልበው ማጠን ነው።

4ኛ/ የፈዘዘውን እጁን ወደ ንብ ቀፎ አስገብቶ ንቦች ደጋግሞ ማድረግ ነው። እንዲሁ ጊንጥም ማስነደፍ ነው።

5ኛ/ እጅ እግሩን ለሚቆረጥመው፡- ቀረጥ፡ ቀጠ፡ እንቧይ፡ ኮሽም፡ ሥራቸውን ወቅጦ መቀቀልና የቅቅሉን ውኃ አንድ መለኪያ በማር መጠጣት ወይም እየቀቀሉ እጁን እንዲያመው ላይ መደምደም።

6ኛ/ እጁን ለሚበላው፡- አብሽና ሰናፍጭ በማር እንዲጠጣት ወይም በማር ለውሶ ማዋጥ ነው።

- በለ ለብጠትና ሰለልጤ

1ኛ/ ለእባብ ድንብላል፡ ነጭ ሽንኩርት፡ ወቅጦ በማር ለውሶ ጧት ጧት በባዶ ሆኖ ማዋጥ ነው፡

2ኛ/ ሰውነቱን እያተኮሰ አካሉ ለሚያብጥ፡ - የጥቁር አውጥ ቅጠል እድርቆና ወቅጦ በሰፍ ጭልቃ ማጠጣት ነው፡

3ኛ/ የአካሉ ሰውነት ለሚነፋና ለሚያብጥ፡- የአረግ ሬህና የልጅ ቅጠላቸውን፡ የእዞ ሐረግና የእንዘረዘይ አበባ ደቁሶ መቀቀልና በትኩረት ከቅባት ጋር መቀባትና በሻሽ ሸፍኖ መታሰር ነው፡ ወይም ደጭ መረጭና ባህን ወቅጦ በቅቤ ተቀብቶ ፀሐይ ይመታ ወይም አሳት ይመቅ፡ መጨረሻ ታጥቅ ተሸፋፍኖ ይተኛ፡

4ኛ/ ሰውነቱ ለአበጠበት፡- የጥቁር አውጥ፡ የጤና አዳም ቅጠል ፍሬ፡ የአሬትና የጫቅማ ፍሬ፡ የነጭ አሪያ ስብ፡ ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦህ ከጥቁር ገብስ ዱቄት ጋር ቀላቅለህ ሰውነቱን እሸውና ቀባው፡

5ኛ/ እጤ ለወጣበትና ላደገበት፡- የአንጋይ ቀንበጥ፡ የእዞ አረግ ሌላ የአካሉን ሥጋ ሳያስነኩ ከአበጡ ላይ መውጋት ነው፡ አስቀድሞ እንዳያስቃየው የሰውነት ማደንዘዣ መጠቀሙና ተጠንቅቆ ማድረግ የተገኘ ነው፡

6ኛ/ ከአንጋይ ቅጠልና እንጨት ላይ ድቡልቡል የሆነ እጤ እርሱን ቆርጦ ጧትና ማታ በእሱ ማሸት ነው ያጠፋዋል፡

የክ - ፈደል ቤት ተራ ክፍል

- ስለ - ኩላሊት ህመምና ጠጠር

1ኛ/ የአመድማዶ ቅጠል ወቅጦ በጉብስ ጠላ ወይም በውኃ ይጠጣ ስጠው፡

2ኛ/ ቀይ ሽንኩርት ከትፎ በብዙው መቀቀልና ውኃውን አጥሎ ጧትና ማታ ማጠጣት ነው፡ ወይም ሬት ከወተት ጋር አፍልቶ ማጠጣት፡ እንዲሁም የጥጥ ፍሬ በቀልት ወቅጦ ጭልቃውን ደጋግሞ ማጠጣት ነው፡፡

3ኛ/ የሎሚሸት፡ የወይናግፍት፡ የጠሊንጂ፡ ቅጠላቸውን፡ መቆመቆ፡ ሁሉንም ደቁሶ በየቀኑ ግማሽ ማንኪያ በውኃ በጥብጦ መጠጣትና ውኃ ሲጠጡ መዋል ነው፡

4ኛ/ ከርቤ፡ በብዙው ወቅጦ በጠርሙስ ውስጥ በጥብጦ ማስቀመጥና እያጠለሉ ጧትና ማታ እንድ መለኪያ መጠጣት፡ ውኃ ማብዛት፡ የኩላሊቱን ጠጠር እያሙዋሟ፡ እየበጠበጠ በሽንት ያወጣል ሽንቱን ይመልከተው፡

ስለ - ኪንታሮት ህመምና ስለ ዓይነቱ ብዛት

1ኛ/ ወንዴ ኪንታሮት፡

2ኛ/ ሴቴ ኪንታሮት፡

3ኛ/ የውስጥ ኪንታሮት፡

4ኛ/ የውጭ ኪንታሮት፡

5ኛ/ የአጥንት ኪንታሮት፡

6ኛ/ የሆድ ኪንታሮት፡

7ኛ/ የአግር ውስጥ ኪንታሮት፡

8ኛ/ የእብጠት ኪንታሮት፡

9ኛ/ የእከያ ኪንታሮት፡

1ኛው ወንድም ኪንታሮት:- ከመቀመጫ ላይ ብቻ የሚወጣና የሚያሳክክ ሠገራም እንዳይወጣ የሚከለክል: የሆድ ድርቀትን የሚያመጣ: የደም በጥፋ ጀማቶችን የሚዘጋና ራስ ምታትን በየጊዜው የሚያሳዝን ህመም ነው:

ለዚህ የላድህናት ለፀዋት ቅመም ለመጠቀም:

1ኛ/ የአሚራ: የበለሰ: የእንዘረዘይ: የአሞጾ: የደጭ መረጭ: ሥራቸውን ወቅጦ በጣዝማ ማር ለውሶ ከቆሰሉ ላይ ደምድም በሽብ መወተፍና ማሸግ ነው: ደጋግሞ ሲተኛ ያድርግ: የመቅመፍና የአሚራ ሥር እንደሻይ እያሰፈላህ አጠጣው:

2ኛ/ የእንዘረዘይ: የዋረኖስ: የአዝ አረግ: አበባቸውን: ደጭ መረጭ:

የፍህሶ አበባ ወቅጦህ እንዲሁ ደምድምለት:

3ኛ/ ከመቀመጫው ውስጥ ለምልመሎ ከወጣ ወይም መጀመሪያ አጢ መስሎ ከጀመረው ላይ የጥቁር እዝ ሐረግ ቅጠል ወቅጦህ ጭመቶች የተጨመቀውን ውኃ በትኩሱ በሲሪንጅ መርፈ ስበህ ሌላውን ንጹህ ገላውን ሳይነካ የአበጠውን ይውጋው: ለግማሽ ሰአት በጣም ስለሚያሰቃይ ማፍብዝገ መጠቀም ነው: ከዚያ በኋላ እስከ ሸንኮፋና ሥሩ ድረስ ወጥቶ ይወድቃል: የታመነ ነው:

2ኛው ሴቴ ኪንታሮት:- እንደወንድሙ ኪንታሮት ሳይሆን በፈንጢጣ ላይ እንደ ትርፍ ገላ መስሎ ወጥቶ ብቅ አልም የሚል ቁስል በጣም የሌለው ነገር ግን ወገብን ይከተክታል: ኃይልን ይቀንሳል: የሆድ ድርቀትን ያመጣል: ቅዝቃዜ የበዛው ምግብ በበሉ ሰአት የሆድ መንገዳትን መንፋትን ያመጣል: ብዙ ጊዜ ከሲቶች ይልቅ በወንዶች ላይ የሚመጣ ነው:

የላድህናት ለፀዋት ቅመም ለመጠቀም

1ኛ/ የአሚራ: የመቅመፍ: የጦስኝ ሻይ ማዘውተር:

2ኛ/ የመረዝ /ምራንዝ/ የዋረኖስ: የጂባራ: የሥራቸውን ቅርፍት አበባቸውን ፍሬያቸውን ወቅጦ ከደጭ ላይ በማር ለውሶ መደምደም ነው: ከዚያ ቅጠላ ቅጠል ካሮት እዘውትሮ መብላት ነው:

3ኛ/ የብሳና: የደግ: የእንዘረዘይ: በቶ: የወርቅ በሚዳ: ሥራቸውን ወቅጦ በቀይ ጤፍ ቂጣ እሩብ የሚሆን የሾርባ ማንኪያ ጨምሮ አስጋግሮ መብላት እጓት እያጠጡ ከቤት ማዋል ነው: ከውስጥ ያለውን ገፍ ያወጣዋል:

4ኛ/ በወንድሙ ላይ እንደተመዘገበው በእዝ ሐረግ ቅጠል ውኃ መጠቀሙ ከሁሉ ለማድረግ የቀለለና የበለጠ ነው::

3ኛው የውስጥ ኪንታሮት:- የመቀመጫውን የፈንጢጣ ዙሪያን እያቆሰለ ሠገራ እንዳይወጣ የሚከለክል የሚያስምጥም ነው: ከዚያ በላይ በጣም የሚያሳክክና እጁ የመሰለና ደም የሚያወጣ አሳፋሪ ህመም ነው:

የላድህናት ለፀዋት ቅመም ለመጠቀም

1ኛ/ ወተት ሳይሆን እጁ የመሰለ የሚያወጣው ሴቴ ቅንጭብ: የምድር አለንጋ ሥራቸውንና ወተት ውኃ ወይም እጁ የመሰለ የሚወጣው ቁልቋል አበባውንና ወተቱን ሁሉንም ወቅጦ ከዲኝና ከደጭ መረጭ ጋር ቀምሞ ሲተኛ በፈንጢጣው ውስጥ እያስገባ ይተኛ:

2ኛ/ የምራንዝ ሥር ቅርፍት ወቅጦ በሞይደር ወይም በጦቢያ ወይም በቅንጭብ ወተት ለውሶ በማር ወለላ እያደረጉ ከማንኛውም ቁስል ላይ መደምደምና ማሸግ ነው: በየሦስት ቀን መቀየር ነው:

4ኛው የውጭ ኪንታሮት ወይም የአካሉ ኪንታሮት ይባላል:- ይህ ደጭ በሰው ብቻ ሳይሆን ከእንስሶች ላይ የሚወጣና የሚሰፋፋ የሚያሰቃይም ነው: እንዳንድ ጊዜ ከእናታቸው ማህፀን ውስጥ ሳሉ ይደዛቸውና ሲወለዱ ጀምሮ የሚታይ አስቀያሚ ደጭ ነው::

የአድህኖት ዕፀዋት ቅመምን ለመጠቀም

1ኛ/ የዋጊኖስ: የመሬንዝ: የአሰርኩሽ: የእንዘረዘይ: ቅጠላቸው
የጂባራ: የኮሞል: የቆለቆል: ወተታቸውን: የአንቋ: የአዘ አረግ: የቀጠ
ሥርና ቅጠል የተገኙትን ሰብስቦ መውቀጥና በየቀኑ በጣዝማ ማር ለ
በማር አየለውሱ ደምድም ማሰር ነው: እንዲሁ እየፈቱ እንደገና ማሰር ነው

2ኛ/ የወርቅ በሜዳ: የእንዘረዘይ: የፍህሶ: የአሞጭ: ሰራጽ
ወቅጦ በሽንቱ አያጠባ መደምደምና ማሸግ ነው:

3ኛ/ የሬቱ ሥርና ቅጠል: የመቅመቆ ሥር: የሞይደር ስር: የ
ስር: በእንደ ላይ ወቅጦ እሩብ ማንኪያ ያከል አያፈሉ ማጠጣት ነው:

5ኛው የአጥንት ቢንታርት: ይህ ደል የሚታይ አብጠትም ይሁን
አይታይም: ነገር ግን የውስጥ አጥንትን የሚያደቅና የሚሰባብር ነው: ለ
ጊዜ በሀመምተኛው ላይ አስቀያሚ መጥፎ ጠረን ይወጣል: ለሌላው
ቀርቶ ለራሱ ይከረፋዋል: በጣም አንድንድ ግዜ መፈጠሩን ያስጠላዋል:

የአድህኖት ዕፀዋት ቅመም ለመጠቀም:

1ኛ/ የገተም: የአባሎ: የአከማ: የዋንዘ: የወይራ: የጽድ: ም
የጦቢያ: የክትከታ: የብብሻ: ቅርፍታቸውን: የእፀመናሂ ሥር:
በአንድ ላይ ወቅጦ ግማሽ ማንኪያ እንደሻይ አፍልቶ ማጠጣት
በአብሽና በዘንጋዳ ንፍሮ ውኃ እንደሾርባ አዘውትሮ ለብዙ ግዜ
ነው::

2ኛ/ የክትከታ: የእሚራ ቅጠላቸውን: የእፀልቡና: የእፀለባዊት
አበባቸውን ቅጠላቸውን ወቅጦ ከወተት: ከለውዝ ጋር አያፈሉ
ማጠጣት ነው:

3ኛ/ የታሪግ: የእፀመናሂ: የአረግ ሬሳ ሥራቸውን ወቅጦ
አያፈሉ ለብዙ ግዜ መጠጣት ነው:

፩ኛው የሆድ ኪንታሮት /ለንደሌቴው ኪንታሮት ነው/

በመቀመጫ ማለት በፈንጢጣ ላይ ለንደሌሎች የአበጥና የቀሰል ምልክት ያሳይና ሆድን በየጊዜው ይነፋል፡ ሆድ ያስጮሃል፡ ለንዳለንድ ግዜ ደም የተቀላቀለው ሠገራ ያስወጣል፡ ከአሜባ ሀመም ልዩነት የለውም፡

የለድህናት ዕፅዋት ቅመም ለመጠቀም

1ኛ/ የለቱች፡ የአንጆሪ፡ የምሳና ቅጠላቸውን ሥራቸውን በአንድ ላይ ወቅጦ መቀቀል፡ ከሰባት ኩባያ ውኃ ለንድ ሲቀረው ጨምቆ አጥሎ ከመቀመጫና ከነጭ ሽንኩርት ጋር ከቅቤ ጋር አንጥሮ በቀን ግማሽ ማንኪያ የሚሆን መጠጣት ነው፡

2ኛ/ የሮማን ቅርፍት፡ የአንባጮ ቅጠል፡ የወርቅ በሜዳ ሁሉንም ወቅጦ በማር ግማሽ ማንኪያ ውጦ መዋል ነው፡ ትኩስ ነገር መጠጣት መብላት ነው፡

7ኛው የእግር ውስጥ ኪንታሮት

ይህ ሀመም በጫማ ቆዳ ላይ ይወጣና ሲነቅሉት ለየተፈረፈረና ለየተላጠ የሚታይ ነው፡ ብዙ መንገድ ለመሄድ እስከታፋ ድረስ ስለሚያም ያስቸግራል፡ ከዚያም ከቆዳው ወደ አጥንት ውስጥ ይገባል፡ በየጊዜውም ያሲቃያል፡

የለድህናት እፅዋት ቅመም ለመጠቀም

1ኛ/ የአሞጭ፡ የአንዘረዘይ፡ የአሰርኩሽ፡ ስር ወቅጦ ማድረቅና የደረቀውን በቅንጭብ ወተት ለውሶ ከሀመሙ ላይ ደምድሞ ማሰር ነው፡ ሲፈነዳ ወይም በጣም ከአሲቃየ የአዘ አረግ ቅጠል ጨቅጭቆ በትኩሱ ማሰር ነው፡ የሚያቃጥለውና የሚያሰቃየው ጸጥ ይላል፡ የዊጊኖስ ፍሬ ወቅጦ ግማሽ ማንኪያ ማዋጥ ነው፡ በሚያሰቃየው ሰአት ብቻ መሆን አለበት፡

2ኛ/ የእርገፍጋፍ፡ የምረገዝ ቅርፍት፡ ከርቤ፡ ዓኝ፡ ጨው፡ ሁሉንም
ወቅጥ በበግ ላት ወይም በፍጥረት ምረ ለውሶ ከሚያመጡ ላይ ደምድሞ
ነው፡ በየሦስት ቀኑ ለየተየሩ ደጋገሞ ማድረግ ነው፡

8ኛው የእብጠት ኪነታሮት

ይህ ኪነታሮት ለንደትርፍ ገላ መስሎ የሚወጣና ሳይፈነዳ
ውስጡን የሚነዘንዝና የሚያስቃይ ህመም ነው፡ በዙ ግዜ ከደረቅ በታ
ከጫንቃ፡ ከከንድ ከራስ ላይ ሁሉ የሚወጣ ነው፡

የሊድህኖት ለፀዋት ቅመም ለመጠቀም

1ኛ/ የእፀዘዌ ስር፡ የእሞጭ ስር፡ የፍህሶና የእንዘረዘይ ለበግ
ከለበጡ ላይ ደምድሙ አሰረው፡ ሲፈነዳ የከትክታና የዋንዛ ቀንበጥና
ወቅጠህ ደምድሙ በሻሽ ሸፍነህ አሰረው፡ ለምጥ እንዳይሆን የሰለጠነ
ወቅጠህ ቀባው፡

2ኛ/ የጅብ ሸንኩርት፡ የፍህሶ ሥር ወቅጠህ አሰርለት፡

9ኛው የአኸያ ኪነታሮት :-

ይህ ኪነታሮት በመቀመጫም ብቻ ሳይሆን በቋንቋ፡
እንደትርፍ ገላ መስሎ የሚወጣና የሚያስቃይ ነው፡

1ኛ/ የአዞ ሐረግ ቅጠል ወቅጠህ የጥፍፍርንዶ፡ የቅንጭ
የቆለቆል፡ የጂባራ፡ የኮሞል፡ የተገኙትን ስብስቦ የቅቦ ቅጠል
ላይ ከቁስሉ ላይ እያጠቡ መደምደምና በሻሽ ማሰር ነው፡ ደጋገሞ
ነው፡

10ኛው የጀርባ ኪነታሮት

ይህ ኪነታሮት ጀርባን የሚያደቅና የሠገራ
ፈንጢጣውን የሚገለብጥ አደገኛ ህመም ነው፡ ስገራ በጣም

በጨረሰ በኋላ ደም ይንጠበጠባል፡ ይህም መንስኤው ከጋለ ድንጋይ በመቀመጥ የመቀመጫቸው መቀት ጋር በመጋጨት እንደምት ሆኖ የሚጀምር ሲሆን ከእንዱ ወደ ሌላው በደሙ አማካኝነት ይሻገራል፡

የአድህናት እፀዋት ቅመም ለመጠቀም

1ኛ/ ደጭ መረጭ፡ የእኸያ ፋንድያ፡ የአሸኮኮ በጠጥ፡ ሁሉንም ደቁሶ በማር እየለወሱ መቀባት ወይ ደምድሞ በጨርቅ መውተፍ ነው፡ እንዲሁ የአዘሐረግ ቅጠል ወቅጦ ወደ ውስጥ ማስገባት ነው፡ ከዚያ በመቀጠል ለማንኛውም የኪነታሮት ህመም የአሚራ የአደስ የመቅመቆ ሥራቸውን አዘውትሮ እንደሻይ እያፈሉ ማጠጣት ነው፡

2ኛ/ የደድሆ ፍሬ፡ የእንጆሪ ቅጠል፡ በመቀመጫው አድርግ፡ ቀጥለህ የደድሆ ስር ወቅጦህ እያፈላ ጧትና ማታ ይጠጣ፡

3ኛ/ የበትረ ሙሴ ፍሬና ቅርፍት፡ የበቶ ቅጠል፡ የዋጊኖስ ፍሬ ከጫት ቅጠል ጋር ቀቅሎ አውዛውን በማር እያደረጉ ግማሽ መለኪያ አዘውትሮ ማጠጣት ነው፡

4ኛ/ ጀርባው ለወጣበት የእንዘረዘይ ስርና ከርቤ ወቅጦህ በቅቤ ለውስህ ቀባው ወይም የቀጠጥና የእንዳሁላ፡ የምድር እንቧይ ሥራቸውን፡ የፈረስ ዘንግ የአሸኮት ቅጠላቸውን፡ ወቅጦህ እያፈላህ በማር አጠጣ፡

የወ - ፈደል ቤት ተራ ክፍል

- ስለ ወገብ ህመም

የወገብ ህመም በልዩ ልዩ ምክንያቶች ተነስቶ የሚጀምርና የሚያስቃይ ነው፡ ይሄውም ውስጥ ለውስጥ የሚያም ደዌ በግብረ ሥጋ የሚተላለፉ ህመሞች ለምሳሌ ቂጥኝ፡ ጭብጦን፡ የመሰሉ የሪህና የብርድ ህመም በአላቸው ሰዎች ላይ ይጻፋል፡

የአድህናት ዕፅዋት ቅመምን ለመጠቀም

1ኛ/ የመካነን እንደደ: የሰንሰል: የመቅመቆ: የወርቅ በግራ
ሥራቸውን ወቅጦ እሩብ የሾርባ ማንኪያ ከፈለ ወተት ወይም ከሰፍ ጥል
ወይም ከለውዝ ጋር አመቆ በየቀኑ ለሃያ አንድ ቀን ማጠጣት ነው:

2ኛ/ የሰላ ቢላ ሥር ወቅጦ ከጤፍ ገንፎ ወይም ቁጣ ጋር ወይም
ከገብስ ገንፎና ቁጣ ጋር አስጋግሮ ማብላት ነው:

የዘ - ፊደል ቤት ተራ ከፍል

- ስለ - ዛር ማስለቀቅና መግለጥ

ዛር ወይም የዛር ውላጅ: አውሊያ ወይም ቆሌ: ውቃቢ: ተብሎ
የተሰየሙ ስም ተሰጥቶት የሚነገር አእምሮን የሚጨልም ህሊናውን የሚያስረ-
መንፈስ ነው: ይህ መንፈስ እንደጭንቀትና እንደ ሰሜት ሆኖ ተደጋግሎ
የሚመጣና በያዘው ግለሰብ ላይ የተለያየ ጠባይና የተለያየ አነጋገር እንዲያ-
ደርገዋል:

የአድህናት ዕፅዋት ቅመም ለመጠቀም

1ኛ/ የእፀመናሂ: የጭቆኝ: የልምጭ: የሺነት: የቀበርች: የግመር
የዶሮ ኩስ: የአርገፍጋፎ: የግሜ ሐረግ: ሥራቸውን ወቅጦ አልቴትና
ሽንኩርት ጤና አዳም ጨምሮ ከጥቂር ውሻ ኩስ ጋር አቀላቅሎ ማጠን ወይም
ራሱን ላጭቶ በሙዝ አቡክቶ እንደቅቤ እየቀቡ በሻሽ ሸፍኖ ማሰር ነው
ደጋግሞ ማድረግ ነው: ለቡዳም ለዓይነ ጥላም ይሆናል:

2ኛ/ ዛር የማያስገባ የማያስነካ የግዜዋ: የእፀመናሂ: የእፀልቡ
ሥራቸውን የልምጭ: የበለስ: የዘንጐራፋ: ተቀጽላቸውን: የዋረኖስ ተቀ-
ፍሬ: ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦ ሰውነቱን ማጥመቅ የለበሰውን ልብስ
አድርቆ ማልበስ: ከርቤ ነጭ ሽንኩርት አልቴት ጋር ወቅጦ ሰፍቶ ማጠ-
ነው:

3ኛ/ ዛር የተዳፈነበት፡ - የጅብ፡ የሙጭጭላ ደም ጉበትና ሐምት፡ የወንዶ ጭረት፡ ዲን በአንድ ላይ ወቅጦ ማጠን ወይም ማጤስ ነው፡ ያለበት ሁሉ ያጓራል ይለፈልፋል፡

4ኛ/ ዛር የሚገልጥ፡ - ከጭንጫ ላይ የሚበቅለው ጥፍሬና ወይም ጥፍርንዶ ልጡንና ጥጡን ፈትሎ በጥፍርንዶ ወተት ለውሶ ማድረቅ፡ እንደገና የሙጭጭ ደም መንከርና አሁንም ከደረቀ በኋላ በነጭ ማር ሰፈፍ ጧፍ አድርጎ ሌሊት ማብራትና ማየት ነው፡ ብዙ ምስጢር የሆነ ይታያልና አትፍራ፡

የደ - ፈደል ቤት ተራ ክፍል

- ስለ ደም ብዛት

የደም ብዛት መንስኤው ብዙ ግዜ ከዘር ወደዘር የሚተላለፍ ከመሆኑም ሌላ የሚበሉትንና የሚጠጡትን ካለመከታተልና ካለመቆጣጠር የተነሣ የሚፈጠርና የሚያሰቃይ ነው፡ ባልታሰበ ሰአት አደጋ ላይ የሚጥል ነው፡

የደም ብዛት ሕፃን ትልቅ፡ ቀጭን ወፍራም፡ ሴት ወንድ፡ የማይል ሲሆን ዓይነቱም በሦስት ይከፈላል፡

1ኛ/ በአካል የደም ገንዳዎችና በዮች በሆኑ በጅማት ሥሮች ላይ ገንፍሎ እንደ አዝዋሪት አዙሮ የሚጥልና አረፋ የሚያስደፍቅ ነው፡ ድንገት ወደጭንቅላት ውስጥ ገብቶ ከፈሰሰ አንጐል ከጥቅም ውጭ ይሆናል፡ ይህ አደገኛ ነው፡

2ኛ/ ድንገት እንደ ግለሰብ ጆሮውን ወይም ጥርሱን ከታመመ ወይም እንደ ነገር ከነደፈው ወይም ንፋስ ከመታው፡ በታመመው ክፍል ማጅራቱን ሰንጐ ይይዘዋል፡ በዚህን ጊዜ የደም ማመላለሻ ስሮች ሥራቸውን እንዳያከናውኑ እንገትን አጣሞ ወደ ሊታመመው እንዲዘር ያደርጋል፡

እንዳይናገር እፋን ይይዘዋል፡ በከንፈር የሚነገሩትን ፊደሎች መናገር ያቅተዋል፡

3ኛ/ በእንደኛው የአካል ክፍልን ሽምቅቆና አሳጥሮ የሚያንቀጠቅጥ ወይም የሚያፈዝ ወይም በድን የሚያደርግ ነው፡፡ ብዙ ጊዜ በንፋስ ግጥም የተነሣ መጋኛ ተብሎ የሚጠራውን ስትርክን የሚፈጥርና አንድ ሰው ከእንቅላፋበት ወይም ከተኛበት ላይ ድንገት መትየት የሚሄደው ይኸው የደም ብዛት ነው፡፡

ለማንኛውም በድንገት ለታመመ ወደ ህክምና እስከሚደርስ ድረስ የሚረዳው መድኃኒት በፍጥነት በብዙው ማር መጋት ነው፡፡ ከትንሽ ጊዜ በኋላ የደነዘዘው የአካሉ ክፍል መሞቅና ማላብ ይጀምራልና ይህን መጠቀም ነው ሌላ አማራጭ እስከሚገኝ ድረስ፡

የአድህናት እፀዋት ቅመም ለመጠቀም

1ኛ/ የድግግ 3-ፍሬ፡ የአይጥ ሐረግ 3-ፍሬ በቀን በቀን መዋጥ ነው፡፡

2ኛ/ የስረብዙ፡ የምድር አንቧይ ስር ወቅጦና ቀቅሎ ጧትና ሌላ አንድ መለኪያ መጠጣት ነው፡፡

3ኛ/ የአቱች ስርና ቅጠል፡ የአርማጉሣ /አቆራራጭ/፡ የወይናግፍ የሎሚሽት ቅጠላቸውንና አበባቸውን በአንድ ላይ ወቅጦ ግማሽ ማጥ የሚሆን በውኃ እየበጠበጡ ከማር ጋር ማጠጣት ነው፡፡

4ኛ/ የግብጦ፡ የድግግ፡ የአይጥ ሐረግ ፍሬያቸውን፡ ቢገኝ በግ አረቄ ወይም በዳጉሣ ንጹህ በሆነ አረቄ ለብዙ ጊዜ ዘፍዝፎ አክርሞ ማታ አንድ መለኪያ ማጠጣት ነው፡፡

5ኛ/ የደም ብዛት መኖሩ ከታወቀ ጊዜ ጀምሮ ስንዴና ቀይ ጤና ስር የመሰሉትን አለመብላት፡ ስኳር፡ ጨው፡ ቡና፡ ሻይ፡ ደረቅ መቀነስ፡ ቀይ ሽንኩርት የበዛው ሰላጣ ቅጠል መብላት ነው፡፡ አንድ ሕይወቱን መጠበቅ ግዴታው ነው፡፡ በአደጋ ህመም ላይ ወድቆ ከመብራት፡

ደም ሰለሚበዛት ሴት

1ኛ/ የዘንባባ፡ የዘርጭ እንግዳ፡ የቀጠጥና ከሦስት ቦታ ላይ የእገሊትን ደም እንደዚህ ቁረጥ ብለህ አምጥተህ በወገብዋ ትሰረው፡

2ኛ/ ደም አልቆም ላለ፡ የዘርጭ እንግዳ ቅጠል ወቅጠህ ከሚፈሰው ላይ ደምድም ይቆማል፡

3ኛ/ አሸከት፡ ሰርዶ፡ የፏንፏን ሰር፡ የድመት ጠጉር፡ የአኸያ ፋንድያ፡ የእንባጮ ቅጠል፡ ሁሉንም አከሰለህ በቅባት ለውሰህ ሰውነትዋን ትቀባ፡ ወይም የቱልት የፈላጹት ቅጠል ደቁሰህ ደም በሚፈሰባት ቀን ትጠጣ፡

4ኛ/ ፌጦ፡ ከርቤ፡ በአንድ ላይ ከሎሚ ውኃ ጋር አድርጋ ትጠጣ፡ ወይም በእንጀራ ፈትፍታ ትብላ፡

የጀ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

ስለ ጀሮ ህመም

1ኛ/ ጀሮው ለሚመጣል የወንዴው ቃጫ፡ ለበቅ፡ በእሳት እያምክ በጀርባው አግባ፡

2ኛ/ የአምጃ ፍሬ ደቁሰህ በውኃ በጥብጠህ በሻሽ እየጨመክ ከጀሮው አግባ፡

3ኛ/ እፀመናሂ፡ ወርቅ በሜዳ በቅቤ አንጥረህ በጀሮው አግባ፡

4ኛ/ መጭ፡ ጫት፡ ምሳና፡ ቅጠላቸውን፡ የጅብ ሽንኩርት ሁሉንም ወቅጠህ በቅቤ አንጥረህ ከጀሮው አግባ፡

5ኛ/ ከጀሮው ውስጥ እንደትል ለሚላወስበት፡- የሬት ልጋግ፡ የላም ሐሞት፡ የኮከ ፍሬ፡ ውስጡን ወቅጠህ በቅቤ አንጥርና አድርግለት፡ ወይም በቅባአ ቅዱስ በወይራ ዘይት አድርግለት፡

6ኛ/ የኮከ ቅጠል፡ የጠንበለል ቅርፍት፡ የኮሶ ፍሬ፡ የፍየል ወይም የላም ሐሞት፡ የወይራ ቅጠል፡ ሁሉንም አዋህደህ ወቅጠህ በሻሽ ሸፍነህ

ትኩስ ውኃ ለየሰነካው ከጀርድ አግባ፡ ወይም የአሰተናገር ቅጠል
አግባ፡

7ኛ/ የመሰኝ ቅጠልና ፍሬ ወቅጠህ አግባ፡

8ኛ/ ጀርድ የሆነ ድምፅ ለሚሰማው፡- የጥድ ፍሬ ወቅጠህ
ቅዱስ ወይም በቅቤ አንጥረህ አድርግና ጥጥ ብዙ ጊዜ ይወቅጥ፡

9ኛ/ የጭጫት አንቁላል፡ የጤና አዳም ቅጠል፡ ከሰሊጥ
ለውሰህ አድርግለት፡

10ኛ/ ሰናፍጭ በማር ወለላ ለውሰህ አግባለት፡ የወይን
አንዲሁ አድርግለት፡

11ኛ/ ጀርድ አልሰማ ላለ፡ - የአቱቸ፡ የአንገሩ
ሥራቸውን ወቅጠህ በፍየል ቅቤ፡ በሰሊጥ፡ በቅባላ ቅዱስ ለው
አቅልጠህ በጀርድ አግባ፡ ለብዙ ጊዜ ደጋግመህ አድርግሎ
ከናላው ላይ አድርጎ በሻሽ ሸፍኖ ይሰረው፡ ጀርድን
ይወቅጥ፡

12ኛ/ ጀርድ ለአበጠም ለቆሰለም፡ - የጸጊረጃ
ቀንበጥም በውኃ ቀቅሎ በጀርድ ያድርግ፡ አንዲሁ የአረጋ
ማድረግ ነው፡

13ኛ/ ጀርድን ለሚሰቀስቀውና ለሚያሰቃየው፡-
የአምጭ ፍሬ፡ ከርቤ፡ በአንድ ላይ ደቁሶ በቅባ ቅዱስ ለው
በፍየል ቅቤ አንጥሮ ማድረግ ነው፡

14ኛ/ ለጀር ደግፍ፡- የአበርባራ ቅጠል በማር
ወይም አግን ደቁሰህ በአንቁላል ለውሰህ አንገቱን ቅጥ
ይሰረው፡

15ኛ/ አሽከት ቅጠል አሽተህ እየጨመክ በጂ
የቱልት ቅጠል ወቅጦ በአሳት አሙቆ ከአበጠው ላይ ደፍ
የአውጥ ቅጠል ከጨው ጋር ወቅጦ ደፍድፎ በሻሽ ሸፍኖ

16ኛ/ ጆሮ ደግፍ ይዞት ለሚመገልበትና ራስ ምታት ለሆነው፡-
 የእስተናግር፡ የለውጥ፡ የቅል፡ የእንባሬ፡ የአቱቹ፡ የበለስ ቅጠላቸውን
 የተገኙትን ስብስቦ ወቅጦ በወንዶች ታሜ ለበቅ በእሳት እያሞቁ ውኃውን
 ለውጥቶ የተቀመሙትን ለውሶ በጆሮው ውስጥ ከቶ ጥጥ መውተፍ ነው፡-
 ለማንኛውም የጆሮ ህመም የደግ ቅጠል ወቅጦ እየጨመቁ በአፍንጫ፡ በጆሮ
 ውስጥ እያደረጉ ጥጥ መውተፍ ነው፡- ድንገት ሳይታሰብ ጆሮ የሚሰቀስቅ
 ወይም የሆነ ድምፅ ሲሰማ ቶሎ ብሎ ጥጥ መውተፍ ነው፡- ነፋስ እንዳይገባው
 ወዲያውኑ ህመሙ ተመልሶ ይሄዳል፡

የገ - ፊደል ቤት ተራ ከፍል

ስለ - ጉልበት ህመምና ድካም ቁርጥማት

1ኛ/ ሰናፍጭና የጨቅማ ፍሬ በአንድ ላይ ወቅጦ ከፍየል ስብ ጋር
 ለውሶ ከሚያመው ላይ ደምድም ማሰር፡ ከበሬ ሸኮና ወይም ከጅራቱ አጥንት
 ጋር ቀቅሎ ሰናፍጭና ፊጦ እየነሰነሱ ማጠጣት ነው፡

2ኛ/ የሰላቤላ ስር ወቅጦ በገብስ ገንፎ ወይም ቂጣ አብሮ አስጋግሮ
 ማብላት ነው፡

3ኛ/ ለእግር ህመም፡- ከግራር ግንድ ላይ የወጣን እንጉዳይ ውኃ
 ውስጥ አቆይቶ ወይም የሮማን ቅርፍት የአሰረት ቅጠል ወቅጦ ከሚያመው
 ላይ መደምደምና ማሰር ነው፡

4ኛ/ እግሩ ለሚነቃ፡ የፍየል ስብ፡ የላም አንጐል፡ እጣን በአንድ ላይ
 አንጥሮ በትኩሱ መቀባት ነው፡ ወይም የጅብ ሸንኩርት ጠብሶ ከስንጥቁ ላይ
 ማድረግና የፍየል ቅቤ፡ የላም አንጐል፡ የሰሊጥ ዘይት፡ በአንድ ላይ ለውሶ
 መደምደምና በሻሽ አሻጐ ማሰር ነው፡

- በለ - ገርር ህመም ስብወት

1ኛ/ የአፀመናሂ: የወርቅ በሚያ ሥራቸውን ወቅት ለውስጡን ውጪን መቀባት ነው:

2ኛ/ የጥጥ ፍሬ ደቂቅ በማር ለውሳኔ ካመመው ላይ ይገኛል ሽፍኖ ማሰር ነው: የጥጥ ፍሬ ጭልቃ ቀቅሎ ዉጥቆ ማሰባት ነው:

3ኛ/ የአቱች ቅጠል ቀቅሎ ውጋውን ይገመገማል ይገመገማል ውጪንም ይቀባው:

4ኛ/ የገርር ህመም ለአዛውተርበት:- የጽጅ ፍሬ: ልብ ለብ ለንሰላል: የዘቢብ ፍሬ: በአንድ ላይ ወቅጦ በፍጥረት ስብ ለውስጡ ውጪን ወይም የሰልቢያ: የአንዝልል: የአቱች ቅጠል: ከርቢ: አባባ: ወዘተ መቀቀልና በውጋው መገመገማት: ለላውን ከአንገቱ ላይ በትኩረት ይቅጥራል በሽብ ሽፍኖ ማሰር ነው:

- በለ - ገብት ህመም

ደም አዳጣሪ በደም ስርቅ አማካኝነት አሰራሊጊ ወይም ሌላ አካል ብልቶች የሚልኩ ከአካል ብልቶች መካከል አንዱ ገብት ነው: ገብት ደረቅ መጠጥ በሚጠጡና በሌላም ምክንያት ሊመረገጥ ሊታወቅ ይችላል:

የገብት ህመም ያለው ሰው ደሙ ከውስጥ ስለሚበረዝ ስለሚሆን መልኩ ይጠቁራል: ዓይኑ ቢጫ ይሆናል: ሆዱን ይነፋዋል: ሽንቱ የሰጅ አንጥላ ይመስላል: ኦራቱን ያዘረዋል: ቅባት ያለው ምግብ ሊጠጥ ይቅለሽልሽዋል: እነዚህን የመሰሉ ሁሉ ይታያቸዋል:

የአድህናት አፀዋት ቅመም ለመጠቀም

1ኛ/ የአርማጣ: የአቱች ስር ወቅጦ በነጭ ማር ወለላ ለውስጡ በሆኑ ሆድ አንድ ማንኪያ ያካል ይውሰድ: በየሦስት ቀን ለሰባት ጊዜ ተከታትሎ ይውሰድ: የማር ወለላ በባዶ ሆድ ከወር በላይ ይጠጣል:

2ኛ/ የጥጥ ፍሬ ከሰናፍቆ ጋር ወቅጦ ከፍጥረት ስብ ጋር ስርብ ሊደርግ ይችላል:

3ኛ/ የአንጀራ ቅጠል: የሰንዝል ቅጠል ወቅጦ ማንኪያ ማንኪያ ለውጦ: ከዚያ የአንጀራ ቅጠል ቢቻ ተቅላህ አንጀራይ ብዙ ጊዜ ይጠጣል:

4ኛ/ የቀጠጥና የአቱች ሥራቸውን ወቅጦ ተቅልና የበግ ሐዋት ወደሆህ በፍጥረት ወተት አፍልተህ አጠጣ: በሚቀጥለው ቀን የገደህ ወይም የግልጽ ፍጥረት ገብት በትኩረት አብላውና ጦመን ይዋል: ከዚያ የፍጥረት ሆኖ ጦመን ይዋል: ውጋ አብዝቶ ይጠጣል: ከተቻለ የፍጥረት ገብት ይጋግሞ ይጠጣል:

5ኛ/ ለገብትም ይህን ለሦስት የሚሆኑ የዕፅዋት ቅመም:- የጽጅ: የግላል: የቀጠጥና: የአንዝልል: የጥሰርቅ: የጠላንጃ: የአንጭብር: ሥራቸውን ወርቅ በሚያ: ወገርት: መቅመቅ: ኮረራማ: ቋንቋ በርቢ: ሆኖ ትቅላቸውን ወርቅ በሚያ: ወገርት: መቅመቅ: ኮረራማ: ቋንቋ በርቢ: ሆኖ ትቅላቸውን የተገኙትን

ሰብስቦ ወቅጦ በጣዘን ማር ለውስጡ ወተት ከትኩረት ወተት ወይም ከለውዝ ጋር ጥብ ማንኪያ አዋጅ ማጠጣት: ማታ ከሰና ጭልቃ ጋር አጥህዶ ማጠጣት: አንዲሁም የበግን ሐዋት መጨመር: የማር ወለላ ከአንቅልፍ አንደኛ አንድ ማንኪያ መውሰድ: ሙሉ ጤና ይሰጣል: ዳግመኛ የጥንድ ቅርፍት ከሰሊጥ ጋር አብሮ ይጋግሞ ማጠጣት ነው:

- በለ - ጠገር ማብዛትና ማብቃል

1ኛ/ የራስ ከምር: የሰልቢያ: የልት: የጥጊያስ: የአደስ: የፈራረረግ ቅጠላቸውን ፍሬያቸውን በአንድ ላይ ወቅጦ በኑግ ዘይት ለውስጡ ራሱን አዋጣጫ መቀባትና በሽብ ሽፍኖ ማሰር ነው: ለብዙ ጊዜ ያድርግ:

2ኛ/ ጠገር ለማጥፋት:- የልት: የወይናግፍት: የሥራ ብዙ: የሴት ቅስት: የፍብ ሽንኩርት: ሥራቸውን ወቅጦ ማከሰል: የአደስ ቅጠል ጋር በኑግ ዘይት ለውስጡ መቀባት ነው:

3ኛ/ ጠጉር ለማብቀል፡- የእነር ድመት ጠጉርና ሥጋ፡ ለሰባት በብዙው ሰብስቦ ሁሉንም በአንድ ላይ እከሰሎ በቅቤ ለውሶ ራሱን ማብቀል ነው፡፡

4ኛ/ ጠጉር እንዳይበቅል፡- አልቅት በብዙው ለቅሞና ለቅሞና ለቅሞና ከሰንዴ ዱቄት ጋር ለውሶ መቀባት ነው፡፡

5ኛ/ ጠጉር ለሚበንበትና ለሚሰበርበት ራሱም ለሚቆሽሽሽ የበጠቋ መጫ ቅቤ፡ የእንኮይ፡ የወይራ፡ የዝግባ ፍሬ፡ የልት የአረግ ፍሬ የአስተናግር ፍሬያቸውን ቅጠላቸውን ወቅጦ በወይራ ዘይት እዘው መቀባት ነው፡፡

- ስለ - ፐርሰ ህመም

1ኛ/ የጽጌረዳ ፍሬ፡ የጽድ መጫ፡ የቁልቋል ወተት፡ የሺነት፡ የጄሴ ስር፡ የጦቢያ /ቅቦ/ ቅጠል፡ ጅንጅብል፡ ሁሉንም ወቅጦ ከኩል ጋር ፐርሶ ይወቀረው፡ የፐርሰ ህመም የሚባል አይዘውም፡ የቅል ውስጡን እከሰሎ እንዲሁ ይወቀረው፡፡

2ኛ/ ብዙ ግዜ ፐርሰን ለሚያመው፡- የዛና፡ የጎሎኮኮካባ፡ የጎብሬ፡ የዕዕዘዌ፡ የሞይደር፡ የጥፍሬና የሶመግ ሥራቸውን ወቅጦ መታጠን ተሸፋፍኖ መተኛት ነው፡፡

3ኛ/ ለአፍ፡ ለድድ፡ ለፐርሰ በሽታ፡ ለሰሚያገለግሉ የእቱት ቅጠል፡ ከርቤ፡ አልቴት፡ ምንጊዜም መጠቀም ነው፡፡ እንዲሁ የእንቧይ ቅጠል ጨቅሞቹ በአፉ ውስጥ ይዞ አቆይቶ መትፋት ነው፡፡

4ኛ/ ለፐርሰ ቁርጥማት፡ የግመርና የጅንጅብል ስር ማላመጥ፡ ከሚያመው ላይ ነከሶ መያዝ ነው፡፡

5ኛ/ የወይናግፍት ስር፡ የጥቁር እዞ ሐረግ ስር መቆርጠም፡ ከሚያመው ላይ ደምድሞ ማቆየት ነው፡፡ ከሁሉ የተሻለ የእዞ ሐረግ ቅጠል

ወቅጥ ከታመመው ፐርሰ ላይ ከአሥር ደቂቃ በላይ ነከሶ መያዝ ነው፡፡ እንዲሁ ደጋግሞ ከአደረጉት ከውስጥ ያለውን ደቄ መዞ ያወጣዋል፡፡

6ኛ/ ፐርሱ ለተነቃነቀ፡ የሮማን አበባ ደቁሶ ከድዱ ላይ መደምደም ወይም የሮማን፡ የወይራ አበባና ቀንበጥ በአንድ ላይ ወቅጦ ፐርሱን መጠቀር ነው፡፡

7ኛ፡ የምስንጭር፡ የሞይደር፡ የውልከፋ፡ በአንድነት ወቅጦ በጨው እጥህዶ ከድዱ ላይ መደምደም ነው፡፡

8ኛ/ የአሚራ፡ የሰፋ፡ የምድር በርበሬ ሥራቸውን ወቅጦ ከድዱ ላይ መደምደም ነው፡፡

9ኛ/ ድዱ ለሚደማ፡- የጽጌረዳ፡ የጽድ፡ የደግግ ፍሬ የተገኘውን ወቅጦ ከድዱ ላይ መደምደም ነው፡፡ ወይም የላምጫው ስርና ቅጠል የአሸከላ ስር እንዲሁ አድርግ፡፡

የጨ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

- ስለ - ጨጓራ ሕመምና መንስኤው

የጨጓራ ህመም በልዩ ልዩ ምክንያቶች የሚፈጠር ህመም ነው፡፡ ለምሳሌ ሆመጣጣና አሲድነት ያላቸው ምግቦችና መጠጦች፡ ከመጠን በላይ ከማሰብና ከመጨነቅ የተነሣ ሊፈጠር የሚችል ነው፡፡ ስለዚህ በሆድ እቃ ውስጥ አሲድ ይፈጥርና አገልግሎቱን እንዳያከናውን ጨጓራን ይልጠዋል፡፡ በዚህን ጊዜ ነው ከምግብ በኋላም ይሁን በፊት ደረትን መፋቅ፡ የልብ አካባቢን ማሰቃየት፡ ሆድን መለብለብ ይጀምራል፡፡ ጨጓራንም ከመላጡ ሌላ አንጀት ሥራውን እንዳያከናውን ያደርገዋል፡፡ የተላጠውም ጨጓራ ይሰነጠቅና ደም ይፈሰዋልና፡፡

ማድረግና መጠንቀቅ የሚገባ በቅድሚያ ከመጠን በላይ አለማሰብ፡ አለማዘን በጣም አለመደሰት ነገር ግን የሚያዝናኑ ነገር ለማድረግ መሞከር፡ ለራስ ምታት ተብለው የሚወሰዱትን ኪኒናዎችን አለመውሰድ፡ ሻይ ቡና

ደረቅ መጠጥ አለመጠጣት፡ ጥብስ ሥጋ፡ ያልተፈጸመ ጥጥር ምግብ፡ ቀረፋ፡ ቁንዶ በርበሬ፡ ጨው፡ ጨማ ሥጋ፡ ቅብ፡ እድህነት አለመውሰድ ነው፡፡

ለጊዜው ሀመሙን ለማስታገስ ለብ ያለ ወተት መጣር መብላት ነው፡፡ ከሁሉ የተሻለ ጥሬውን ተልባ አንድ እድህነት ያለ ውኃ አብዝቶ መጠጣት ነው፡፡

ምንግዜም ከሀመሙ ነጻ ለመሆን በጧት ተነስቶ እንደ መቃምና ለብ ያለ ውኃ ከአርባ ቀን ያላነሰ መውሰድ፡ ነው፡፡ ቀዝቃዛ የሆነ ነገር ለብዙ ጊዜ አለመውሰድ ነው፡፡ ድንገት በዚህ ከሀመሙ ነጻ ካልሆነ የእድህነት እፀዋት ትመጥ ግዴታ ነው፡፡

1ኛ/ የለንጧጣ ቅርፍት ወይም ልጥ፡ የልት፡ የጎርጠብ ቅርፍ በማር ለውሶ አንድ ማንኪያ በባዶ ሆድ መዋጥና ውኃ አብዝቶ መጠጣት ነው፡፡

2ኛ/ እሬት ከትፎና አድርቆ መውቀጥና አልቴትና ከርቤ ጋር በየቀኑ አንድ ማንኪያ በኩባያ ውኃ በጥብጦ መጠጣት ነው፡፡

3ኛ/ የአሚራ፡ የቀጠጥና ሥራቸውን፡ የግዜዋ የጎርጠብ የፓፓያ ቅጠላቸውን ወቅጦ እንደሻይ እያፈሉ ማጠጣት ወይም የአሻ፡ የአጥሚት ላይ እየነሰነሱ ማጠጣትና የጥብስ ቆሎ እንዲበላ ማድረግ ነው፡፡

4ኛ/ የእንጆሪ ቅጠል፡ አንጉዳይ ወቅጦ አንድ ማንኪያ ከሚጠጣው ጨምሮ መስጠት ነው፡፡ የተላጠው ጨጓራ እንደገና እስከሚፈድረስ እርሾ የበዛው የሆመጠጥና የተነካካ እንጆሪ ሳይበሉ በሶ ወይም የቆሎ እየበሉ የተልባ ፍሬ መቃምና ውሃ መጠጣት ነው፡፡

5ኛ/ እሬት በብዙው ወቅጦ ለመጠጥ ከተዘጋጀ አብሽ ላይ እንደ ማንኪያ ወዲያውኑ ጨምሮ ማጠጣት ነው፡፡

ጸሎተ ንግሠ-ዕፅ ወመከሰተ ዕፅ

አንቲ ውክቱ እፅ ቡርከት ዕፅሐይወት ዘውስተ ገነት ወዕፀመድጋኒት በሚሆን ምድር ደፍናኤል 3 ለቀፎን አቅላጥርን ገራፎን አገራፎን አቅናፊለን መልእክ ሰላም ጌቲሬ መልክዮን መላክዮን በእሉ እሰማቲክ ከሰት ኃይሉ ለዕፅ ሊተ ለገብርክ አገሌ

እርአየኒ ኃይሉሙ ለዕፀዋት በገዳም ወበሐቅል እስሀላው ለሰናይ ወእኩይ ለሕይወት ወለምት አቅላፎን 3 ሐልማሉን ሚልዮን እግልዮን አገተ ከሣቲ ዕፅ ለአንጋሤ ዕፅ ከሰት ምስጢረተ ዕፅ ለልብዩ ወአብርሀ እይንትዮ ለነፅሮ ዕፀዋት ወአሥምር እዴ? በእኔላዕፀዋት ለገቢረ ተአምር ሆላና ክርስትናኤል 7፡ አጥላሹም በጠለሹም በኃይላ ሸኑቱ እሰማቲክ ከሰት ሊተ ኩሉሙ ዕፀዋት ገዳም ለመፍትሔ ሐብት ወሥርዖት ክርስትናኤል 7፡ መጥኤል መጥናኤል ሰልዋንኤል፡ አናገዮን ጸጸጸ በሰምኤል ንመውአ በደፍራኤል ንመውአ በብከዮስ ንመውአ ነፃ ነፃ ነፃ አንተ ከሣቲ እፅ ወአንጋሤ ዕፅ ጥንያፎን ሰሐብሙ ወአቅረበሙ ለኩሉሙ ዕፀዋት ድሂን ፍታህ ምስዋርሙ ወአከር መሪርሙ ለአርሀቅ ለዘይሂውሮሙ ለጋንገት እኩዮን ወቀጥቅጥ ኃይሉሙ ለሰይጣናት ለዘይትቃረኖሙ ለእፀዋት መሀቅል መስተሐቅል መግዱር መሀድር መኢለዮን መቱ ክልዮን መክልዮን መክልዮን አቅጽላፊድ ትክላፊድ ግምላትዮን ንዑ ንዑ ንዑ እፀዋት እስ ሀላውከሙ በገዳማት ወበሀቅል ቅስቱ ኃይልከሙ ለገቢረ ኩሉ ሰናይ በእደ ካህን አገሌ 49 ድገም

ገቢር በጠንበለል በቀንጣፋ ተቀጽላ ደግመህ በማር ለውሰህ መብላት ወይም ዘፍዝፎ መታጠብ ነው፡፡

2ኛ/ በሞይደር ስር ደግሞ ሰባት ቀን መታጠን ነው፡፡ ከዚህ ቀን በኋላ ይሰምርልሃል፡ ምክንያቱም የማዳን እድል ወይም የመፈወስ ጸጋ ለሁሉም አልተሰጠም ለዚህ ነው ብዙ ጊዜ የማይሰምረው፡ በየራሱ ሁሉም የተሰየ ልዩ ልዩ የሆነ ሰጦታ አለው፡፡

መዝገበ ዕፁዋተ እድህናት

የ358 አፀዋት ስምና ጥቅም በአግርኛ ቋንቋ
ከህ - እስከ ፈ - ፊደል ቤት ተራ ክፍላቸው ተመዝግቦ
ነው። አስቃቂና የሚያስቃይ ህመምን የሚፈቃድ
ት ስምና የጥቅማቸውን ገቢር፡አስተውለን ለማወቅ እንጂ።

ሀ - ሐ - ኃ

:- በቆላ የሚገኝ ዛፍ ነው።

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ የሥሩን ቅርፍት ለነቀርሳ እንደሻይ አያፈሉ ለብሩ
መጠጣት ነው።

ዕልማል፡- በወይና ደጋ የሚበቅል ለምለም ዛፍ ነው።

ጥቅሙ፡- የግንዱንና የሥሩን ቅርፍት ከአሚራ ጋር ወቅ
ለነቀርሳም ሆነ ለደዌ በቅቤ አንጥሮ መጠጣት ወይም እንጂ።
አፍልቶ ለዘውትሮ መጠጣት ነው።

:- በወንዝ ዳር የሚበቅል ዛፍ ነው።

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለጥርስ ሕመምና ለችፌ የእንጨቱን ቅርፍት ወቅ
መደምደም ነው።

2ኛ/ ለውሻ በሽታ ሥሩን ወቅጦ ማጠጣት ነው።

ርበሬ፡- በወይናደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው።

ጥቅሙ፡- ቅርፍቱ ለራስ ቡሐ በቅቤ ለውሶ መደምደም ነው።

ገ፡- በቆላ ምድር የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው።

ጥቅሙ፡- ለሪህ በሽታ ከሽንብራ ጋር ቀቅሎ ውኃውን መጠጣት
ንፍሮውን መብላት ነው።

ል፡- በቆላ ምድር የሚበቅል አረም ነው።

ጥቅሙ፡- ሥሩን ወቅጦ ከእብሽ ጋር ለሆድ ደዌ መጠጣት ነው።

7/ ሐበዝግ፡ ወይም የሸኮኮ ጉመጋ፡- በወይና ደጋ ምድር በየደሻ
የሚበቅል ቅጠለ ሰፋፊ ሆኖ ግንዱ እንደ እገዳ የሚሰበር ነው።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ቁራኛ ለያዘው ሕጻን ቅጠሉን ከምስርቸና ከሰመግ ቅጠል
ጋር ወቅጦህ ሰባት ቀን ዘፍዝፈህ አጠበው ይፈወሳል።
2ኛ/ ለገበያ ቅጠሉን ከሰባት ቦታ ቆርጦህ ጨቅጥቃህ ግቢውን
አርፎና የሞደደርና የግር እምጣ ስር አጠሰበት።
3ኛ/ ለሪህ ሥሩን ወቅጦ እንደሻይ ቀቅሎ ማጠጣት ነው።
4ኛ/ ለቀስል ማድረቂያ አበባውን ወቅጦህ ደምድምለት።
5ኛ/ ለከሳ ከብት፡ አልቂት ለያዘው ቅጠሉን አጠጣው፡ ወይም
ከሚበላው ጋር እድርገህ ሰጠው።

ሐበዝ እምጣ እየተባሉ የሚቆረጡ ዕፁዋቶች
ግራምጣ ግራአጋብተህ ሐበዝ እምጣ፡
ሐበዝግ የእየሁትን ሁሉ ሐበዝ እምጣ
ሟጠሺ፡ የተመኘሁትን ሟጠህ ሐበዝ እምጣ፡
ከሴ፡ ከሰህ ለእኔ ሐበዝ እምጣ፡
ጌፋ፡ ገፊህ ሐበዝ እምጣ፡
ዋሽንት፡ ዋሽተህ ሐበዝ እምጣ፡
ፍየለፈጅ፡ እፋጅተህ ሐበዝ እምጣ፡ የቆላ ሐበዝ እምጣ፡
የደጋ ሐበዝ እምጣ፡ ገበያን ከፈት፡ - -
እየተባለ በነጭ ድሮ ደም እንግሰው ለመፍትሔ ሐብት ለገበያ ይቆርጣሉ።

8/ ሐረገወይን፡- የወይን ሐረግ መስላ አበባዋ ወይን ጠጅ የመሰለች ሐረግ
ናት፡

9/ ሐረግ ሬሣ፡- ለጥር ለእጥር እየተሳበ የሚሰፋፋ ሐረግ ነው፡ የሐረጉ
ቅልጥም ነጫቴ ነው።

- ጥቅሙ: - 1ኛ/ ለሚረሳ: ቅጠሉን የለመደሽት: የየዲት አገጣጠሙ: አበባቸውን የእንጐችት ስር ሁሉንም በአንድ ላይ የጥጥ ማር ማብላት በቅቤ ለውሶ ከራሱ ላይ መደፍደፍ:
- 2ኛ/ ለቅኔ ለድረስት ለግጥም
- “ናዝ ላቢሉ በርሃ መጀቸች ከስት ሊት ነገራት ወልሳናት አገጣጠሙ: ለድርስት ወለተርጉም ቃላት ኩሉ ዓለም ሊት ለአገሌ:
- ይህን ጸሎት በሐረግሬሳ ተቀጽላ ላይ ደግሞ መቀረጥና የጥጥ የእንሰላል ስር በአንድ ላይ ደቁሶ ቢገኝ በሚዳቋ ወይም በጥቁር ፍጥረት ለውሶ ከምላስዋ ጋር መብላትና መጽሐፍትን ለአርባ ቀን አዘውትሮ ማብላት ነው:
- 3ኛ/ ደም ለቀረባት ሴት ቅጠሉን ወቅጦ ከአዋዜ ጋር ጋር ማብላት ነው:
- 4ኛ/ ሥሩ ለማን አንሼ ቅጠሉ ለምች መድኃኒት ይሆናል::
- 10/ ሐምቦ
- 11/ ሐብሌ:- ትንሽ ሐረግ ሆኖ ስሩ እንደ ድንች የአለው ነው: ለምግብ ይሆናል: ኩላሊት ያጠራል:
- 12/ ሐረምቱ:- በወይናደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው:
- ጥቅሙ:- የሥሩ ቅርፊት ለኪንታሮት የሚሆን ነው:
- 13/ ሐምሌ ቁልጭ:- በከረምት ወራት በቆላ ሃገር የሚበቅል አረም ነው:
- ጥቅሙ:- 1ኛ/ አበባውን ከሽቶ ጋር ተቀብቶ ከሴት ጋር ቢያደር ትወደው አለች: ሴቲቱም እንዲሁ ይወዳታል:
- 2ኛ/ ለአይን ዳፍንት ቅጠሉን ሥሩን ወቅጦ በቅቤ ለውሶ አንጥሮ መብላት ነው:
- 14/ ሁለገብ:- ሃሉ ወይም ተሳላት የሚባል አረም ነው:
- ጥቅሙ:- ለድንገተኛ ህመም ሥሩን ማላመጥ ነው: ቅጠሉንም ወቅጦ

- በእሳት አመቆ ከጠጥ ላይ ማሰር ነው:
- 2ኛ/ ሥሩን ቅጠሉን ወቅጦ ከነቅርሳ ቀስል ላይ ማሰር ነው:
- 3ኛ/ ሐመር ወይም ሐመር
- ጥቅሙ:- ፍሬውን ዘፍዝፎ መጠጣት ሆድን ይፈውሳል ጤነኛ ያደርጋል:
- 6/ ሐሰጽ:- አሽከት እንህስት አረም ነው:
- ጥቅሙ:- ለቀስል ቅጠሉን ወቅጦ መደምደም ነው:
- 7/ ሁልድ:- በወይናደጋ ምድር የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው:
- ጥቅሙ:- ድዱና አፉ ለሚቆስል ሥሩን አዘውትሮ አስከሚድን ማላመጥ ነው:
- 8/ ሕፍ:- በቆላ ስፍራ የሚበቅል አረም ነው:
- ጥቅሙ:- 1ኛ/ ለራስ ጸጉር ለሰውነት ማለስለሻ የሚሆን ሥር አለው:
- 2ኛ/ ለማድያት ቅጠሉን ወቅጦ መቀባት ነው:
- 9/ ሂና:- በሐምት ለመጣ ደዌ ከጉበት ጋር ቢወስዱት ይበጃል: ሂናውን አመቀው ብልትን ቢያሹበት ይበረታል:
- 20/ ሆት:- ሆት በደጋ መሬት የሚበቅል አረም ነው:
- ጥቅሙ:- ቅጠሉና ሥሩ ለሆት ደዌ በምስር ንፍሮ ማብላት ነው:
- ለወስፋትም ይሆናል:
- 21/ ሆሜ ሆማ:- ጥቁር ዛፍ በወይና ደጋ የሚበቅል:
- 22/ ሆጭ:- በቆላና በደጋ መሬት የሚበቅል ሐረግ የመሰለ ነው: ሥሩን ወቅጦ ለልብስ ማጠቢያ ይሆናል:
- 23/ ሆበኔ:- በግእዝ እፀ ባሮክ ወይም እፀ ኤልያስ ትባላለች: በትረመሴ መስላ: ከበትረመሴ ዛፍ ጋር የምትበቅል በአለ አራት ማእዘን የሆነች ናት:
- ጥቅሙ:- 1ኛ/ ፍሬውን ለቅሞ አርባ ቀን ቢመገብ አያረጅም: ቢያረጅም እንደገና ይታደሳል:

7ኛ/ ለምርጫ ከረደፈ ደም ጋር የቅጠሉን ውኃ ለውህ
አስማቱን በትጽፍና በትይዝ ከፈለከው ላገር በቶሎ ትደርሳለህ፡

18/ ላሉ:- በረሃ መሬት ላይ የሚበቅል ዛፍ ነው:
ጥቅሙ:- ነፍ ፍሬውን ዘፍዝፍ ቢጠጡት ሆድን ያጠራል: ያጸዳል:
19/ ልቡና ወይም እፅ ልቡና:- ተልባ የመሰለች እረም ናት:

ጥቅሙ፡ 15/ ለቅኔ ለግጥም ሥሩዋን ከአዐዮቂት ጋር መጣ ማላመጥ ነው፡፡
20/ ልት፡- ቆላና ደጋ የሚገኝ አረም ነው፡፡

ጥቅሙ 15/ ለእስም ሥሩንና ቅጠሉን ወቅጦ ከተልባ ጋር መጣ ነው፡፡

25/ በቅጠሉና በሥሩ ቁስልን ማጠብና ማሸግ ነው፡፡

35/ ዓይነት ለአበጠበት የእንቁላል ብጫውን ጥሎ ከልት ቅጠሉ ጋር አጥቦ ማሰር ነው፡፡ ወይም የልቱን ቅጠል ቀቅሎ በውኃው ስር ዳቄት ለውሶ ከማር ወይም ከእንቁላል ውኃ ጋር ለውሶ በዓይን ደፍድፎ ማሰር ነው፡፡ የእንቁላሉ ቢጫው እንዳይጨመር፡፡

45/ ጠገር ለማጥቆርና ለማሳመር፡ የልት፡ የኑግ፡ የአባሎ፡ የአገሩ ቅጠላቸውን፡ የቀራ ሐረግ ቅጠልና ፍሬ ሁሉንም በአንድ ላይ ወሰኑ በኑግ ዘይት አዘውትሮ መቀባት ነው፡፡

55/ ለእንጀት በሽታ ቅጠሉን ቀቅለህ አጠጣ፡፡

65/ አፍረተሥጋው ለሚመጣልበት የልት ቅጠሉን እንደገና ቀቅሎ መበላት ነው፡፡ ትኩሱንም ከብልቱ ላይ ደፍድፎ ማሰር ነው፡፡

21/ ልምጭ፡- በወይና ደጋ መሬት ይበቅላል፡፡

ጥቅሙ፡- 15/ የእንጨቱ መስቀል ተቀጽላው መጠብቅ ይሆናል፡፡

25/ ሥሩ ለነቀርሣ፡ ቅርፍቱ ለቆላ ቁስል፡ አበባው ለዓይን ህመም ይሆናል፡፡

22/ ልብ ስብሐት፡- በደጋ መሬት የሚበቅል አረም ነጭ ቅጠሉ ሽንኩርት መስሎ ስሩ የድንቸ ስር ይመስላል፡፡

ጥቅሙ፡ 15/ ሥሩ ለነቀርሣ ይሆናል፡፡

23/ ልሣነ ብሄል፡- በወይና ደጋ መሬት የሚበቅል አረም ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 15/ ሥሩ ለምላስ ለጉም በሺታ ይሆናል፡፡

24/ ቱል፡- በወይና ደጋ መሬት የሚበቅል ዛፍ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 15/ የሥሩ ቅርፍት ለአብጠት ለማናገሹ በሽታ መድኃኒት ይሆናል፡፡

25/ ለሚሸጥ፡- በቆላና በወይናደጋ የማበቅል ዛፍ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 15/ ቅጠሉና የሥሩ ቅርፍት ለሥጋ ደዌ ለማናገሹ ለነቀርሣ መድኃኒት ይሆናል፡፡

26/ ለሚሸጥ፡- በወይናደጋና በቆላ መሬት የምትበቅል አረም ናት፡፡

ጥቅሙ፡ 15/ ደም ለሚበዛባት ለነስር ከጠንበለል ሥጋ ጋር ሰፍተህ አሲዝ፡፡

25/ ለሸቶ መቀመጫ፡ ለምህላበ ዛር ቅጠሉ ይሆናል፡፡

35/ ለገበያ ከሰባት ቦታ ነቅሎ ከሞይደር ጋር በነጭ ዶሮ ደም ለውሶ በሚሸጥበት ቦታ መቅበርና በበላዩ ሽቶና ጠጅ ሳር ነስሶ አጣን ማጤስ ነው፡፡

27/ ሎሚ፡- የሎሚ ዛፍ በቆላም በወይና ደጋም የሚበቅል የታወቀ ዛፍ ነው፡፡ ለሁሉ የሚሆን ነው፡፡

“ጸሎት በእንተ መፍትሔ ሐብት ወመፍትሔ ሥራይ በሐበርጂን ፯፡ መርታደን ፯፡ በጀር ፯፡ አከሎግ ፯፡ በስፍዛዜዎር ፯፡ በኃይለ እሉ አስማቲክ ፍታህ ወስኦሮ ሥራዩ ወክስት ሐብትዩ ሊተ ለእገሌ”

15/ ለመፍትሔ በሎሚ ተቀጽላ ደግመህ በማር ሰባት ቀን አውጥ ወይም በሎሚ ውኃ ደግመህ ከውኃ ጋር አጠጣ፡፡

25/ ለሣል ቅጠሉን ከነጭ ሽንኩርትና ከነጭ አጣን ጋር በወተት አፍልተህ ጧትና ማታ ለብዙ ጊዜ አጠጣ፡፡

35/ ለደረቅ ሳል የሎሚ ውኃ፡ የወይራ ዘይት፡ ማር፡ እኩል በእኩል አድርገህ አዋህደህ ጧትና ማታ አጠጣ ይፈወሳል፡፡

45/ ለትኩስ ጉንፋን፡ ለራስ ህመም ፍሬውን አበባውን ቅርፍቱን ቅጠሉን ወቅጦህ አድርቀህ እንደሻይ አፍልተህ አጠጣ፡፡

55/ ለራሳቸው ፍልጠት፡ የሎሚ ውኃ ከቡና ጋር ይጋጥማል፡
 65/ ለሆድ ደዌ፡ ለራሳቸው መቆሰብ፡ ለእኩኩ፡ የሎሚ ውኃ ከቡና ጋር ለውስጥ በባዶ ሆድ ለተሰጠ፡ ለሰባት ጥ፡
 75/ ለራሳቸው ሁልጊዜ ለሚያመው፡ የሎሚ ውኃ ከቡና ጋር ለውስጥ በላፍንጫው መሳብ ወይም ከቡና ጋር መጠጥ፡
 ነው ይፈልጋል፡

- የመ - ፊደል ተራ ክፍል

- 28/ መብቱያ :- በቀላ መሬት የሚበቅል አረም ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ሆድ ለማለሳለስ፡ አንደኛውን ቀቅሎ መስበቅና ከጥ፡
 ጋር መብላት ነው፡ ለወጥ የሚሆን የሚሰማማ ቅጠል ነው፡
 29/ መእዛ ወይም እፅ መእዛ፡- በወይና ደጋ የሚበቅል አረም መሳይ ሐረግ
 ነው፡ አበባው ወይን ጠጅና ሰማያዊ ነጭ ቀለሞች አሉት፡ የመእዛው
 ሽታ በጣም ጥሩ ቃና ያለው ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለትምህርት ለአእምሮ ሥሩን ወቅጦ በትንሻ ወይም
 በጣዝማ ማር አሩብ ማንኪያ ለአርባ ቀን አዘውትሮ መዋጥ ነው፡
 2ኛ/ ለአሥም፡ ለራሳቸው ህመም ሥሩን ቅጠሉን ወቅጦ ከነጭ ሽንኩርት
 ጋር በማር ማዋጥ ነው፡
 3ኛ/ ለራሳቸው ፍረፍረ ቅጠሉን ወቅጦ በቅቤ መቀባት ነው፡
 4ኛ/ ለሽቶ ቅመም አበባውን አጠራቅሞ ከሌሎች ዕፅዋት ጋር
 መቀመም ነው፡
 30/ መናሂ፡ እፅመናሂ፡- በቀላ መሬት የሚበቅል ነጭ ዛፍ ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጆሮው ለመገለ አፍንጫው ለሚገማ፡ ጉሮሮው
 ለተዘጋ፡ የሥሩን ቅርፍትና ከወርቅ በሜዳ ስር ጋር በቅቤ አንጥሮ
 በአፍንጫው ማድረግ ነው፡

- 2ኛ/ ለብባት ቅርፍት በቅባት ለውስጥ መቀባት ነው፡
 3ኛ/ ለልብ ደዌ ከላግራ ቅጠል ጋር አንደኛውን ለመጠጥ ጠላት
 አጠጣ፡
 4ኛ/ ለቁርጥጥ፡ ለውኃት፡ ለራሳቸው ህመም፡ ለሆድ ደዌ፡ ከቅቤ ጋር
 አንጥሮ በባዶ ሆድ መጠጣት ነው፡
 5ኛ/ ለጥንኛውም ደዌ ሥራዬ ከወርቅ በሜዳ ጋር ወቅጦ በቅቤ
 አንጥሮ መጠጣት ነው፡
 6ኛ/ ለራሳቸው ፍልጠት ከሺዝ ቅርፍት ጋር ወቅጦ ሊያመው
 በአፍንጫው መሳብ ነው፡
 7ኛ/ ለመካን ሴት ከወተት ጋር ለየፈላች ለብዙ ጊዜ ትጠጣ
 ትወልዳለች፡
 8ኛ/ ለፍረፍረ ከደጭመረጭ ጋር ወቅጦ በቅቤ ለውስጥ ማቅለጥና
 የቀላጠውን ንጥር ቅቤ መቀባት ነው፡
 9ኛ/ ለሥጋ ደዌ ለእኩኩ የእፅመናሂና የጠንበለል ቅጠላቸውን በቅቤ
 ለውስጥ መቀባትና ፀሐይ መመታት ነው፡
 10ኛ/ ለማንኛውም ቁስል የእፅመናሂ ቅርፍትና ቅጠል፡ የየጊናብ
 ቅጠል፡ ዲኝ፡ ሁሉን በአንድ ላይ ወቅጦ በቅቤ ለውስጥ መቀባትና
 ፀሐይ መመታት፡ ማታ ታጥቦ መተኛት፡ ደጋግሞ ከላደረጉት ቁስል
 የሚባል ህመም ሊይዝም፡ ፍቱን የሆነ መድኃኒት ነው፡
 11ኛ/ ጉሮሮው ለአበጠ ከወርቅ በሜዳ ጋር ሥሩን ወቅጦ በቅቤ
 ለውስጥ መቀባት ነው፡
 12ኛ/ ለመፍትሔ፡ ለሥራይ፡ ለቋመኛ፡ ለቡዳ፡ ለሚከሣ፡ ከግሜ
 ሐረግ ታሪገማ ገማሐረግ/ ሥር ከግመሮ ሥር ጋር ወቅጦ በላዲስ
 ቅል ዘፍዝፎ ለሰባት ቀን ማጠብ ነው፡ ወይም ማጥመቅ ነው፡
 31/ መሬንዝ ምሬንዝ፡- በቀላና በወይና ደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፡

- ጥቅም፡- 1ኛ/ አጥንት ለሆነባት ተቀጽላውን ቅጠሉን ቅርጽ በአንድ ላይ ደቁሶ በነጭ ማር ሰባት ቀን ማብላት ነው፡፡ በሰባት ቀን የዋረኖስና የልት ቅጠል በወተት ተቅሎ ሳይበዙ ማጠጣት ይወጣል፡፡
- 2ኛ/ ለቆዳ በሽታ ሥሩን ቅጠሉን ተቅለህ በውኃው ሰውነቱን ለፀሐይ ይመቅ፡፡ በበነጋው የምድር አንጋይ የግዜዋ የቀረጥ በአንድ ላይ ተቅለህ አጠጣው፡፡
- 3ኛ/ ለማንኛውም ቁስል ደዌ፡ የሥሩን ቅርፍትና ቅጠሉን ከቆዳ ቅቤ ጋር አንጥረህ ቀባይ ይፈወሳል፡፡
- 4ኛ/ የምሬንዝ አበባ ወፎች ካልተጠጉት መርዘኛ ነው፡፡ አበባውን ደቁሶ ለቁስል ማድረቂያ፡ ለችፌ፡ ለኪንታሮት ፍታን ነው፡፡ ቅጠሉም እንዲሁ፡፡
- 5ኛ/ ቅርፍቱ ቅጠሉ ፍሬው አበባው ተቀቅሎ መርዙ በጦር ቁስል እውሬ ቢወጉት ፈዘ ይወድቃል፡፡ አደንዛዥ መርዝነት አለው፡፡ ለሆኑ ሥራ
- 32/ መቅመቅ፡- በወይናደጋና በቆላ መሬት የሚበቅል የአገዳ ዓይነት ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ለጽንሰ ከሰሊጥና ከኑግ ቅባት ጋር ተቅለህ በባዶ ሆኖ አጠጣ፡ ለቁርጥማትም ይሆናል፡፡
- 2ኛ/ ሰገራ ለከለከለው፡ ለሚያስምጠው ከወተት ጋር ለፍልጥ አጠጣ፡፡
- 3ኛ/ ለእከከ በቅቤ ለውሰህ ቀባውና ላሳት ይመቅ፡፡ እንደጃይ እያፈለህ አጠጣው ደም ያጠራል፡፡
- 4ኛ/ ለሣል ከጠሰኝና ከእንጭብር ጋር በቅቤ አንጥረህ አጠጣው፡፡ ለደም ብዛት ለሰኳር ለነቀርሣ ለአስም መድኃኒት ይሆናል፡፡
- 33/ መጨጨ፡- በወይናደጋ መሬት የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ሥሩ ለእባጭ ለቁስል ማጠቢያ ይሆናል፡፡

- 34/ መዘገጃሰ፡- ከአታከልቶች መደብ ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ለፋ ለተጣመመ፡ እፍንጫው ለተዘጋ፡ ቁርጥማት ለመመው በእፍንጫው ማሸተት መሰብ ነው፡፡
- 35/ መጠኔ፡- በቆላ መሬት የሚገኝ አታከልት ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ለጭርትና ለማድያት ለእከከ ቅጠሉን ደቁሶ መቀባት ነው፡፡
- 36/ መግራ፡- በቆላ በወይናደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ለፈንገስ፡ ለቡግንጅ፡ ለትርፍ ምላስ መድኃኒት ነው፡፡
- 37/ መዝቤካ፡- በደጋ መሬት የሚበቅል አረም ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ለእባጭ ቅጠሉን ወቅጦ ማሰር ነው፡፡
- 38/ መዝለል፡- በቆላና በወይናደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ለውስጥ ነቀርሳ ሥሩንና ቅጠሉን አበባውንም ደቁሶ በሻይ መልክ እያፈሉ ማጠጣት ነው፡፡
- 39/ መከርባ፡- በቆላና በወይናደጋ መሬት የሚበቅል አረም ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ሥሩ ለነቀርሳ መድኃኒት ከሌሎች እፀዋቶች ጋር ወቅጦ መስጠት ነው፡፡
- 40/ መጃ፡- በሁሉ ቦታ የሚበቅል አረም ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ለጆሮ ደግፍ ቅጠሉን በእሳት አሳርሮ በቅቤ ለውሶ መቀባት ነው፡፡
- 41/ መርጃ፡- በወይናደጋ መሬት የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ቀቅሎ ሥሩን ከማር ጋር ለውሶ ለባርሌ በሽታ መድኃኒት ይሆናል፡፡
- 42/ መጋርዳ፡- በቆላ መሬት የሚበቅል ዛፍና ቁጥቋጥ ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ለዓይን ቅርፍቱን እከሰሎ በቅቤ ተቀብቶ መተኛት ነው፡፡
- 43/ መስጠካ፡- በቆላ መሬት የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡፡ ጥቅም፡- 1ኛ/ ሥሩ ለቡግርና ለባርሌ መድኃኒት ይሆናል፡፡

- 44/ ~~ጠቅላይ~~ - በወይና ደጋ መሬት የሚበቅል የቀጥታ ለገጽ ነው።
 ጥቅም:- ሆ/ ወጥ ለሰራው ጥቅም ግጥማት ነው የሚለው።
- 45/ መሬት - በወይና ደጋ በቀላ የሚበቅል የሥር ዘር የሆነ ነው።
- 46/ ጥቅም:- ከተከሰተ መከሰዱ ለንድ ነው።
 ጥቅም:- ሆ/ ለቸፈ ለጥባቢ ቀጠው ይገመገሙ።
- 47/ መደረግ:- በቀላና በበርሃ የሚበቅል ሐረግ የመሆኑ ነው።
 ጥቅም:- ሆ/ ለመጽሐፍ ለሰባት: ለወፍረትና ለመጽሐፍ
 ግላጭና ወደ ሌት መፈራ ነው። ወይም ሥራን ወጥቶ ነው።
 ለድርጉ በግር በጥብቅ መጠጣትና ከሌት ጋር ግድር ነው።
- 48/ መታገዝ:- በቀላ መሬት የሚበቅል ለምለም ቅጠል ያለው ቀጥታ
 ቀጥታ ነው።
 ጥቅም:- ሆ/ ሥራን ከወተት ጋር ቀንሲ በተባለው
 ለሰራተኛ ያለውን ጀማት ያፍታታል። ለንድገን ጥቅም ነው።
 ሰው ለግር መሪው ያቅተዋል።
 2ኛ/ ለወተት ለሰራተኛ ገብስ: ሥርዓ ሲጫና ቀን ነው።
 የትንሽጥን መታገዝ ሥር ደቁሰህ በትጠጣ ብልት ያረፈ
 ወይም ከመረቅ ጋር ከብርሃን ጋር ቀላቅላህ በትጠጣው ነው
 ያበረታል።
 3ኛ/ የትንሽጥን መታገዝ ቀንበትና ለበባ ከሰራ ቀን
 ለሰርተህ መረቁን በትጠጣ ንቁ የማትረሃ ትሆናለህ። ከሰራ
 ለብርታት ይሆናል።
 4ኛ/ ቅጠሉና ለበባው ከመለዝ ቅጠሎች ጋር በመወጣት
 መቀመጫ ይሆናል።
 5ኛ/ ለመገመገም ሰው ከፍጻል መረቅ ጋር ቅጠሉን ቀንሲው ከሰራ
 ይፋታል።

- 49/ ጥጥጥ:- በቀላና በወይና ደጋ የሚበቅል የበርሃ ዘር ነው። ከዘር
 ሰር ለጠጣ የሚበቅል ሲባል ይህል ታሪክ ተገቢ ነው።
 ጥቅም:- ሆ/ ለሰውነት ግንቃይና ብርታት ይሆናል። የበባን
 ከሰራተኛ ለሚቀንስ ከተሰባ ጋር ግጥማት ነው።
 2ኛ/ ለላሆር ግንቃይ ለይባል ከቅርብ ጋር ግጥማት ነው።
- 50/ ግላጭ:- በቀላ መሬት የምትበቅል ለረዋ ናት። ከባ ሰር ለጠጣ።
 ጥቅም:- ሆ/ ለወተት ለሰራተኛ ለሰራተኛ ለሰራተኛ
- 51/ ግርግር:- በወይና ደጋ መሬት የሚበቅል ቀጥታ ነው።
 ጥቅም:- ሆ/ ለሰራተኛ ሥጋ ደፍ የገንደና የሥራ ቅርፍት ከሌሎች
 ለወተት ጋር በግጥሙ የሚሰጥ መደጋገት ነው።
- 52/ ግጥጥ:- በወይና ደጋ የሚበቅል ለረዋ ነው።
 ጥቅም:- ሆ/ ለዘብት ህመም: ለደም ህዘት: ለወፍ ህመም ቅጠሉን
 ለንድገዬ ለሰራተኛ ግጥማት ነው።
- 53/ ግጥጥ:- በወይና ደጋ መሬት በውኃ ለጠጣ የሚበቅል ለረዋ ነው።
 ጥቅም:- ሆ/ ደርው ለሚመጣበት ቅጠሉን ለበባውን ቀንሲ
 ወደቅ በጀርባ ግድረግ ነው።
- 54/ ግጥጥ:- በወይና ደጋ የሚበቅል ፍሬው ተንኮላሽ ለረዋ ነው።
 ጥቅም:- ሆ/ ሥራ ለቅርጥጥ: ለሃገር በቤት መደጋገት ለሰራተኛ
 ቀንሲ በግር ግጥማት ነው።
- 55/ ፍርሃል: ፍርሃል:- በቀላ መሬት የሚበቅል ቀጥታ ነው። ሥራ ብዙ
 ነው።
 ጥቅም:- ሆ/ የሥራ ቅርፍት ለነቀርሃ ለሌሎች መ/ይሆናል።
- 56/ ግጥጥ:- የተከሰደ ዘር ነው በወይና ደጋ በቀላ ይበቅላል።
 ጥቅም:- ሆ/ የፍሬውን ጥጥጥ በጠጣት የውስጥ ሆድ
 ያለሰራተኛ: የበባውን ፍሬ ቢቀጥት ቆዳ ያለሰራተኛ።

57/ ምትሬ፡ ምትሬ፡- ወንዝ ለወንዝና በባድማ የሚበቅል ለረም ነው፡
 ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ፍሬው ለኮሶና ለጥቃቅን ትላቶ ማስመገጥ፡
 ለተቅማጥ፡ ህመም ከመፈወሰም ሌላ በሆድ ያለን ደዌ
 የሚጥል ለስገራሚ ዕዕ ነው፡
 2ኛ/ በማር ለውሰው ጧት ጧት ቢውጡት የሆድን ትግር
 ይጥላል፡

58/ ምረሺ፡ መርሸን፡- አርጥበት በአለው በወይና ደጋና በቆላ መሬት
 የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡
 ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለተሰቦ በሽታ ለወረርሺኝ ከደጋ አባሉ ፍሬ
 ሥሩንና ቅጠሉን ወቅጦ በቅል ዘፍዝፎ ቤቱን ቢፈ
 ህመምተኛውን ቢያጥቡበት ወዲያውኑ ይለቃል፡

59/ ምርበብ መርበብ፡- በቆላ መሬት የሚበቅል ሞንዝ የመሰለ ዛፍ ነው፡
 ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ቅርፍቱ ለሸንጥ ማጥና ለጨብጥ በሽታ መሬት
 ይሆናል፡

60/ ምጥንሴ፡ መጠንሴ፡- በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡ አበባው
 ንቦች በጣም ይቀስሙታል፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለነቀርሳ ቅጠሉና አበባው ተወቅጦ በማር እየሰፈ
 በባዶ ሆድ ማብላት ነው፡
 2ኛ/ ለኪንታሮት ለምንሺሮ ለችፌ ለአከክ ለቆናዶር በሽታ ቅጥፍ
 አበባው ፍቱን ነው፡
 3ኛ/ ለልብ ህመም አበባውን ከሱፍና ከነጭ ሽንኩርት ጋር ቀላት
 ጭልቃውን ማጠጣት ነው፡

61/ ምፈር፡ መረር፡- በወይናደጋና በቆላ መሬት የሚበቅል ዛፍ ነው፡
 ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ሥሩ ቅጠሉ አበባው ፍሬው ለወሰፋት ለኮሶ ለኮሶ
 ለሥሩይ ለአሚባ ትል በማር እያፈሉ መጠጣት ነው፡

62/ ምላና፡ ብላና፡- በቆላና በደጋ መሬት የሚበቅል የኢትዮጵያ ዘፍ ነው፡
 ሲቴና ወንዴ አለው፡ ለመድኃኒት ሴቱው የተሻለ ነው፡
 ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለሣል፡ ለወሰፋት፡ ለቂጥኝ፡ ፍሬውን ለልቀህ በውተት
 አፍልተህ ግማሽ ኩባያ አጠጣ፡ ማርከሻው ቡና ነው፡ ፍሬው
 ከአምስት እስከ አሥር ብቻ እንዲሆን፡ ለደካማ ሰው ከአንድ እስከ
 አምስት በቂ ነው፡

2ኛ/ ለጭብጦ፡ ለኪንታሮት፡ ወገቡን ለሚይዘው ቀንበጡን
 ቅርፍቱን ከበቁ
 ስር ጋር ወቅጦ ግማሽ ማንኪያ የሚሆን ከቀይ ጤፍ ቂጣ ጋር
 አብልቶ እጓት ማጠጣት ነው፡
 3ኛ/ ለቂጥኝ፡ ለወሰፋት፡ ለሣል፡ ለቆዳ ደዌ ፍሬውን ደቁሶ ግማሽ
 ማንኪያ
 በወተት አፍልቶ መጠጣት ነው፡ በሶና ቡና ሲደከም መስጠት
 ነው፡

4ኛ/ ለነስር ቅጠሉን በአፍንጫ፡ ለሴት ደም ማቆሚያ በብልትዋ
 ማድረግ
 ነው፡ ለማንኛውም ህመም ፍሬውን መቆርጠም ነው፡

5ኛ/ ለጭርትና ለቋቋቻ በሽታ ፍሬውን ወቅጦ መቆባት ነው፡

63/ ምስር፡- የአህል ወገን ነው፡
 ጥቅሙ፡- ለሆድ ቀላልና ደረቅ ነው፡ አዘውትረው ቢበሉት ዓይን
 ያደከማል፡ ከወተት ጋር ቀቅለው ቢበሉት ብልት ያበረታል፡

64/ ምስርች፡- በወይናደጋና በቆላ የሚበቅል ትልቅ ቁጥቋጦ ነው፡
 ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ዓይኑ ለሚቀላና ቢጫ ለሚሆን ለወፍ ቅጠሉን
 ቀቅለህ አጠጣ
 2ኛ/ እጁን ለሚቆረጥመው የምስርች የሰመግ የእንዳሁላ ሥራቸውን
 ደቁሰህ በቅቤ እንጥረህ ቀባው፡ ወይም አጠጣው፡

3ኛ/ ለመፍትሔ ሐብት ቅጠሉን ከፍየላ ረጃና ከቀጠጥና ለደሮ እንቁላል ለውስህ በጅብ ኩስ ደምድሞህ ያዝ።
4ኛ/ የሥሩ ቅርፍትና አበባው ከሌሎች ለዐዋቶች ጋር ለጥርሃ በሽታ ማጠጣት ነው።

65/ ምንጭ:- በቆላ መሬት በጭንጫማ ስፍራ የሚበቅል አረም ነው።
የወርቅ በሜዳ ዘር ነው።

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለወስፋት ለኮሶ ከኑግ ጋር ወቅጠህ አብላ።
66/ ምስጢር:- በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል መጠነኛ ዛፍ ነው።

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለትምህርት የምስጢር ቅጠል ከቀጠጥና ከሐሰር ጋር ወቅጠህ በነጭ ማር ጧት ጧት ግማሽ ማንከያ አብላ።

2ኛ/ ለራህ ህመም ሥሩን ለየቀቀሉ እንደሻይ መጠጣት ነው።
67/ ምስጢር:- ከጥሬ አህል መካከል ነው።

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለሆድ ቀላል ነው። ነገር ግን ለዘውትረው ቢሆን ዓይን ያደከማል። ከነጭ ሽንኩርት ጋር በወተት ቀቅሎ ቢጠጥ ወይም ቂጣውን በወተት ለያማጉ ቢበሉት ለፍረተ ሥረ ይቀላቅላል ከሰንዶ ጋር ንፍሮውን ቢበሉት ፍትወት ያበዛል።

68/ ምንጭ:- በቆላ እንደሐረግ መስሎ የሚበቅል አረም ነው።
እንጭብርን ይመስላል።

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለሣል የሚራ፡ የመቅመቆ፡ የቀጠጥና የሥረ ጭንፈር እንባይ ሥራቸውን ከምንጭር ስር ጋር ወቅጠህ እንጥር ማጠጣት ነው። ወይም ከነጭ ሽንኩርት ጋር ከወተት ለፍልቶ ማጠጣት ነው።

2ኛ/ ለኖረ ሣል ሥሩን ከጦሰኝና ከአቱቸ ከኮርሺም ከእንዘረዘዩ ጋር ነጭ ሽንኩርትና ጤና አዳም ጋር ቀቅለህ ውጋውን ለጥካዝማ ማር ጋር አጠጣ።

69/ ምስጢር:- ከአገዳ አህሎች መካከል እንዲሁ ነው።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ አሸታን ጠብሶ ወይም ንፍሮውን ቢበሉና የንፍሮውን ውጋ ቢጠጡ የተሰበረን አጥንት ይጠግናል። እንዲሁም ለጨጓራም ለላፍረተ ሥጋም ጥሩ ነው።

70/ ምደደር:- በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል ሐረግ ነው።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለመፍትሔ ሐብትና ለማንኛውም ነገር የሞደደር፡ የወገርት የጉሺርጥ፡ የአጋም ሥራቸውን ከሴቴ ብርጉድ ጋር ደጋግሞ መታጠን ነው።

2ኛ/ ባል ላጣች ሴት ወይም ባልዋ ለጠላት ሥሩን ከሴት ዶሮ ሥጋ ጋር አሰርታ ትብላ። ወደ ባልዋ ስትሄድና ከእርሱ ጋር ስትተኛ ከከርቤ ጋር ጉኛዋን ትታጠን ወይም ከጉብዝ ጠቀስ ስርና ከሴቴ ብርጉድ ጋር ወቅጣ እንዲሁ ትታጠን። የናቃት ያከብራታል። የጠላት ይወዳታል።

3ኛ/ ከሰባት ቦታ ላይ የሞደደርን ስር ቆርጦ ከአደስ ቅጠል ጋር ወቅጣ በቅቤ ለውሳ ትቀባና ማታ ትታጠን። ወንድም የጠላቸ እንዲሁ ታድርግ። ከመኝታዋ ላይ የተወቀጠውን የሞደደርን ስር ነስንሣ ትተኛበት።

4ኛ/ ለማንኛውም ሴቶችን ወንዶች እንዲወዷቸው ከሰባት ከሰባት ቦታ ላይ የሞደደር የቆንጥር የቀንጣፋ የጉብዝ ጠቀስ የቀጠጥና የወገርት ሥራቸውን ከሴቴ ብርጉድ ጋር ወቅጠው ከቅባት ጋር ለውሰው ይቀቡት። ወይም ሲተኙ ይታጠኑት።

5ኛ/ ከወንድ ጋር አልሰማማ ላለች ሴት ከሎሚ ቅጠል ጋር ቀቅላ ትታጠን። ሰውነቱዋንም ትታጠብበት።

6ኛ/ ለወንድ ሥሩን ደቁሶ ቀቅሎ ይታጠን ወይም ብልቱን በተቀቀለው ይሸውና ይገናኝ።

1/ ለማንኛውም ሥሩን ማሳመጥ ከሚሮን ጋር ለውሶ ለመስተፋቅር ይሆናል፡

2/ ለትምህርት ለመከሰት ከጥቁር ገብስ ወይም ከዘጠነ ሦስት ማር ለውሶ ሰባት ቀን ይብላና ትምህርቱን ያጥና፡

3/ ለጥበብ ስሩን አበባውን ከቀንጣፋ ተቀጽላና አበባ ጋር በፊት ቀትሎ ለአርባ ቀን ያክል ማብላት ነው፡ ውኃውን ማውጣት፡

4/ ለፍጥነት ሥሩን ከጭላት ልብ ጋር ሰፍተህ እሲዝ ወጥብ፡ ከድመት፡ ከጭላት ጥፍር ጋር ያዝ፡

5/ ለአግረመልስ ወይም ለተጣሉ ባልና ሚስት ለማጥፋት ለቱን ወዝ ከሞይደር ስር ጋር በጥፍሬና አበባና ወተት ስህ የጥፍሬናውን ልጥ ጠምጥመህ ከሁሉ አድርገህ አንድ ዳቸው ይታጠኑ፡ ሁለተኛውን ከአልጋው አጠገብ መስቀል እው፡

6/ ለእይነ ጥላ ለገርጋሪ ሞይደርን ዘፍዝፎ መታጠብ ወጥቶ ታጥፍ መተኛት፡

7/ ሞይደር ሲቆረጥ የሚጸለየው እንግሉ “ጸሎተ መስተፋቅር ወስተዋድድ ለፍቅር ወለመስተሳልም ምስለሕዝብ ወእሱ ዓለለ ብእሲ ወብእሲት ሹርፍዝ ፫፡ ፓርታሎና እጆጁ ቆሚ ተፋቅር ወአስተጻምር በዛቲ እዕ ብሩከ ወዕፀፍቅር ወእሱ ፈከህን እገሌ” ብለህ ሰባት ጊዜ ደግመህ ቁረጥ፡

8/ ጥበብ እንዲሰምርልህ

“ያሸጣኤል ፩ ያሸጣኤል ፩ ከማሁ አስምሮ ጥበብ በእዲደረገሌ”

የሞይደርን ስርና ቅጠል ወቅጦ ከቀይ ቀለም ጋር በጥንቃቄ ማቱን አርባ ዘጠኝ ጊዜ ጽፎ ፵፱ ጊዜ ደግሞ በብርዝ ዘፍዝፎ በጣት ነው፡

15ኛ/ ለመስተፋቅር ከበርሃ እንቁራሪት ጋር እከሰሎ በጣዝማ ማር ለውሶ እጅን ወይም ብልትን ቀብቶ ማስነካት ነው፡

16ኛ/ ሚጠሺ፡- በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ቁጥጽጦ ነው፡ ቅጠሉ እንደከሴ የሚሸት ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለገበያ ቅጠሉን ከሞይደር ስር ጋር መታጠን ነው፡

2ኛ/ ለመንድግ ከከሴ ከጉፋ ተቀጽላ ጋር የሚጠረገ ቀንበጥና ተቀጽላ በነጭ ቁብ ዶሮ ደም ለውሶ ከገበሎ ራስ ውስጥ ከቶ በግራ ኪስ መያዝ ነው፡

3ኛ/ ለገበያ፡ የሚጠረገ የፍየለ ፈጂ ፍሬ የጅብ የምጥማጥ ኩስ በጥቁር ቁብ ዶሮ እንቁላል ለውሰህ እሲዝ፡

4ኛ/ የሚጠረገ፡ የከትከታ የፍየለ ፈጂ የቀንጣፋ የጐፋ /ብብሻ/ ተቀጽላቸውንና ፍሬያቸውን የጐትት ሁለት ጆሮዋን የጅብ ቅንድብ ከንፈሩን ሁሉንም በእንድ ላይ በነጭ ዶሮ ደም ለውሶ በአረንጓዴ ልብስ በቀይ ሐር ጠምጥሞ መያዝ ነው፡ ለመንድግ ለገበያ፡

5ኛ/ ለመንድግ፡ የጨፌ የኮሽሽላ የሙዋጠሺ ተቀጽላቸውን ፍሬያቸውን ቀንበጣቸውን የገበሎ ራስ የእስስት ምላስ በሌት ወፍ ግራ ከንፍ ጠቅልሎ በወርቅማ ልብስ ሽፍኖ ማስያዝ ነው፡

6ኛ/ ለሙግት ተሰሚነት እንዲኖር የሙጠሺ የፍየለ ፈጂ ፍሬና ተቀጽላ የሺነት ስር የጅብ የምላሱ ጫፍ የእፍንጫው ጫፍ መያዝ ነው፡

7ኛ/ ለግርማ ሞገስና ለመስተፋቅር የሙጠሺ ተቀጽላ የትንሺዋ ሙጠሺ አበባና ስር፡ የጥቁር ዶሮ ቀኝ ቆለጥ ወይም የግራውን አብሮ ወቅጦ ሰፍሮ መያዝ ነው፡ ሁለቱ ቆለጥ በእንድ ላይ እይያዝም፡

85/ ለጆር ለላጅ ለላጅ ለጆርጂ ገበኒ ዘተመነይቱ ወዘላለች
 ገዋዩ በሰመ አገዛዝብሐር ባርከኒ ወቀድሰኒ ለአከብረኒ ሊተ ለላጅ
 በሚጠራና በሎሚ ተቀጽላ ደግመህ ያዝ፡

72/ ጥረሺ - ጥሪ፡ ጥሪጋ ወይም ሽፈራው በቆላና በወይና ደጋ መሬት
 የሚበቅል መካከለኛ ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ የጥንዱን ቅርፍትና የፍሬውን ገለፈት ወቅጥና ስራ
 ቁሰሉን አጥቦ ቢነሰንሱበት ያደርቃል፡

2ኛ/ በአላት አምስ ለድርጉ እንደሻይ በመጠኑ እያፈሉ ቢጠሩ
 በገላ ውስጥ ያለን ቁሰል ያድናል፡ የደምን ቆሻሻ ጠርጉ ያመጥና
 መጠኑን መገመትና ማጥናት ያስፈልጋል አንዳንድ ጊዜ ያስታውቃል፡

3ኛ/ በውስጥ ያለ አብጠትን የደም ብዛትን ይቀንሳል፡ የደም ግፊት
 ያስተካከላል፡

4ኛ/ ለደም ግፊት ፍሬውን ቆልቶና ደቁሶ ከማር ጋር እንደ
 እያፈሉ በትንሹ ለብዙ ጊዜ መውሰድ ነው፡

5ኛ/ ቅጠሉን በንጽህና አድርቆና ወቅጦ ግማሽ ማንኪያ ከሻይ ጋር
 እፍልቶ ዘወትር በየቀኑ መጠጣት የሰውነትን ጅማቶ ማጥናት
 ገንዳዎችን ለሰውነት ተገቢውን አገልግሎት እንዲሰጡ ያደርጋል፡

በውስጥ ያሉትን ቆሻሻዎችና አጢዎች ጠራርጉ ያወጣል፡ ተፈ
 ሳይቆርጡ ይውሰዱት አእምሮዎትን ያድሳል፡ ሰኳርን ይቀጥላል፡

6ኛ/ ለሰኳር በሽታ፡ ለደም ግፊት፡ ለሰብ ከምችት፡ ሥፋን ቅጥ
 ቅርፍቱን አበባውን በአንድ ላይ ወቅጦ ጧት ማታ ለአንድ ሳይ
 ሳያስታገሉ መውሰድ ነው፡ ያደከማል፡ ከወር በኋላ ገጽህ ሲፈ
 ሙሉ ሰው ያደርጋል፡፡

የሠጠ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

ሠጠ - 73/ ሰሌጋ፡- የሰሌጋ ዘር የቁጥሩ ብዛት ከአምሳ ዓይነት በላይ የሚሆን
 ሲሆን ግማሹ የዛፍ ግማሹ የቁጥቋጦ መደብ ነው፡ በቆላና በወይና
 ደጋ ይበቅላል፡ ተምርም የሰሌጋ ዓይነት ነው፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ጀርው ለደነቆረ ፍሬውን ከሰሊጥ ጋር ዘይት አውጥቶ
 በጀርው ደጋግሞ ቢያደርጉለት ይከፈትለታል፡ መስማት ይቻላል፡

2ኛ/ ፍሬውን ወቅጦ ጨምቆ ከማር ጋር ቢጠጡት የጀርባ ደዌ
 ህመምን ይቀንሳል፡ ደጋግመው ሲወስዱት ፈጽሞ ያጠፋል፡

74/ ሰሊጥ፡- ወጉ ከአረምና ከአገዳ ለህል ነው፡ በቆላ መሬት ብቻ
 ይበቅላል፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ትኩስና ደረቅነት አርጥበት አለው፡ ቆልቶ ለሚበላው
 ጨጓራን ያለሰልሰለታል፡ ከነጭ ሐምት የመነጨን አብጠት
 ያጠፋል፡

2ኛ/ ለሣል፡ ለጉሮሮ በሽታ ከወተት ጋር' አፍልቶ መጠጣት ነው፡

3ኛ/ ለጆሮ ሕመም ዘይቱን በጀሮ ማድረግ ወይም ከእደስ ቅጠል
 ጋር ለውሶ በራሱ መደፍደፍና በሻሽ ሸፍኖ ማሰር ነው፡ ጠጉርንም
 ያሳምራል፡

75/ ሰሊቤ፡- በወይና ደጋና በቆላ መሬት የሚበቅል እንደሴቴ ቃጫ
 መስሎ ችፍርግ ብሎ የሚወጣ ቁጥቋጦ ነው፡ ትንሹን ሰላቢላ
 የጅንጅሮ አመጫት የሚሉም አሉ፡ ለማወቅ ከፈለጉ ሰደሬ መ/ዓ/
 ከቤተክርስቲያኑ አካባቢ በብዛት በቅሎ ይገኛል፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጉልበቱን ወገቡን ለሚያመው የሰላቤላ ስርና ግንዱን
 እንዳለ ወቅጥና አንፍሶ ከቀይ ጤፍ ቂጣ ጋር ደጋግሞ መብላት
 ወይም በገንፎ መልክ አሰርቶ ጧትና ማታ መብላት ነው፡ በወተት
 እያማጉ ቂጣውን አዘውትሮ ቢበሉት ያጠነክራል፡ ዳግመኛ ህመም
 አይሰማም፡

35/ለሰከር ሀመም ሥሩን ቅጠሉን ደቁሶ ከሚበሉት ከሚገቡት ጋር ለየጩሙ መስጠት ነው፡፡

45/ ለማንኛውም ሀመም ሥሩን ቅጠሉን ከአርማ ጉሣ ለቀረጠ ጋር ደቁሶ በማር ለውሶ ማዋጥ ነው፡፡ በባዶ ሆዱ የተሰላ ፍሬ ይውሰድበት፡፡

55/ ጸሎት በእንተ መፍትሔ ሐብት ያረኩፍ ያረፈሉፍ ለሐላሊሙ ለልመናን በኃይለ አሉ አሰማተ ቃልከ ፈጽሞ ልብዩ ወከሰት ሐብትዮ በሰመ እግዚአን እየሰሰ ከርሰቶሰ ሲተ በሰራቲ ስር 49 ጊዜ በመንፈቀ ሌሊት ደግመህ ያዝ፡፡

65/ እንቅልፍ ለከለከለው ለደረት ሀመም፡ ለሽንት ማጥ በሽይ አፍልተህ አጠጣ ይፈወሳል፡፡

81/ ሰፋ:- በቆላ መሬት የሚበቅል ንቦች በጣም የሚቀሰሙት ዛፍ ነው፡፡
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ የማንዱ ቅርፍት እንደሻይ አፍልቶ ቢጠጠት ከምችትን ሪህን ያስወግዳል፡፡

82/ ሰርዶ:- በቆላም በደጋም የሚበቅል የሣር ሐረግ ነው፡፡
ጥቅሙ:- 1ኛ/ ለመስተፋቅር አርባ ቅልጥም የሚሆነውን ከላት ሥጋ ጋር ደቁሶ በሽንት ውኃ ለውሶ እንደገና ብልትን ቀብቶ በጣም ያፋቅራል፡፡ የሴቲቱ የሌት ወፍ ሥጋ ለሴቲቱ፡ የወገኑ ወፍ ሥጋ ለወንዱ ይሆናል፡፡ ወይም ከሽንትዋ ከሽንቱ ጋር ቀቅቶ በያስቀምጡት ያፋቅራል፡፡ ጭሬ በተባለችው ወፍም ሥጋ በያደርጉት እንዲሁ ያዋድዳል፡፡

83/ ሰርኪን:-
84/ ሰላ፡ ሰላ፡ - በቆላ መሬት ይበቅላል፡፡ ቁጥጭ መካከለኛ ዛፍ ነው፡፡
ቅጠሉም ግንዱም አመድማ ነው፡፡
ጥቅሙ:- 1ኛ/ ለሥርቅታ የማንዱን ቅርፍት ወቅጦ መጠጣት ነው፡፡

85/ በጎሳ ወይም ስሚዛ፡ በየትኛውም መሬት የሚበቅል ቁጥጭ ነው፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለሆድ ሀመም፡ ላባለዘር በሽታ፡ ለሥራይ ሥሩን ቅቅሎ ለጥሎ በባዶ ሆድ እየለኩ ማጠጣት ነው፡፡

2ኛ/ ቅጠሉ ለወፍ ሀመም፡ ለጉበት በሽታ በትንሹ ለንድ ማንኪያ ማጠጣት ነው ያስታውካል፡፡

3ኛ/ ለቁርጥማት ሥሩን ከገብሰ ጠላ ጋር ወይም ከጌሾው ጋር ጨምሮ ጠንሰሶ ጠላውን ቢጠጠት ይፈወሳል፡፡

4ኛ/ ለአሰም፡ ለወፍ በሽታ፡ ዓይኑ ለሚቀላ ቅጠሉን ከሽንቱ ጋር ጨቅጥቶ ግማሽ ማንኪያ ይውሰድ፡፡ በበነጋታው ለንድ ሙሉ ማንኪያ ይውሰድ፡፡ በየሶስት ቀት ለአራት ጊዜ ይጠጣ ይፈወሳል፡፡ ከውስጥ ያለው ወጥቶ ይወድቅለታል፡፡

86/ ሰረት፡፡
ጥቅሙ:- 1ኛ/ በሆድ ውስጥ ስራይ ላለበት ቅጠሉን፡ የሮማን የምሳና ቅርፍት፡ የእንጋይ ፍሬ፡ አጥበህ ወቅጦህ፡ ከቀይ ጤፍ ቂጣ ግማሽ ማንኪያ ጨምረህ እስጋግረህ አብላ፡ አጓት አጠጣው፡፡

87/ ሰልብድ፡ በቆላ መሬት በዘንጋዳ መሐል የሚበቅል አረም ነው፡፡ የቆላ መጭ ተብሎም ስሙ ይጠራል፡፡
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለእፍንጭ ሀመም ከአደስ ቅጠል ጋር ወቅጦ ቢሰቡት ይፈወሳል፡፡

2ኛ/ ፀጉር ለማለሰለሰ ለማብቀል ሰለብሆ ሥሩን ቅጠሉን አበባውን የዋረኛስ ቅጠል የአደስ ቅጠል የቆራ ሐረግ ቅጠል ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦ በቅቤ ለውሶ መቀባት ነው፡፡ ወይም ደጋግሞ እየላጩ መቀባት ነው፡፡ ፀጉር ያበቅላል ያበዛል፡፡
3ኛ/ ለማንኛውም አብጠት ዓይኑ ለቀላና ለታመመ ቅጠሉን ወቅጦ በሻሽ እስርለት ዓይኑ ለፈዘዘ ቅጠሉን ወቅጦ ይኳለው፡፡

88/ ሰነዱ፡- እንደ ሐረግ ሆኖ ሱ ትልቅ ድንቅ የመሰለ ነው፡፡ በወይና ደጋ በቀለ መሬት ይበቅላል፡፡ በከረምት ወራት፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለኩላሊት አብዝቶ መብላት ነው፡፡ እንደ ጥንታዊው ሐረት እንደ አረንጓዴ መስሎ ስሩ ነዋሪ ነው፡፡

89/ ሰነዱ፡- የብርብራ ዛፍ ይመስላል፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለትርፍ አንጀት ቅጠሉን ከሀመር ፍሬ ጋር ዘፍኖ መጠጣት ነው፡፡

90/ ሰነዱ፡- በወይና ደጋ በቀለ የሚበቅል የጉመን ዛፍ ነው፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ጆሮው የሆነ ደምፅ ለሚሰማ ከማርና ከቅቢ ጋር ፍሬውን አንጥረህ በጆሮው አድርግና ወትረው፡፡

2ኛ/ ደም ለሚያስተምጠው ለናፍሙና አብሽ አፊትና የሰሜን ጠቀሜ ጤፍ ጥገፎ አድርጎ ሆዱ እስከሚሞላ ድብላ፡፡ የተልባ ጭንቀት ይሰጣል፡፡

3ኛ/ አጭን ለማቆረጥመው ከተሳገዱ በርበሬ ጋር ወቅጦ ይጠጣል፡፡ በማር ያለላ

4ኛ/ ለናፍሙ ሳትሰሩ አርጥብም ነው፡፡ ለሳል በማር አውጥ ጥርጥሮ ያጠራል፡፡

5ኛ/ የሳንድላሽ የጎዳኑ ጠጥር ለረገፈበት እንደ ኩል ደጋጉ ይካለው ይበቅልለታል፡፡

91/ ሰነዱ፡- በቀለ መሬት የሚበቅል አረም ነው፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለሰገም በሰታ ለምላሱ ሀመም አንባል ወቅጦ በሀ ሳርቱ መያዝ ነው፡፡

92/ ሰነዱ፡- በቀለ መሬት የሚበቅል አረም ነው፡፡ ቅጠሉን ሲያከብሩ ከንጹሕ ምርቱ ይቀራል፡፡ ሲታለም ብዙ ምግብ ይመጣታል፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ከጆሮው ወጥቶ ለገባ ቀጥቶ ቅጠሉን ወጥቶ ወቅጦ በጆሮው ማስገባት ነው፡፡ ያመጣታል፡፡

93/ ሰነዱ፡- በወይና ደጋ መሬት የሚበቅል ጥንታዊ ነው፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ በጆሮ ውስጥ ለገባ ጥንታዊ ትል የጥንታዊ ነው፡፡ ወቅጦ ማስገባት ነው ወይም ከአጠናገር ቅጠሉ ወጥቶ ጋር ይጠጣል፡፡

94/ ሰነዱ፡- በቀለ መሬት የሚበቅል አረም ነው፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለጥሬ ፍሬውን ወቅጦ በሀመር ጋር ይጠጣል፡፡ ማስገባት ነው፡፡

95/ ሰነዱ፡- ለማ፡ ለፋ፡ ሲሃ፡- የሚባል በወይና ደጋ በጆሮ ጭንቀት የሚበቅል ዛፍ ነው፡፡ ብዙ ጊዜ ለሆኑ ለሰታ ጭንቀት ነው፡፡

96/ ሰነዱ፡- በወይና ደጋ መሬት ሐረግ መስሎ የሚበቅል ጥንታዊ ነው፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለኪንታሮት ቢያስሩት ይፈጥራል፡፡

2ኛ/ ለማድያት ለጎይን እበባውን እጥፍቶ ወቅጦ ይጠጣል፡፡

97/ ሰነዱ፡- በቀለ መሬት የሚበቅል የእግዳ አገል ሆኖ ይጠጣል፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለልብ ሐመም ከሆነ ለሰታ ጭንቀት ይፈጥራል፡፡ ደጋግሞ በባዶ ሆኖ ማጠጣት ይችላል፡፡ ለጆሮው ጭንቀት ይፈጥራል፡፡

98/ ሰነዱ፡- በቀለ መሬት የሚበቅል አረም ነው፡፡

ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለሳንድላሽ የጎዳኑ ለሰታ ጭንቀት ይፈጥራል፡፡

2ኛ/ ለሚጠጠል ሆኖ ለሰታ ጭንቀት ይፈጥራል፡፡ ማስገባትና ጥንቁርነቱን ወጥቶ ይጠጣል፡፡

99/ ሰነዱ፡- ሚሞላላ ነው፡፡ ሰው ልጅ ለሰታ ጭንቀት ሲገኝ በወይና ደጋ መሬት ለሰታ ጭንቀት ይፈጥራል፡፡

ጥቅሙ፡- ለሰገም ለሰታ ጭንቀት ይፈጥራል፡፡

100/ ሰነዱ፡- በአረብኛ መዝገብ የሚጠቅል ጥንታዊ ነው፡፡

ጥቅሙ:- ፍሬው ለምግብ ሲሆን ቅጠሉ ተወቅጦ ለቅጥጥ መድኃኒት ይሆናል፡

101/ ጥግ:- በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡

ጥቅሙ:- 1ኛ/ ደም ለሚያስተፋው ቅጠሉን ወቅጦህ ጨምቶህ በባህ ሆኖ አጠጣ፡

2ኛ/ ለወሊድ ሥፋን ከተልባ ጋር አጠጣ፡ በሰላም ትወልዳለች፡

3ኛ/ ለመጽንኤ ሥፋን ወቅጦህ በብርዝ ጠጣ ወይም አላምጥ፡

102/ ስመል:- በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡

ጥቅሙ:- 1ኛ/ አስም ለታመመ በየቀኑ ከቫይ ጋር አፍልቶ ማጠጣት ነው፡

103/ ስረብዙ:- በቁጥቋጥ መሐል በወይናደጋና በቆላ የሚበቅል ባለአገፋ ትልቅ አረም

ነው፡ ሥፋ ብዙ ሆኖ ቢጫ መልክ ያለው ነው፡ ብዙ ግጥ በሽንተረርና በጭንጫ ቦታ ላይ ይበቅላል፡

ጥቅሙ:- 1ኛ/ ለደም ብዛት ለሰኳር ህመም ሥፋን ወቅጦህ በማር አብላ፡

2ኛ/ ለሣል ከአቱችና ከኮርቪም ቅጠል ጋር አንዘረዘይ፡ ምስንጭር፡ ነጭ ሽንኩርት ጋር ስፋን በጣዝማ ማር ለውሰህ አሳጡ፡

3ኛ/ ለሆድ ደዌ፡ ለሥራይ፡ ላልታወቀ ህመም የሥረብዙ የምስርቶ የፍየለ ፈጅ የአቱች የምድር አንቧይ የዘንኪላ ስር የድብርቅ ፍሬ ሁሉንም ወቅጦህ በቅቤ ወይም በማር አንጥረህ በባዶ ሆኖ ለሰባት ቀን አንድ አንድ ማንኪያ አብላ፡

104/ ስናር፡ ሲናር፡ - በደጋ የሚበቅል የአህል ዓይነት ነው፡

ጥቅሙ:- 1ኛ/ ለአንጀራ ተፈትጎ ይሆናል፡ ጤና ይሰጣል፡ ፍሬው አጃን ወይም ሩዝን ይመስላል፡

105/ ሰንደ:- የአህል ዘር በወይና ደጋና በደጋ መሬት የሚበቅል ነው፡

ጥቅሙ:- 1ኛ/ ሰንደ እህል ድርቅትና እርጥበት አለው፡ የቦካው ለሆድ ቀላል ነው፡ ያልቦካው ይከብዳል፡ ከእብሽና ከወተት ጋር ቢበሉት ያፋፋል፡ ያወፍራል፡ ነቀርሣ የቆዳ በሽታ ቀስል ነገር ያላቸው ሰዎች አብዝተው ሲመግቡት ህመሙን ያፋፋዋል፡ ያባብሰዋል፡

106/ ሰንደ:- በወይና ደጋ የሚበቅል ሣር ነው፡

ጥቅሙ:- 1ኛ/ ለእባጭ ህመም ወቅጥ ለውሶ ከእብሉ ላይ ማሰር ነው፡

ፈ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

107/ ሩዝ:- ትኩስ ደረቅ ነው፡

ጥቅሙ:- 1ኛ/ ለተቅማጥ ከወተት ጋር ቅቅሎ ቢጠጡት ተቅማጥ ያቆማል፡

108/ ራት:- በቆላ በወይና ደጋ በደጋ መሬት የሚበቅል ነው፡ ቤቴው እሬት

በገደልና በሽንተረር ወንዴው በየትም ቦታ የሚበቅል የጓሮ አትክልት ወይም ቁጥቋጥ ነው፡ በግላዝ እፀ መሐሪ እፀማራ ወይም አጉስታር ይባላል፡

ጥቅሙ:- 1ኛ/ መጀመሪያ የቤቴውን ይሁን የወንዴውን ራት በብዙው ከትፎና ጨቅጭቆ እድርቆ ከወቀጡና ከነቀ በኋላ ዱቄቱን በንጹህ እቃ አስቀምጦ ለማንኛውም ከእብሽ ጋር በማር መጠጣት ነው፡ የሰውነት ቆዳ ያሳምራል፡ የዓይን ዳፍንትን ያስለቅቃል፡ አንጀትን ያጠራል፡

2ኛ/ የገላው ሰውነት ለሚሰነጣጠቅ ለሚደማ ለቆሰለ ለቋቋቻ ለኩፍኝ ለጠባሳ ጠጉሩ ለሚረግፍበት ለማንኛውም

የተቀመጠውን ከቅቤ ጋር አስተካቀ ወይም ከገጽ ፩ ላይ
ለውጥ መቀየት ነው፡ እንዲሁም መጠጣት ነው፡

35/ የሴቲው አፈት ለከሳ ህጻን ለከሳ ለውጥ ከሰጠው
ከአጃ ገዢ ጋር አጠፋ፡ የውስጡንም ልብ አጠፋ፡
ከዚያም ከወንጌል ገዢ ጋር ጨው ስለነበረው አጠፋ፡

45/ ለሰጠው፡ ለአንጀት ድርቀት፡ ለልብ ህመም፡ ለውጥ
ህመም፡ ለሰጠው፡ ለሐምት ጤጦር፡ ለኩላሊት ጤጦር፡ ለጥፋት
ህመም፡ ለጥርስ፡ ለጆሮ ህመም፡ ለቅርፅ፡ ለጨንጭ፡ ለቅጣት
ህመም፡ ለጥፋት፡ ለራስ ህመም፡ ለምቶ አድር፡ ለጅም ጥፋት
አገደህን ለመሰሉ ሁሉ የሴቲውንና የወንጌልን ፊት ለጥፋት
ወቅትና አድርቆ በወንጌል ጥፋት ከተልባ ጋር ለውጥ መጠጥ
በጥቅም ጥር ጧትና ጥታ አዛውንቶ መውሰድ ነው፡ ሙሉ ጤን
የተረገጠ ጤን ሲኖር ይቻላል፡

55/ ለውጥ አየከበደና አየወረረ ሆኖም
ለግረጽብት የወንጌልን ፊት ስርና ቅጠል ጨንጭ ከሰጠው
በኋላ ወቅትና አገደህ ልመን ዱቂት ከከትፎ ወይም ከቆይ ሥጋ
አየለውሉ በአዋቤ መጠጣት ነው፡ ሌላ የአህል ዓይነት አይደለም
አይጨመርበትም፡ በየቀኑ ደጋግሞ ሲጠጥ የውስጥ ሰውነት
ይላጋል ይከላል፡ በሰባት ቀን ውስጥ ብዙ ለውጥ ያሳያል፡

65/ ከጆሮ ውስጥ አንድ ትል ለግረጽብት የፊት ፊት
የኮከ ፍሬ፡ የላም ሐምት፡ ከሰሊጥ ዘይት ጋር ለውጥ
አየወመከ አስጠጥላት፡

75/ ለኪንታርት የፊትና የምድር አንገደ ፍሬ ውጥ
አምሰህ በትኩሉ ደምድምለት፡

85/ ለቁርጥማት ሥፋን ወቅጥ አልሞ በግር መጥፋት
ነው፡ ለብዙ ቀን ሳይቆርጡ ቁርጥማቱን ያጠፋል፡

95/ ለአቁሽታ ፍሬውን ወቅጥ መስጠት ነው፡

105/ ለቁሰል ለኪንታርት የውስጡን ሥጋና ውኃውን

ከሌላ ጋር ጨምሮ መስጠትና መጠቀም ነው ያደርጋል፡

115/ ለግድያት አባባውን አጠራቅሞ ወቅጥ መቀየት ነው፡

125/ ለደም ብዛት ለሰጠው በሽታ በአጠቃላይ በፊት

በተዘጋጁ ነገር መጠቀምና መውሰድ መሉ ጤን ያደርጋል፡

135/ ብልቅ ለደከመበት ሥፋን ወቅጥ ደጋግሞ በቅቤ መቀየት
ነው፡

109/ ሪፕብሊካን

ጥቅም፡ 15/ አፈማህፀን ለግረጽብትና የሆነ ጠረን
ለግረጽብት ሥፋን ቅጠሉን ወቅጥ በቀዝቃዛ ውኃ ዘፍዝፋ
ጧትና ጥታ ትታጠብቡት ወይም ከከርቤና ከምድር አለንጋ ጋር
ጥታ በትተኛ ገኝቶን ታጥና ትተኛ ትፈጠራለች፡

110/ ሪፕብሊካን ወይም የፈረስ ዘንግ፡ - በሁሉም በታ ያሚበቅል አረም ነው፡

አገዳው ከሥፋ አስከፍቶ ኳስ ለያበጀ ያብባል፡

ጥቅም፡- 15/ ለሪህ ህመም ወባ ለያዘው አባብ ለነደፈው ሥፋን

ቀቅሎ በማር ማጠጣት ነው፡

25/ በሆዱ ሥራይ ላለውና ለወሰዱት ቅጠሉን ወቅጥ

በማር በጥብጦ ማጠጣት ነው፡

111/ ሪፕብሊካን፡ - አንድ ፈረስ ዘንግ መሰሉ ትንሽ አረም ነው፡

ጥቅም፡ 15/ ለምቶ ቀቅለህ አጠን፡ ለወሰዱት ቅጠሉን አጠጣ፡

25/ ለሪህ ህመም ለምቶ መታጠን ነው፡

112/ ሪፕብሊካን

113/ ሪፕብሊካን

114/ ሪፕብሊካን

- ጥቅሙ፡ 15/ ለለምጥ ደዌ ከዝግባ ሙጫና ከላንዘረዘይ ለሰጠው ቅጠህ በየጊዜው ቀጣው ይፈውሳል፡
- 115/ ርዝ መሪ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡ ቅጠሉ ደጋ ሆኖ ጥሩ ሽታ ያለው የሥጋ መጥበቻ የሆነ ነው፡
- ጥቅሙ፡ 15/ ለራሱ ህመም ከሎሚ ቅጠል ጋር ለፍልቶ ለገደብ መጠጣት ነው፡
- 25/ ለአለርጂክ በአበባ ሽታ በሌላም ለሚገኝ የራሱ ሆኖ ቅጠሉን ከጥቁር አዝመድ ጋር እየቀቀሉ መጠጣት ነው፡ የጥቅሙ አዝመድ ዘይት በአፍንጫ መሳብ ወይም ህላቱን ከበጥ መጠጣት ነው፡ ፍቱን ነው፡
- 116/ ርማን፡- በየጓሮው የሚተከል ተከል ነው፡
- ጥቅሙ፡ 15/ ደም ለሚያስተፋው የአልበስላውን ፍሬ መጠጣት ነው፡ ለአሰም እንዲሁ አጠጣ፡
- 25/ በሆድ ውስጥ ነቀርሳ ላለው ለተባለ የጥቅሙ ቅርፍቱንና ጅንጅብል በአንድ ላይ ደቁሶ ማጠጣት ነው፡ በላይ ይውሰድ፡
- 35/ አንገቱን ላመመው አጥኔ ለያዘው የሮማን ቅጥ ለብሽ ኑጭ ሽንኩርት አጣን ከአንኮይ ፍሬ ጋር ወቅጦ በአንገቱ ከሚያመው ደፍድፎ ማሰር ነው፡
- 45/ ጥርሱ ለተነቃነቀ የሮማን አበባ ደቁሰህ ከድጹ መደምደም ነው፡ ወይም የሮማን አበባና የወይራ ቀዝጦ በላይ ላይ ደቁሶ ይጠቁርበት፡
- 55/ ሆዱን አያመመ ደም ለሚያስቀምጠው የጥቅሙ ቅርፍት የተምርና የቀረጥ ፍሬ ሂናና ጦስኝ በአንድ ላይ ወቅጦ ለአንጥር ማጠጣት ነው፡

- 65/ ለተቅማጥ ቅርፍቱን ፍሬውን እያፈሉ እንደሻይ መጠጣት ነው፡
- 75/ ለሚያስተፋው ፍሬውን ወቅጦ ከዘቢብ ጋር መዋጥ ነው፡
- 85/ ጠትዋ ላበጠባት የሮማን ቅጠል ላሳር ከጅንጅብል ጋር መቀባት ነው፡
- ሸ - ፊደል ቤት ተራ ከፍል**
- 118/ ሸሌ፡- በቆላ መሪት የሚበቅል ደቅማ የመሰለ ዛፍ ነው፡
- ጥቅሙ፡ 15/ ለምንጢር ነቀርሳ ቅጠሉንና ቅርፍቱን ወቅጦ ከህመሙ ላይ ደምድም ማሰር እያፈሉ በማር ማጠጣት ነው፡
- 25/ ለማድያት አበባውን አጠራትም በቅባት ለውሶ መቀባት ነው፡ መልክ ያሳምራል፡
- 119/ ሸ - ከሞል፡- በወይና ደጋ የሚበቅል ፍሬው የሚበላ ዛፍ ነው፡
- 15/ ለአውቀት ፍሬውን አዘውትሮ መብላት ነው፡
- 120/ ሸልባጭ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡
- ጥቅሙ፡ 15/ ለሻህኝ ለቁንጭር ሥሩን ወቅጦ መደምደም ነው፡
- 121/ ሸንቦ፡- በቆላም በወይና ደጋ የሚበቅል ከፍት እገዳ ነው፡
- ጥቅሙ፡ 15/ ለሪህ በሽታ ስሩን ከጠላ ድፍድፍ ጋር መዋጥና አስጠምቆ መጠጣት ነው፡
- 122/ ሸብብ፡- በወይና ደጋ የሚበቅል
- ጥቅሙ፡- ሰውነቱ ሰፊፍ እያለ ለሚያመው ቅጠሉን ወቅጦ መቀባት ነው፡
- 123/ ሸንኮር እገዳ፡- ስኳር የሚሆን በቆላ መሪት የሚበቅል ነው፡
- ጥቅሙ፡ 15/ ለሣል እገዳውን እየቀቀሉ ማጠጣት ነው፡ ወይም ከወተት ጋር ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡

124/ ሸውሸዊት፡ - በቆላ የምትበቅል ሐረግ ናት

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለማፍዘዝ የመታብር ለፈር ከሰርዋ ነሰንሰህ ቀረጽ በላደንግዝ ለሣ ሐምት ለውሰህ በቆዳው ሰፍተህ በከንደህ ነው፡

125/ ሹንሹና፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ነጭ ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ - 1ኛ/ ለለቢስ ገላ ደዌ ሰሩንና ቅጠሉን ወቅጠህ በሰሙ ገብስ ጠላ ለብዙ ግዜ ይውሰደው ይጠጣ፡ የሹንሹና ልጥ የሆኑ ለረኞች ልጠው ያለምጡታል፡ ለገመድ ለአኮፋዳ ለየሐይ ይጠቀሙበታል፡

126/ ሺነት፡ - በደጋና በወይና ደጋ ቀዝቃዛ በሆነ መሬት የሚበቅል ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአስም የገተም የሺነት ቅርፍት ወቅጠህ በሰሙ አቡከተህ በባዶ ሆድ እንደሻይ በማር አጠጣ፡

2ኛ/ ለራስ ምታት የሺነትና የአፀመናሂ ቅርፍት በአንጥረህ በአፍንጫ መውሰድ ነው፡

3ኛ/ ለጽንሰ በማር ቅርፍቱን ቀቅለህ አጠጣ፡

4ኛ/ ለራስ ህመም ቅጠሉን ከጥቁር አዝመድ ጋር ወሰን በሻሽ አስር ሲያም መሳብና ማሸተት ነው፡

5ኛ/ ለኪንታሮት ሥሩን እያፈሉ መጠጣት ነው፡

6ኛ/ ለሥጋ ደዌ ፍሬውንና ቅጠሉን ወቅጠህ ከፈረጽ በቅቤ ለውሶ መቀባትና እንጨቱን እንደ መሞቅ ነው፡

7ኛ/ ለችፌ ቅጠሉን ወቅጠህ በመዝ ለውሶ መቀባትና መሞቅ ነው፡

8ኛ/ ለትኩሳት፡ ቅርፍቱን ወቅጠህ በምግራ ወተት ለእምስት ቀን ግማሽ የሾርባ ማንኪያ የሚሆን ማዋጥ ነው፡

127/ ሽንኩርት ተብለው የሚጠሩት ነጭ ሽንኩርት፡ ቀይ ሽንኩርት፡ የጅብ ሽንኩርት፡ እየተባሉ ይጠራሉ፡ ስለዚህ ነጭ ሽንኩርት በምንለው ልጆምር፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ የሱብ ከምችትና ኩለስትር ተብሎ ለሚጠራው ህመም ነጭ ሽንኩርቱን ወቅጠህ በማር ለውሶ በባዶ ሆድ እንደ ማንኪያ መዋጥ ነው፡ ቢጫ ወይም አረንጓዴ ያስተፋል፡ ጤነኛ ከሆነ እያስተፋውም፡ ደጋግሞ በባዶ ሆድ መዋጥ ነው፡

2ኛ/ መንጋጋው ለሚያመው ጨትጭቆ በሚያመው በኩል ደፍደፎ ይያዝበት፡

3ኛ/ ለደረቅ ሳል ወይም ለጉንፋን በጋላ ሳል ለሚሆንበት ከወተት ጋር እያፈላ ለሰባት ቀን ሣያጽርጥ ይጠጣበት፡

4ኛ/ ትኩስም ደረቅም አርጥብም ስለሆነ ሰውነቱ ለበረዶ በደረዜው ከወተት ጋር አፍልቶ ይጠጣ፡ ከሸንቢራ ንፍር ጋር ወይም ከምስር ንፍር ጋር ቀቅሎ ይብላ፡

5ኛ/ ደሙ ለቆሸሸ የደም ግፊ ላለው የውስጥ ሰውነት ለቆሰለበት ከጅንድብል ጋር ወቅጠህ በማር ለውሶ አዘውትሮ ግማሽ ግማሽ ማንኪያ ይውሰድበት፡ ብዙ ህመሞችን ያስወግዳል፡ ሙሉ ጤነኛ ለመሆን ነጭ ሽንኩርት አዘውትሮ መጠቀም ነው፡ በደበልጥ ስለ ነጭ ሽንኩርት ለማጥናትና ለማወቅ በፈደል ቤት ተራው መመልከትና መመርመር ያስፈልጋል፡

128/ ቀይ ሽንኩርት፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለኩላሊት በሽታ በብዙው ቀቅሎ ውኃውን አጥሎ ጧት ማታ ይጠጣበት፡ ወይም ከአመድማዶ ስር ጋር ቀቅሎና አጥሎ ይጠጣው፡ ጠጠር ላለበት ግን ከከርቤ ጋር ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡ እየፈረፈረ ያወጣዋል፡

- 27/ እርጥብን ቢበሉት የደም ግፊት ይቀንሳል፤ ወዳጅን የጠራ ለገንጽም ይበጃል፤
- 129/ ፪፻፳፭ - በቀለ ሥፍራ ይቀበላል፤ ቁጥጥር ነው፤
- ጥቅም፡- 17/ ለላሽ ሥፍን ቅጠሉን ይቆሰ ሙቀቱ ነው፤
- 130/ ፪፻፳፭ ወይም ፪፻፳፭ ጥንተሐወሐል አረም የሆነ ነው፤
- ጥቅም፡- 17/ ቅጠሉ በፋ ለቀሰል ማጠቢያ ለጎረጎሪ ለቀንጫ ለጎረጎሪ ለመዘገር ለተዘዋወሩ ማጥፊያ የሚሆን መርባኛ ነው፤ ነገሩን በበቀለበት ተዘዋወሩ ሙቀው ይርቀው ይታያሉና አንጻሩን በመሰላጨ ሰው ማዘጋጀት ይችላል፤ ለሰውነት አደጋ ስለሆነ መጠንቀቅ ያስፈልጋል፤
- 131/ ፪፻፳፭ - ጥቁርም ተደም ነጥም አለው፤
- ጥቅም፡- 17/ ለሆድ እርጥብም ይረቅም ነው፤ ብድረውን አዘውትረው ቢበሉት ሆይ ያማል፤ ደም ያጠራል፤
- 27/ ጥቁርን ፪፻፳፭ ከወተት ጋር አንጻር ቢበሉት ብልቅ ያሰራል፤
- 27/ ነገሩን ፪፻፳፭ ተቀብሎ ንፍረውን ቆሎውን ቢበሉት ቆሰን ያጠራል፤
- 17/ ተደም ፪፻፳፭ ቁጥረውን ሽርውን ቆሎውን ንፍረውን አዘውትረው ከሌላ አሳል ጋር ቢበሉት መልክ ያሳምራል፤ ከሆነ ያለን ባክራይሪ ደርምን ያጠፋል፤ የንፍረውን ውኃ ከክርቢ ጋር ወይም ከአልፊት ጋር ቢጠጡት ከኩላሊት ያለን ጠጠር ያወጣል፤
- 132/ ፪፻፳፭ - በቀለና በወይረ ደጋ የሚበቅል ለምሳሌ ዛፍ ስለሆነ የሸላ ዛፍ አያገኝ ብዙ ነው፤ አፈረራም ይለያያል፤
- ጥቅም፡- 17/ ለሆድ ይርቀቅ ከወተት ጋር ፍሬውን አፍልተው በጸጠውት ይፈጠራል፤ የልብ ህመምም ያስወግዳል፤

- 27/ ለነቀርጣ የሥፍን ቅርፍትና ተቀጽላውን ወቅጦ ይጋግሞ መጠጣት ነው፤
- 37/ ለምግብ ለወይን ጠጅ ፍሬው ስለሚያገለግል በመጀመሪያ ፍሬውን በቅርጫት አሸጉ ማብሰልና ሲበሰል አውጥቶ ማድረቅ ወቅጦ ለፈለጉት ዓይነት ይሆናል፤
- 133/ ፪፻፳፭ ቅጠል፤
- ጥቅም፡- 17/ ለደም ሥፍን ቢጠጡት የወር አበባን ያስተካክላል፤
- 27/ ለማንኛውም ቅጠሉን ከምግብ ጋር ቢበሉት የፊት ቁሳን ያሳምራል፤ የሆድ አቃን ያቀላጥፋል፤ አንደልብ ያሸናል፤
- ቀ የተ - ፈደል ቤት ተራ ከፍል
- 134/ ቀለጥ - አንደሸንበቁ ውስጡ ከፍት የሆነ ነው፤
- 135/ ቀረር - በቀለና በወይረ ደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፤
- ጥቅም፡- 17/ ሸንብን ለሚከለክለው ቅርፍትና ወቅጦ ቢጠላ ማጠጣት ወይም አንደሸይ አፍልቶ ማጠጣት ነው፤
- 136/ ቀርሸሸሸ - በደጋ የሚበቅል ነው፤
- ጥቅም፡- 17/ ለአሜሪካ በሽታ ቅርፍትና ተቀሎ ማጠጣት ነው፤
- 137/ ቀልጣሚ - በቀለና በወይረ ደጋ የሚበቅል ቁጥጥር ነው፤
- ጥቅም፡- 17/ ለቁርጥማት በሽታ ሥፍን ተቀሎ ማጠጣት ነው፤
- 138/ ቀለቀልላ - በቀለ መሬት የሚበቅል የቀለቀል ዓይነት ነው፤
- ጥቅም፡- 17/ ለኪንታሮት አበባው ውቱቱ በአንድ ላይ ለውሶ ማሰር ወይም በቤጡ ውስጥ ማስገባት ነው፤
- 139/ ቀበርሻ - በወይረ ደጋ የሚበቅል የኮሸሸል ወገን ነው፤ እሾህም ቅጠል ያለውና አንደ ካሮት ሥር ያለው ነው፤

- ጥቅም: 15/ ለሃል ለቆመኛ ለከላ ሰው ሥሩን ከላግራ ከላግራ-በር ከመት ለጉሃ ስር ደቆሰህ በማር ለውጥ:
- 25/ ለሃገብ ሀመም ከላንሰላል ጋር ወቅጦ በራሱ ሽንት በጥላ ይጠጣው:
- 35/ ለቃር የቀበርቶ ፍሬ ማላመጥ በኪሱም መያዝ ነው:
- 45/ ለጻይነጣ ለመናፍስት ከታሪግም ጋር መታጠን ነው: ሥሩን ለዘውትሮ በቤት ቢያጤሱት መናፍስት ሊቀርብም:
- 140/ ቀረፋ: - ከቅመምቶች ለንዱ ነው: በቆላ ለገር የሚበቅል ዛፍ ነው:
- ጥቅም: 15/ ለተቅማጥ ከቡና ጋር ቆልቶ ለፍልቶ መጠጣት ነው:
- 141/ ቀረጥ: - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው:
- ጥቅም: 15/ ለቆሰል ማድረቂያ የቀረጥ የጉርጠብ የከተላ ቅጠላቸውን በላንድ ላይ ወቅጦ ከቆሰል ላይ ቢገነባኝት ያደርጋል:
- ለምሉ ለንዲጠፋ የደግጣ ቅጠል ጨምርበት:
- 25/ ለገቢያ ቀረጥ ቀርጦህ ለምጣ: ጎበዝ ለምጣ ተብሎ ተቀጽላውን ቆርጦ በዶሮ ደም ለውሶ መያዝ ነው: 'ወጭ ለሚያበዛ ከላንዱ ተቀጽላ ጋር ለሲዝ:
- 142/ ቀርሽሽቦ: - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ትልቅ ባለላገላ ለረም ነው:
- ጥቅም: 15/ ለውጋት ሽንቱ ለከለከለው ሥራይ በሆድ ላለባ ሥሩን ወቅጦህ ለጠጣው: የሆድ ትልንም ያጠፋል: መጽሐፈ ለስኪትም ይሆናል:
- 143/ ቀብቀቦ
- ጥቅም: - ለምሕሳብ ዛር ወሰብላ ሥሩን ከወገርትና ከምደደር ጽ ለምሕሳብ ጽልይ:
- 144/ ቀንጣፋ: ፒርልዩ: - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ለንደ ጋረግ ሆኖ ይሆን: ቅጠሉ ድቃቃ ለሸሃም ነው:

- ጥቅም: 15/ ለኪንታርት ቀንበጡን ከኮረሪማ ጋር ወቅጦህ በቅቤ ለውሰህ ቀባው:
- 25/ ለጽህፈት ለእጅ ጥበብ
- ጥቅም ለላብ መራሌል: ስሙ ለወልድ ምናቴር: ስሙ ለመገፈስ ቅዱስ ለባያቴር: ቢካሌል: ጉርኪሳሌል: ለብርሀ ህሊና ለወለተፈሰህ ልብዩ ለተናብቦ ምስጢር ወለፋጽ ለደውዩ ለጽሕፈት ወለርትላ ልሳንዩ ለገቢረ ድርሰት ወለተርጉም ቃላት ሊተ ለእገሌ" በቀንጣፋ ተቀጽላና ለበባ 49 ደግመህ ከምስር ገፍሮ ላይ ነስገህህ ለብላ ብላ
- 35/ ለዘሊያድፍ
- "ቶር ለላቶር ነፃ ለላቶር ፩: ለብርሀ ልባና ከመፀሐይ ለላንብቦ መጸሐፍት ወለላእምሮ ምስጢራት ሊተ ለገብርክ ለገሌ"
- የቀንጣፋ የጽቅማ ተቀጽላቸውን ለበባቸውን ቀንበጣቸውን በጥቁር ሽንብራና በምስር ገፍሮ በወይራ ለንጩት ቀቅላህ የገፍሮውን ውቃ በሰማያዊ ጠርመሽ ለድርገህ 49 ደግመህ በየቀኑ ከዘቢብ ጭማቂ ጋር ሰባት ቀን ለጠጣ: የጥቁር ሽንብራ ቆሎ ብላ:
- 45/ የቀንጣፋውን ተቀጽላ በሪራ ቆቅ ደም ቆርጦህ ጨቅጭቀህ ከቆቅዋ ሥጋ ጋር ውጥ ለሰርተህ መረቁን ጠጣ ሥጋውንም ብላ ከሽንብራ ቁጣ ጋር:
- የቆቅዋን ሐሞትና ጉበት ከትከል ድንጋይ ላይ ቆመህ ዋጠው: የሰማዝውን ለትረሃም ለትዘንጋም ጉቆ ሰው ትሆናለህ:
- 55/ ብልህ ለመሆን የቀንጣፋ ተቀጽላና የሲረኔ ቆቅ ሐሞት በማር መገፈቀ ሌሊት ላይ ይዋጥ:

145/ ቀጋ፡ - በወይና ደጋና በደጋ የሚበቅል ለበቅ የሚያበዛ ጥፍርግ የለውም ነው፡

ጥቅሙ፡ 15/ የቀጋውን ፍሬ ያልበሰለውን ለቅም በቅርጫት ወጪ በካርቶን አሸጋ ማሰንበትና ሲበሰል አውጥቶ ማድረቅ፡ ለመጣጥ ለጠጅ ለአረቄ ማዘጋጀት ይቻላል፡ ከተለያዩ ለቅዎች ጋር ለዘጋጅቶ ለምግብ ይሆናል፡ የተሟላ ጤና ይሰጣል፡

146/ ቀጠጥና፡ ቀጠላ፡ ቋጢጥና፡ የአሽሆ ጆር እንዲሁም እዕ ደብተራና እዕ አሰራራ በመባል የታወቀ በደጋና በወይና ደጋ በቆላ የሚበቅል ሲሆን ሆኖ ቀጠላው የወጣ አገዳ አለው፡

ጥቅሙ፡ 15/ ለወፍ በሽታ ለትፋት ሥሩን ወቅጦ ማጠጣት ወጪ እንደሻይ አፍልቶ በማር ማጠጣት ነው፡

25/ ለልብ ውጋት ለደረት ህመም ከነግ ማዕቃት አጠጣ፡ ወይም ከነግ ጋር ለጥልጠህ አብላ፡

35/ ለልብ ድካምና ደዌ ሥሩን ከሰፍ ማዕቃት አድርገህ አጠጣ፡ ወይም አፍልተህ ሲበርድ አጠጣው፡

45/ ለጨጓራ ፍሬውንና ሥሩን ከተልባ ጋር ቀጥሎ አጠጣው፡

55/ ለኩላሊት ህመም ዓይኑ ጥፍሩ ቢጫ ለሆነ፡ ሥሩን ወቅጦ እንደሻይ ከማር ጋር አፍልቶ ማጠጣት ነው፡

65/ የወር ደም ለሚበዛበት ከጠሊንጂ ስር ጋር ወቅጦ ለሰባት ቀን በማር ማወጥ ነው፡

75/ ለመጽንኤ እስኪት ከነጭ ሽንኩርት ጋር ከወተት ጋር እያፈሉ መጠጣት ነው፡

85/ ለሣል ላልታወቀ ደዌ፡ የቀጠጥና የምሳና የሥራ ስራ የምድር እንጂ ሥራቸውን በአንድ ላይ ወቅጦ ከነጭ ሽንኩርት በቅቤ እንጥር ማጠጣት ነው፡

95/ ወገቡን ለሚያመው በብዙው ሥሩን ወቅጦ ውጋውን ወይም መጠጣትና የተረፈውን በወገቡ ላይ ደፍድፎ በሻሽ ማሰር ነው፡

105/ አልድን ላለ ቁሰል፡ ቅጠሉን ከጉርጠብ ቅጠል ጋር ወቅጦ አድርቆ አልም በቁሰሉ ላይ መደምደም ነው፡

115/ ለከሳ ሰው ሥሩን ከወተት ጋር አፍልተህ አጠጣ ወይም ከአርኩም ሥጋ ጋር ወጥ ሰርተህ አብላ፡

125/ ለራስ ህመም እበባውን ከአደይ እበባ ጋር ወቅጦ በአፍንጫ መሳብ ነው፡

135/ ለወገብና ለጀርባ ደዌ የቀጠጥናና የአቅፋ ሥርና ቅጠል በአንድ ላይ ወቅጦ በአጓት ዘፍዝፎ መጠጣት ነው፡

145/ ጆሮው ለደነቆረ ፍሬውን ከሰሊጥ ዘይት ጋር በጀሮው ማድረግና ጥጥ መወተፍ ነው፡

155/ እራሱ ለቆሰለ፡ ለአንጉል ነቀርሣ፡ በአፍንጫው ግማት ለሚሰማው፡ ቅጠሉን እበባውን የጭቆኝ የእንስላል ቅጠል በፍየል ቅቤ እንጥር በአፍንጫው ተንጋሎ ማድረግና ጥጥ መወተፍ ነው፡ ደጋግሞ ማድረግ ነው፡

165/ ለቸፈ ከምድር እንጂ ስር ጋር ቅጠሉን ወቅጦ መቀባት ነው፡

175/ ለንግድ ሥሩን ከሞደደርና ከአጣን ጋር ማጠን ነው፡

185/ ለምላጭና ለመቀብ ማድከሚያ ቅጠሉን ጠጉርን መቀባት ነው፡

147/ ቀዘው፡ - እንደጅብ ሽንኩርት ወይም እንደእንዘረዘይ ይበቅልና ቅጠሉ ሰፋ ሰፋ ያለ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ሲሆን ሆኖ በሙንም የአሞራ ለሞጭ የሚሉትም ሊሉ፡

ገጽ: 15/ ለመተባበር ለመተባበር
ለድረ ለቀር በቀር ለገረ ለርግ ለገረ ለገረ
በላት ሙሉ ስፊት ለገረ ለገረ ለገረ ለገረ
ገጽ ስፊት:

25/ 06/2018 ለጊዜያዊ ለማህተም
ጥበቃውን ይረታው? ቀጠቶ ታረቁ ስሉ ማህተም

ሀ/ሀ/ - ትግል ለገደባቸው መስጠት ትግል ለገባው የሚገኝ
የመስጠት ሥራ ለገደባቸው ነገር ደብዳቤ የሚገኝ
የሚገኝ ነው፡

ጥቅም:- ከ/ ለመስጠቱ በላይ ጠብሎ በፍን ሊገኝ
ለሆኑ ግለሰቦች ነው፡ የሰሩ ለርጥበት ሊገኝም ጥንባቄ
እንደ ሌላት ውስጥን ይለግሳል፡

25/ ለበረድ መመለሻ ሥሩን በእሳት ተኩሰ ዝናም ሲመጣ
ዓይኑን እግብሶ በማዩን እየጥሰ እፍ እፍ ማለት ነው።
በአለበት በረዶ እድረውም፡ እንዲሁም ለዝናብም ሲገኝ
እግርን እስከተጣለው ቀን እድረውም ፈቱንም ውጥጥ

149/ ቅጡግ :- በቀለ የሚበቅል ግራር የመሰለ ዛፍ ነው፡፡ የፍሬውን ዛፍ
ፍጥናቱ ከብት በጣም ደወዷታል፡፡

ጥቅሙ:- 15/ ለሰላም ሰው ፍሬውን በሽኩክ ሥጋ መጥፋት
በጃርት ሥጋ መጥፋት ቢጠጡት ያወፍራል፡ ሙሉ ጤና ይገኛል

150/ **†** - በወይና ደጋ የሚበቃል ቁጥጥር ነው፡

ጥቅሙ፡ ፲፮/ ለቸፈና ለእከከ ለመግባለት ቁሳሊት ለሰውነት በዘይት ለውሶ መቀባት ፍሬውን ከሚጥሚጥ ጋር በጥቅም የተፈተነ ጤና እንዲኖር ያደርጋል፡

2ኛ/ ኮሶ ለላገመበትና ሆዱን ለሚዟው የፍሬውን ለገባ
ነው፡ ለገበሶችና የውሻ ዘርቾ ሲያማቸው ለቅመው ይበሉታል፡፡

15/ 11/ 1971

ጥቅም: 15/ ለሰዓት በጊዜ ቅርፅናን ከጥይርና ከቀይት ጋር
ወይን ተቀብሮ በተገኘ ማጠቃለያ መቀበት ነው፡

62. 78 76C: - 044 79704 776C 45 9877 100: 76C 102100
117- 62A 100 100000:

ግልጽ ሆኖ ማረጋገጥ ይቻላል፡-

ጥቅም: 15/ ለገተ ለሰው ለቀበል መሬት ሥራም ተጠቅም
ፍሬም ያጠግላል: ሞጅር ለገደ ፍሬ ፍሬም:

[illegible]

15/ ለማድያት ለበባውን ሰብስቦ በዚያት ለውሳ መቀባት ነው፡

25/ ለዚንታሮት የአገሬ ቅጠል ወቅጥ በቁልቁል ወተት ለውጥ መደምደም ነው፡

35/ ለጽሑፍ ለውሰት ዚንታሮት የእንደረ ስርና ቀንበው ውሰኑ በቁልቁል ውስጥ ለውሰ ማድረቅና በማር ለውሰ ማግሽ ማንኪያ ማግኘት ነው፡ ማርከሻው ውስጥ ወይም ተልባ ነው፡

45/ ላባለዘር በሽታ በጥቁር ሽጉብራ ጽዕቱ ለውሳ ለፋብ ማንኪያ ያክል በማር ማዋጥ ነው፡

- 155/ ቅጠል የሊዩላሊም ቅጠል፡ - የሚባለውን በሰሰ ከሚለው ከብሔሩ ሴት ተራ ተመልከት፤
- 156/ ቅጠል፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የቅጠሉ ጭረት ለብዙ ነገር የሚግለግል ነው፤
- ጥቅም፡ 1ኛ/ ለመጠጥ ለአረቄ ለማዘጋጀት የሥሩን ግንድ በሁሉ ተጠብቦ ከተጨመቀ በኋላ ማጣራት ይቻላል፤ በሚከሰቱ በላሊት ቴኪላ ተብሎ የሚጠራው ደረቅ መጠጥ ለረቄ ከቃል የሚዘጋጀው፤
- 157/ ቅጠል በርብ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የቅመም ዛፍ ነው፤
- ጥቅም፡ 1ኛ/ ለአለምሮ ለትምህርት ቅጠሉን ፍሬውን ተቀጽሎ ከአፀመናሂና ከምስንጭር ቅጠል ጋር ወቅጦ በትንሻ ማር ወይን በጣዝማ ማር በጥቅምት ወራት መብላት ነው፤
- 2ኛ/ ለሥራይ ለሆድ ህመም ከተዘጋጁ አፀዋቶች ጋር እጭ መውሰድ ነው፤ ለመድኃኒት መቀመጫም ይሆናል፤
- 158/ ቀርከሐ፡ - በደጋ የሚበቅል ሲሆን ድፍት ሺመል በቆላና በበርሃ የሚበቅል የሸንበቆ አገዳ ዘር ነው፤
- ጥቅም፡ - 1ኛ/ ለጋውን ቆርጦና ከትፎ ቀቅሎ ቢበሉት ሰው ያጠነከራል፤ ሥሩን ለአመት ከሚዘጋጅ ከጠላ ድፍድፍ ይጨምሩታል፤
- 159/ ቅጥ፡ - በቆላ የሚበቅል ባለዘለላ ፍሬ የሌለው ትንሽ ዛፍ ነው፤
- ጥቅም፡ - 1ኛ/ ፍሬውን በብዙው በቅርጫት ወይም በካርቱ ውስጥ አድርጎ ማሸግና ሲበሰል አውጥቶ አድርቆ ቢያስቀምጥ ለተፈለገ ለጠጅ፡ ለአረቄ ለምግብ ቢያዘጋጁት መልካም አገልግሎት የሚሰጥ መሆኑ ጤና የሚሆን ነው፤
- 160/ ቅቃሻ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ሣር ነው፤
- ጥቅም፡ 1ኛ/ አሳት ለበላውና ለአጃል ህመም መድኃኒት ይሆናል፤

- 161/ ቅጥ ስልገል፡ - በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፤ እንደጸፈላጹት ወተት ላለው፤
- ጥቅም፡ 1ኛ/ ለነቀርሳ ቅጠሉ አበባው ያገለግላል፤
- 2ኛ/ ቅጠሉን የወተቱን ጉርና ይወለውሉበታል ቅጡ እንዲያበዛ፤
- 162/ ቅጥ ጉትት፡ - በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ችፍርግ መሰሉ አሾህ ያለው አረም ነው፤
- ጥቅም፡ ሥሩን ከሰባት ላይ ቆፍሮ ከወተት እቃ አጠገብ ይቀበሩታል፤ ለምሕሳብ ቅጠዕ፤
- 163/ ቅጥ ወይም ጦቢያ፡ - በቆላ መሬት የሚበቅል ፍሬው ኳስ መሰሉ የሚፈነዳ ቅጠሉም እንጨቅ ነጭ የሆነ ትንሽ ዛፍ ነው፤
- ጥቅም፡ 1ኛ/ ለነቀርሣ ለኪንታሮት የሥሩን ቅርፍትና ቅጠል የምሬንዝ አበባ የአዝ አረግ ቅጠል ዋጤንቢጥ ድኝ ከብረሰማይ ሰናፍጭ ሁሉንም ወቅጦ በቅጥ ወተት ለውሶ ከቅሰሉ ላይ ደምድሞ ማሰር ነው፤ ንጹህ ገላውን እንዳይነካው እስቀድሞ ማር መቀባት ነው፤ ከዚያ ከተደመደመው ላይ የሰንዴ ሊጥ ጠፍጥሮ እሽጎ ማሰርና በሰስተኛው ቀን መፍታትና ማጠብ ነው፤
- 164/ ቅንጭብ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ባለወተት ዛፍ ነው፤
- ከወንዶው ቅንጭብ ሴቴው ቅንጭብ ከሁሉ የተሻለ ነው፤
- ጥቅም፡ - 1ኛ/ ለአባጭ ለነቀርሣ የቅንጭብ ተቀጽላ ቅጠል የሰራቴ ቅጠል በቅንጭብ ወተት ለውሰህ አሰርሳት፡ የመቅመቆ ስር እንደሻይ አድርገህ አጠጣው፡ እንዲሁ ደጋግመህ በየሶስት ቀን አድርግለት ይፈወሳል፤
- 165/ ቆላ ቆቆላ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አሸሃማ ዛፍ ነው፤
- ጥቅም፡ - 1ኛ/ ለውጋት የሥሩን ቅርፍት ወቅጠህ አጠጣው፡ ወይም ከሚያመው ላይ እስርለት፤

25/ ለንደጉም ለሸፈነው ዓይን ወይም ለዳፍንት ቅጠሉን ለመጠጥን ለመብላት ለድርግለት:

166/ ቁጥር:- በቆላ የሚበቅል ትልቅ ዛፍ ነው:

ጥቅም:- 1ኛ/ ለመፍትሔ ሐብት የቆላ የዋርካ የቀረጥ ተጠቃሚ በደሮ ደም ለውስጥ ለሰርለት: ባል ያጣች ሴትም ወላጅ ታገባለች:

167/ ቁጥር ቀንጡ:- ለንደቀንጣፋ የመሰለ ሸህ ያለው ዛፍ በቆላ የሚበቅል ነው:

ጥቅም:- 1ኛ/ ለመንደግ ለገበያ በቀይ ቁብ ደሮ ደም ተቀጥሎ ቆርጦህ ያዝ ወይም ለስይዝ:

168/ ቁጥር:- በቆላ የሚበቅል የግራር ዘር ነው:

169/ ቁጥር:- በቆላና በምድረ በዳ የሚበቅል የቁልቋል ዘር ሆኖ ትገሽ የገ ቁጥጥርና ዘርፈፍ ብሎ የሚበቅል ነው:

ጥቅም:- 1ኛ/ አበባውንና ወተቱን አጠራቅሞ ነቀርሳና ኪንታሮት ለመመው ከእባጩ ላይ በጥቶ ማስገባት ነው:

2ኛ/ ሆዱ ለሚጮህና ለንደሆድ ቁርጠት ለሚያስቃጠል የቆላቆል ወተት አንዲት ጠብታ በኩባ ውኃ ላይ ጠብ ለድርግ ማጠጣት ነው: ለአንድ ኩባ ውኃ አንዲት ጠብታ ብቻ ነው የሚጨመር:

3ኛ/ ለጭብጦ ህመም የቆላቆል ወተት በሸንገራ ቆቶ ለውሶ በቅቤ ለንደገና ለንጥሮ አንድ ማንኪያ መዋጥ ነው:

4ኛ/ ለመጋኛ በማር አብላ:

170/ ቁጥር:- ከቆላቆልና ከቀለቀልዳ ለየት ያለበት አበቃቀሉ አንድ ቢሆንም በጣም ለሾሁ የበዛ ቀይ አበባ ነሰር የመሰለ የሚያብብ ነው: ዓይነቱም ብዙ ዓይነት ነው: አበባውን የሚቀስመው ተባይ ከህ በጣም መርዘኛ ለንደሆነ በዚህ ታውቀዋለህ: ለንዲሁ ወተት:

አጠራቅሙ ለትሰብቀው ውኃ የሆነ ደወጣውና ሌላው ለንደቅቢ ወይም ለንደ ላይብ ተለይቶ ከወጣ ውኃውን መርዘኛ ለሌህን ተጠንቅቶ ለቆዳ ደፄ ለነቅርላ: ለኪንታሮት ለመሰለት ህመሞች መደጋገት መቀመጫ ነው:

ሌቴው ቆላቆልዳ ደግሞ ቢወገት ውኃና ቅባት የመሰለ ደወጣዋል: ይህን ሳያበዙ ለከሳና ለመንገዝ ለያዘው ህመሞች በጥንቃቄ ሳያበዙ ይለጠዋል: ከቅብል ላይ ቢያደርጉትም ጉትቶና ለቆሰሉ ያወጣዋል: ሁሉም መርዘኛ ለሌህን ወተታቸውን ከጣ ቆዳ ላይ ጠብ ለንዳይል መጠንቀቅ ነው:

ለንደሊሎቹም ቆላቆልዳ መሰሉ ድቡልቡል ለጭር ወፍራም የሆነ ቀይና ነጭ አበባ የሚያብብ ነው: ቢወገት ወተት ከወጣው መርዘኛ ነው: ውኃ የመሰለ ከወጣው ለንዳለ ወቅጦ ለድርቅ ግግሽ ማንኪያ በስንዴ ገንፎ ማብላት ነው: ያወፍራል: የወፈረን ያኩሃል:

ለንዲሁ የምድር ቁልቋል የተባለች በቆላና በጭንጫ ሥፍራ ከምችት ብላ የምትበቅል አለች: አርሱዋን ወቅጦ ከሰመራት ገብስ ጋር ለከብት ርቢ ማብላት ለከሳ ሰው በቀይ ጤፍ ወይም በስንዴ ገንፎ ማብላት ነው:

ጥንታዊ ሐረግ:- በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ሐረግ ነው:

ጥቅም:- 1ኛ/ ቆሰሉ ለሚተላ ሥሩን ወቅጦ ወይም ቀንጠሉን የአገሌን ቆስል ለንደዚህ ቁረጥ ብሎ ቆርጦ መጣል ነው: ወይም በወገቡ ማሰር ነው:

ገጋ/ ቋሬ:- ገተም የመሰለ ትልቅ ዛፍ ነው:

ጥቅም:- 1ኛ/ ለውጋት ፍሬውን ደቁሶ ከጨው ጋር ከሚያመው ላይ በጥቶ ማግባት ወይም ማሰር ነው:

በ - የበ- ፊደል ቤት ተራ ክፍል

173/ በላሰ:- በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ቅጠሉ ሽኩራ ሆኖ የሽላ ቅጠል የመሰለና ሲቆርጡት ወተት የሚወጣው ዛፍ ነው።

ጥቅም:- 1ኛ/ ለአጢ ለእባጭ ቅጠሉን በእሳት እያሞቁ እበጣ መተኮስ ነው። ወይም ወቅጥና በእሳት እመቆ ከእበጡ ላይ በተኮሰ ማሰር ነው።

2ኛ/ ገላው ሁሉ ላበጠበት ቅጠሉን ቀቅሎ ሰውነትን ሁሉ ማጠብ ነው። ወይም ከትልቅ ገበታ ውስጥ እድርጉ በትኩሱ ሲ ማስቀመጥ ነው።

3ኛ/ ለኪንታሮት የሰሩን ቅርፍት ወቅጥ በወተቱ ሰው ማድረግ ነው።

4ኛ/ ለእስም ቅጠሉን ቀቅሎ እየታጠት መተኛት ነው። ደጋግመህ ሞክረው ይሆናል ይፈውሳል።

5ኛ/ ለችፌ ቅጠሉን ወቅጥህ ከቆስሎ ላይ ደምድመው እያጠብክ ቀባው።

6ኛ/ የላም ወተትን ለማርጋት የበላሰን ወተት በበላዩ ጠጥ እድርገው ወዲያውኑ በፍጥነት ይረጋል።

7ኛ/ ጀሮው ለሚመግልበት ቅጠሉን ወቅጥህ ጨምሮ በትንሹ ከጀሮው እድርገህ ጥጥ ወትፈው።

8ኛ/ ለእድሜ የበላሰ ፍሬ፡ የኮሺም ፍሬያቸውን በእሳት እመት መብላትና ሰፍቶ መያዝ ነው። ድጋሙ

“ጸሎተ እድሜ አልሙ አልሳዊሩ የከረሙን የከረሙ ያከረረሚን አሐዱ አብ ቅዱስ አሐዱ ወልድ ቅድስ፡ አሐዱ ወገ፡ መንፈስ ቅዱስ፡ እነሆ እድሜዬ ሊተ ዓልሙ ዘሚል፡ 75 ጊዜ ድም

174/ በላሰ ወይም የእየሳላም ቁልቋል:- የተባለው በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ባለሾህ ጠፍጣፋ ቅጠል ያለው ነው።

ጥቅም:- 1ኛ/ ፍሬውን ሰብሰቦ በካርቶን አሸጉ ሲበሰል እውጥቶ መብላት ነው። ወይም ጨምቆ ጭማቂውን መጠጣት ነው። ለልብ መልካም ነው።

2ኛ/ የበላሉን ጠፍጣፋ ለጋ ቅጠል በብዙው ቆርጦ ማሸጥ አሸሁን እያራገፉ ወይም በእሳት ለብለብ እድርጉ መፈቅፈቅና ከትፎ ወጥ ከሚሰራ ጋር መጨመርና ማማሰል ነው። ከፈለጉት ሥጋ ወጥ ጋር ጨምሮ መሥራት ነው። ለሰውነት የሚሰማም ቆዳን የሚያሳምር፡ የወገብ ህመምን የሚያጠፋ ፍቱን ምግብ ነው። ሙሉ ጤና እንዲኖርዎ ያደርጋል።

3ኛ/ ጀማቱ ለታሰረና ለሌላም በበረሃ በቅሎ የሚያፈራውን የሾሃማ ቁልቋል ፍሬ ጨምቆ ማጠጣት ነው።

4ኛ/ በቆላ:- የአገዳ ጥሬ እህል ነው። ጥቅም:- 1ኛ/ ለሆድ ቀላል ነው። ጨጓራን ያለሰልሳል ነገር ግን የጨጓራ ህመም ያለበት እይብላው ያባብሰዋል።

2ኛ/ በቆላ:- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው። የቀበሮ ተልባ የሚሉትም አሉ ቅጠሉ ተልባ ይመስላል።

ጥቅም:- 1ኛ/ በሆድ ውስጥ ላለ ኪንታሮት፡ ለጭብጦ፡ ለአባ ላባ ሥሩን ወቅጥ በውኃ ዘፍዝፎ ማጥለልና ከመቅ ተልባ ጋር በትንሹ ማጠጣት ነው። ሲደክም ትኩስ ወተት ማጠጣት ነው።

2ኛ/ ሆዱን ለነፋው ሥሩን ወቅጥ በትንሹ እንድ በቫይ ማንኪያ በማር ወይም በቀይ ጤፍ ቂጣ አብሮ ጋግሮ ማብላትና እጓት በብዙው ማጠጣት ነው።

177/ በኩረ ሎሚ - በቆላ የሚበቅል ትንሽ ዛፍ ነው፡ ለብትርና ለዘገነኑ ለበቆች ለላት፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ለእኩክ ፍሬውን ወቅጥ መቀባት ነው፡

2ኛ/ ለጀርባ ደፃ በሆድ ውስጥ ሥራይ ላለው ቅታ መጠጣት ነው፡

3ኛ/ ለእኩክ ኪንታርት፡ ለሥራይ ቅርፍቱን ከበግ ላት ጽፎ መረቅን ለጠጣ፡ ከሆዱ ያለ ደፃ ወጥቶ ይወድቃል፡ ይፈውሳል፡

178/ በኩረ ሎሚ - በኩረ ሎሚ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የሎሚ ዓይነት ነው፡ በትልቅነቱ በኩረ ሎሚ ተባለ፡

ጥቅም፡- 1ኛ/ የፍሬው ውኃ ለንደሎሚ ነው፡ ለሚጠጣው የሰብ ከምችትን ያጠፋል፡ ነፃ ሐምሽን ያጠፋል፡

ቆሽትን ያበረታል፡ የደም ግፊትን ይቀንሳል፡ ለገብት ለጥገታ ለዘውትረው ቢወስዱት ይፈውሳል፡

179/ በሚድ ዘመዴ - በቆላና በወይና ደጋ ለንደተልባ የሚበቅል ለረዋሪ ከልብስ ከተጣበቀ የማይለቅ ስለሆነ በግድ ዘመዴ ተባለ፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ደም ለሚፈሰው፡ ነስር ለሚያነስረው ወቅት ቅታ መጠጣት ነው፡

180/ በሎሚ - በቆላ የሚበቅል ለረም ነው፡

ጥቅም፡ ቅጠሉን ለሸቶ ራሱ ቡሀ ለሆነ መቀባት ነው፡

181/ በሉ ብላ፡ - በወጀድ መሐል የሚበቅል የቅመም ዓይነት ነው፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ራሱን ለሚያመው ለንዳለ ወቅጥ ለንደሻይ ወይም በእፍንጫው መሳብ ነው፡

182/ በርስነት፡ - በወይና ደጋ የሚበቅል ለረም ነው፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ለቆርጥማት ሥሩን ለየቀቀሉ መጠጣት ነው፡

2ኛ/ ለተሰበረ ከሰብራቱ ላይ ደፍድፍ በከተሁ ሸፍኖ ማሰርና ለላት ማግኘት ነው፡

183/ በቆላ - በቆላ የሚበቅል መጫ ያለው ዛፍ ነው፡

ጥቅም 1ኛ/ ራሱ ለሚቆሽሽ ለጠገር ማለሰለሰ መጫውን ከእንኮይ ፍሬና ከልት ቅጠል ጋር ወቅጥ መቀባት ነው፡ ወይም ከነግ ዘይት ጋር ቀላቅሎ ለዘውትር መቀባት ነው፡

2ኛ/ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የቡናን ጥቅም ለቦልና ቶና በረካ ለሥነ ወገድ ማግኘት ነገሥታት ለዓረብና ለሌሎች ነገዶች ከሁለት ሺህ ለመት በፊት የለበተዋወቁ ናቸው፡ ነገዳቸውም ዛሬ በከፋ ካፍቶ የተባሉት ራቶት ለመቶ ለንደነበሩና በኢትዮጵያ ግዛቶች በዳምት ነገሠው ለንደነበረ ለሁለት ነገሥታት ዘኢትዮጵያ ታሪካቸው ተመዝግቦ ይገኛል፡

3ኛ/ በቆላና በወይና ደጋ የሚለውን ስም የወለደው ከደብረ ወገና ከደብረ ኪሩብ ነገር ግን ቡና የሚለውን ስም የወለደው በአባ ቡና ስም ለንደተሰየመ ይነገራል፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ለእስም ቅጠሉን ቅርፍቱን ለንደሻይ ለያፈሉ መጠጣት ነው፡ ለንዲሁ ቅጠሉን በአባት ለምሳ ለንደ ሻይ ለያፈሉ ቢጠጡት ደም ያጠራል ያንቃቃል፡

2ኛ/ ለራም ምትሐት ከአባሉ ጋር ሎሚ ውኃ ጨምሮ ሲያም መጠጣት ነው፡ ደጋግመው ከወስዱት ይፈውሳል፡

3ኛ/ ለወፍ በሽታ፡ የቡናን ቁጢውን ከወተት ጋር ደጋግሞ ለያፈሉ ማጠጣት ነው፡ ቅሽሩ ደግሞ ለቆስል ማድረቂያ ይሆናል፡ ደምድመህ ለስርለት፡

4ኛ/ ለደም ጥራት ለማንኛውም የቡና የጫት ቅጠላቸውን በአባት ለምሳ ቆልቶ ቅታሉ ለንደሻይ ለያፈሉ ማጠጣት ነው፡

5ኛ/ በቆላ - ለንደ ቡና መስሎ በቆላ የሚበቅል ቁጥጥር ነው፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ለሪህ ህመም ቅርፍቱን ለያፈሉ መጠጣት ነው፡

185/ በሊቃ ወይም ቃጫ ተብሎ የሚጠራው በቆላ የሚበቅል ወንድም ደብልብል ያለው ሴቴው ጠፍጣፋና ድርጁ የሆነ የለበቅ ለለንጋ ለለው፡

ጥቅም: 15/ ጀርድን ለአመመው የወገደውን ቢሰቃ ለበቅ በላላት
እየሞቁ ወምቆ በጀርድ ማድረግ ነው፡ ጥጥ ወትሩላት፤
25/ ለመጽንሔ አስኪት ሥሩን ከምስር ንግግ ጋር ቀትሎ ማጥጣት
ውኃውን ማጠጣት ብፎዝ ጣጅ ማጠጣት ነው፤

186/ ቢታዩ ዛፍ፤ - ለፋቱ ዓይነቱ ሁሉ በሌትየቶቹ ምድቱ ብቻ ይገኛል፤
የበረሐው ቅጠሉ ደቃቃና የማይፈለጉ ጠንካራ ሲሆን በወይና ደጋ፡ በዲጋ
የሚበቅለው ቅጠሉ ሰፋፊ የፍሬው መያዣ ትልቅ የሆነ ነው፡፡ አገልግሎቱ
ከሌሎች እንጨቶች ይልቅ የበለጠ ሆኖ ይታያል፡ በግላዝ ቀሌምንጠሰ ነው፡፡

ጥቅም: 15/ ለጉንፋን፡ ለምች ለደር ቅጠሉን ቀትሎ መታጠንና
ተሸፋፍኖ መተኛት ደጋግሞ ማድረግ ነው፡፡

25/ ለቆስል ማድረቂያ ፍሬውን ወቅጦ ደምድም ማሰር ነው፡፡

35/ መድኃኒት ለመቀመም መጫውን መጨመር ነው፡፡

187/ ባንዛ፤ - በቆላ ወንዝ ዳር የሚበቅል አንደሾላ መስሎ ቅጠሉ ትላልቅና
ለሰላሣ ነው፡፡ ፍሬው ከእንቁላል ይበልጣል፡፡

ጥቅም: 15/ ለልብ ህመም ፍሬውን ሰብስቦ በካርቶን እንደመዝ
አሸጎ ማብሰልና ሲበስል አውጥቶ ማድረቅና በውኃ እየበጠበጠ
መጠጣት ነው፡፡ ለጤጅ ለጠላ ለአረቄ ቢያዘጋጁት ለጤና የአማረና
የሚሰማማ ይሆናል፡ መአዛው እንደተቀመመ ሽቱ ነው፡፡

188/ ባምያ ፤- በቆላ የሚበቅል የተከል ፍሬ ነው፡፡

ጥቅም: 15/ ለሆድ ህመም ለድርቀት ፍሬውን ከሥጋ መረቅ ጋር
መጠጣት ወይም መብላት ነው፡፡ ለሆድ ቀላል አርጥብም ነው፡፡
ሆድን ያለሰልሳል፡ እንደለንቋጣ ልጥ የሚያላግግ ነው፡፡

189/ ባባያ ፤- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የጓሮ ተከል ነው፡፡

ጥቅም: 15/ አካሉ ለደቀቀ ማብላት ነው፡፡

25/ ለወጃራ ህመም ቅጠሉን እንደሻይ አፍልቶ መጠጣት ነው፡፡

35/ ለደም ብዛት፡ ለሆድ ቁርጠት ፍሬውን ወቅጦ በማር
ለውሶ መዋጥ ነው፡፡ ትንሽ ቆይቶ ጭማቂውን መጠጣት
ነው፡፡

190/ ባርስት፤

ጥቅም: 15/ ለተሰበረ ከሰብራቱ ላይ ቅጠሉን ወቅጦ ደፍድፎ
ማሰርና አሳት ማምቅ ነው፡፡

191/ ባቆላ፤ - ከጥሬ አህሎች መካከል አንዱ ነው፡፡

ጥቅም: 15/ ለሰውነት አልበቱና በልጆው ጥሩ ነው፡፡ የንፍሮው ውኃ
ቢጠጡት ለሰብራት ይበጃል፡ ለሆድ ይሰማማል ነገር ግን
እዘውትረው ከበሉት የዓይን ዳፍንት ያመጣል፡፡

25/ ለቆስል የባቆላውን ገለፈት አልሞ ከቆስሉ ላይ መደፍደፍ ነው፡፡

ነገር ግን አባጭና ነቀርሳ ኪንታሮት ያለባቸው ሰዎች እንዳያበፋፋው
አለመብላቱ የተሻለ ነው፡፡

35/ አጥንቱ ለተሰበረ የባቆላና የዘንጋዳ ንፍሮ ውኃውን አጥሎ
ማጠጣት ነው፡፡ የተሰበረው አጥንቱ ይገጥማል፡፡

192/ ባላኬ፤ - ከእግዳ አህል አንዱ ሲሆን የዘንጋዳ አህል ዓይነት ነው፡፡ ዘርዘር
ያለ ነው፡፡ ጥቅም: ለእንጀራና ለጠላ መልካም ለሰውነትም ይገነባል፡፡

193/ ባርጫት፤ - በቆላ የሚበቅል አረም ነው፡፡

ጥቅም: 15/ ለጭርት ቅጠሉን ወቅጦ ህ ደምድምለት፡፡

194/ ቤናግሬ፤ - በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥጃጦ ነው፡፡

ጥቅም: 15/ ሥሩን ወቅጦ ለቅማልና ለቅጫም ለተባይ ማጥፊያ
ይሆናል፡፡

195/ ቤንኬሣ፤ በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥጃጦ ነው፡፡

ጥቅም: 15/ ለሣል ሥሩን ቀትሎ ማጠጣት ነው፡፡

196/ ብላና ፤ ምሳና ከሚለው ከመ-ቤት ተመልከት

197/ ብርቱካን፤ - የጓሮ ተከል ነው፡፡

- ጥቅም: 15/ የፍሬውን ጭማቂ ለዘውትሮ መጠጣት ለውጥ ያጠራል: የደም ጉዳዮችን ለንዲሰሩ ያበረታታል:
- 25/ ለጉንዳትን ቅጠሉን ፍሬውን ቀቅሎ መጠጣት ነው:
- 198/ ብዝሃ: - ጉዳዩን የሚባል ስምም ለሰው: በቆላ ብቻ ይበቅላል: ቅጠሉ በጣም ለሰጠላ የፍሬው ዛጎ ያማረና የተዋበ ነው:
- ጥቅም: 15/ ቆዳ ለንዲይበላሽ ብል ለንዲይበላው የብዝሃ የቀረጠ የደግጣ የምሬንዝ ቅጠልና ቅርፍት ወቅጦ ማጀል ነው: ለብሔሩ መጸሐፍ ሲታዘጋጅ ለብረህ ዘፍዝፈው: ለአቆማዳ ለሰልፉ ለንዲህ ለድርግ: ለይበላሽም ለይበሰብሰም:
- 25/ ለማገኛውም ህመም ቅርፍቱን በአርማ ጉሣ ጋር ወቅጦ በቀደ ጤፍ ቂጣ ለብላና ለጓት ለጠጣ:
- 35/ ፍሬውን ለጠራቅመህ በካርቱን ለሽገህ ለብሰልና ለድርቁ ወቅጦህ ከምትበላውና ከምትጠጣው ጨምረህ ተጠቀም: ለንዲህ የፍሬውን ጭማቂ ጠጣ:
- 199/ ብዝሃ: - በቆላ የሚበቅል ግንዱ ወፍራም በቀላል የሚቆረጥ ዛፍ ነው:
- ጥቅም: 15/ ለማናገሹ: ለዝሆኔ ህመም የሥሩን ቅርፍት ወቅጦ በአግሩ ላይ ደፍድፎ ማሰር ነው: በትንሹ በማር ለውጥ:
- 200/ ቢፈ: - በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥጥር ነው:
- ጥቅም: 15/ ለቸፈ ቅጠሉን የሥሩን ቅርፍት ወቅጦ መደምደም ነው:

ተ የተ - ፊደል ቤት ተራ ከፍል

201/ ተሆም

- 202/ ተልባ :- በቆላ በደጋ የሚበቅል ከቅባት ለህሎች መካከል ለንዱ ነው:
- ጥቅም: 15/ ለጨጓራ: ለሆድ ህመም: ለሰብ ከምችት: በው ቀቅሎ በረድ ሲል ጧትና ማታ መጠጣት ነው:

- 25/ ጨጓራ ህመም ሲሆን ጥሬ ፍሬውን በውኃ መዋጥ ነው: ከባድ ጨጓራ ላለበት ከሦስት ወር በላይ ሳያቋርጥ ፍሬውን በባዶ ሆድ በውኃ መውሰድና ለብ ያለ ውኃ ለየጠጡ ምግብ ሳይበሉ ማርፈድ ነው: ይነቅለዋል: የጨጓራ ህመም ተመልሶ ለይመጣም: የተፈተነ ሙሉ ጤና ይኖርዎታል:
- 35/ ደንገት ሆድን ሲቆርጥ ሲያም ሲሰቃይ ለንድ ለፍኝ ጥልባ ፍሬ በላንድ ኩባያ ውኃ መዋጥ ነው: ወዲያው ጸጥ ይርጥዋል: ይፈውሳል: በዚህ ዓይነት ደጋግም መዋጥ ነው:
- 45/ ውፍረትን ለመቀነስ ተልባውን ለንደሊጥ በወፍራም ለሽቶ በብዙው መብላትና ጦምን ውለው ቀይ ሲጋ በሚጥሟግ ባቻውን ያለ ለንጀራ መብላት ነው:
- 203/ ተምረ :- በቆላ የሚበቅል የሰሌን ዘር የሆነ ዛፍ ነው:
- ጥቅም: 15/ ምጥ ለጠናበት ፍሬውን በብርዝ በጥብጦ ማጠጣት ነው:
- 204/ ተራሚን :- በቆላ የሚበቅል ቁጥጥር ነው:
- ጥቅም: 15/ ለኩር በሽታ ሥሩን ወቅጦ መቀባት ነው ወይም መጋት ነው:
- 205/ ተረዝተፈ :- በቆላ የሚበቅል ላረም ነው:
- ጥቅም: 15/ ለሪህ ህመም ከሌሎች ለፀዋት ጋር ወቅጦ ለንድሻይ ማጠጣት ነው:
- 206/ ተሰላት :- በደጋ የሚበቅል ቁጥጥር ነው:
- ጥቅም: 15/ ለጆሮ ህመም ቀንበጡ ቅርፍቱ መድጋኝት ይሆናል:
- 25/ ለሆድ ህመም ለቆርጥማት ሥሩን በማር ለውጥ: ሁለገብ የሆነን ላረም ተሰላት የሚሉም ሊሉ:
- 207/ ተልባቴ :- ለንደተልባ የመሰለ ላረም ነው:
- ጥቅም: 15/ በሆድ ውስጥ ለሚገለባበጥ ህመም ፍሬውን ለጠራቅም በማር ለውሶ ወይም ፈጭቶ ማጠጣት ነው:

208/ ተረጎ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ደም ለሚሸና ሥሩን ወቅጦ ከአንስላል ጋር ማጠጣት ነው፡
2ኛ/ ለልብ ትኩሳት ከከርቤ ጋር በቅቤ እንጥር ማጠጣት ነው፡

209/ ተራጎ፡ - በቆላ የሚበቅልና እንደአተር የመሰለ አረም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአቆሺታ ህመም ፍሬውን ቅጠሉን ሥሩን ተኩሳ
ማጠጣት ነው፡

210/ ተቢናግሬ ወይም ተገን፡ - በቆላ መሬት ወይራ መስሎ የሚበቅል ዛፍ
ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ዓይኑ ለቆላና ለታመመ ቅጠሉን ከሰልብያ ቅጠል ጋር
ወቅጦ በዓይኑ ላይ ደፍድፎ በሻሽ ማሰር ነው፡

2ኛ/ ለቆረቆር በሽታ ፍሬውን ወቅጦ መደምደም ነው፡

ተረጎጡ፡ ወይም በሌላን ቅጠሉ አበባው ባለመለዛ ስለሆነ ለሺቶ ቅመም
የሚያግዝ ነው፡

211/ ተልት፡ - በቆላም በደጋም በየጓሮው የሚበቅል አረም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአስም ለሣልና ለኩሮ ህመም ሥሩን ወቅጦ እጁን
የእንቁላል ቢጫውን ጥሎ በነጩ ብቻ ለውሶ ጧትና ማታ ብዙ ቀን
መውሰድ ነው፡

2ኛ/ ለማድያት ቅጠሉን በእሳት እያሞቁ ፊትን ማጥፋት
ነው፡ በብዙው ወቅጦ ከቅባት ጋር ቢቀቡት መልከን ያሳምራል፡

3ኛ/ ለቁርጥማት ፍሬውን ደቁሶ በማር መውሰድ ነው፡
2ንጥም ቢነከስም እያምም፡

4ኛ/ ለዓይን ማዝ ዓይኑ ለሚያለቅስ ሥሩን ከፍትግ ገብሶ
ከምስር ገለፈት ጋር ወቅጦ በቅቤ እንጥር መቀባት ነው፡

5ኛ/ ሆዱን ለነፋው ሥሩን ከቀጠጥና ሥር ጋር ወቅጦ
በማር ወይም በወተት ማጠጣት ነው፡

6ኛ/ ለሸንጥ ማጥ ፊኛውን ለማጽዳት ከኩላሊት ያለን
ጠጠር ለማውጣት ሥሩን ከውኃ ጋር ቀቅሎ ከከርቤ ጋር መጠጣት
ነው፡ የሰመሬታ ገብስ ጠላ ሲጠጡ መዋል ነው፡ በሸንት ያወጣዋል
ጋግም መጠቀም ነው፡

7ኛ/ ተልት ትኩሳ ደረቅ ነው፡ የበሉትን ከሆድ ያጠፋል፡
ሌትም ያስወድዳል፡

8ኛ/ ለሪህ ህመም ከጢብጢብ ስር ጋር ወቅጦ በሱፍ ውኃ
መጠጣት ነው፡

9ኛ/ በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለምላስ ጉልጉል ሥሩን ማላመጥ ነው፡

2ኛ/ በቆላም በወይና ደጋም የሚበቅል የጓሮ አትክልት ነው፡

ጥቅሙ፡ የቲማቲም ዓይነት ብዙ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ከምግብነቱ ሌላ ደምን ያጠራል፡

2ኛ/ ለጉበት፡ ለደም ማነስ፡ ለሪህ ጭማቂውን ማጠጣት ነው፡

3ኛ/ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል መጠነኛ ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ማስወገጃ ይሆናል፡ ቅጠሉ ለዳቦ
መጋሪያ ይሆናል፡

2ኛ/ ተልደር፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል መጠነኛ ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሻህኝ ለጉርምጥ ስሩን ወቅጦ መነስነስ ነው፡

2ኛ/ ትዝብርሳ፡ - ከቆላ በከረምት ወራት የሚበቅል አረም ነው፡ አበባው
ወደንጠፎና ነጭ ያብባል፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለልብ ህመም ሥሩን ቢበሉት ይፈውሳል፡ ሥሩ
ሲበሉት ወተት ወተት ይላል፡ በብዙው ቆፍሮ ለልብ ህመም
ቢያዘጋጁት ግሩምና ፍቱን የሆነ መድኃኒት ነው፡ እረኞች
ይበሉታል፡

[Handwritten notes in Tamil script]

[illegible]

25/ ለፍቅር ለገባት ደፍ ለገባት ግባት ነው፡

57/ አዲስ አበባው አስተዳደር ውጤት ነው፡

ፋኛ ለደርባ ሠውሶ ለጸረማት ያንቀጥ ህሊናን ለአጭር ጊዜ
የታይልሲነት:

55/ ለገቢና ህመም ቅርፍቱን ቅጠሉን ለፍልቶ መጠጡ፡

209. ትኩረት - በቀላሉ በይዞ የሚጠቅል ሰብ የሚያሰጥ ትግል ሰፊ ትግል
 ትግል ነው፡

220/19 - ປຶ້ງ ປຸງປັດຕະ ສະໄໝ ນີ້:

ጥያቄ: ለቆረቆር በሺታ ቢቀጡት ይፈውሳል:

ገጽ ተግዶ፡ ታርፎገጽ፡ ሞገረግ፡- በቆላና በወይና ይጋጥሟል፡፡
የአረግ ሬግ መሰሉ የበቀለ ሐረግ ነው፡፡ ታርፎገጽ ሞገስ፡፡
ከቆረጡት በኋላ ስለሚገኝ ነው፡፡

ጥቅም: 15/ ለምሳሌ ዘመን "አምጽአ ለእግዚአብሔር" የሚለው

28 የዳዊትን መዝሙር ደግመኝ የተመነከውን ተናግረህ ሥነ
ንቅጢና ግግሮችን ታጠን ግግሮችን በወርቅ ዘቦ ግምጃ ሸፍኅ ለእርሱ

25/ ለመቅታልና ለመስተገር የጠላትን ሰም እንስቶ በጥቁር ላይ
ይዞ ለውስ መቁረጥና ጨቅጥቆ ከደርው ገብትና ልብ ላይ ይዞ
ለጥቁር ውሻ ወይም ለጥቁር አምራ መስጠት ነው፡

3ኛ/ ለመፍገጥ ከሰባት ቀለማት ጋር ለውሶ መያዝ ነው፡

የገንዘብ ስጦት ስም ቀርቦ ስለሚገኝ ለዚህ ጋር ይጨምሩ
ሰነድ ጥንቀቅ ነው፡

የሚገኝበት ስም ቆሪስ ከሆኑ ወይም ከወተ ጋር
ይገናኙበት የሆነ ጊዜ ከገንዘብ ለላይኛው ወይም
ከሌላው ወይም ሌላው ጋር፡

ፍ/ ከጠተ ለመስወር ለሊት ራቶን ሆኖ ቆሮክ ይደረግ ሲሆን
ይህ ወጪ በጥቅም ደረሰው ደም ለውሳኔ በግራ ኪሳ መገኘቱ ነው፡

ገ/ ምሽቱ ለረብሳት ትጠሉን በላዲስ ቅጠል ዘፍክሮ ማራ. ቦታ
ላይ ሆኖ ይታጠባብታል፡ ለእምሮ ለገደብላለ ከጥ ማር ጋር
ሰፊን ለባላውን ይጠፋ፡

ፍ/ሰማይን ለገቢያ የለበሱትን ተናገሮ መብረጥና ከሞይደር ሰርና ከሞያ ለገንጋ ጋር ማጠል ነው፡

95/ ገዢ ለመዘጋት ከደረሰ ከውጥ ከገንዘብ ጋር ወቅብ ቤትን መርጧት ነው፡

105/ የታሪካዊ ስር ዝቅ ላለው ቢኖሩም ይደረጋል፡ ለተዘጋጉት ቢኖሩም ይከፍታል፡

በድ/ ለንደረብ ለመመለስ ሥራዬ ላለበት የላጀብሁ ለተደረገበት ሁሉ ሥሩን ቅጠሉን ዘፍከረ ቤቱን መርጫት በተዘጋጀው ሰውነቱን መታጠብና ሥሩን ማጠቃለል ታገኘሞ መተናት ነው፡ ለብዙ ነር ይሆናል፡ በግብሩ የታመነ ዕድ ነው፡

ጊዜ/ ይህን ዕል አዛውንት ለመጠቀምና ለመስማማድ ከዚህ ቢተ
ያለውን ለስማት ደግሞ የፈለጉትን ተናግሮ መቆረጥ ነው፡

[illegible]

እድርግ፡ የእጉት የዕፅ ገጥሞ ብለህ ምኞትህን እየተናገርክ ቁጥጥክ፡
 ከዚያ በኋላ የፈለከውን ተናግረህ እድርግ፡
 135/ ለመስተጻልላ ከማር ጋር ወቅጠህ ለቋንጫጭ እንድን ነገር
 ለማበላሸት ከውሻኝ ከደሮ ኩስ ጋር ከእስሰት ሥጋ ጋር ማድረግ
 የፈላጊም ስልት መጨመር ነው፡
 145/ ቢታፊማም ይሁን በሌላ ዕፅና አስማት የተቆራኘን ነገር
 ለመፍታትና ለመመለስ ስሩን መታጠንና ማጤስ ነው፡ ሁሉን
 የሚፈታ እስገራሚና ድንቅ የሆነ የዕፅ ሐረግ ነው፡ የሐረጉ መልክ
 ነጭ ነው፡ አረግ ራሃንም ይመስላል፡ ቅጠሉ ተቆርጦ ትንሽ ሲቆይ
 ይገማል፡ ስለዚህ ነው "ታር-ይገማ" ከሰው ኩስ ይገማል ማለት ነው፡
 216/ ተከዜ ወይም እፅ ተከዜ በቆላማ ሥፍራ የሚገኝ አረም ነው፡ ሥሩ
 ጠንካራ አበባው ነጭ ነው፡ እንደ ሸንብራሽት ይመስላል፡
 ጥቅሙ፡ 15/ ለሆድ ህመም ለአስም በአጓት ዘፍዝፎ በትንሹ እንደ
 መለኪያ መጠጣትና ወዲያውኑ አጓት አብዝቶ መጠጣት
 ያስታውሳል፡ ገርሮውን ይፍቃል፡
 25/ ለድምፅ፡

ቸ የቸ - ፈደል ቤት ተራ ክፍል

223/ ቅልቅሌ ፡ - እርጥበት በእለበት ስፍራ የሚበቅል ቁጥጭ ነው፡ ቅጠሉን
 ሲጨምቁት ብዙ ውኃ ይወጣዋል፡
 ጥቅሙ፡ 15/ ለቆላ ቁስልና ለሌሎቹ ቁስሎች ማጠቢያና ማድረቂያ
 ይሆናል፡
 224/ ቺብሃ ፡ - በወይና ደጋና በቆላ ከእለትና ከገደል ላይ የሚበቅል ለምለም
 ዛፍ ነው፡ እንደ ቺብሃ ያለምልምህ ይባላል፡
 ጥቅሙ፡ 15/ ለቁርጥማት ቅጠሉን እድርቆ እንደገና በውኃ ዘፍዝፎ
 ቢጠጠት ይፈውሳል፡

225/ ቸፍርግ ፡ - ወንዶው ቸፍርግ በቆላ የሚበቅልና እሾህ ያለው ነው፡
 ለቱው ቸፍርግ በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል እሾህ የሌለው አረም ነው፡
 ጥቅሙ፡ 15/ ለማድያት አበባውን አጠራቅሞ ፈትን እሸቶ መቀባት
 ነው፡ ለውጋትም ውጋቱን ንቀልልኝ ብሎ ነቅሎ ሥሩን ማላመጥ
 ነው፡
 226/ ቺርቺር

የገ - ፈደል ቤት ተራ ክፍል

227/ ነጭ ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቅጠሉ እመድማ አበባው
 ቢጫ የሆነ አረም ነው፡
 ጥቅሙ፡ 15/ ለቆስል ማድረቂያ ቅጠሉን ወቅጦ እድርቆ ከቀስሎ ላይ
 መደምደምና ማሰር ነው፡
 25/ ንቦችን ዋግ እንዳይመታቸው ሥሩንና ቅጠሉን ማጠን ነው፡
 35/ የሰውነቱ ጠረን ለቀየረበት ወይም ሲቶ ሲወልዱና ጠረናቸው
 ሲቀየር ቅጠሉን እድርቆ መታጠን ነው፡ መልካም ጠረን ያመጣል፡
 228/ ነጭ ፡ - በቆላ የሚበቅል መጠነኛ ነጭ ዛፍ ነው፡ ቅጠሉንና ፍሬውን
 ሲበጥሱት ወተት የመሰለ ይወጣዋል፡

ጥቅሙ፡ 15/ ለሪህ ህመም ሥሩን እንደሻይ ቀቅሎ ብዙ ጊዜ
 መጠጣት ነው፡

25/ ለምሕሳብ ገዋይ እጽመስብእ ወርቅና ብር የቅመም
 ዓይነት ማርና ወተት ሰኞ ማታ ከነጭሎ ስር አሳድረህ ማከሰኞ ጧት
 "ዋው የተመኘሁትን አገኘሁ ወርቁንና ብሩን ሰውን እሲዞህ
 አምጣልኝ እስይ እስይ ሐብትና ንብረት በቤቴ በዛ እሁንም አብዛ
 ጠላቴን ያዝልኝ ወዳጆቼን ባርከልኝ፡ ልጆቼን ዘመዶቼን ጠብቅልኝ"
 ብለህ ነጭ ዶሮ አርደህ ስሩን ቆረጥና ሌላውን ከዚያው ቅበርና በላዩ
 ሌላ ነጭሎ ተከለህ ወደ ቤትህ ሂድ፡ ስትገባ ቀይ ዶሮ አርደህ

此乃一書之目錄，其內容如下：

第一章 緒論

第二章 經濟學之基本理論

第三章 貨幣與金融

第四章 財政與稅收

第五章 國際貿易與外匯

第六章 勞動市場與工資

第七章 消費與儲蓄

第八章 投資與資本形成

第九章 宏觀經濟模型

第十章 經濟政策與發展

第十一章 結論

ጥቅም፡ 15/ ለእንግዶ ልጅ ማሰወረዳ ቅጠሉን መታጠን ነው፡፡
 233/ ነጋሳ፡ - ነጋሳውን የተባለውን ይመስልና በጣም ቀመታምና ቅጠሉ
 ለሰላሣ የሆነ በቆላ ብቻ የሚበቅል ትልቅ ለረም ነው፡፡ እንዳው ዘንግ
 ይመስላል፡፡

234/ ነጋሳ፡ - ቅጠልዋ ነገ ያለ ይሆንና በከረምት ወራት የምትበቅል
 ስርዋ ከብ ሆኖ ነጋ የሆነ ነው፡፡
 ጥቅም፡ 15/ ለትምህርት ከሦስት ቦታ ቆፍሮ ከእፀመአዛ ጋር በነጭ
 ማር ለሀጻን ቢያበሉት ለዋቂ የነገሩትን የማይረሳ ይሆናል፡፡
 25/ ለድምጽ ከሰባት የንብ ለውራ ጋር በእጩ ወተት ሥሩዋን
 በጥብጦ በባዶ ሆኖ መጠጣት ነው፡፡ ድምፀ መልካም ይሆናል፡፡
 35/ ተሰሚነት እንዲኖረው ለማድረግ ከጅብ ምላሽ ጫፍ፡ የጅብ
 ጎሮሮና ሥሩን በእንድ ላይ መያዝ ወይም ደቁሶ መንፈቀ ሲሊት
 በላጋ ማር ወለላ ለውሶ መዋጥ ነው፡፡

235/ ነጋሳ ሸንኩርት፡ - የቅመሞች ለውራ ከመሆኑም ሌላ ለሰውነት ሙሉ
 ጤና የሚሰጥ መሆኑ በዓለም ሊቃውንት ዘንድ ታውቆ የታመነ
 መድኃኒት ነው፡፡
 ጥቅም፡ 15/ ለጭንቀት፡ ለአእምሮ መታወክና ፍርሐትና ድክመት
 ለሚሰማው፡ ነጋሳ ሸንኩርት ልጦ በብዙው ከሸንብራ ጋር ከትፎ
 ለሦስት ቀን መዘፍዘፍ፡ በሦስተኛው ቀን ውኃውን አጥሎ ማግባት
 መለኪያ በባዶ ሆኖ እያረፉ መጠጣት ነው፡፡ በእንድ ትንፋሽ
 መጠጣት እደጋ ሊያመጣ ስለሚችል ቀስ ብሎ ፉት ማለት ነው፡፡
 ከዚያ ቀይቶ ሸንብራውን እንደ በቆልት አድርጎ ከሰናፍጭ ለዋዜ
 ጋር መብላት ነው፡፡ እንዲሁ ቀን እያሰገሩ መጠቀም ነው፡፡

25/ የሆድ ቁርጠት በየጊዜው ስለሚነሳበትና
 ስለሚያመው ነጋሳ ሸንኩርትና ጅንጅብል ከትፎ በጦርሙስ ውስጥ

ውኃ ምልቶ ማስቀመጥና ጧትና ማታ በትንሽ መለኪያ ውኃውን
 አጥሎ ለሰባት ቀን ማጠጣት ነው፡፡
 35/ ለልብ ድካም ነጋሳ ሸንኩርትን ጨቅጭቆ ከእደረቁና

አልም ከወቀጡ በኋላ በቀን እድን ማንኪያ በእንድ ኩባያ ወተት
 በጥብጦ ለብዙ ጊዜ መውሰድ ነው፡፡ ነገር ግን አለማብዛት ነው፡፡
 45/ ለጉንፋንና ጉንፋንን ለመሰሉ የሦስት ነጋሳ ሸንኩርት

ፍሬዎች ወቅጦ ከካርት ጭማቂ ጋር መጠጣት እንዲሁም ነጋሳ
 ሸንኩርትን ከትፎ መቀቀልና በተቀቀለው ውኃ እግርን ዘፍዝፎ ነጋሳ
 ሸንኩርት የአለው ሾርባ መጠጣትና ተሸፋፍኖ መተኛት ነው፡፡
 ለሦስት ቀን በዚሁ ዓይነት መቀጠል ነው፡፡

55/ በልብ ላይ የሰብ ከምችት ሲበዛ የልብ መንደፍደፍ
 መደገገጥ የሆነ ቅባት ወይም ቡና ሲወስዱ ልብን መካድና ዝለት
 ወይም መዝለፍለፍ ለሚታይበት ሰው ከሌሎች ልብን ለህመም
 እንዳለው ግልጥ ነው፡፡ ለዚህ መድኃኒቱ በንጽህና የተዘጋጀ የነጋሳ
 ሸንኩርት ዱቄት በማር ለውሶ እንድ እንድ ማንኪያ ለሦስት ወር
 ሳያስታገል ይውሰድ ሙሉ ጤነኛ ይሆናል፡፡ ከልቡ ላይ
 የተከማቸውን ፍቆ ያስታውከዋል፡ ነጋሳ ሸንኩርትን ሳይመጥኑ
 አብዝቶ መውሰድ ከጥቅሙ ጉዳቱ እንዳያመጣን አለማብዛት ነው፡፡
 ምንግዜም በግምት ከሦስት ፍሬዎች በላይ አይሁኑ፡ መጠንቀቅ
 ከሁሉ የተሻለ ነውና፡፡

65/ ለአሰም የጂባራ ፍሬ ከነጋሳ ሸንኩርት ጋር በንጹህ
 ለረቄ ዘፍዝፎና አሸጎ ለሦስት ወር ማስቀመጥ፡ በሦስተኛው ወር
 አጥሎ በቀን እንድ ማንኪያ ፉት ማለት ነው፡፡ ማታ ከመተኛት በፊት
 እንድ ራስ ነጋሳ ሸንኩርት ወቅጦ በሁለት ኩባያ ውኃ በጥብጦ
 በድስት ወይም በሌላ እቃ ላይ ከላላት ጥዶ ሲፈላ እንፋሎቱን ፎጣ
 ከራስ ላይ አድርጎ መታጠንና በእፉ መሳብ ነው፡፡ ከሁለት ሣምንት

በላይ እንዲሁ ማድረግ ነው፤ የጂባራው ፍሬ ከጠፋ ነጭ ሽንኩርቱን ብቻ በአረቄ ዘፍዝፎ ለከርሞ መጠጣት ነው።

7ኛ/ ለማንኛውም ነገር ከሚበላ ከሚጠጣ ጋር ሳይበዛ ነጭ ሽንኩርትን ለዘውትሮ መጠቀሙ ሙሉ ጤንነትን ያመጣል።

8ኛ/ ለብጉንጅ ለእባጭ የነጭ ሽንኩርት ፍሬ ልጦ በላሳት ለያጭ ማሰር ወይም መተኮስ ነው። ቶሎ ይበሰላል። ደጋግ ለሚወጣበት ነጭ ሽንኩርትና የሳማን ቅጠል ቀቅሎ ሾርባ መጠጣት ነው።

9ኛ/ ለተቅማጥ ከሩዝ ጋር በወተቀ ቀቅሎ ጧትና ማታ መጠጣት ነው።

10/ የነጭ ሽንኩርት አረቄ ለማድረግ የአንድ የሁለት ራሶች ነጭ ሽንኩርት ልጦ በሻሽ አስሮ የአረቄው ድፍድፍ እንፋላት ወደሚተላለፍበት ኮዳ ወይም ሌላ እቃ ውስጥ መክት ነው። አረቄው ከወጣና ከበረደ በኋላ ነጭ ሽንኩርቱን፣ ጥሎ አረቄውን በቀን አንድ ማንኪያ መውሰድ ለብዙ ነገር ያግዛል።

እንዲሁ ከአረቄው ጠርሙስ ውስጥ ከወር በላይ መዘፍዘፍና አረቄውን በቀን አንድ መለኪያ መውሰድ ያስፈልጋል። በሺና በሌዛ በውስኪ ውስጥ ማድረግም ይቻላል።

11ኛ/ የነጭ ሽንኩርትን ሽታ ለመቀነስ ነጭ ሽንኩርት በጥሬው በልተው ከሆነ ጥርስዎትን እንደገና ይፋቁ። ይጉመጥመጡ። ከጥርስ መሐል የሚቀሩ ሽርፍራዎች ስለሚኖሩ።

ሌላው ደግሞ ወደጨዳራ ከገባ በኋላ የነጭ ሽንኩርት ጠረን በግሣት ሳቢያ ስለሚወጣ ይህን ለመቀነስ ጅንጅብል ለያለመጡ መዋጥ ነው። ወይም ነጭ ሽንኩርትን በሚጠቀሙበት ጊዜ የነጭ ሽንኩርት ሽታ ወደሌላ ሰው እንዳይዛመት ጅንጅብል

ለብሮ ጨቅጭቶና አድርቆ ከነጭ ሽንኩርቱ ጋር መውሰድ ሽታውን ይቀንሳል።

12ኛ/ ከነጭ ሽንኩርት ጋር የሚወሰዱና ላብረው የጥቅሙን አገልግሎት የሚከፈሉና የሚሰጡ ወተት፣ ማር፣ አረቄ፣ ጅንጅብል፣ ኮረሪማ፣ ካርት ናቸው። እነዚህም የመለብለብና የማጥወልወልን ጋይል ይቀንሱታል። እንዲሁም ነጭ ሽንኩርትን በውኃ ዘፍዝፎ አድሮ እንድ ማንኪያ ውኃ ፋት ማለት ለብዙ ነገሮች ይሆናል። ይጠቅማልም። ለሚለበልብ እባጭ በላሳት ጠብሶ አሸጌ ማሰር ነው። በአጠቃላይ ከዚህ በታች የምዘረዝራቸውን የጥቅም

አገልግሎት ይሰጣል።

1ኛ/ በአስም የታፈነን ትንፋሽን እንዲተነፍስና እንዲበረታ ያደርጋል።

2ኛ/ የመዘልንና የመንቀጥቀጥ ስሜትን ይቀንሳል።

3ኛ/ ከጨዳራ ህመም ጋር የሚመጣን ቁርጠትን ያስወግዳል።

4ኛ/ የውስጥ አጢዎችን በማጥፋት የአንጀት ትሎችን ያጸዳል።

5ኛ/ የግብረ ሥጋን ማለት የወሲብን ስሜት ያነቃቃል።

6ኛ/ ከውስጥ የሚፈጠርን ጋዝን ያስወግዳል።

7ኛ/ ላብንና የቆዳ ደም ዝውውርን ያቀላጥፋል።

8ኛ/ ሽንትን በመጠኑ ያበዛል። የደም ወርንም ያስተካክላል።

9ኛ/ በሆድ ውስጥ ያለን ጀርም ይገድላል። ምግብንም በሆድ ውስጥ እንዲብላለና እንዲያገለግል ያደርጋል።

10ኛ/ የነጭ ሽንኩርት ጥቅም በጥርግራም ተከታትለው ከወሰዱትና ከተጠቀሙበት ሙሉ ጤና ለሁሉ እንደሚሰጥና የታመነ ፍቅን መድኃኒት እንደሆነ “መጽሐፈ አድህኖት” ብዬ በሰየምኩት መጽሐፌ ውስጥ መዝግቤ እኔ መሪራስ ለማን በላይ ስለጻፍኩላችሁ። በእግዚአብሔር አብ ፍቃድ። በአየሱስ ከርስቶስ ስም። በመንፈስ ቅዱስ ጸጋ። ለህቶፔና ወንድሞቼ ለሆናችሁ ሁሉ እንድትጠቀሙበት

ለሳትጌላችሁ ለሰላም፤ ለንደሚደርሳችሁም ለተማመን ለሰላም፤ ለእንደጸፍኩላችሁ ለናንተም ለእግዚአብሔር ለውቃችሁ ተጠቅማችሁም ሌሎችም የጥቅሙ ተከፋዮች ለንግሥት የነጭ ሽንኩርትን ጥቅም ገልጻችሁ ለሰተምናላቸው፤ ለንግሥት ለናንተ መላ ጤነኛ ይሆናሉ፤ ለሰው ልጆች መላ ጤነኛ ለንግሥት መመኘትና መትጋት ለእግዚአብሔር የወደደውና የመረጠው መልኩ ሥራ ነውና መልካም ሥራ ለመሥራት ትጉ ለንጂ ቸላ ለትሰጡ ለእግዚአብሔር ከሁላችን ጋር ነውና የምናደርገውን ሁሉ ያያል ይመለከታል፤ ይረዳናልም ይፈውሳልም፡፡

እግዚአብሔር ለዘላለም በእኛ ለንደበትና ህሊና የተመሰገነ ከልባችንም የተወደደ ነውና ሁልጊዜ በከብር እናመሰግነው፤ ምስጋና ለእርሱ ሐብቁ ነውና፡፡

236/ ነጭ፡ - በቆላ በዱር ውስጥ ከዛፍ መካከል ግንዱ ነጭ ሆኖ ተለይቶ የሚታወቅ ዛፍ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ሥሩን ለመቁጠሪያ ለመስቀል አዘጋጅቶ ቢይዙት ጋን ያለው ሰው ልቀቅ ቢሉት ለቀኩ ይላል፡ ቅርፍቱን ወቅጦ ከእፀመኝ ጋር ለታመመ ቢያጥኑት ከሀመሙ ይፈውሳል፡ መልኩ ከርመሩ የተባለውን ይመስልና በጣም ነጭ ነው፡፡ በዚህ ትለየው አለህ፡፡

237/ ነጭ፡ - በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል የቁጥቋጦ ዘር ነው፡፡

238/ ነጭላ ወይም አመዶ፡ - በቆላና በወይና ደጋ በደጋ የሚበቅል ለረም ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለእበጠ ጡት፡ ጅማቱ ለታሰረ ቅጠሉን ከእለብላቢት ቅጠል ጋር ከሀመሙ ላይ ማሰር ነው፡፡

239/ ነጭ ለዝመድ ጥቁር ለዝመድ፡- ለየተባሉ የሚጠሩ የቅመም ዓይነቶች ናቸው፡፡

240/ ነጭ መገፍጥ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የቅመም ዘርና ለረም ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ሀመም ከነጭ ሽንኩርት ጋር መውሰድ ነው፡፡ ከሚያመው ላይ ቀትሎና ደፍድፎ ማሰር ነው፡፡

241/ ነጭ መረጃ፡- በቆላ የሚበቅል ለረም መልኩ ግራጫ ይመስላል፡፡ ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጭርትና ለቋቋቻ በሽታ ከሌሎች እፀዋት ጋር ቀላቅሎ ቢያዘጋጁት መልካም መፈወሻ ነው፡፡

242/ ነጭ ለዝ ለረግ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ነጭ ሐረግ ነው፡፡ ከሌላው ለዝ ለረግ ጋር የሚለየው በንግቱ ብቻ ነው ለንጂ ኃይሉ ለንድ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለችፌ ቅጠሉን ወቅጦ ለጥባቂ መቀባት ነው፡፡

2ኛ/ ለለምጥ በሽታ ከእንዘረዘይ አበባ ጋር ወቅጦ በየጊዜው መቀባትና ለሳት እንዲሞቅ ማድረግ ነው፡፡ ለስከሚያልበው ያቃጥላል ይፋጃል መቻል ነው፡፡

3ኛ/ ለኪንታሮት ለእባጭ የቅጠሉን ውጋ ጨምቆ በሰረንጅ መርፌ ሰቦ ከእበጡ ላይ መውጋትና ማሰገባት ነው፡፡ እንዳያሰቃየው አስቀድሞ ማፍዘገፍ ቢጠቀሙ መልካም ነው፡፡ ገጹህ ገላውን እንዳትወጉት ተጠንቀቁ፡፡

243/ ነጭናጫ፡ - በቆላ የሚበቅል ለበቅ የበዛው ነው፡፡ ቅጠሉም ለበቁም ጠጉር አለው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለኪንታሮት ለሥጋ ደዌ ከሌሎች ዕፀዋት ጋር ወቅጦ መጠቀም ነው፡፡

244/ ነግ፡ - ከቅባት አህሎች መካከል ለንዱ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሣል ኑጉን በቆልት ለብቅለህ ከሽንኩርት ጋር ወቅጦ በብርዝ ማጠጣት ነው፡፡

243/ ነፍ :-

ጥቅሙ: 1ኛ/ ለራስ ህመም ከሰሜ ጋር እያረሉ ማጠጣት ነው።

246/ ክልኝ: - በቆላና በሽንተረር ስፍራ የሚበቅል አረም ሲሆን ሥሩ እንደ ድንች ያለ ነው።

ጥቅሙ: 1ኛ/ ሥሩን ቀቅሎ እንደድንች በተልባ ጭልቃ ቢበሉት ሙሉ ጤነኛ ያደርጋል።

247/ ናጫ :- ጥቁርም አረንጓዴም መልክ ያለው በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው። ለበቁን እጭዶ በውኃ ቢዘፈዝፉት ልጡ ጥረት ይሆናልና ለብዙ ዓይነት አገልግሎት ይሆናል።

ጥቅሙ: 1ኛ/ ለችፌ ቅጠሉን ወቅጦ ደምድም ማሰር ነው።
2ኛ/ ለውስጥ ኪንታሮት ሥሩን ከአሚራ ጋር እፍልቶ መጠጣት ነው።

248/ ናትራ: - በቆላና በወይና ደጋ በየባድማው የሚበቅል አረም ነው።
ጥቅሙ: 1ኛ/ ለራስ ህመም ቅጠሉን ወቅጦ በአፍንጫ መሰብ ነው።
ወይም እንሻይ እያፈሉ መጠጣት ነው።

249/ ንብ ጥራ: - በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው።
ጥቅሙ: 1ኛ/ ለቀፎ ከሰው አጽምና ከቁልቋል ልብ ጋር ማጠን ነው።
ንቡ ይበረታል። ወይም ከኮሽሺላና ከቁልቋል ተቀጽላ ጋር ቅጠሉን በቀፎው ውስጥ ማድረግ ነው።

2ኛ/ ንቦችን ዋግ እንዳይመታቸው ሥሩን ቅጠሉን እንዳለ ቀፎውን ማጠን ነው።

250/ ኖፐልያ (Nopela) :- የቁልቋል ዘር ሲሆን አሾሃም የሆነ በበረሃና ሙቀት በበዛው መሬት የሚበቅል ነው።

ጥቅሙ: 1ኛ/ ጅማቱ ለተሳሰረና ለቁርጥማት የፍሬውን ጥጣቱ ቧትና ማታ እንድ ኩባያ ማጠጣት ነው።

የአገሪቱ - ፈደል ቤት ተራ ክፍል

አ - ዐ -

251/ ለለቀቅ: - እንደከርቤና እንደ አጣን በየሰቅ የሚሸጥ የመድኃኒት መቀመጫ ያመጣል ዓይነት ነው።

ጥቅሙ: 1ኛ/ ቁመኛ ለያዘው ለከላ ልጅ በውኃ በጥብጦ ሰውነቱን መቀባትና ማሸት ነው።

2ኛ/ ለበላ መድኃኒት ከሚቀመጡ እፀዋቶች እንደ ነጭ ሽንኩርትና እንደ ጤና አዳም መቀመጫ ነው።

252/ ለልማ: - በቆላ የሚበቅል ትንሽ አረም ነው።
ጥቅሙ: 1ኛ/ ለጨጓራ ህመም እንደገመገመን ቀቅሎ መብላት ነው።

253/ ለማ ገመገመ: - በከረምት ወራት የሚበቅል የሥሩ አገዳ ወይን ጠጅ የመሰለ ነው።

ጥቅሙ: - ለልብ ድካም በባዶ ሆድ ብዙ ግዜ መብላት ሙሉ ጤና ይሰጣል።

254/ ለሚከላ :- በየትም ቦታ በቅሎ የሚገኝ ባለ አሾህ አረም ነው።
ጥቅሙ: 1ኛ/ 'ለጋው ለጆሮ ህመም ይሆናል። ፍሬው የገብስ ፍሬ ስለሚመስል አረኞች በውኃ ላይ ሲያደርጉት ይንጣጣል።

255/ ለመሠሬ: - በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል አበባው ቢጫ ቅጠሉ አረንጓዴ አረም ነው።

ጥቅሙ: 1ኛ/ ለሻህኝ ሥሩን ቅጠሉን ወቅጦ በማር መቀባት ነው።

256/ ለመድማዶ: - በቆላ በወይና ደጋ በየወጀዱ የሚበቅል ነው።

ጥቅሙ: 1ኛ/ የጠጠረን የደረቀን ነገር ለማለስለስ ቅጠሉንም ስሩንም ወቅጦ ማሰር ነው።

257/ ለሚራ: - በቆላ መሬት የሚበቅል ዛፍ ተጠጣቶ እንደ ሐረግ የሚወጣ የቁጥቋጥ ዓይነት ነው። ይህ ሴቲ አሚራ ይባላል።

ጥቅሙ: 1ኛ/ ለሣልና ለአስም ለቁርጥማት በቅቤ ቅጠሉን እንጥሮ መጠጣት ነው።

25/ የእንጉቱን ውስጡን ለሚያመው የአሚራ ቅጠል የትርጉም ፍሬ ደቁብ በፍየል ሐምት ለውሶ ቀባው፤ የሐመል ገላ የአሚራ ቅጠል እንዲሁ ቀባው፤

35/ ጀርው ለሚያመው የአሚራ ቅጠል፤ የአምጥ ፍሬ፤ ከርቤ፤ በእንድ ላይ ደቁብ በፍየል ቅቤ እንጥር በጀርው ማድረግ ነው፤

45/ ጥርሱን ድቶን ለሚያመው የአሚራ ስር ቅርፍት ከሚያመው ላይ በጥጥ ሸፍኖ መያዝ ነው፤

55/ በሆድ ውስጥ ላለ ኪንታሮት ከወርቅ በሚዳና ከጊሽ ጋር በማር ጠንሰሶ ለሰባት ቀን ማቆየትና ከሰባተኛው ቀን በኋላ መጠጣት ነው፤

65/ ለምሺር ነቀርሣ ቅጠሉን ከጐርጠባ ቅጠል ጋር ወቅጦና አድርፍ በቁስሉ ላይ ደምድም ማሰር ነው፤ እየደጋገመ ማድረግ ነው፤

75/ ለኪንታሮት ከመቀመጫው ላይ አምልመሎ ለወጣበት የአሚራ ቅጠልና የአዝ አረግ ቅጠል በአንድ ላይ ወቅጦና ጨምቆ በትኩሱ ጭማቂውን በሲሪንጅ መርፌ ስቦ ከአምላካለው አበጥ ላይ ወይም ትርፍ ገላ መስሎ ከወጣው ላይ መውጋትና ማስገባት ነው፤ ሌላ ንጹህ ገላውን እንዳይነካው መጠንቀቅ ነው፤ ለጊዜው ስለሚያቃጥለው የማፍዘዣ መድኃኒት መጠቀም ነው፤ ከሥሩ ተነቅሎ ይወድቃል፤ የተፈተነና እሙን የሆነ ነው፤ ከኪንታሮት ነጻ ያደርግና ሙሉ ጤነኛ ሰው ያደርጋል፤

85/ በሆድ ላለ ኪንታሮት ለሥራይ ለውርዶ ለቁርጥማት ቅጠሉን ወቅጦ በቅቤ እንጥር መጠጣት ነው፤

95/ ለሣልና ለአስም የአሚራ ፍሬና ፊጦ አምሌ ጨ በአንድ ላይ ደቁብ በባዶ ሆድ በማር ማዋጥ ነው፤ ለብዙ ጊዜ፤

105/ ለአስም የአሚራ የዋጊናስ ፍሬና ቅጠል በማር ለውሳህ ለውጥና ከትንሽ በኋላ የአብሽ ጭልቃ አጠጣ፤ ደጋግሞ ማድረግ ነው፤

115/ ለማንኛውም የአሚራውን ስር ከንጹህ አረቄ ጋር ከሰድስት ወር በላይ ዘፍዝፎ ማስቀመጥና ለሚያመው በቀን እድን እንድ መለኪያ ሰጠው ከአመት በላይ ታሸጐ የቆየው ደግሞ ከሁሉ ይበልጣል፤ እንዲሁ ከጠጅም ጋር ማሸግና ማቆየት ይቻላል፤ ለብዙ ዘመናት መጠጦችን የማቆየትና የማሳመር እድል አለው፤

125/ ለአበጠ አካልና ለቆሰለ ገላ ለነቀርሣ ለኪንታሮት ለሪህና ለቁርጥማት በሆድ ውስጥ ያለን ደቄ ማስወገጃ ሥሩን ቅጠሉን በአንድ ላይ ቀቅሎ በማር በጥብጦ ማስቀመጥና እንድ መለኪያ በባዶ ሆድ ማጠጣት ነው፤

135/ የአሚራ ስር አወፍሮ ሲጠጡት ደም ያበዛል፤ ሲቀጥን ደግሞ የደም ግፊትን ያመጣልና የደም ብዛት ያለው ሰው የአሚራ ሻይ አይጠጣ፤ ከጠጣም በቀጭኑ ይሁን፤ መጠንቀቅ ከሁሉ የተሻለ ምርጫ ነውና፤

258/ ወንድም አሚራ፡- በወይና ደጋ የሚበቅል እንደሴቴው ሳይሆን ቸፍርግ ብሎ የሚወጣ ቁጥቋጦ ነው፤

ጥቅሙ፡ 15/ እንደሴቴው ወይም በቆላ ውስጥ እንደሚበቅለው ጋይል ባይኖረውም ለጠላ ለጠጅ ለአረቄ ጥንሰስ ውስጥ ቢገባ ለብዙ ዘመናት እንዲቆይና እንዲጥም ያደርጋል፤ የአሚራ ስር ያለበት ሁሉ ፊጽሞ አይበላሽም በቀላል የሚታይ ዕፅ አይደለም፡፡

259/ አሚላም፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፤ ቅጠሉ ሲበጥሱት ወተት ይወጣዋል፤ መልኩ ነጭ ነው፤

ጥቅሙ፡ 15/ ለቆሰል ለሻህኝ ለመሰሉ ሁሉ ቅጠሉን ወቅጦ ከሌሎች አፀዋት ጋር ጨምሮ ማሰር ነው፤

- 260/ ለንጉሱ ለደብዳቤ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ለረም ነው፤
 ቅጠሉም ሥሩም ወተት ይወጣዋል፤
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጽፋ፡ ላባለዘር ህመም ቅጠሉን ሥሩን ወቅጥህ
 2ኛ/ ለቂጥኝ ቅጠሉን ሥሩን ወቅጥ ለንድ ማንኪያ በላጓት
 ማጠጣት ነው፡ ማርከሻው ተልባ ነው፡፡
 3ኛ/ ለሻህኝ ለአጢ ለላባጭ ቅጠሉን ከአዝ ለረግ ቅጠል ጋር
 ወቅጥህ እስርለት መዞ ያወጣዋል፡፡
- 261/ ለመራራ፡ - ከአዝመራ መሐል በቆላ የሚበቅል ለረም ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሰኳር ህመም ቅጠሉን ለንደጐመን ቀቅሎ ደጋግሞ
 መብላት ነው፡ ወይም ለድርቆና ወቅጥ ከሚበሉት ጋር ለየጨመሩ
 መብላት ነው፡ ለንዲሁ ከአርማጉሣ ቅጠል ጋር በማር መዋጥ ነው፡፡
- 262/ ለመራራ፡ ለምሮ፡ - በወይና ደጋ የሚበቅል ቅጠል ሰፊ ዛፍ ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሥጋ ደዌ፡ ለቸፈ፡ ለአከከ ፍሬውን ወቅጥ መቀባት ነው፡፡
 2ኛ/ ለከብቶች ለልቅት፡ ለተሰበረ ቅጠሉ ያገለግላል፡፡
- 263/ ለመድማዶ መዶኬ፡ - በቆላና በደጋ የሚበቅል ቁጥጭ ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአከያ ኪንታሮት ቅጠሉን ከዋገርንቢጥ ጋር
 ወቅጥ ከቆሰሉ ላይ ደምድሞ ማሰር ነው፡፡ በሦስተኛው ቀን
 አጥቦ የአመድማዶ ቅጠልና የጐርጠብ ቅጠል ወቅጥ
 ለንደገና ማሰር ነው፡፡ ለንዲሁ አጥንቱ ለተሰበረ ቅጠሉን
 ብቻ ማሰር ነው፡፡
 2ኛ/ ከላሊቱን ለታመመ ቅጠሉን ከቀይ ሸንኩርት ጋር
 ለፍልቶ ጧትና ማታ ማጠጣት ነው፡፡
 3ኛ/ ለሻህኝ ለጭንቁር ቅጠሉን ከቁልቁልና ከጠንበላል
 ፍሬ ጋር ወቅጥህ በማር ለውሰህ መቀባት ነው፡፡

- 4ኛ/ የጠጠረን ነገር ለንዲያለሰለሰ የተሰበረን አጥንት
 ለንጥዲጠጥን ለማድረግ ቅጠሉንና ሥሩን ወቅጥ ከህመሙ
 ላይ ደፍድፎ በከትከታ ቅጠል አሸጉ ማሰር ነው፡፡
- 264/ ለልቅ ወይም የዝሆን ለንጀት፡ - በቆላ መሬት የሚበቅል የሐረጉ ለበቅ
 ቅልጥም ያለው በየአጥሩ በየዳባው በየአለቱ የሚበቅል
 ቁጥጭ ነው፡፡
- 265/ ለምክኒት፡ - በቆላ መሬት በየወጀዱ የሚበቅል ቅጠሉ ነገ ያለ ለረም
 ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ለቁርጠት የአምክኒት የአዛምራ የምሳና
 ቀንበጣቸውን በአንድ ላይ ወቅጥ በቀይ ጤፍ ቂጣ ጋግሮ ማብላትና
 ለጓት ማጠጣት ነው፡፡
 2ኛ/ ለኮሶ ቅጠሉን ከወገርት ጋር ከነግ ጋር ለለጥልጦ መብላት
 ነው፡፡
- 266/ ለሙሻ፡ ለምሻ፡ - በወይና ደጋና በአርጥብ ቦታ የሚበቅል ቁጥጭ
 ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጆሮ ህመም ፍሬውን ወቅጥህ በሻሽ ለሰረህ በውጋ
 ዘፍዝፈህ ጨምቀህ ከጆሮው አግባለት፡፡
 2ኛ/ ለብግናት ቅጠሉ ሥሩ ለኪንታሮት ፍሬው ለጆሮ መ/ይሆናል፡፡
- 267/ ለሞጭ፡ - ሴቲም ወንዶም አለው፡፡ በቆላ በወይና ደጋ የሚበቅል ለረም
 ነው፡፡ ጠባዩ ለንደምላስ ጉልጉል ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለፍንጫው ለሚመጣበት ቅጠሉን ወቅጥ በቅቤ
 ለንጥሮ በአፍንጫው መጨመር ነው፡፡
 2ኛ/ ለነቀርሣ የአሞጭ የአንዳህላ ሥራቸውን የዋጊናስ ቅጠል
 በአንድ ላይ ወቅጥህ ከቆሰሉ ላይ ለድርግና በሰንዶ ሊጥ ጠፍጥፈህ
 ለሸገህ አሰረው፡፡ በየሦስት ቀኑ ለየፈታህ ለጥባህ ለንዲሁ ለድርግ፡፡

35/ ሣገዛው ታም ሣል ለሀንበት ሥሩን በእሳት ጠብሎ በግር ለውሳ ላይገዛው ይዋጥ፡ ወይም በሰንደ ሊጥ ውስጥ ሊያበልጥ፡ ገርሮውን እንዳያመው ምሳሉንም እንዳይገባገል እፉን ከፍቶ ይዋጠው፡ ለመጽጌ አስኪትም እንዲሁ ሊደርግ፡

268/ ለግና፣ - በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡

ጥቅሙ፡ 15/ ለራሳ ህመም ቅጠሉን እሸቶ በአፍንጫ መሳብ፡ ሥሩን ቀቅሎ መጠጣት ወይም ማላመጥ ነው፡

269/ አሰርኩሽ፡ - በበረሃ የሚገኘውና በጣም ያለመለመው ዕፅ ሕይወት ይባላል፡ ከስሩ ውስጥ ድብልብል ድንቸ የመሰለ አለው፡ ሴቴው አሰርኩሽ ይባላል፡ ብዙ ጊዜ ለማለሰርና ለመስተቀር የሚደረገው ይህ ነው፡ ወንድም አሰርኩሽ በወይና ደጋ በቆላ ይበቅላል፡ ቅጠሉ ቫካራ ነው፡

ጥቅሙ፡ 15/ ያበደ ውሻ ለለከፈው ሥሩን በውተት አጠጣ፡ እባብ ለነደፈው በግር አውጥ፡ ከነከሰው ላይ ወቅጠህ አሰርለት፡

25/ ውሻ እንዳትወልድ የአሰርኩሽና የዕይናግፍትን ስር በእንጉትዋ አሰር፡

35/ ለመስተቀር የሴቴውን አሰርኩሽ ስር ወቅጦ በጣዝማ ማር ብ/ቀብቶ መገናኘት ነው፡ በሽንቱ ውኃ ለውሶ ከተልባ ጋር ቢያበሉዋት የገገሩትን የገገሩዋትን ለማንም አይናገሩም፡

45/ ለሐብት ለፍቅር ለገንድ የምትፈልገውን ተናግረህ ለዚህ ነገር ሁነኝ ብሎ እፀእንግሥ ደግሞ መቁረጥና እንደየባሴ መጠቀም ነው፡

55/ ባልዋ ለጠላት ሴት ወይም ሚስቱ ለናቶችው ወንድ ስሩን ከአለብላቢት ስር ጋር ወቅጦ በሻሽ ሸፍኖ ሴቲቱ በጉኛዋ አሳድራ ወይም ወንዱ በብብቱ አሳድሮ በጧት የውኃ ሺንት

ጨምሮ በሚጠጣ በሚጠጣ ሲሰጥ ይሰማማሉ፡ ይታረቃሉ፡ የሌላ ሌላ ወሬ ለይቀበሉም፡ ለእንስሳም እንዲወድ እንዲሁ ማድረግ ነው፡

65/ ለሐብት ለከብት ርቢ ስሩን ወቅጦ በውተት በጥብጦ በብቱን መርጧት ነው፡ እንዲሁ ለጉብ በግር ለውሶ ማብላት ነው፡

75/ ለኪንታርት ለነቀርሣ ለቀሰል ቅጠሉን ከፈለጹት ብሔረ ጋር ወቅጦ መደምደም ነው፡

85/ ለአቃቤ ህግ ፍሬውን የአስተናግር የትንባሆ የእፀባቤቅ ፍሬንና ቀንበጥ ሰባት ጉብ ሰባት የውኃ እናት እነዚህን ሁሉ በአንድ ላይ ወቅጦ በጣዝማ ማር ለውሶ ብ/መቀባትና ሳይዘሩ ግወጣት ነው፡ በአዲስ አፋሪ የተቀበትን ጠርጌ ማስቀመጥና ለመፍታት አፋሪ ጨርቁን አጥቦ ማጠጣትና ታሪገማ ማጠን ነው፡

95/ ሴት ወንድ እንዲወዳት ሥሩን ከሴት ውሻ ብልት ጋር አከሰሎ ግራ ጭንዋን ትወቀር፡

105/ ለማግገጥ ጠት አስጥል፡ አቆራሪጭ፡ - የተባለ በወይናደጋና በደጋ የሚበቅል አረም ነው፡ ቅጠሉ አረንጓዴ፡ አበባው ነጭና ሰማያዊ ወይን ጠጅ የሆነና መራራ ነው፡

ጥቅሙ፡ 15/ ለሆድ ህመም፡ ለስኳር፡ ለኮሌስትሮል፡ ለማንኛውም ነገር ሁሉ ሥሩን ቅጠሉን ወቅጦ በቂጣ ወይም በቀይ ጤፍ ገንፎ ውስጥ አድርጎ መዋጥ ነው፡

25/ ለመናፍሰት፡ ለቡዳ መድኃኒት ከሌሎች እፀዋቶች ጋር ጨምሮ መቀመም ነው፡

35/ የወደደውን እንዲጠላ የሱስ ችግር ላለውና ሱስኛ ለሆነ ከሚያጤሰው ከሚበላው ከሚጠጣው ጋር ቢሰጡት የሚወደውን ያስጠላዋል፡ እንዲሁ ከአይጥ አረግ ፍሬ ጋር ወቅጠህ አብረህ ስጥ፡

45/ ለእነዚህም ለደም ብዛት በቅቤ ለንጥር መጠጣት ነው።
ወይም በእጃችን ጋር ለብላ።

55/ ለሆድ ቁርጠት ለደም ብዛት ለሰኳር ህመም ህዳሴ
የሚሆን ነውና ለዘጋጅተህ ስጥ።

271/ ለግራግ - ሐረግ ራግ ተብሎ ከህ - ቤት ስለተጻፈ ወደኋላ ተመልሰው
ተመልከት።

272/ ለግራግም - ከእነዚህ ለህል መሐል የሚበቅል የእንዳውን ለህል
የሚያጠፋ ለግራግም ነው። እርሱ በበቀለበት የላህሉ ፍሬ ውስጡ ቀይሶ
ጥቁር የመሰለ የላህ ጽቃት የያዘ ይሆናል። ብዙ ግዜ የእንዳውን
ለህል ፍሬ ያጠቃል።

ጥቅም፡ 15/ ለንድን ነገር ለማምከን የሐረማም ለበባ ወይም
የተበላሸውን የዘንጋዳ ፍሬ ጽቃት የመከን ለንድድ ለበባ ሁሉንም
በእንድ ላይ ለዘጋጅቶ የላህል ዘርን ለሽቶ ቢዘፋት ለዓመት ይበቅላል
በሚቀጥለው ዓመት ዘፋን ደግሞ ቢዘፋት ይበቅላል ለንጂ ዳግመኛ
ላይረራም።

25/ በመድኃኒት እየዳነ ህመሙ ለንደገና ለሚያረጋበት
ለሚመለስበት ከመድኃኒቱ ጋር ለብረው ቢያጠጡት ተመልሰው
ላይመጣም። ህመም ለማምከን የተፈተነ ነው።

273/ አፋፋ፡ - ወንዝ ለወንዝ ዳር ላይ የሚበቅል ቅጠሉ ሲበጥሱት ወተት
የሚወጣው ነው። ጥፍርግናም ይባላል። ለበቃቀሉ ለንደጥፍርግና
ለንደጥፍራፍ ነው።

ጥቅም፡ 15/ ለምርዋጽ ከእንጭብር ስር ከሰመሬታ ገበሰ ቂጣ ጋር
ለዘውትሮ ማብላት ነው።

25/ ለምሳሌን ነገሮ
ነገራቸውን ከሰጥረው ሲቃህሩ ሰልጣን ለሰላምና
ሰላምን ከሰጡ ጋር ወለከረሁ ቢላላኝ ወጥታለሁን ለበጌ
ለንግሥት ነገሮ ነገቱ ነገሮ ሊተ ለእነሱ።

15/ ለግራግም ደር ደዘ ራቁትን ለንድ በቀል ለፋጥን ያስተ ግዜ
ወደግዜ ዘር ራቁትን ወደደቡብ ለዘር ሰግሶ መቆረር ደርውን
ሊፈ መቆረጥ ወይም መንቀል ነው። ሥፋን በደሙ ነዘር የላጥኑ
ሊፈውን ከቆረሩበት ቀበሮ ለበቆና ሥፋን ደዘ ወደ ቤት መጽደ
ነው።

ሥፋን ለበቆን ከገንዘብ ጋር ለሠላሣ ቀን መቅበሮ ወይም ገብ ካለው
ዳር ውስጥ መከተትና በሠላሣው ቀን በሰባት እስከት ደም ለበቆንም
ገንዘቡንም ለስነከቶ መያዝ ነው። ሲፈልጉ ገንዘብ ለምግ ብሉ
ገንዘቡን በለበቁ መንካት። ስፋን በግራ ቢሰ መያዝ ነው።

35/ ጥፍርግድ መሰላ ከጭንጭ ላይ የምትበቅል ሴቱ ለፋጥ ለገፋ፣
የለቢቃቃዋ ሁኔታ ለንተርፋ መሰላ በጣም ነጭ ቅጠል ይቃቃ
ነው። ለንግላንድ ግዜ ውጋ ተኝቶበት ከነበረ ከወንዝ ዳር
ከቅጠላቸው ብዙ ወራት ለትቆይም። ለምሳሌን ነገሮ ለመንደግ
ትሆናለች። በእስዋ ቅጠል የወተቱን ሊቃ የቡቢቃውን ሊቃ
ቢለውሱትና ትንሽ ቢያደርጉበት ሞልቶ ይገኛል። ምሕላብነት ለገፋ፣

45/ ለገበያ የሴቱ ለፋጥና የእዛና ወይም ዋሽት ስር ጋር ሰፍቶ
መያዝ ወይም ከሣጥን ውስጥ ከገንዘብ ጋር ማስቀመጥ ነው።

55/ ለምርዋጽ ሥፋን ከእንጭብርና ከሰላሳ ስር ጋር በሰመሬታ
ገበሰ ቂጣ ጋር መብላትና ለዘውትሮ መሮጥ ነው።

25/ ለጭንጭ፡ - ለግራግም ነው።
ጥቅም፡ 15/ ለራሱ ህመም ሥፋንም ቅጠሉንም ለበባውንም ወቅብ
በላፍንጭ መሳብ ወይም ቀቅሎ መጠጣት ነው።

275/ ለፅጌ - በጥርው የሚተካ የመለክ ነጭ ተክል ነው፡

ጥቅም፡ ነፍ/ ለመለክ ከሚቀመጡ ከመለክ በታ ጋር ለብር ማጠቃለል ነው፡

276/ ለፊር - በበረሃ የሚበቅል ጥንቁ ቅጠሉ ቀይ የሆነ ዛፍ ነው፡

ጥቅም፡ ነፍ/ ለነቀርሳ ደም ላለው ቅርፍቱን ሥሩን ቅጠሉን ወጥኖ ለንጥር መጠጣት ነው ሲገባ፡

277/ ለርና - በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡

ጥቅም፡ ነፍ/ ለወሰፋት ለሆድ ደቂ ሥሩን ከምስር ጋር ተክሎ ውጋውን መጠጣት ነው፡

278/ ለርጥጋጋ - በቆላና በወይና ይጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፡

ጥቅም፡ ነፍ/ ለሚጠጠው ቅጠሉን ከሚበላው ከሚጠጣው ወጭ መስጠት ነው፡ ዘፍክድ ገዛውን ማጥመቅ ነው፡ ሲጠጠው የላርጥጋጋ ስር ወቅጥ አልሞ በጅብ ሐምላት በአሰሰት ደም ለው በአፍንጫው መጋት ነው፡ ደብቀዋል፡ የላርጥጋጋ ማጠቃለል በሆሰላት ተመልሶ ለይዘውም ይጠብቃል፡

2ኛ/ በሆድ ውስጥ ለሌላ ኪንታሮት ፍሬውን ወጥኖ ማጠጣት ወይም እየቆሉ እንደቡና ማፍላትና መጠጣት ነው፡ ሥሩንም ከላሚራ ጋር ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡

279/ ለርጉማ - በወይና ይጋ ቀጥ ብሎ የበቀለ ዛፍ ነው፡

ጥቅም፡ ነፍ/ ለነቀርሳ የጥንቁና የሥሩ ቅርፍት ከሌሎች ዕፅዋት ጋር ቀጠቅለው ቢጠቀሙበት መልካም ነው፡

280/ ለርምቲ - በወይና ይጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡

ጥቅም፡ ነፍ/ ለቡቃ በሽታ ሥሩን ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡

281/ ለበጀብኝ - በወይና ይጋ የሚበቅል አረም ነው፡

ጥቅም፡ ነፍ/ በግንጅ ለሚወጣበትና ተደጋጋሚ ለሚያመጥ ሥሩን ወቅጥ ይጠጣ፡ ቅጠሉንም ይደፍድፍበት፡

282/ ለቆላና በወይና ይጋ የሚበቅል፡

ጥቅም፡ ነፍ/ ለሌላ ሆኖም ቅጠሉን ቀቅሎ መቀነትና መታጠን ነው፡

283/ ለጥንቁ ለሚበቅል ለውሳላት - በቆላና በወይና ይጋ ከቆጥቋጥ

ዘፍ ለጥንቁ የሚበቅል አረም ነው፡ ሌጅው እንደሐረግ ሆኖ ቅጠሉ

የሚበቃበ ነው፡ ወንድው ግን ከሚሳ ላይ እንደቆጥቋጥ ሆኖ

የሚገኝ ነው፡ ላግን ይመስላል፡

ጥቅም፡ ነፍ/ ለመፍትሔ ለሰቢት ከሌሎች ዕፅዋት ጋር በመሆን

ይጠጠባል፡ ለውጥሮ ለሚያሳምጠው ፍትወት ያጠቃላል፡

2ኛ/ ለጥንቁ ለቆላ ማድረቂያ ቅጠሉን ቀጥቅጦ መደምደም ነው፡

3ኛ/ ለርጉማን ሥሩን ከላሚራ ጋር ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡

4ኛ/ ለማጠቃለል ሥሩን ከጥፍርና ከአሰርቡሽ ስር ጋር ወጥኖ

በጥንቁ ውጋ ዘፍክድ ለድርቆና ደቁ በምጥብ ጋር መስጠት ነው፡

5ኛ/ በመጠላ ለሰቢት የደጋውን ወንድ ለጥንቁ ስር የሚጥ

ለገሪ ተፍልግ የሆነ ሥራቸውን በርግብ መረቅ አጠጣ፡

ጥቅም፡ ነፍ/ ለላግጭ ለሌሊት ቅጠሉን ከላግጫ ጋር በላት መጠላ

ለባደን መተካበ ነው፡

ጥንቁ - በየወጅቱ በደጋም በወይና ይጋ የሚበቅል ትልቅ አረም

ነው፡

ጥቅም፡ ነፍ/ ከጀርው ውስጥ እንደትል ለሚላወጡት ቅጠሉን ውጋ

ወጭ ከጀርው ውስጥ መስተትና ጥጥ መወጥቱ ነው፡

2ኛ/ ለጀር ሆኖም ፍሬውን ደቁ በግሽ ወጥኖ ለድርቅ

ውጋ እየበቀ - ከጀርው መስተት ነው፡

3ኛ/ ራስ ለሚፈልጥ ጀር ደግሞ ሆኖም ሲጠጠ

በሰጥጥና የለውጥ ቅጠል ወቅጥ ከሚሰጠው ላይ ማሰር ነው፡

45/ አንድ ሰላምተኛው ቅጡን አገደላገረው
 ወይም ቅጡን በላግራ ቅጡ ጋር አፍላቀ መጣጣት ነው፡
 55/ ለግንዛቤና የደብዳቤ ለግንጥ የሰጠው ርዕሰ
 ስራዎች ጋር ወይም ከጣላ ጋር በሰጠው
 ደረጃቱ፡ ያደረገውን ሠላም ይገልጻል፡

286/ አሁን

287/ ለግንዛቤ ለግንጥ - በቀላል በወይና ደጋ የሚበቅል ሺንኩርት የሚመስል
 ሊሆን ይችላል፡

ጥቅም፡ ክ/ ለሌላ ህመም ሥሩን ወቅጥ ግብር ነው፡

288/ አሁን

289/ ለግንጥ ፡ በቀላል በሰላምት ወራት የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡ ቅጡን ምሳሌ
 ፍሬው አንድ ሰላምተኛው ያለው ርዕሰ ስራዎች ጋር ወይም ከጣላ ጋር በሰጠው
 ደረጃቱ፡ ያደረገውን ሠላም ይገልጻል፡

ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ደግሞ ቅጡን ደቁቢ አሰርላት፡

290/ ለግንጥ ቅጡን ከሰላም ሥጋ ጋር ወቅጥ፡
 ላይ አሰርላት፡

35/ ለግንጥ ቅጡን ወቅጥ ነው፡

290/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል የጋራ አስተዳደር ነው፡
 ጥቅም፡ ቅጡን አንደኛው ሰላምተኛው በጣላ ስራዎች ጋር ወይም ከጣላ ጋር በሰጠው
 ደረጃቱ፡ ያደረገውን ሠላም ይገልጻል፡

291/ ለግንጥ ፡ በረቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡

292/ ለግንጥ ፡ በወይና ደጋ ለርጉዝ በሌለበት በታ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡

ጥቅም፡ ወንድ ለጣላ ቅጡን ሰጠው ከጥቅም ጋር ትታወቅ
 ወይም ቅጡን ሥሩን ወቅጥ አረጋግጦታል፡ ደግሞ ትታወቅ
 ቢሆን ለሰላም ያሳያል፡ ለሰላም መቀጣት ነው፡

293/ ለግንጥ ፡ - ከጥቅም መቀጣት አንዱ ነው፡

ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

35/ ለግንጥ ፡ በርቀትን የመሰለ በወይና ደጋ የሚበቅል ሊሆን ይችላል፡
 ጥቅም፡ ክ/ ለግንጥ ለጣላ አሰራር ደንብ ከርቀት ለጣላ ወቅጥ
 በወቅት ለሰላም አጠጣጥ፡

[illegible]

291 NORTH STCC APT 707 FORT LAUDERDALE
FLORIDA 33308 PHONE NO 246-1234 FAX NO
NO 246-1234 EXT 1234 246-1234

35/ ጀርድ ለልሰማ ላለ የአቶችና የእግሩ ቅጠል በፍጥነት ሕይወት በፀሐይ ላይ ማድረግና የቀሰጠውን ለጥሩ በጀርድ መስተትና ጥጥ መውተፍ ነው፡ ብዙ ግዜ ደጋግሞ ያድርገው ይተኛ፡

45/ ጀርድ ለሚመግልበት የአቶች የእግሩ የበለለ የለስተናግር ቀንበጣቸውን የወንዶች /ቢሲታ/ ሁሉንም በእንደ ላይ ወቅጦ ማድረቅ ለበሽተኛው በሽሽ ቋጥሮ በመቅ ውኃ ለየዝና ጨምቆ በጀርድ ማስገባትና ጥጥ መውተፍ፡

55/ የጥርስ ህመም ላለውና ለሚሸትበት የአቶች ቅጠል ከርቤና አልፎት ደቁሶ ከሚያመው ላይ ያድርግ፡

65/ ምላሱን ለታመመ ቅጠሉን ቀቅሎ ውኃውን በትኩረት በእቱ ውስጥ ለድርጉ መገመገመትና መትፋት ደጋግሞ ያድርገው ይፈወሳል፡ ጀርድ ደንገት ለታመመ እንዲሁ ያድርግ፡

75/ እጁ ለሚንቀጠቀጥበት አቶች ሥፋን ቅጠሉን ከእፀፈላጹት ሥርና ቅጠል ጋር ወቅጦ ለድርቆ ለብዙ ግዜ በጣዝማ ማር ጧትና ማታ ለየለውስ ይዋጥበት፡

85/ ለሣገባ ህመም የበሉት አልሰማማ ካለ ቅጠሉን ቀቅሎ መጠጣት ነው፡

95/ ልብ ሲያጥወለውል ሥራይ ላለበት ሥፋን ለዘውትሮ ማላመጥና ውኃውን መዋጥ ነው፡

105/ ለልብ ህመም ስፋን ቅጠሉን ወቅጦ ከሰፍ ጭቃ ጋር ጧት በባዶ ሆኖ፡ ከእራት በኋላ ጠጥቶ መተኛት ነው፡

115/ ለልብ ድካም ሥፋን ከሁለገብ ከእንጭብር ስር ጽ ደቁሶ በማር ወይም በቅቤ አንጥሮ መጠጣት ነው፡

125/ ለተቅማጥ ለአሜሪካ ከጀንጅብል ጋር ቅጠሉን ሥፋን ቀቅሎ መጠጣት ነው፡ ወይም ከፋዝ ጋር ቀቅሎ ውኃውን ለጥሩ መጠጣት ነው፡

135/ የበሉት ካልተሰማማ ከሆድ ውስጥ ለሚቆይበት ቅጠሉን ከእንጆሪ ቅጠል ጋር ወቅጦ በሎሚ ውኃ በጥበብ ከሚበሉት ከሚጠጡት ጋር ለየጨመሩ መብላትና መጠጣት ነው፡

145/ ለማንኛውም ለአፍ ሽታ ለሚቆሰልበትም ቅጠሉን ከከርቤና ከአልፎት ጋር ወቅጦ በድድ ውስጥ ማድረግ ነው፡

155/ ለሳንባ በሽታ የአቶች ቅጠል በሦስት ብርጭቆ ብርዝ ቀቅሎ እንደ ብርጭቆ ሲቀር አብርዶና ለጥሩ መጠጣት ነው፡

165/ አቶች ሥራይ ላለበት የሚፈታ ለደም ብዛትና ለስኳር ህመም የሚፈውስ ለመጋኛና ለሆድ ህመም የሚሆንና የሚያፀዳ ጥቅሙ ሙሉ ጤና የሚሰጥ ስለሆነ በጓሮ በወጀድዎ ያብቅሉት፡ አርጥበት ይወዳልና ውኃ ያጠጡት፡ ከዚህ በላይ የተዘረዘሩትን ጥቅሞች እንደሚጠቀሙባቸውና እንደሚደሰቱ ለምናለሁ፡ መልካም ደህንነትና ሙሉ ጤና በመድኃኒታችን በአየሱስ ከርስቶስ ስም የምመኝላችሁና በእጄ ጽፈ ያዘጋጀሁላችሁ መሪራስ እማን በላይ ነኝ፡

175/ ለትኩረት - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ 15/ ጀርድ ለደነቆረ የተቀጽላውን ቅጠል ከሰሌን ፍሬ ጋር ወቅጦ በሰሊጥ ዘይት አንጥረህ በጀርድ ለድርግ፡

185/ ለትንኮሻ :- ሲነኩት የሚሰበሰብ አረም አለ በየጁ አባ መርቆ ሲባል በጉጃም ልቃቂት ይባላል፡

ጥቅሙ፡ 15/ ለለምጥ ለብልዝ ወቅጦ በየጊዜው መቀባት ነው፡

195/ ለትንኮት - ሲነኩት የሚሟጭ መርዘኛ ዛፍ በዱር ውስጥ የሚበቅል ነው፡

312/ ለገዢ :- በወይና ደጋ የሚበቅል ነው፡

ጥቅም፡ 15/ ለገዢ ህመም ሥሩን ቀትኮ ማጠጣት ወይም መጥፋት ነው፡

313/ ለዘግ :- በወይና ደጋ በቆላ የሚበቅል ዛፍ ነው፡

ጥቅም፡ 15/ ለታላላቅ ለሚያስገዛው ቅጠሉን በማር ለውሳ ማብላት ነው፡

25/ ለገዢ ውሻ ለሰላራው ቅርፍቱን ቅጠሉን ወቅጦ ማጠጣት ነው፡

35/ ለማለጠን የገንዱን ፍልጥ ሥሩን ለበቁን የውጋውን የውትን ለቃ ማጠን ነው፡ መሉ ጤና ይሰጣል፡

45/ ለልብስ ለሊድፍ ቅርፍቱን ወቅጦ ማጀል ነው፡

55/ ለጥርሃ የሥሩን ቅርፍት ለያፈሉ ማጠጣት ነው፡

65/ ለቸፊ ቅጠሉ ለገርሌ ለበባው መድጋኒት ይሆናልና ቅጥመው፡

75/ ለወስደት ለካሳ ልጡን ቀትኮህ ለጠጣው መሉ ጤና ይሰጣል፡

314/ ለዘርግ :- በወይና ደጋ በቆላ የሚበቅል የገር ለረም ነው፡

315/ ለኮልግይ :- በቆላ የሚበቅል ዛፍ ልጡ ደንዳና ቅጠሉ ትንንሽ ለበባው ነው፡

ጥቅም፡ 15/ ለማናንሼ ህመም ቅርፍቱን ወቅጦ መደፍደፍና ለሽጉ በሻሽ ማሰር ነው፡

316/ ለውጥ :- በቆላም በደጋም የሚበቅል ለረም ነው፡

ጥቅም፡ 15/ ለጀር ደግፍ ቅጠሉን ከጨው ጋር ወቅጦ ማሰር ነው፡

25/ ለድድና ለትናጋ ህመም የለውጥ የላንጆሪ የለቱ ቅጠላቸውን የርማን የሺብ ቅርፍት ሁሉንም በላንድ ላይ ወቅጦ ለውሳ በድዳ ላይ መደፍደፍ ነው፡

35/ ለማምከን ሴት ለንዳትወልድ የለውጥና የሰማ ፍሬያቸውን በባት በባት ቆጥሮ በማር ማጥጥ ነው፡

317/ በወይና ደጋ የሚበቅል ቅጠሉ ጥፋ መላ የለው ቆጥቶ ነው፡

ጥቅም፡ 15/ በውኃ ውስጥ ለጥፋ ለታላላቅ ቅጠሉን ለንጂጄ ህሊት ማጠጣት ነው፡

25/ ጀርባው የቀጥሎ ወሰኑ ለሚወጣት የሊደ ሊደ ወቅጦ በማር ማብላት ለንጂጄም ማጠጣት ሥሩን ማጠፍ መቻሉን ያሳያል፡

35/ ጠገር ለማሳመርና ለማለባለብ የሊደ የሰጠው የልት ቅጠላቸውን ወቅጦ በቅቤ ወይም በጉግ ዳይት ለውሳ መቀነስ መቻሉን ያሳያል፡

45/ ጀግቱ ለታላላ ሥሩን በሰጉን ለንጃል ጋር ማብላት ወይም በሊርኩም ሥጋ መረቅ ጋር ማጠጣት ነው፡

55/ ለደግ - በቆላና በጀረት በቆር ውስጥ የሚበቅል የላንዳ ዛፍ ወረሀው የሚሻገር ሐረግ ነው፡ ሥሩ ቢጫና ለንጂጄት ለንጃል ጋር ይጠጣል፡

ጥቅም፡ 15/ ብልቱን ለማሳደግ የላንደንን ፍሬ በላት ለሞላ ለፍረት ሥጋውን ከውስጡ ማስጠጣትና በየቀኑ ደግሞ ማጥፋት መቻሉን ያሳያል፡

25/ ለመንገድ ለሰቢት ለሰከር ለሰጠኩራ ሥሩን ወቅጦ በማር ለውሳ ለንጂጄ ጠንከሶ ብዙ ጊዜ ማጠጣት ነው፡

መሉ ጤና ለካል ያለው ያደርጋል፡

35/ ለጥፋ - ብዙ ዓይነት ቀለም የላለው በቆላ የሚበቅል ባህረግ የሆነ የጥሬ ለህል ነው፡

ጥቅም፡ 15/ በረድ ደረቅ ነው፡ ጥቁር ሐምሳ ያገዛል፡ በቅቤ ጋር ቢበላት ገላ ያሳምራል፡

2ኛ/ አከታ ለሚበዛበት የንፍሮውን ውኃ ይጋጥማል፡፡
 መጠጣት ነው፡ ለሰውነት ምርጥ ነው፡ ወጡን ንፍሮውን
 ለዘውትሮ ለሚበላው ሙሉ ጤና ያለው ለካል ይሆናል፡፡
 3ኛ/ ለሆድ ድርቀት ለቆዳ ድርቀት ከቅቤ ጋር ወጥ ለየሰሩ
 መብላት ነው፡ ወይም ንፍሮውን ለዘውትሮ መመገብ ነው፡፡

320/ ለደይ፡ ለደይ ለበባ፡ - በከረምት ወራት በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል
 ለረም ነው፡ ከጳጉሜ ጀምሮ መሬቱን በአበባው ለሽብርቆ መጭመጥ
 ዘመን ይቀበላል፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለማንኛውም ደዌ ቅጠሉን ወቅጦ ከፈጠ ጋር በተከፈለ
 እንጀራ ፈትፍቶ ማብላት ነው፡ ወይም ቅጠሉን በቅቤ አንጥሮ
 መጠጣት ነው፡ ደዌን ይፈውሳል ደስተኛ ያደርጋል፡፡

321/ ለጃ፡ - መደቡ ከአሩዝና ከሰንዶ ዘር ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጨጓራ ሀመም ለጥሚቱን ሙቁን ቢጠጡት
 ያስታግሣል፡ ለወገብ ቂጣውን በወተት ሊያማጉ ገንፎውን በቅቤ
 ቢበሉት ያጠነክራል፡ ሙሉ ጤና ይሰጣል፡፡

322/ ለዛምራ፡ - በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለነቀርሣ ለቂጥኝ የአዛምራ የአንፋር የዘርጭ እንጂ
 ሥራቸውን ወቅጦ ቀቅሎ ማጠጣት ወይም ማሰርና ሲወጣ የደግጣ
 ቅጠል ወቅጦ ወደምደም ነው፡፡
 2ኛ/ ለወስፋት ቅጠሉን ቀቅሎ በገንፎ መብላትና አጓት ማጠጣት
 ነው፡፡
 3ኛ/ ለደም ብዛት ቅጠሉን ሥሩን ወቅጦ በማር ለውሶ ማብላት
 ወይም ለፍልቶ መስጠት ነው፡፡

323/ ለዝዋሪት፡ ለዙሪ፡ ለሸሼ፡ ሸውሻዊት፡ ለደናግር፡ ጀብር፡ - የሚባሉ
 ዕፅዋቶች ሌላ፡ እነዚህ ለፀዋቶች አንዳንዶች እንደሐረግ የሚሳቡ
 አንዳንዶች ትንሽ ለረም የመሰሉ ሌላ፡ ሲነኩላቸው ለእምሮን

በረሃቱ፡ ያፈዛሉ፡ ያለበትንም ያስረሃሉ፡ ለምሳሌ ከብቶች ከሣር
 ጋር ከበፊቸው ከአሉበት እንዳይንቀሳቀሱ ያደርጉዋቸዋል፡ ሰውም
 ቀንበጣቸውን ከነካቸው ለሆነ ሰዓት ህሊናውን ይረሃና ሲዞር
 ይውላል፡ ወይም ያድራል፡ እንደዚህ ህሊናን የሚያስረሱ ብዙዎችም
 ቢሆኑ ከመካከላቸው ከአሉት ስለ አዝዋሪትና አዙሪት እንልጻለሁ፡፡
 1ኛ/ ለዝዋሪት ከመሬት የተለጠፈች ድቃቃ ቅጠል ያላት ሆና የሚዞር
 ወይም ዙሪያውን የተጌጠና ሰው የአበጀው ጌጥ የመሰለ ሌላው ትንሽ
 ለረም ነው፡፡

2ኛ/ ለዙሪት በቆላ በበረሃ የምትበቅል እንደ ለሰርኩሽ እንደዱባ
 እንደቆል ሐረግ ጫፍ የሚተበተብና የሚያስር ጩላዳ አላት፡፡
 እንደቆል ሐረግ ወይም ወደ ማታ ቢሚያደግበትና ወደ እንጨት
 ተሻግሮ ሊጠለፍና እንደ ሸረሪት ማግ ከብ ሊሠራ ሲል ለውሬም
 ይሁን ሰው ሲነካው የነካውን ሁሉ ህሊና ያስረሳል፡ ያሉበትን ቦታ
 ያስጠፋል፡ ይህ ብቻ ሳይሆን የተጠመጠማቸውን የቁጥቋጦና የዛፍ
 ቀንበጦችን እንዳይስፋፉ ይቆጣጠራቸዋል፡፡

324/ ለዝዋሪት ሐረግ፡ - በዱር በድሩ በአንድ ላይ ተከማችተው መብቀል
 ይወዳሉ፡ መጀመሪያ ምስርቶ መስሎ ለበቁ ሦስት ማእዘን የለው ለፀ
 እስከንድር በተባለ ለበቅ “ሳትቀድሚኝ እኔ ቀደምኩሽ” ብለህ ንካት፡፡
 ከዚያ ለፈለከው ነገር ለዚህ ሁኝኝ ብለህ ነጭ ቄብ ዶሮ እርደህ
 ቁረጥ፡ ከቆፈርከውና ከቆረጥከበት ቦታ ዶሮዋን ቀበረህ ሥሩዋን
 ይዞህ ሂድ፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለማፍዘዝ በጥቁር ዶሮ ቆርጠህ በእደንግዝ እሣ ቆዳ
 ሰፍተህ ያዝ፡፡
 2ኛ/ ለገንዘብ በሣጥን ውስጥ ከገንዘብ መሐል ማስቀመጥ፡፡

35/ ለገቢያ ከገቢያ ማለፍ በኋላ በተሠራ ገዢ ስርዓት ቀበሌ ገቢያው ሊጥፋ በው ሲሰጥ ለውጥተህ ከገቢያው ለገቢያ ለሰጥ፡

45/ ለመሰወር በጥቁር ደመት ደም ለገቢያው ባሉ በደም ለውጥተህ የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

55/ ለሰጥ ለርብ ቀን ለገቢያ ለገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

65/ ለመሰጠር ለገቢያ የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

75/ ለመሰጠር ለገቢያ የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

85/ ለገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

95/ ለገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

105/ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

115/ ለገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

125/ ለገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

135/ ለገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

145/ ለገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

155/ ለገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡ ደም ለገቢያው በገራ ገቢያው የሰጥ፡

ደሰራል ተብሎ እምነት ስለማይጣልበት እነሱም አንዳንድ ግዛቶችን እንዲያደርጉም አደሰምሩም፡

ብዙ ግዜ እፀዋቶች ሊነግሱና ሊሰሩ የሚችሉ በበራራዎቹ ደም በወፍ በእርግብ በዶሮ ደም ሲቆርጧቸውና ሲለውሱላቸው ደሰራሉ እንጂ በበግ በፍየል በከብት ደም ቢለውሱት አይሰራም፡

ሌላው ደግሞ የተለያዩ የሽታ ዓይነቶች ይዞ እጣን ከርቢ ሉባንጃ እያጤሱ የኦግ የቆሎ ዓይነት የመጠጥ አይነት አቅርቦ ማርና ወተት እፍሰሶ “እንቺ ዕፅ እፀሕይወት ዕፅ መድኃኒት ዕፅ ብሩክ በተጠጉሽ በሚጠብቁሽ መላእክት በፈጠረሽ በእግዚአብሔር ስም ይሁንበሽ ፈቃዴን እድርጊልኝ ሐሳቤን ፈጽሜልኝ” እየተባለ “ወይም የእፀ መልእክ የእፀ ንጉሥ ግብርህና ምስህ እሄውልህ ለእኔም በዚህች እንጨት ምክንያት ጉዳዩን ፈጽሜልኝ ፈቃዴን እድርግልኝ” እየተባለ ደጋግሞ መቁረጥ ነው፡

መዋረስ መዋሐድ ማለት የአቆራረጡን ስልት መልመድና ይህንልኛል ብሎ ማድረግ ነው፡ ለገቢር በሩ እምነት መሸጋገሪያውና ድልድዩ ተስፋ ነውና ተስፋ ሳይቆርጡ እንደገና መሞከር ነው፡

325/ አጋም፡- በደጋና በወይና ደጋ በቆላ የሚበቅል ባለሽህ መጠነኛ ዛፍ ነው፡

፳፭

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁስል ስሩን ከጐርጠብና ከዘርጭ እንቧይ ጋር ወቅጦ መደምደምና ማሰር ነው፡

2ኛ/ ለምግብ ለመጠጥ ለማዘጋጀት የአልበሰለውን ፍሬውን ሽም በካርቶን ማሸግና ሲበስል አውጥቶ ማድረቅ ከዚያ ለተለያዩ ነገሮች ለጠጅ ለአረቄ ለጭማቂ ከሌሎችም አትክልቶች ጋር የሚዘጋጅና ጠቃሚ አገልግሎት የሰጠው ነው፡

3ኛ/ ዓይኑ ለቀላ ቀንበጡን አሸቶ መቀባት ነው፡

ጥቅሙ፡ በቆላ የሚበቅል ቅጠሉም ግንዱም ቡላና ግራጫ መልክ ሲሆን ዛፍ ነው፡ ፍሬው ረጅም ሆኖ የዘንጋዳ ፍሬ ይመስላል፡ ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጐርምጥ ለቆላ ቁስል ቅጠሉንም ቅርፍቱንም ወቅጦ መደምደም ነው፡

2ኛ/ በደጋ የሚበቅል ቅጠሉ ለሰላላ የማይደርቅ በጐች የሚለቅሙት ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቆረቆር ለአቆሽታ ህመም ቅጠሉን ወቅጦ ወደምደም ነው፡ ቀቅሎና በቅመም አጣፍጦ ቢበሉት መልካም ተከል ነው፡

2ኛ/ ለረግ፡- ሴቴው ቅጠሉ ለምለም የወንዶው ቅጠል ከርደድ ያለ ነው፡ ጥቅር አዘ አረግ የተባለም አለ፡ ከሌሎች ኃይሉ ይበልጣል፡

3ኛ/ በቆላ በወይና ደጋ የሚበቅል ሐረግ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁስል ለሻህኝ ለላሽ በሎሚ ውኃ ቁስሉን አጥቦ የቁስሉን ዙሪያ የማር ወለላ ቀብቶ በቁስሉ ላይ የአዘ አረግ ቅጠል ወቅጦ የደረቀውን መደምደም ነው፡ በባላዩ የሰንዴ ሊጥ ደፍድፍ በሻሽ ለሦስት ቀን ማሰር ነው፡ በሦስተኛው ቀን መፍታት ነው፡ ሁሉ ካልወጣ እንዲሁ መድገም ነው፡ ለምጥ ሆኖ እንዳይቀር በመጨረሻው ቀን የድግግ ቅጠል አሸቶ መቀባት ወይም እድርቆ መደምደም ነው፡

2ኛ/ ለሻህኝ ለአኸያ ኪንታሮት ለጐርምጥ ለቆላ ቁስል ሰናፍጭና አንከርዳድ ወቅጦ ከአዘ አረግ ቅጠል ጋር ለውሶ መደምደምና ማሰር ነው፡

3ኛ/ አልመግል ላለ አበጥ ወይም ለሚነዘንዝ ቁስል ቅጠሉን ወቅጦህ ከሚያመው ላይ ደምድመህ አሰርለት ወዲያውኑ ይፈነዳል፡ የሚነዘንዘውም ጸጥ ይላል፡

4ኛ/ ለኪንታሮት ቅጠሉን ወቅጦ በቅንጭብ ወተት ለውሶ ከቁስሉ ላይ ደምድሞ ማሰር ነው፡

55/ በመቀመጫ ላይ ለወጣ ኪንታሮት ትርፍ ገላ መሰብሰብ ለወጣበትና ደም ለሚያስቀምጠው ቢገኝ የጥቁር አዘ አረግ ቅጠል ወይም የማንኛውንም አዘ አረግ ቅጠል ቁርጠ በትኩሱ ወቅት መቆመቱን በሲፊንጅ መርፈ ስበ ከበጡ ላይ መውጋት ጭንቁቁውን ማስገባት ነው። በጣም የሚለበልበና የሚያም ነው። አስቀድሞ ማደንዘዣ መጠቀም አስፈላጊ ነው። ከዚያ በኋላ ከወጣት ያለው ሽንቀታ ውልቅ ብሎ ይወድቃል። ለአንድ ሰዓት ያህል ከማስቃወም በስተቀር የታመነና የተፈተነ ብዙ ሰዎች የተፈወሰኑት መድኃኒት ነው። ቅጠሉ በትኩሱ ካልሆነ ተጨምቆ ወር ካለፈው ላይሰራም፡ ኃይሉ ይቀንሳል። በዚህ የተማመኑ ሙሉ ጤ ይሰጣልና።

65/ ለልብ ደዌ በንዳድ ለተነሣ ደረቅ ሣል ቅጠሉን ወቅት ከበግ ሣንባ ውስጥ አስገብቶ መንፋትና በአሳት መጥበስ ነው። ወዲያውኑ በትኩሱ መብላትና ውኃ እየጣጡ ጤምን መቀል ነው። ዳግመኛ ከነጭ ሽንኩርት ጋር በወተት እያፈሉ መጠጣት ነው።

75/ ለላሽ ከትንባሆ ቅጠል ጋር ወቅጦ መቀባት ነው።

85/ ለውጋት የጥቁሩን አዘ አረግ ሥር ከሚያመው ላይ ደቁሶ በጥቶ ማስገባት ነው።

95/ ጥርስ ሀመም ለሚያስቃየው ቅጠሉን ወቅት ከሚያመው ላይ ደፍድፎ ከሰባት ደቂቃ በላይ ማቆየት ነው። ወዲያውኑ ይፈወሳል።

329/ አደንጓሬ፡

ጥቅሙ፡ 15/ ለሆድ ደረቅ ነው። ከቅቤ ጋር ቢበሉት ለቆዳ ድርቀት ይበጃል። ጥቁር ሐምት ያበዛል።

330/ አጃ፡

ጥቅሙ፡ 15/ ለጨጓራ ሀመም ሙቁን ማጠጣት ነው።

15/ ለወጣበ ለብልት ለካልስትሮ ቂጣውን በወተት ማብላት ነው።

ጥቅሙ፡ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል የአደንጓሬ ቅጠል የመሰለ ሲሆን ትንሽ ሐረግ ነው። ነገር ግን ስሩ አንደ ለኳር ድንች ያለው ነው።

ጥቅሙ፡ 15/ ለኩላሊት ቢበሉት ሽንት ሽንት ይላል። ኩላሊትን ያጥባል። አዘውትሮ ቀቅሎ ቢበሉት ሰውነትን ያሳምራል።

ጥቅሙ፡ 15/ ለሣንባ ነቀርሣ የአፈጉማ የደግጣ የምሳና የርማጥ ሐረግ ወይም በቶ፡ - የቀበሮ ተልባም ይባላል።

ጥቅሙ፡ 15/ ለሣንባ ነቀርሣ የአፈጉማ የደግጣ የምሳና የርማጥ ቅርፍታቸውን ሥራቸውን ከጅንጅብል ጋር ወቅጦና እድርቆ በማር ለውሳ ግማሽ ማንኪያ ያከል መቀጥና አጓት መጠጣት ነው።

25/ ለጭብጦ ለጀርባ ሀመም ለመሰሉት ሁሉ በቀይ ጤፍ ቂጣ ግማሽ ማንኪያ የሚሆን ተጨምሮ አብሮ ማስጋርና ማብላት ነው። እንዲያስቀምጥና እንዲጠራጠር የአጓት ውኃ ማጠጣት ነው።

ጥቅሙ፡ 15/ ለከንፈር ሀመም ሥሩን ወቅጦ መቀባት ነው።

ጥቅሙ፡ 15/ ለከንፈር ሀመም ሥሩን ወቅጦ መቀባት ነው።

ጥቅሙ፡ 15/ ለከንፈር ሀመም ሥሩን ወቅጦ መቀባት ነው።

ጥቅሙ፡ 15/ ለከንፈር ሀመም ሥሩን ወቅጦ መቀባት ነው።

ጥቅሙ፡ 15/ ለከንፈር ሀመም ሥሩን ወቅጦ መቀባት ነው።

25/ ለከማን አንጌ የእግር አበጥ ቅጠሉን ቅርፍቱን ወቅጦህ በእርሱ አሸገህ አሰረው።

35/ ቆዳው ወዝና ቀለም እንዲኖረው ለማድረግ ቅርፍቱን ቅጠሉን ወቅጦ ከሌሎች ዕፅዋቶች ጋር ጨምሮ የኩብት ቆዳዎችን ቢዘፈዝቱበት ቀይ ቆዳና ያማረ ይሆናል። እንዲሁ ከቀይ አፈር ጋር እያባኩ ለቀለም።

- 335/ አሩዝ :- የአሩዝ የመልኩና የፍሬው ዓይነት ብዙም ቢሆን ጥቁቱና በላው አሩዝ ለሆድ ይመረጣል፡ ለሆድ ቀላል ነው ተቅማጥ ለያዘው በወተት እንፍሮ ውኃውን ቢጠጣ ያቆምለታል፡
- 336/ ለራስ ከምር :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡ አበቃቅሎ እንደፈረሰ ዘንግ ሆኖ ቁመቱ ትንሽ ነው፡ ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለምች ለራስ ሀመም እንዳለ ነቅሎ መታጠን ነው፡ ወይም ቅጠሉን አሸቶ መቀባትና በአፍንጫ መሳብ ከአበል በና ጋር መጠጣት ነው፡
- 337/ ለሬት ፡ ከረ ፊደል ቤት ሬት
- 338/ ለርገፍት :- በቆላና በደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፡ አበቃቅሎና አስተዳደጉ የኮርችን ዛፍ ይመስላል፡ ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለከማን አንጄ የሥፍን ቅርፍት መቀባትና አሳት እንዲሞቅ ማድረግ ነው፡
- 339/ እንሰላል፡ ሲላን :- በቆላና በወይና ደጋ በደጋም የሚበቅል ባለአገዳ አረም ነው፡ ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ሽንቱን ለመሸናት ለከለከለው ከቲማቲም ቅጠል ጋር ቀቅሎ ውኃውን መጠጣት ቅጠሉን በትኩሱ ከብልቱ ላይ ደፍድድ ማሰር ነው፡ 2ኛ/ ለኩላሊት ሀመምና ዓይነት ለፈዘዘ የእንሰላሉን ፍሬ ከእንጆሪ ጋር አስጋግሮ ብዙ ቀን መብላት ነው፡ ቅጠሉንም ቀቅሎ መጠጣት ነው፡ 3ኛ/ ለሣል ቅጠሉን በቅቤ እንጥሮ ማጠጣት ነው፡ 4ኛ/ ጠትዋ ለአበጠባት ሴት እንዲሁ ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡ 5ኛ/ ሆዱ ለነፋውና ብልቱን ለሚያመው ከጠሰኝ ጋር ቀቅሎ በየጊዜው ማጠጣት ነው፡ 6ኛ/ ለጉበት ሀመም ከጠሰኝ ጋር በወተት እፍልቶ ለብዙ ቀን መጠጣት ነው፡

- 340/ ለንባይ :- በቆላም በደጋም የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡ እንጨቱም ሆነ ቅጠሉ እሾሃም ነው፡ የእንባይ ዓይነት 1ኛ/ እንባይ 2ኛ/ ዘርጭ እንባይ 3ኛ/ ገበር እንባይ 4ኛ/የምድር እንባይ እንዲሁም የደጋ የቆላ እንባይ እየተባለ ለማቸው ይጠራልና ሁሉንም በፈደላቸው ተራ ቤት ላይ ተጽፈው ስለሚገኙ ተመልከቱ፡ አሁን የቆላ እንባይ ስለተባለው እንመልከት ጥቅሙ፡ 1ኛ/ አጤ ለማጥፋት ከቅጠሉ ላይ አጤ መስሎ የወጣውን ቆርጦ አጤውን ደጋግሞ ማሸት ወይም በአሳት አያሞቁ ማሸት ወይም ወቅጦ ከአጤው ላይ ማሰር ነው፡
- 341/ ለንጄ፡ ሲሮብ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ትልቅ ቁጥቋጥ ነው፡ ቅጠለ ሰፋፊው ሴቴው ሲባል ቅጠለ ድቃቃው ወንዶው እንባጭ ይባላል፡ ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ዓይነት ለቀላና ለታመመ ለሚያለቅስበት ቅጠሉን በብዙው ወቅጦ በሻሽ ጨምቆ ውኃውን ጧት ማታ ከዓይነት ላይ ጠብ አድርጎ ወይም በጥጥ ነከሮ ከዓይነት ላይ አድርጎ በሻሽ ሸፍኖ ይተኛ፡ ደጋግመህ አድርግለት፡ 2ኛ/ ለአኸያ ኪንታሮት ቅጠሉን ወቅጦ በጥፍርንዶ ወተት ለውሶ መደምደምና ማሰር ነው፡ 3ኛ/ ገንዘብ ለሚያባክን ተቀጽላውን በማር ለውሶ ማብላት ወይም ከታሪግማ /ማሜሐረግ/ ሥር ጋር ወቅጦና ዘፍዝፎ ማጥመቅና ከተቀጽላው ቀንበጥና እንጨት ደቁሶ በኪሱ እንዲይዝ ማድረግ ነው፡ 4ኛ/ ሐሞት ለሚተፋ ለጋውን ከጨው ጋር ወቅጦ ማብላት ነው፡

- 342/ አንሰሳ: - እንደ ጉርሺጥ ሆኖ ሥሩ በጣም ቀይ ነው፡፡
ጥቅሙ: 1ኛ/ ቀለም ለማዘጋጀት ከሁሉ የሚበልጥና የተመረጠ ነው፡፡
2ኛ/ ሪህ ላመመው እጅና አግራቸውን የተመረጠ ነው፡፡
ከትፎ መቀቀልና በተቀቀለው መጠቀም ነው፡፡
- 343/ አንከርዳድ: - ወፍ ዘራሽ ሰይጣን ዘራሽ እየተባለ የሚጠራ ከሰንደና
ከሌሎችም እህል መካከል የሚበቅል የሳር አረም ነው፡፡
ጥቅሙ: 1ኛ/ ለሥጋ ደዌ ህመም መድኃኒት ሲቀመም ሰሩንና
ፍሬውን አብሮ መጨመር ነው፡፡
2ኛ/ ቆቅ ገርግራ ወይ ሽኮኮ ሌሎችንም ለመያዝ ፍሬውን
አስፈጭቶ ዱቄቱን ኮፈፍ አድርጎና እንደጣላ ድፍድፍ
ወይም እንኩሮ አድርጎ ወደዱር ወስዶ ከአሉበት መበተን
በከረው ይያዛሉ፡፡
- 344/ አሳተ ነበል: - በየትም ቦታ የሚበቅል አረም ነው፡፡
ጥቅሙ: 1ኛ/ አሳት ለአቃጠለው ለገላ ቆዳ ሥሩን ቅጠሉን ወቅጦ
በቅቤ ለውሶ ሲቀቡት ይድናል፡፡ ለምጡም ይጠፋል፡፡
345/ አንብጭሊት: - የከብት አረኞች በከረምት ወራት ቆፍረው የሚበሉት
ከሰርዋ ድብልብል ሆኖ ጠፍጣፋ ስር ያላት በቆላ ብቻ የምትበቅል አረም ናት፡፡
ጥቅሙ: 1ኛ/ ለትምህርት ከሰባት ቦታ ሥሩዋን ነቅሎ በሊጋ ማር
ለውሶ ሰባት ቀን ማዋጥ ነው፡፡
- 346/ አንቆቆ: - በወይና ደጋ የሚበቅል ነው፡፡
ጥቅሙ: 1ኛ/ ለኮሶ መድኃኒት ለብዙ ዓመታቶች የኢትዮጵያ ሕዝቦች
ሲጠቀሙበት የኖረና የታወቀ ነው፡፡
- 347/ አንኮይ: ኮል :- በቆላ የሚበቅል ዛፍ ነው፡፡
ጥቅሙ: 1ኛ/ ለኪንታሮት ቅርፍቱን ከዋንዛ ቅርፍት ጋር ወቅጦና
እከሰሉ በቁሰሉ ላይ ደምድሞ ማሰር ነው፡፡

- 2ኛ/ ለሣንባ ህመም ቅርፍቱን ወቅጦ በማር አንጥሮ በባዶ
ሆቱ እንዲጠጣ ማድረግ ነው፡፡
- 3ኛ/ ለሸንጥ ማጥ ሜዳ ለከለከለው ቅጠሉን ወቅጦና
ጨምቆ ማጠጣት ነው፡፡
- 4ኛ/ ጠጉር ለማሳደግና ለማለስለስ ለቆዳ ድርቀት ፍሬውን
ከሰለብያ ቅጠል ጋር ወቅጦ መቀባት ነው፡፡
- 5ኛ/ ለሐምት ሕመም ለቃር ህመም የፍሬውን ዘይት
ጧትና ማታ እንዳለንድ ማንኪያ ማጠጣት ነው፡፡
- 6ኛ/ አንጉዳይ: - ዓይነቱ ብዙ ቢሆንም ለምግብ የሚሆንና መርዘኛ ሆኖ
ለመርዝ የሚቀመም ነው፡፡
- አንጉዳይን ለማብቀል በእርባጫ አፈር በእንጨት ፍጥና ለምብክብክ
በሆነ ላይ ለዘር አንጉዳዩን አድርቆ ቆይቶ ቢነሰንሉትና ውታ
ቢያጠጡት ይበቅላል፡፡
- 7ኛ/ ከአንጉዳይ ዓይነቶች መካከል መርዘኞች ሆነው ተባዩን የሚገድሉ
ወይም የሚያሰክሩ ሲኖሩ አንድአንዶች 'ለምግብ ለሾርባ መቅ
የሚያገለግሉ ናቸው፡፡
- መርዘኛ አንጉዳይ መልኩ ይቀላና ደንበሩ እንደ አረንጓዴና ቢጫ
ይሆናል፡፡ ትል የወጋው ይመስልና ነጫጭ ነገሮች እከከ መስለው
በመልኩ ላይ ይታያሉ፡፡ ሌላው ደግሞ በእንጨት ላይ የበቀለና
ቢጫና አረንጓዴ የሆነው ቢበሉት ወዲያውኑ ይገድላል፡፡ ወይም
ያቃዛል እንደ ሰካራም ያንገዳግዳል፡፡ ወይም አእምሮውን አስጠፍቶ
ብዙ ጊዜ ያቆየዋልና መጠንቀቅ ነው፡፡ በተበላሸ አንጉዳይ ለተጐዳ
ሰው የተልባ ጭልቃ ደጋግሞ ማጠጣት ወይም ወተት መስጠት
ነው፡፡

ለምግብ የሚሆነው እንጉዳይ ለሰላሣና ገደብ መልክ ይታያልና የዚህን አድርቆ በተዘጋጀለት ቦታ ቢያበቅሉት ለምግብ መልካም ሆኖ ይበቅላል፡

350/ እንጉዳት፡ - በቆላ የሚበቅል አረም ሲሆን ከብና ጠፍጣፋ ስር አላት፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁርባ ለመጋኛ ለስትሮክ ስሩን ማላመጥ ነው፡፡

351/ እንዶድ፡ - በቆላና በደጋ የሚበቅል ሲሆን ጥቁር ፍሬ ያለውና ቀይ ፍሬ ያለው ነው፡፡ ከነዚህም ፍሬ የሌለው መካን እንዶድ ቀይ ፍሬ ሦስቱ የጥቅም አገልግሎት ላይቼ አጽፍላችሁ አለሁ፡፡
ጥቁር ፍሬ ያለው ጥቁር እንዶድ

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለእኩክ ለችፌ ለሌላም ቁስል ፍሬውን ከጌሼ ፍሬ ጋር ወቅጦ በቅቤ ለውሶ መቀባትና አላት ወይም ፀሐይ ማሞቅ ነው፡፡
2ኛ/ ቅጠሉን ፍሬውን ወቅጦና አድርቆ ለተባይ ማጥፊያ ይሆናል፡፡

352/ ቀይ ፍሬ ያለው እንዶድ
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁስል ማጠቢያ ለሥጋ ደዌ ቁስል ማጠቢያ ከሌሎች አረፋና የማጽዳት ጋይል ስላለው ተባዮችን ጀርሞችን መግደልና ማጥፋት ይችላል፡፡

353/ መካን እንዶድ፡ - ፍሬ የሌለው ሁልጊዜ የሚያብብ ነው፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁርባ ሥሩን ወይም ቀንቢጡን ወቅጦ ግማሽ ማንኪያ ማጠጣት ነው፡፡ ማርከሻው አቦል ቡና ነው፡፡
2ኛ/ ለአባሰንጋ የመካን እንዶድ ቀንበጥ በትንሹ መስጠትና ሲደከመው ተልባ ማጠጣት ነው፡፡
3ኛ/ ለወፍ ለቁሩባ ለደንገተኛ ሥሩን ወይም ቀንቢጡን ወቅጦ በሻሽ ጨምቆ ግማሽ ማንኪያ ማጠጣት ነው፡፡
አረንጓዴና ቢጫ የተቀላቀለ ያስተፋዋል ማርከሻው የዶሮ ጉብት ነው፡፡

እነዚህ ፡- በወይና ደጋና በደጋ የሚበቅል ፍሬው ለምግብ የሚያገለግል ትልቅ ሥጋዊ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ አፉ ለቆሰለ ሆዱ ለታመመ የቅጠሉን ቀንበጥ ማላመጥና መቀጥ ነው፡፡

2ኛ/ ለሆድ ህመም ለትኩሳት ቅጠሉን ከዳማከሴ ጋር ከአረግ ሬሣ ቅጠል ጋር ወቅጦና አፍልቶ መጠጣት ነው፡፡

3ኛ/ ሆዱ ለነፋውና የበላው አልስማማ እያለ ለሚቆይበት ቅጠሉን ከሎሚ ውኃ ጋር ከሚበላው ከሚጠጣው እየጨመሩ መስጠት ነው፡፡

4ኛ/ ጀርባው ላመመው ቅጠሉን ከጦሰኝና ከአቱቸ ቅጠል ጋር በቅቤ አንጥሮ ማብላት ወይም ማጠጣት ነው፡፡ ወይም ከሚያመው ላይ ደፍድፎ ማሰር ነው፡፡

354/ እንዘረዘደ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቅጠሉ እንደ ነጭ ሽንኩርት ያለ አበባው ነጭና ወይን ጠጅ ያለው ሥሩ ጠፍጠፍ ያለ ነው፡፡ ሴቴና ወንዴ የሚባል አለው፡፡ ወንዴው በጭንጫ ቦታ የሚበቅልና ሥሩ የማይረዝ ነው፡፡ ሴቶቴ እንዘረዘደ በገደል ጫፍና ርጥበት ባለው ቦታ ላይ የሚገኝና ሥሩ በየአመቱ እንድ እንድ አርከን እየሆነ የሚኖር ከእምሳና ከሰባ ዓመት በላይ ያለው በገደል ላይ ተጠግቶ ይገኛል፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለኪንታሮት ለነቀርሣ ለቆዳ ደዌ የሴቴውን ሥር ከሰባት ከርከር በላይ ያለውን የእንዘረዘዩን ስር ከከርቤና ከዲኝ ከአልቴት ጋር ወቅጦ በጥፍርንዶ ወይም በቀቦ /ጦቢያ/ ወይም በቅንጭብ ውተት ለውሶ ከቆሰሉ ላይ ደምድሞ ማሰር ነው፡፡

2ኛ/ ለለምጥ ደዌ ቅጠሉን አበባውን አጠራቅሞ ወቅጦ በጉግ ዘይት እየለወሱ ወቀባትና ከመቀት ውስጥ መቀመጥ ነው፡፡ ደጋግመህ አድርግለት ይፈወሳል ተስፋ አይቆረጥ፡፡

35/ ለኪንታሮት ሥሩን ቅጠሉን አበባውን ወቅጦ በማር ለውሶ መቀባትና በሽንኩ ይታጠብ፡

45/ ለምንሺሮ ነቀርሣ ለኪንታሮት የእንዘረዘይ የምሳና የደግ ሥራቸውን በአጓት ዘፍዝፎ በትንሽ መለኪያ ማጠጣት ነው፡፡ ሲደክምና ሲያስታውከው ማርከሻው ተልባ፡ አባል ቡና፡ ጉበት ነው፡፡

55/ ለቁርጥማት የእንዘረዘይ የአሚራ የቀበርቶ የመቅመቆ ሥራቸውን በጠጅ መልክ በማር አዘጋጅቶ ትንሽ ሳይበዛ መጠጣት ነው፡፡

65/ ለማጅራት ገትር የኖረውን ስር ወቅጦ ከአንገቱ ላይ መቀባትና ትንሽ መቅመስ ነው፡፡

75/ የመቀመጫው ጀርባ ለወጣበት ሥሩን ቅጠሉን ወቅጦ በቅቤ መቀባት ነው፡፡

85/ ለማንኛውም ሥራይና ደዌ አዲሱን ነጭ ሥር በነጭ ማር ቢወስዱት ያስታውካል፡ የውስጥ ደዌን ያወጣል፡ ነገር ግን ቢጫና አረንጓዴ የሆነው የእንዘረዘይ ስር መርዘኛና አደገኛ ስለሆነ በውጭ ላለ ቁስል እንጂ በሆድ ውስጥ ላለ በጣም መጠንቀቅ ያስፈልጋል፡ ከጥቅሙ ወደ ጉዳት እንዳያዘነብል ያስፈራልና አስተውሎ ማጥናትና ማድረግ ግዴታ ስለሆነ በዚህ በጌታችን በአየሱስ ክርስቶስ ስም እንድትጠነቀቁበት አሳስባለሁ፡፡ እግዚአብሔር ወደ ስህተት ፈተና እንዳትገቡ ይጠብቻችሁ፡፡

355/ ስለ ወንዶች እንዘረዘይ፡ - ብዙ ጊዜ የሚበቅለው በጭንጫ ቦታ በሜዳ ላይ ነው፡፡ በየአመቱ እንድ ስር ያወጣና ያለፈው ዓመት ስር ይነግላል፡ ስለዚህ ለቁስል ደዌ ብቻ እንጂ ጥናት ሳያደርጉ ቢወለዱት የውስጥ አካል የሆድ እቃ ሲስተምን ያዘባል፡ ጨጓራ ህመም

ያመጣል፡ የልብ ድካም የጉበት መታወክን ያመጣል፡ ሊቃለ እግዚአብሔር ለትምህርት እየተባለ ስለሚወሰድ ከጥቅሙ ጉዳቱ እየበዛ ነው የተገኘውና ተጠንቀቁ በሴቴው እንዘረዘይ ብቻ መጠቀሙ የተሻለ ነው፡፡

36/ እንዲሁ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡፡ እንደአረግ በየቁጥቋጦው ተጠግቶ የሚበቅልና ቅጠሉ ሻካራ ሥሩ ቀይ ደምና ወይን ጠጅ የመሰለ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 15/ ለደረቅ ሣል ለቆየበት ሥሩን ቀቅሎ እንደሻይ ጧት ማታ ለብዙ ቀን ይጠጣ እያቋርጥ፡ ከውስጥ እየተቀረፈ ይወጣል በእኩታ፡፡

25/ ለምርጭ ሥሩን ከአሩጥ ስር ጋር ወቅጦ በሰመራታ ገብስ ዳቦ መብላትና አዘውትሮ መሮጥ ነው፡፡

35/ ለኪንታሮት ለእስም ለነቀርሣ ሥሩን አዘውትሮ እያፈለ ለሚጠጣው ሙሉ ጤነኛ ያደርጋል፡ የተፈተነና የታወቀ መድኃኒት ነው፡፡

357/ አጣን፡ - የአጣን ዛፍ ቆላና በረሃ በሆነ ቦታ የሚበቅል ነው፡፡ ግንዱ ነጭ እንደወረቀት የመሰለ ከግንዱ ላይ የሚነሣ አለው፡፡

ጥቅሙ፡ 15/ ነጭ አጣን ሣል ለያዘው ከወተትና ከነጭ ሽንኩርት ጋር እፍልቶ መጠጣት ነው፡፡

358/ አግረ ጠጅ፡ - በቆላ የሚበቅል ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 15/ ከአግር ውስጥ ለወጣ ኪንታሮት በሥሩ መተኮስና በቅጠሉ ደፍድፎ ማሰር ነው፡፡ ወይም ሥሩን ቀቅሎ መጠጣት ነው፡፡

359/ እንግዳ ጀቢው፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡፡ ጥቅሙ፡ 15/ ለጀሮ ህመም ሥሩንና ቅጠሉን ወቅጦ በውኃ ጨምቆ በጀሮው መከተት ነው፡፡

360/ ለፀዘዌ፡ የለባቱ ሞፈር፡ - በቆላ መሬት በጭንጫና በየሽንተረኛ

የሚበቅል ትልቅ አረም ነው፡ በከረምት ወራት የሚበቅል ቅጠሉ

በፋፊ ፍሬው እንደዋንዛ ፍሬ መስሎ እንደወይን ጠጅ መልክ ያለው

በበጋ የሚረግፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ አባብ ለነደፈው ሥሩን ወቅጠህ ከነደፈው ላይ

ደፍድፈህ እስርለት፡ በአፉም አቆርጥመው፡

361/ ዕፀ ተከዜ፡ - በቆላ የምትበቅል የሽንብራ ቡቃያ መስላ የሚበቅል አረም

ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለድምጽ /ጉርርውን ለማጽዳት/ የእፀ ተከዜ አበባና

ሥር የጽጌረዳ የቀጠጥና የእንፋር አበባቸውን የእፀመናሂ ቅርፍት

የድንጋይ ሽበት በጋያ እንደትንባሆ በእንድ ላይ ወቅጦ መሳብ ነው፡

ለብዙ ጊዜ ደጋግሞ መጠጣት ነው፡ ወይም የሮማን የጥጃ ጨንገር

የእንዘረዘይ አበባ ሁሉንም በእንድ ላይ ወቅጦ በእጓት በጥብብ

አሽጐ ለአርባ ቀን ማቆየት በአርባው ቀን አጥሎ እንድ መለከድ

ማጠጣትና አጓት በበላዩ አብዝቶ እንዲያስታውከው ማጠጣት ነው፡

ልቡና ጉብቱ ህመም ላለበት አይሰጥም፡ አደገኛ ነውና ጥንቃቄ

ጥናት ያስፈልጋል፡

2ኛ/ ለቅኔ ከእፀ ልቡና ከዮዲት ስር ጋር በየጊዜው

ማላመጥና ቅኔ ለመቁጠር ግጥም ለመግጠም ማሰብ ነው፡

የከ - ፈደል ቤት ተራ ክፍል

362/ ከል ፡- በረድ ቀላል ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ አዘውትሮ ቢበሉት ውፍረት ይቀንሣል፡

363/ ከመረር፡ - በቆላም በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለራስ ፍልጠት ህመም ቅጠሉን ሥሩን ወቅጦ ሲያገ
በእፍንጫ መሳብ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ በቆላ የሚበቅል አረም ነው፡
2ኛ/ ለአይን ለትራኮማ የሥሩን ቅርፍት አሣርሮ በዓይን

ሆኖ በሽሽ ሽፍኖ ማሰር ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡ የከሴ ዘር ዓይነት

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመጋኛ ቅጠሉን ወቅጦ ማጠጣት ነው፡

2ኛ/ ለጭርትና ለቋቋቻ ቅጠሉን ወቅጦ በቅባት ለውሶ መቀባት

ነው፡
ከከሴ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጦ ሲሆን ቅጠሉ እንደ

ፒከሶ ሽታ ያለው ነው፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጭርት ህመም ሥሩን ወቅጦ ወይም ደም ነው፡ ቅጠሉ

ለመለዛ የሚያገለግል ስለሆነ ለሽቶ ቅመም ይሆናል፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቆላና በበረሃ የሚበቅል ትልቅ ነጭ ዛፍ ነው፡
ላት ጋር እንጥረህ አጠጣው፡

ከርቤ፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጨጓራ መታወክ ለመጋኛ በጥብብ በባዶ ሆ

አጠጣ፡
2ኛ/ ከርቤና አልቴት ለማህፀንና ለኩላሊት ህመም በጠርመ

ውስጥ አድርገህ በጥብብና በባዶ ሆኖ ይጠጣና ውኃ ቀኑን መ

ይጠጣ፡ ከኩላሊቱ ጠጠር ካለበትም በጥብብና ፈርፍሮ ያወጣፋ

በሽንቱ ላይ ይመልከት፡
3ኛ/ ለሣል ከእንቁላል ጋር መጠጣት ነው፡

4ኛ/ አፉ ለቀየረበትና የሰውነቱ ጠረን ለሚሸትበት ከርቤና አል

የጽድ መጫና ፍሬ ሁሉንም ደቁሶ በውኃ በጥብብ ጧት ጧት ፤
ሆኖ ለብዙ ጊዜ ይውሰድ በአፉም ይገመገመጥና ይትፋው፡

- 5ኛ/ አፍንጫው ለሚቆሰልና ለሚሸትበት ክርቤ ከሰሊጥ ጋር እንጥረህ በአፍንጫው አስገባ፡
- 6ኛ/ ለልብ ትኩሳት፡ ተረንና ክርቤን ከንጥር ቅቤ ጋር እንጥር ማጠጣት ነው፡
- 369/ ከድካሜ፡ - በቆላ አገር እንደጥጥ ቁጥቋጦ ሆኖ የሚበቅል ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ የደም ብዛት ላለባቸው የከድካሜን አበባ ወቅት በውጥ በጥብጦ መጠጣት ነው፡ ደም እንዲቀንስ ለማድረግ በቀጭኑ አድርጎ ማጠጣት ነው፡ በሱዳን አገር በየሰዓቱ ይሸጣል፡ በጸም ጊዜ እርሱን መጠጣት ይወዳሉ፡
 2ኛ/ ለሰብራት የከድካሜን ቅጠል ወቅት የተሰበረውን ማጽል ነው፡
- 370/ ከንፈር ላህይ፡ - በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለከንፈር ህመም ቅጠሉን ወቅት መቀባት ነው፡
- 371/ ኩርንችት፡ - በወይና ደጋና በደጋ የሚበቅል የውድማ መጥረጊያ የሚሆን እንደችፍርግ ያለ ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ንብ ማር እንዲያደርግ እንዳለ ወቅት ማጠጥ ነው፡
- 372/ ካርት፡ - ከሥር አትከልቶች አንዱ ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለዓይን ዓፍንት ለኩላሊት ለላባጭ ለገብት ለተቃጠለ ቆዳው ለቆሰለ ቅጠሉን ሥሩን በአንድ ላይ ወቅት እድርቆ በሆድ በጥብጦ መጠጣት ነው፡
- 373/ ካሞሚላ፡-
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጨጓራ ህመም ከክርቤ ጋር መጠጣት ነው፡
- 374/ ኩብረ ሰማይ፡ - መልኩ ሰማያዊ የሆነ ከማእድን እንደ ዲኝ ከመረት ውስጥ የወጣ ነው፡

- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጠጉር እንዳይበቅል ተላጭቶ በሎሚ ውኃ ክርቤውን ወቅትና በጥብጦ መቀባት ነው፡ ወይም ጠጉርን ነቅሎ መደምደም ነው፡
- 2ኛ/ ክርቤውን በሎሚ ውኃ ለውሶ ብረቱን ቢቀብት መልኩን ይቀይረዋል መዳብ ያስመስለዋል፡
- 3ኛ/ ለቁስል መድኃኒት መቀመጫ ይሆናል፡
- 375/ ከትከታ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ሴቶች ሲሞሽሩ የከትከታ የአካማ የቡክቡካ ቅርፍትና ቅጠል ተወቅጦ ይታጠኑታል፡ ጠረናቸው ያማረ ይሆናል፡
 2ኛ/ ለአቆሽታ ህመም ቅጠሉን ወቅት ማጠጣት ነው፡
 3ኛ/ ለድድ ህመም እንጨቱን እክሰሎ መጠቀር ነው፡
 4ኛ/ ለቁስል ለምሽር የከትከታና የጥፍርንጾ ቅጠላቸውን ወቅት በቁስሉ ላይ መደምደም ነው፡
 5ኛ/ ለሣል ቅጠሉን ሥሩን መታጠን ወይም እንደትንባሆ በጋያ መሳብ፡
 6ኛ/ ከብትም ይሁን ሰው ለተሰበረ ቅጠሉን ወቅት ከሰብራቱ ላይ ደፍድፎ ማሰርና ማጀል ነው፡ በሦስተኛው ቀን ፈትቶ ካልተሸለው እንደገና ማሰር ነው፡ እስከሚሸለው ይቆይ ይጠገናል፡
 7ኛ/ ለመጥፎ ሣል ቅጠሉን ከድንጋይ ልብስ ጋር ማለት ከድንጋዩ ላይ የተሰጠፈ አለና እርሱን ጨምሮ እንደ ሲጃራ ማጨስ ነው፡
- 376/ ኮሞል ወይም እፅ ኮሞል፡ - እንደጂባራ በከፍታ ቦታ የሚበቅል ሲሆን አበቃቀሉ እንደጂባራ ነው፡ ልዩነታቸው ጂባራ ወተት ሲወጣው ኮሞል ውኃ ይወጣዋል ሲወጉት፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለነቀርሣ ለኪንታሮት ውኃውን አጠራቅሞ ከሚያመወ ላይ መቅበር፡

2ኛ/ ለትምህርት በጥቁር ሽንብራ ዱቄት ውኃውን ለውህ ለሰባት ቀን ሽንብራ ያከል መዋጥ፡

377/ ኮሶ፡ - በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለደም ብዛት ለኮሶ ትል አበባውንና ፍሬውን ወቅጦ መጠጣት ነው፡

2ኛ/ ለብግናት ቅርፍቱን መጠቀም ነው፡

3ኛ/ ጣቱን ለሚቆረጥመው ፍሬውን በቅቤ ለውህ መዋጥ ነው፡

4ኛ/ ሆዱን ለሚያመው ሰውነቱ ለሚነጣ የኮሶ የምሳና የእንቁ ፍሬያቸውን የአቱቸ የእንጆሪ የጥንጁት የአዛምር ቅጠላቸውን ወቅጦና አቡከቶ ማድረቅና ላመመው በቀይ ጤፍ ቂጣ አጥልቶ አጓት ማጠጣት ነው፡ ከሆዱ ያለውን ያወጣለታል፡

378/ ኮሸሺላ፡ ኮሸሺላ፡ - በቆላና በደጋ የሚበቅል ትልቅ አረም ሲሆን እንደኳስ

የሆነ አሸሃማ ፍሬ አለው፡ ቅጠሉም አንዳውም አሾህ አለው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለኪንታሮት ህመም ሥሩን ከአሚራ ጋር እይላት መጠጣት ነው፡

2ኛ/ ለራስ ህመም ፍሬውን አውጥቶና ደቁሶ በራሱ ላይ በቅቤ ለውህ ይቀባ ወይም በአፍንጫው ከጥቁር አዝመድ ፍሬ ጋር ይሳበው ብዙ ግዜ፡

3ኛ/ ለቀፎ ንቡ እንዲበዛና እንዲበረታ ተቀጽላውን በቀፎው ውስጥ በማር ለውህ መሳጥ ነው፡ ወይም ከሰው አጽምና ከጃርት እሾህ ከንብ ጥራ ጋር ማጠን ነው፡

379/ ኮሺም፡ ሰማይ ጦር፡ - በወይና ደጋ የሚበቅል እሾህ ያለው ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሪህና ለከማን እንሼ ሥሩን በብዙው ወቅጦና ዘፍዝፎ በማር እየበጠበጡ ማጠጣት ነው፡ ወይም እግርን መቀባት ነው፡

2ኛ/ ጥርሱ ለሚደማበት ፍሬውን እዘውትሮ መባላት የውስጡን ያወጣል፡ ወይም ደጋግሞ ወቅጦ መደምደም ነው፡

3ኛ/ ለአድሜ ዘጠና ዘጠኝ ቀን ፍሬውን ከበለስ ፍሬ ጋር መባላት ነው፡

4ኛ/ ለእባጭ ለቡግንጅ ቅጠሉን አልሞ መደምደም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ከግር እስከራሱ ሁለመናውን ለአመመው ጅንጅብል ከሪሪማ ጤና አዳም ነጭ ሽንኩርት ቁንጾ በርበሬ ሚጥሚጣ ሦጾ አዝመድ ሁሉን ወቅጦ በነጭ ማር ለውህ በባሄ ሆድ ማጠጣት ነው፡

2ኛ/ ከሪሪማ፡ - ከቅመሞች መካከል አንዱ ነው፡

ጥቅሙ፡ ከተለያዩ ቅመሞች ጋር የሚጨመር እንዲሁ ከኢድህኖት ዕፀዋት ቅመም ጋር የሚጨመርና የሚያጣፍጥ ቅመም ነው፡

3ኛ/ ኮከ፡ - በወይና ደጋና በደጋ የሚበቅል የተከል ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለራስ ምታት የፍሬውን ውስጥ፡ የርግብ ኩስ፡ ሰናፍጭ፡ ጤና አዳም፡ በበአንድ ላይ ደቁሶ በፍየል ቅቤ እንጥሮ በአፍንጫው ውስጥ ማስገባት ነው ወይም ከሚያመው ላይ ደፍድፎ በሻሽ ማሰር ነው፡

2ኛ/ ኮይሉ፡ - ከፍታ ባለውና ጂባራ በሚበቅልበት በደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፡ ከግንዱ እስከ ጫታ የበቅሉት ቅጠሎቹ አሸሃማ ናቸው፡ ከራሱ ላይ እንደኳስ የመሰለ ፍሬ በጸጉሮቹ የተሸፈነ አለ፡ ጸጉሮቹ ብዙ ግዜ ረግፈው መቆየት ይችላሉ፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለራስ ህመም ከራሱ ላይ ያለውን ፍሬ ወቅጦ በራሱ ላይ በቅቤ መቀባት ነው፡

2ኛ/ ለነቀርሣ ሥሩን ወቅጦ በቁሱ ላይ ማሰር በውስጥ ላለ እንደሻይ ከማር ጋር በትንሹ ለብዙ ግዜ መጠጣት ነው፡

ወ የው ፈደል ቤት ተራ ክፍል

384/ ወላባ :- በወይና ደጋ በወንዝ ዳር የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጀሮ ህመም ሥሩን ወቅጦ በውኃ ዘፍዝፎ መጭመቅ ነው።

385/ ወሊት ፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለራስ ፍልጠት የወሊት የዳማካሲ የጨጉጉት ቅጠላቸውን ወቅጦ በአፍንጫ ደጋግሞ መሰብ ነው።

386/ ወለቧ:- በወይና ደጋ በውኃ አካባቢ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጀሮ ህመም ሥሩን ወቅጦ አጥሎ ማድረግ ነው።

387/ ወሎሙራ:- በቆላ በአዳል አገር የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው።
ጥቅሙ፡ ለቁርጥማት ሥሩን ቀቅሎ እንደሻይ በማር መጠጣት ነው።

388/ ወርቅ በሜዳ:- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ሲሆን ስሩ የጅንጅብል ስር ይመስላል፡ ከሌሎች ኃይል ያለው ሲሆን በወይና ደጋና በደጋ የሚበቅል አረም ሲሆን ቅጠሉ ከመሬት የተለጠፈና ስሩ ድብልብል ያለ ወተት የሚወጣው ነው። 2ኛው እንደ አገው ድንች ሞላላ ሆኖ የጅንጅብል ስር ይመስላል፡ ከእነዚህ ከሦስቱ መካከል በጉጃም በሚመስለው የሚገኘው የጅንጅብል ስር የመሰለው በመራይና በሊብ ይተነትናል መጠንቀቅ ነው። ይመረጣል፡ በጣም

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ራሱን ለሚያዘረው የደም ችግር ላለበት ሸንኩርትን ነጭ ሸንኩርትን የጅብ ሸንኩርትን ወርቅ በሜዳ ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦና አድርቆ በማር ለውሶ አንድ የጣማንኪያ ያክል ይዋጥ።

2ኛ/ ጉሮሮው ለአበጠ ከእፀ መናሂ ጋር ወቅጦ በቅብ ለውሶ ውስጡን መቀባት ነው።

3ኛ/ ለውስጥ ነቀርሣ ለእውር እከከ ለሣል የእንዘረዘደ ስር ነጭ ሸንኩርትና ወርቅ በሜዳ በአንድ ላይ ወቅጦ ግማሽ ግማሽ

በአጻት መጠጣት ነው፡ ያስተፋል ያስቀምጣል ማርከሻው የፃገባት ጠብሶ በትኩሱ መብላት ነው።

4ኛ/ ለወገብ ሕመም ለኩላሊት ህመም የአሚራ የፃገባት መቅመቆ የደድሆ ሥራቸውን ከወርቅ በሜዳ ጋር ወቅጦ በአንጥሮ ግማሽ ግማሽ ከቀይ ጤፍ ቂጣ ጋር ጋግሮ መብላት ወፃ።

5ኛ/ ጋኔን ለሚጥለውና ራሱን ለሚያዘረው ሲያመ በአፍንጫው ትንሽ መስጠትና እንደትንባሆ በጋይ ጤሱን ይሳብ።

6ኛ/ ልቡን እያመመ ለሚነፋውና ለሚያስቃየው ከአቅጣጫ ጋር ደቁሶ በአጻት ዘፍዝፎ አላድሮ መጠጣት ሲደከመው ማርከሻው አርጎ ወይም ተልባ ነው።

7ኛ/ ራሱን እያመመው በአፍንጫው መጥፎ ለሚሸተው ሰው የጭቁኝ ቅጠልና ወርቅ በሜዳ ደቁሶ ከበፍየል ቅቤ አንጥሮ በአፍንጫ ተንጋሎ ይውሰድበት ከውስጥ ትል ተቀርፍቶ ይወጣል።

8ኛ/ በሆድ አጥንት ላለባት ወይም ሥራይ ላ ከዋረኖስ ቅጠል ጋር በወተት ቀቅሎ አንድ መለኪያ መስጠት ካልወጣ እንደገና በሦስተኛው ቀን መስጠት ነው ይወጣል።

9ኛ/ ወርቅ በሜዳን ሆዱን ለማጽዳት በነጭ ማር በወስዱት ያስቀምጣል፡ የሆድንም ችግር ያቃልላል፡ ወርቅ በወስዶ ከሸንት ቤት መራቅ የለበትም መጠንቀቅ ነው። ባያ ያስቀምጣልና ለአንድ ሰው ልኩ የወርቅ በሜዳ ዱቄት ግማሽ ይሁን።

10ኛ/ ለደም ብዛት ለስኳር ህመም እንዲሁ እየፀ በነጭ ማር ለውስህ እውጥ።

389/ ወሸቦ፡ - በቆላ አገር የሚበቅል አረም ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጭርትና ለቋቋቻ ሥሩንና አበባውን ቅጠሉን ወቅጦ መቀባት ነው፡፡

390/ ወርቅ እምነት ፡- በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡፡ ፍሬው ወይን ጣጅ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለብጉር ሥሩን ቅጠሉን ፍሬውን ወቅጦ መቀባት ነው፡፡

391/ ወርቀ ዘቦ፡ - በወይና ደጋ የሚበቅል ከመሬት እንደምድር እንዲሁ ሐረግ የሚሳብ አረም ነው፡፡ ዝንጉርጉር የሆነ ፍሬ ያፈራል አበባውም ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቅማልና ለቅማንጅር ፍሬውን ወቅጦ በቅቤ ለውሶ መቀባት ነው፡፡

2ኛ/ ለነቀርሣ በሽታ ለቆሰል ሥሩንና ቅጠሉን ወቅጦ መደምደምና በሻሽ አሽጎ ማሰር ነው፡፡ ከሌሎችም የነቀርሳ መድኃኒቶች እየጨመሩ መጠቀም ነው፡፡

392/ ወትሮ ሎሚ፡ በኩረ ሎሚ፡- ተብሎ የሚጠራ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅ የሎሚ ዛፍ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለፈንገሰ፡ ለሰኳር፡ ለደም ብዛት ቅረፍቱ ቅጠሉ ፍሬው ያገለግላል፡፡

393/ ወንዴ ቢሰቃ፡ ወንዴ ሬት፡- እየተባሉ የሚጠፉትን የእፀዋትን ስም ዝርዝር በፊደል ቤት ተራ ቁጥራቸው ላይ መመልከት ነው፡፡

394/ ወይራ ፡- በደጋና በወይና ደጋ በቆላም የሚገኝ ጠንካራ ዛፍ ነው፡፡ የወይራ ዓይነቱም ብዙ ቢሆን ሁሉም ለሰው ልጅ የሚጠቅም አገልግሎት አላቸው፡፡ በኢትዮጵያ አገራችን የፍሬውን ጥቅም እስከ አሁን ባናውቅም በሌሎች አገሮች ከወይራ ፍሬ የሚጨመቅ ዘይትንና ፍሬውን ለምግብ ይጠቀሙበታል፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሪህ የሥሩን ቅርፍት ቀቅሎ በማር መጠጣት ነው፡፡

2ኛ/ ለቆረቆርና ለአቆሽታ ህመም ቅጠሉንና ፍሬውን ወቅጦ እራሱን መቀባት ነው፡፡

3ኛ/ ዓይኑ ለሚያለቅስና ለሚቆስልበት የወይራ የእንቁጥባቸውን ወቅጦና ጨምቆ ማጥለል፡ የጠለለውን ከኩል መኳል ነው፡፡

4ኛ/ ለምግብ ፍሬውን በብዙው ለቅም ፍሬው ካልበሰለ በካ፤ አሽጎ ሲበሰል ቦጋን ውስጥ ከቶ ጨው በብዙው ማድ፡ መዛፍዘፍ፡ ከዚያ ለመብል በውኃ ጨውን እያለቀለቀ ከአትጋር እየጨመሩ መብላት ነው፡፡ ወይም በዘይት መጭምር አስጨምቆ ዘይቱን መጠቀም ነው፡፡

395/ ወይን ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የተከል ሐረግ ነው፡፡ የወይን ሐረጉን ግንድ ሁለት ከንድ ያከል እየቆረጡ መትከልና እንዳይወድቅ የሚደግፈው እንጨት እየተከሰ ቢያስሩት አለም ፍሬ ይሰጣልና ይህን ዘዴ በዋልካና በወንዝ ዳር በመስኖ እያጠጡ ቢጠቀሙበት መልካም ጥቅም አለው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለትውከት የደረቀውን የወይን ፍሬ ዘቢብ በባዶ መብላት ነው፡፡

2ኛ/ ወገቡን ለታመመ ሕጻን ቅጠሉን ወቅጦ በውኃ ቢማጠጣትና የሽኮኩ ጎመን የእንስሳል የወይን ቅጠላቸውን ዘሰባት ቀን ማጠብ ነው፡፡

396/ ወንዝ አደምቅ ፡- በቆላና በወይና ደጋ በአለ ወንዝ ዳር የሚበቅል ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቸፌ ለጅል በሽታ አበባና ቅጠሉን ወቅጦ መደፍደፍ

397/ ወይናግፍት፡ - በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡፡ ቅጠሉን እረንጓዴ አበባው ቢጫና ነጭ ነው፡፡

- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለደም ብዛትና ለሰኳር በሽታ ለንደሻይ ኢየሱስ ለብዙ ጊዜ መውሰድ ነው፡፡ ቅጠሉን ኢፍርቅ
- 2ኛ/ ለጆሮ ደግፍ አበባውን አሸቶ መቀባት ነው፡፡
- 3ኛ/ እብድ ውሻ ለለከፈው ሥሩን ወቅጦህ በትንሹ አጠጣው፡፡ ወይም በአንገቱ ሰፍቶ ይያዝ፡፡
- 398/ ወንበርት ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለደረት ህመም ሥሩን ወቅጦ ማጠጣት
- ቅጠሉን ወቅጦ ከሚያመው ላይ ደፍድፎ በሻሽ ማሰር ነው፡፡ ወይም
- 399/ ወይንሐረግ ፡- በቆላ የሚበቅል ሐረግ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቀርጥማት ሥሩን ወቅጦ አፍልቶ በማር መጠጣት ነው፡፡
- 400/ ወንጣወንጣ ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአፍንጫ ህመም ሥሩን ወቅጦ መደምደም ነው፡፡
- ወደቸ ወደቻ፡ - በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ አንቅርት ሲጀምር እንዳያደግ ቅጠሉን ቆርጦ ማሰር ነው፡፡
- 401/ ወደሬ፡ - የጓሮ ተከል ነው፡፡ በደቡብ ኢትዮጵያ የሚበቅል የድንች አይነት ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአስም በሽታ ወደሬውንና ጥቁር ድንችን ቅቅሎ ማታ
- እንፋሎቱን መታጠንና መሳብ ከዚያ ተሸፋፍኖ መተኛት ነው፡፡ ይፈውሳል፡፡
- 402/ ወገርት፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡፡ ሳር ይመስላል፡፡
- ሥሩ ጥሩ ሽታ ያለው ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ሆዱን ላመመው ወስፋት ላለበት ከኑግ ጋር ወቅጦ
- መብላትና ጠምን ውሎ ትኩስ ነገር መብላት ነው፡፡ ወይም በማር
- ለውሶ መብላት ነው፡፡

- 2ኛ/ ለሚቸኩልበት ለዘሊያወርድ ሥሩን ማላመጥ ወይም በጉንጭ መያዝ ነው፡፡
- 3ኛ/ ለህልመ የሴፍ “ይቤሎ እግዚእ ለእግዚአብሔር” የሚለውን የዳዊት መዝሙር 49 ጊዜ ደግሞ ታጥኖ እሄን የኔን ነገር አሳየኝ ብሎ መተኛት ነው፡፡ ያሳያል ደጋግመው፡፡
- 4ኛ/ ለጉቁር፡- በቆላ በደጋ የሚበቅል ነጭም ቡላም አረንጓዴም ወይንጠጅም የመሰለ ቅጠል እንደየቦታው አለው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ አጥንቱ ለተሰበረና ለውጋት ቅጠሉን ወቅጦ ከሚያመው ላይ ደፍድፎ ማሰር ነው፡፡
- 5ኛ/ ወይም ወፍጠጭ፡ - በቆላ የሚበቅል ሐረግ መሣይ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቅማል ለቁንጫ ለትጓን ለቅማንጅር ለልብስ ማጠቢያ ይሆናል፡፡ አሁንም ሥሩ ለኪንታርትና ለነቀርሣ መፈወሻ ነው፡፡
- 6ኛ/ ጥርካ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ትልቅ ዛፍ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመፍትሔ ሐብት ተቀጽላውን ወቅጦ በነጭ ማር ጧት ጧት መብላት ነው፡፡
- 2ኛ/ ለምግብ ለመጠጥ ፍሬውን ለቅሞ በካርቶን ማሸግና ሲበስል አውጥቶ ማድረቅና ከምግብ ጋር እያዘጋጁ መብላት ነው፡፡
- ለጠጅና ለአረቄም ይሆናል፡፡ ልብ ድካም ላለው ፍሬውን አዘውትሮ ይብላ ይፈወሳል፡፡
- 3ኛ/ ተቀጽላውና ቅጠሉ ለቁስል ማድረቂያና ለራስ ህመም መድኃኒት ይሆናል፡፡
- 4ኛ/ ወልዋና ፡- በቆላ የሚበቅል ዛፍ ነው፡፡ ቅጠሉ የወይራን ቅጠል ይመስላል አበባው ግን ነጭ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁስል ማድረቂያ ቅጠሉን ወቅጦ መደምደም ነው፡፡

- 2ኛ/ አጥንቱ ለተሰበረና ለደቀቀ የሰሩን ቅርፍት ወቅጥ
ከመጫው ጋር ደምድሞ ማሰር ነው።
- 407/ ዋሽንት ወይም ዛና፡ - በቆላ የሚበቅል ዛና ሲሆን እንጨቱ እንደሌለው
ጠንካራ አይደለም፡ ቅጠሉ ድቃቃ ነው።
2ኛ/ ጀርባውን ታሞ ደም ለሚፈሰው ቅርፍቱን ወቅጥ ቀትሎ
በማር መጠጣት ነው።
- 3ኛ/ በርካ ሲሄዱ ሥሩን ወይም ለበቁን እንደ ፐርስ መፋቂያ
ሲጠቀሙበት ውኃ ጥም አይዝም።
- 408/ ዋግራ፡ - በወይና ደጋ የሚበቅል ለምለም ቁጥቋጥ ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ራሱን ልሱን ለሚያመው እንደርቢ የሚሸጥ ዋግራ
የዋግራ ቅጠል አልቴት ሁሉንም በአንድ ላይ ከጥቁር ስንደ ጋር
አሰፈጭቶና ጋግሮ ለበግ ማብላት፡ በጉን በሰባተኛው ቀን ለርቢ
ሥጋውን መብላት መረቁን መጠጣት ነው።
- 409/ ዋይካ ወይም ባምያ፡ - በቆላ የሚበቅል ተከል ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለምግብ እንደቃርያ የመሰለውን ፍሬውን ሲጋጩ
ወዲያውኑ ከሥጋ ጋር በሰሎ የገረዘዘው አድርቆና ወቅጥ ከተሰባ
ከወጥ እይነቶች ጋር እየወመሩ መሰራት ነው። ለገግ የማለት ጣጣ
አለው መሉ ጤና ለሆድ ይሰጣል።
- 410/ ዋዝ ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ትልቅና ጠንካራ ዛና ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለምግብ ፍሬውን ሳይበሰል ቆርጦ በካርቱን ማሸግ
ማብሰል ነው። ሲበሰል አድርቆ ለተለያዩ ለምግብ ግዴታዎች
የሚዘጋጅ ነው። በእርጥቡ ፍሬው የሚያጣብቅ መጫወት
2ኛ/ ለኪንታርት ለካርሃ የዋዝ የሥሩን ወይም
የጥንጁት የሥሩን ቅርፍት ደቁለ በማር እየለወጥ መደምደምና በጣ
አሸጉ ማሰር ነው።

- 3ኛ/ ለኪንታርት ለቆላ ቁስል ቅርፍቱን ከአሚራ ሥር ጋር
ወቅጥ እንደሻይ እያፈሉ መጠጣት ነው ወይም አከሰሎ ከቁስሉ ላይ
መደምደም ነው።
- 4ኛ/ ለጉብት ለሆድ ህመም ውጫውን በባዶ ሆድ አላምጦ
ውጦ ውኃ ሲጠጡ መዋል ነው ወይም በውኃ በጥብጦ መጠጣት
መሉ ጤነኛ ያደርጋል።
- 5ኛ/ ለማድያት ፍሬውን ወቅጥ መቀባት ነው።
- 6ኛ/ ለቸፊ ለቁስል ቅጠሉን ቅርፍቱን ወቅጥ መቀባት
ወይም ቁስሉን አጥቦ መደምደም ነው።
- 7ኛ/ ለጉብት ህመም ቅርፍቱን በሰሊጥ ጭልቃ ማጠጣት
ነው ወይም ከማር ጋር በውኃ በጥብጦ ማጠጣት ነው።
- 8ኛ/ በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጥ መስሎ ሐረጉ ወደዛፍ ተጠምጥሞ
የሚወጣ ነው። ቅጠሉ አረንጓዴ አበባው ነጭ ሥሩ ቀይ ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመጋኛ ለአስትሮክ ወዲያው እንደመታው በማር
ሥሩን ወቅጥ መስጠት ነው።
- 2ኛ/ ለአስም ሥሩን ወቅጥ በነጭ ማር ቧትና ማታ
ሳያቋርጡ መውሰድ ነው። መሉ ጤነኛ ያደርጋል የታወቀና የተፈተነ
ነው።
- 9ኛ/ የጊኖስ፡ የደጋ አባሎ፡ - በወይና ደጋና በቆላም የሚበቅል ከአመት እስከ
አመት ቅጠሉ የማይጠወልግ ቁጥቋጥ ነው። ፍሬው በጣም እንደ
ቡና ዛፍ ያፈራል።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጋዩን ለሚጥለው ለአብያ በሬ ማለት ለሚተኛ ወይፈን
የዋጊኖስ የጂባራ የግመር ፍሬና ስር የግሜ ሐረግ /ታርይገማ/ የቁራ
ሐረግ ሥራቸውን በአንድ ላይ ሁሉንም ወቅጥ በአዲስ ቅል ዘፍዝፎ
ሲጥለው በአፍንጫው ማድረግ ነው። ይህን ነገር ደጋግሞ ማድረግ
ነው ይፈውሳል። እንዲሁ ለወረርሽኝ ለተሰቦ በሽታ የተዘፈዘፈውን

በጓዳ አስገብቶ ቤቱን መርጨት በሽተኞችን በዘፈዘፈው ማጠብና
ከተቀመመው በኪሳቸው መያዝ ነው፡፡

2ኛ/ ከማንኛውም ተላላፊ በሽታ ለመጠበቅ ፍሬውን
ከጂባራ ፍሬ
ጋር ወቅጦ በአዲስ ሽከላ አድርጎ ከቤት ደጃፍ መቅበር ነው፡፡
እንዲሁ ወደሀመምተኛ ቤት ሲሄዱ አንድ ፍሬ አላምጦ መዋጥ ነው፡፡

3ኛ/ ለሻህኝ ለጭርት ለችፌ ቅጠሉን ከአዞ አረግ ቅጠል
ጋር ወቅጦ የቀሰሉን ዙሪያ ማር ቀብቶ መደምደምና በበላዩ የሰንዶ
ሊጥ ለጥፎ በሻሽ ሸፍኖ ለሦስት ቀን ማሰር ነው፡፡ በሦስተኛው ቀን
ሁሉ ካልወጣ መድገም ከተሻለው ለምጥ እንዳይሆንበት የጎርጠብና
የደግጣ ቅጠል መደምደም ነው፡፡

4ኛ/ ገላው በውስጥ አጢ ለሚወጣበት ለተደበቀ ነቀርሳ
ፍሬውን ለእርባ ቀን ግማሽ ማንኪያ እየዋጠ የአሚራ ስር እንደሻይ
ይጠጣ፡፡

5ኛ/ ለቆዳ ደዌ ለሥጋ ደዌ ለችፌ ለአውር እከከ ለነቀርሣ
ፍሬውን ቅጠሉን ከዲኝ ጋር ወቅጦ በቅቤ ለውሶ መቀባትና ፀሐይ
መመታት ወይም እሳት መሞቅና መታጠብ ነው እንደገና መድገም
ነው፡፡

6ኛ/ ለውሻ ልክፍት ሥሩን ማጠጣት ነው፡፡

7ኛ/ ለነቀርሣና ለኪንታሮት ከአምጭ ስር ጋር ደቁሶ
በትንሙብ ወተት ወይም በቀልቋል ወተት ለውሶ ወደምደም ነው፡፡
ቁሰሉን በራሱ ሽንት እያጠበ ይጠቀም፡፡ ፍሬውን ደቁሶ በትንሹ
ይዋጥ፡፡ ከማንኛውም ከመምረር በስተቀር የዋጊኖስ ፍሬ ለሆድ
አደጋነት የለውም ወደ ሀመሙ ሲሄድ ይሰማል፡፡

8ኛ/ በሆድዋ እጥንት ለሆነባት ቅጠሉን በወተት ቅቅሎ
መሰጠት ነው፡፡ የወጣላታል ደጋግማ በትንሹ ትጠጣ፡፡

9ኛ/ ጀርባው ለወጣ ፍሬውን ቅጠሉን ከነጭ ሽንኩርት
ጋር ወቅጦ መቀባት ነው፡፡ ያቆሰላል ይፈውሰዋል፡፡

10ኛ/ ለተቃማጥና ለተላላፊ በሽታ ሦስት ፍሬዎች አላምጦ መዋጥ
ነው፡፡
11ኛ/ አብድ ውሻ ለለከፈው ሥራይ ላለበት ስሩን ወቅጦ በማር
ይውሰድ፡፡

12ኛ/ ጠጉር ለማብዛት የተመለጠውን ለማብቀል የዋጊኖስ
የሰልብያ፡ የልት፡ የአደስ፡ የራስ ከምር፡ ቅጠላቸውን በአንድ ላይ
ወቅጦ በኑግ ዘይት ደጋግሞ መቀባትና በሻሽ ማሰር ነው፡፡ ያቆሰላል
ቁሰሉ ሲድን ይበቅላል፡፡

13ኛ/ ለአስም ፍሬውን ወቅጦ በማር መዋጥ ነው፡፡
ያስተፋዋል ግጦ እስከሚያወጣው አለማቋረጥ ጉርሮም ቢቆስፊ
አለመፍሬት ነው፡፡ ለማንኛውም የዋጊኖስ ፍሬ ወስዶ የሎሚ ው፡፡
ወተት መጠጣት አደጋ ያመጣል፡፡ አይሰማምም መጠንቀቅ ነው፡፡

14ኛ/ ዋጊኖማ :- በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡፡ አበባው ቢጫ ቅጠሉ
አረንጓዴ ነው፡፡ ከብቶች ሲበሉት ሆዳቸውን ይነፋቸዋል፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለነቀርሣ በሽታ ቅጠሉ ከሌሎች ጋር ተወቅጦ
ያገለግላል ይፈውሳል፡፡

414/ የጭ

415/ ውልከፋ :- በወይና ደጋ በቆላ የሚበቅል ዛፍ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቤት መስሪያ ልጡ ለብዙ ዘመናት የአገለገለ ዛ፡፡

ነው፡፡

416/ ውንጣውጦ

416/ ውጊኖኝ :- በደጋ የሚበቅል አረም መሳይ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለእንጥል ቅጠሉን አሸቶ በአፍንጫ ማድረግ ነው፡፡

ላባብ ለነደፈው ሥሩን ወቅጦ በውኃ ጨምቆ ማጠጣት ነው፡፡

3ኛ/ ለመጋኛ፣ እስትሮክ ቀንበጡን ከሰባት ቦታ ቆርጦ በውኃ በግር በጥብጦ ማጠጣት ነው።

4ኛ/ ለደም የእገሊትን ደም እንደዚህ ቁረጥ ብሎ ቆርጦ መጣል ነው።

5ኛ/ ብጉንጅ ደጋግሞ ሲወጣ ሥሩን ወቅጦ ማጠጣት ቅጠሉን ከወጣበት እሾቶ መቀባት ነው።

417/ **ዎፍጫዊ ወይም ወፍጠጭ** :- በቆላ የሚበቅል በበልግና በከረምት የሚያለመልም ሐረግ የመሰለ ነው። ቅጠሉ አረንጓዴ ቢጫ ነጭ ሰማያዊ ቀለም ሥሩ ረጅምና ወፍራም ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለልብስ ማጠቢያ ሥሩ ይሆናል፡ ለሣሙና ቢያዘጋጁት ጥሩ ውጤትና አገልግሎት ይሰጣል።

2ኛ/ ለከሣ ሰው ቀቅሎ ውኃውን ደፍቶ እንደገና ሦስት ጊዜ ቀቅሎ በትንሹ ሥሩን ማብላት ነው ወይም ከሥጋ ጋር ቀቅሎ መረቅን ማጠጣት ነው። ጃርት ግርጫ በጣም ይወደዋል ይበላዋል ለምግብ መልካም እንደሆነ ግልጽ ነው።

3ኛ/ ለቅማል ለቅማንጅር ለቅጫም ለቁንጫ ለትሿን ማስለቁቂያ በሥሩ መታጠብ ወይም አድርቆ ከቅቤ ጋር ለውሶ መቀባት ነው።

4ኛ/ ለኪንታሮት ለነቀርሣ ለቁስል ማጠቢያ ይሆናል ተባዩትን ያጠፋል።

ዘ የዘ - ፊደል ቤት ተራ ከፍል

418/ **ዘምባባ** :- ፀመርት የመሰለ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ዘፍ ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለለምጥ ለለቢሰገላ ፍሬውን ወቅጦ ሰውነቱን መቀባት ወይም ከኑግ ጋር ዘይት አውጥቶ መቀባት ነው።

2ኛ/ ለኪንታሮት ሥሩን ወቅጦ ከሌሎች ዕፅዋት ጋር ጨምሮ መጠቀም ነው።

419/ **ዘርጭ እንቧይ** :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው። ከእንቧይ የሚለይበት ፍሬው የቀላና ድቃቃ የሆነ ትንሽ ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሣል ለሣንባ ለሰኳር የእንቧይ የዘርጭ እንቧይ የገበር እንቧይ የምድር እንቧይ ፍሬያቸውን አውጥቶ አጥቦ ማድረቅ ነው። ሲደርቅ አልሞ ወቅጦ በፍየል ቅቤ እንጥሮ አሩብ ማንኪያ የሚሆን መዋጥ ወይም ከአትክልት ሾርባ ጋር መጠጣት ነው።

2ኛ/ ለማድያት ፍሬውን ከምሳና ፍሬ ጋር ወቅጦ በእንቁላል አሰኳል ለውሶ መቀባት ነው።

3ኛ/ ለውጋት ለቁርጥማት ሥሩን ከጠሌንጂ ስር ጋር ወቅጦና አፍልቶ በትንሹ መጠጣት ነው።

4ኛ/ ለቁስል ለአከከ ፍሬውን ቅጠሉን ወቅጦ መደምደም ነው።

5ኛ/ ለቁርጥማት ሥሩን ከቱልት ስር ጋር ወቅጦ በተልባ መጠጣት ነው።

6ኛ/ ለቂጥኝ ፍሬውን ሥሩን ከግመሮ ስር ጋር ወቅጦ ከኦረቆ ድፍድፍ ጋር አረቆ አስወጥቶ መጠጣት ነው።

420/ **ዘንጋዳ** :- የአገዳ አህል ሲሆን አይነቱ ብዙ ነው። ከእነዚህም ጥቂቶቹ ባሶኬ፡ ዘርዘር ያለ፡ ጋንሰበር፡ አመዶሺ፡ ቁጭብዬ፡ ድኩን ይባላሉ።

ጥቅማቸው 1ኛ/ ወደቆ ለተሰበረ በጥይት ለቆሰለ የዘንጋዳ አህል ቀቅሎ ውኃውን ማጠጣት ነው። ይጠግናል እንደዚሁ ለሚራ ጨምሮ ቢቀቅሉት ከሁሉ የተሻለ ነው።

421/ ዘጭመረጭ :- በከረምት ወራት እንደ እንጉዳይ ከመሬት ውስጥ
እሞልሙሎ የሚበቅል ነው፡ እንደባታው ወይም ጥቁር ቀይ መልክ
ይዞ የሚበቅል አለ ከደጭ መረጭ ጋር ተመሳሳይነት አለው፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለኪንታሮት ለቁስል ዘጭመረጭን አልሞ ደቁሰ በሽጉዱ
ውኃ ለውሳክ ከቁስሉ ላይ መደምደም ነው፡

422/ ዛና :- በቆላ የሚበቅል ዛና ነው፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለእቆሽታ ሀመም የሥሩ ቅርፍትን ወቅጦ በውኃ
ዛናዝፎ እሳድሮ ማጠጣትና ማጠብ ነው፡

423/ ዛንኪላ ዛቆራ :- በቆላ የሚበቅል ዛና ነው፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ደፄ የሥሩን ቅርፍት በማር ማብላት ነው፡
ወይም በበሶ ለውሶ ማብላት ነው፡
2ኛ/ ለልብ ደፄ የዛንኪላ የድብርቅ ፍሬ የሥረ ብዙ ስር ወቅጦህ
በኖረ ቅቤና በጣዝማ ማር ለውሶህ ጧት ጧት በባዶ ሆድ አብላ፡
ሲቃርም በሽታ ይፈውሳል፡

424/ ዝንጅብል :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ከቅመጥቶ መካከል አንዱ
ዝንጅብል ነው፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለማንኛውም ደፄ ከእፀዋት ጋር የሚቀመምና ለሰውነት
የሚጠቅም ነው፡ ድንገት ራስ ሲያም አላምጦ በእፍንጁ መሳብ
ነው፡

2ኛ/ ምላሱ ለታመመና ለተጉለገሉ ዝንጅብል ቋንቋ
በርበሬ ጨው በአንድ ላይ ወቅጦ በሻሽ ሽብሎ ምላሱን መፈግፈግ
ነው፡ ከዚያ በኋላ ዝንጅብል አቶ በአንድ ላይ ወቅሎ ውኃውን
መገመጥመጥና መትፋት ነው ደጋግሞ ማድረግ ነው ሙሉ ጤነኛ
ይሆናል፡

3ኛ/ ለራስ ምታት ከቀበርቶ ጋር ወቅጦ በቅቤ ለውሳክ
ከራሱ ላይ ደፍድፎ በሻሽ ማሰር ነው፡

4ኛ/ ለጉንፋን ቀቅሎ እንደሻይ በቀን ሦስት ጊዜ መጠጣ፡
ሰው ሊታጠጣ፡
ማጣ ራ በወይና ደጋና በደጋ የሚበቅል ትልቅ ዛና ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለእንቅርት የዝግባ የዘርጭ እንባይ ፍሬአቸው
ከላለፉት ጋር ወቅጦ ከእበጡ ላይ ደፍድፎ በሻሽ ማሰርና በየሥላ
ቀን እየፈቀ መቀየር ነው፡ ደጋግሞ ማድረግ ያስፈልጋል፡

2ኛ/ ለማንኛውም የእንገት ሀመም የዝግባ የዘርጭ እንባ
የእንባይ የድግግ ፍሬያቸውን ቀንጠጣቸውን የእንባጭ የዝ
እንባይ የእንባህላ ቅጠላቸውን የጨረቃ እር የሚባል ከኮሽ
ከላላ እንጨትም ላይ ተገጠልጥሎ የሚገኝ የትል ቤት አል፡
እነዚህን ሁሉ በብስቦ መደቆስና ከታመመው ላይ ደፍድፎ ማ
ነው፡

3ኛ/ ለሣል ለሣንባ ለስኳር በሽታ የዝግባ መጫና ቀን
የቆልቋል የደግ ቅጠል የእንጭብር የወርቅ በሜዳ ሥራቸውን ከ
ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦ በጣዝማ ማር ወይም በዝጭ
ለውሶ በቀን ማግሽ ማንኪያ ማዋጥ ነው፡ ወይ ከእባል በና
ማጠጣት ነው፡

426/ ዝብና፡ ዛብና :- በቆላ የሚበቅል እንደ ሐረግ የሆነ አረም ነው፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቅጫም ለተባይ ማጥፊያ ሰሩን ወቅጦ ዱ
መነስነስ ወይም በቅባት ለውሶ መቀባትና መታጠብ ነው፡

ዠ - የዠ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

427/ ዠመረር :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ከሰውነት ይሁን ከእግር የሆነ ነገር ተሰብሮ ከቀረ
የሥሩን ቅርፍትና ፍሬውን ወቅጦ ከተወጋው ላይ ደፍድፎ በሽሽ
ማሰር ነው፡ ስቦ ያወጣዋል፡

428/ ዠሞ ወይም ጀሞ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው።
ጥቅሙ፡ ለቁርጥማት ሥሩን ወቅጦ እየቀቀሉ ጧትና ማታ መጠጣት ነው።

የ - የየ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

429/ የሃያ ታሎ :- በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ትንሽ ዛፍ ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአጥንት ድክመት ወይም ሰብራት ቅጠሉንና ቅርፍቱን
ወቅጦ ከከብት ሰኮናና ከጅራቱ አጥንት ጋር እየቀቀሉ ሽርባውን
ማጠጣት ነው፡

430/ የላም ጡት :- በቆላና በደጋ የሚበቅል አረም ሲሆን ሥሩ እንደ
ሽንኩርት ከላይ ቅጠሉ አራት ወይም ስድስት የላም ጡት የመሰለ
ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጡትዋን ላመማት ሥሩን ወቅጦ በማር ትንሽ ማቅመስ
ወይም አብጦ ከሆነ በአሳት ሥሩን እያሞቁ መተኮስ ወይም እሙቆ
ደፍድፎ ማሰር ነው፡

431/ የላም አሸት :- በቆላ የሚበቅል አረም መሳይ ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሽንጥ ማጥ ስሩንና ቅጠሉን ከአንሰላል ጋር ቀቅሎ
መጠጣት ነው፡

432/ የላም ጨው :- በቆላና በወይና ደጋ በከረምት ወራት የሚበቅል ቅጠሉ
አረንጓዴ አበባው ነጭና ወይን ጣጅ የሆነ አረም ነው።
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጥርስ ህመም ሥሩንና ቅጠሉን ወቅጦ በሽሽ ቋጥሮ
በጥርስ መያዝ ነው፡

433/ የላም ከንፈር :- በቆላና በደጋ የሚበቅል አረም ነው ሥርቹ ጥንድ
ናቸው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለከንፈር ብልዝ ቅጠሉን ደጋግሞ መቀባት ነው፡
ለላሚሽት - በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡ ሎሚ ሎሚ
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ደም ለሚበዛባት ሴት ከጠንበለል ስር ጋር ወቅ
በወገብዋ በልብሰዋ ቋጥራ ትያዝበት፡

2ኛ/ ሽቶ ለማዘጋጀት ለማንኛውም ሽቶ ቅመም ቅጠሉን ሽም
መጨመር ነው፡
3ኛ/ ለጉበት ለደም ብዛት ለስኳር ለውስጥ ነቀርሣ ቅጠሉን እያፈ
አንደሻይ መጠጣት ነው፡ ለማንኛውም እፍልተህ አጠጣ፡

435/ የመስቀል አበባ፡ አዳይ አበባ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም
ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለማድያት ቅጠሉን አበባውን ወቅጦ መቀባት ነው፡
436/ የማርያም ውኃ ወይም ጡብጡብ፡ - በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ
ነው፡ በድንጋያማ ቦታ ይበቅላል፡ በጋና ከረምት የማይጠወ
ቅጠሉ ግራሜ መልክ ነው የሽታው መአዛ በጣም ጥሩ ነው፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለውጋት ለሪህ ህመም እያፈሉ አንደሻይ ሥሩን ወቅ
መጠጣት ነው፡

2ኛ/ ጠረኑ ለሚቀይር ወይም እመጫት ሴት ቅጠሉን ወ
አንደሳሙና መጠቀም ነው፡ በጣም አረፋ አለው ለሳህ
ቢየዘጋጁት መልካም ጥቅም የሚሰጥ ነው፡

437/ የማርያም መቀነት፡ - በወይና ደጋ የሚበቅል ሐረግ ነው፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጡት ህመም ቀንበጡንና ሥሩን ወቅጦ ማሰር ነው፡

- 438/ የምድር ለላንጋ፡ - በቆላ የሚበቅል ቅጠል የሌለው ሐረግ ነው፡
 ሲበጥሱት ወተት ይወጣዋል፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለኪንታሮት የእገሌን ኪንታሮት እንደዚህ ቁረጥ ብሎ ቆርጦ በወገቡ ማሰር ወይም ለበቁን ሥሩን በአንድ ላይ እየወቀጡ በማር መስጠት ነው፡
 2ኛ/ ብልቁ ለሞተበት ከሰባት ላይ ሥሩን እምጥቶ በወተት እየቀረጡ ማጣጣት ወይም ከአርግብ ጫጭት ጋር ቀቅሎ ሾርባውን ማጣጣት ነው፡
- 439/ የእገሌ ዝቃቅቤ ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡
 ከትልቅነቱ በስተቀር ከዝቃቅቤ ጋር ልዩነት የለውም፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ከቅመሞች የማይለይ ነው፡ ከምግብ ወጥ ጋር ቢጨምሩት ጥሩ ሽታና ጣዕም ያለው ያደርጋል፡
 440/ የምድር ቁግ፡ - በወይና ደጋ የሚበቅል ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለዓይን ዳፍንት ሥሩን ወቅጦ ከሬት ልብ ጋር እየወቀጡ ማጣጣት ነው፡
- 441/ የምድር ኮላ ፡- በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጠገሩ ለተመለጠ ለላሽኝ ቅጠሉን ወቅጦ ደጋግሞ መቀባት ነው፡
- 442/ የምድር አንባይ ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል እንደሐረግ የሆነ አረም ነው፡ ሎሚ የሚያክል ሽካራ ፍሬ አለው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጥርስ ህመም ሥሩን ከከርቤና ከበርብሬ ጋር ቀቅሎ ውኃውን መገመጥመጥና መትፋት ነው፡
 2ኛ/ ለኪንታሮት ፍሬውን ከሬት ፍሬ ጋር ወቅጦ መደምደም ነው፡
 3ኛ/ ሆዱን ለነፋው ሥራይ ለሆነበት ሥሩን በአጓት ቀቅሎ ማጣጣት ነው፡

- 4ኛ/ ናለው ለተጐዳ ፍሬውን ከከርቤና ከአልቴት ጋር ደቁሶ በቅቦ ለገጥሮ በእፍንጫው ማድረግ ነው፡
 5ኛ/ ለችፌ ከቀጠጥና ሥር ጋር ወቅጦና አድርጎ በማር ለውጥ መቀባት ነው፡
 6ኛ/ ጡትዋ ላበጠባት ወይም ለማንኛውም እባጭ እንደሎማ የሆነውን ፍሬውን በአሳት እሙቆ በትኩሱ ሰንጥቶ በእበጡ ላይ ለጥፎ በሽሽ ማሰር ነው፡
 7ኛ/ ለሆድ ቁርጠት ላባለዘር በሽታ ሥሩን ቀቅሎ ማጣጣት ነው፡
- የምድር ልቃቂት፡ አደን አባመርቆ፡ - ከመሬት ውስጥ እንደማይደግፍ ለትልቅነቱ በስተቀር ያለበት መሬት ተሰንጥቆ ይታያልና ስትቆፍ፡
 ጥቅሙ፡ የምድር ልቃቂት ያለህ፡ ስትነካው ይሰበሰባል፡ ስትለቀው ይነፋል፡
 443/ የምድር ታገኘው አለህ፡ ስትነካው ይሰበሰባል፡ ስትለቀው ይነፋል፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ እንደዘጭ መረጭ ለቁስል ዓይነቶች መድኃኒት መቀመጫ ይሆናል፡
- 444/ የምድር ቂጥኝ፡- ከመሬት ላይ ተጣብቆ በየፈረፈሩ የሚበቅል አረም ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ለኮሶ በአጓት ዘፍዝፎ ማጣጣት ነው፡
- 445/ የምድር ቆልቋል፡ - በቆላ ጭንጫ መሬት ላይ ከአንድ ላይ ተከማችቶ የሚበቅል አረም ነው፡ ቁመቱ ስንዝር አይሆንም፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለከብት ርቢ ለወተት በሰመሬታ ገብስ ድፍድ ለከብት ማብላት ነው፡
 2ኛ/ ለከሣ ሰው እንዳለ ወቅጦ ከግልገል ፍየል ሥጋ ጋር ቀቅ መረቁን ማጣጣት ነው፡
- 446/ የምድር ቅንጭብ፡ - በቆላ የሚበቅል ቅንጭብ መስሎ በአንድ ላይ ተንዘርፎ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁስል ከሚቀመሙ ዕፀዋት ጋር ተጨምሮ የሚዘጋጅ ነጻ

- 447/ የምድር በርበፊ፡- በእርጥበት ቦታ የሚበቅል ለምላም ቅጠሉ አረንጓዴ አበባው ቢጫ የሆነ ነው፡፡ እዕረኦል የሚሉት አሉ፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጥርስ ህመም ወቅጦ በሻሽ አስሮ በጥርስ ነከሶ መያዝ ነው፡፡
2ኛ/ ለቆዳ ለነቀርሣ ለኪንታሮት ከሚዘጋጁ ዕፅዋት ጋር ጨምሮ መውቀጥ ነው ያገለግላል፡፡
- 448/ የማርያም ዋንጫ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ትንሽ ሐረግ ነው፡፡ አበባው ወይንጠጅ መልክ ያለው ዋንጫ የመሰለ ነው፡፡
- 449/ የሞኝ ፍቅር፡ የካህን ቂም ወይም ጨጐጐት፡- እየተባለ በየቦታው የተለየ ስም የሚሰጠው ቁጥጃጦ ነው፡፡ በራሱ ላይ ያሉት የፍሬው መያዣዎች ጠጉራማ ስለሆኑ ልብስ ከያዙ የማይለቁና የሚጣበቁ ስለሆነ የሞኝ ፍቅር ተባለ፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመስተፋቅር ከሚቀመሙ ዕፅዋት ጋር ቀንበጡ ፍሬው ቢጨምሩት ጥሩ ውጤት ያመጣል፡፡
2ኛ/ ለራስ ምታት ቅጠሉን ከዳማከሴ ቅጠል ጋር ወቅጦ በአፍንጫ መሳብ ነው፡፡
3ኛ/ ለመስተፋቅርና ለመስተሳልም ከሰባት ቦታ ቀንበጡን ቆርጦና አድርቆ በሜሮን ለውሶ መቀባትና ሰላም ማለት ነው፡፡ ወይም በጣዝማ ማር ለውሶ ሰውነቱን ቀብቶ ያውስብ፡፡
- 450/ የሰው ነገር በግእዝ እፀ አሮን፡- በቆላ የሚበቅል አረም ሲሆን ሲነኩት የሚሰበሰብ ሲለቁት የሚዘረጋ ብዙ ቅጠሎች አሉት፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለማንኛውም ነገር
“ኢል ኢላዊ ቢኣዊ ኢኤል ኤላዊ ቢኢዊ ከመድኤል ጀማኤል ምዋኤል ልዋኤል ሩዋኤል በከመ ሠወርከሙ ለሄናከ ወለኤልያስ በሕይወተ ሥጋ ወነፍስ ከማሆሙ ሠውረኒ አመከራ ሥጋ ወነፍስ በዛቲ እፀአሮን በሃገለ አገሌ ሊተ ለገብርክ አገሌ” ብለህ

- 49 ጊዜ ደግመህ ቁረጥ፡ ንቀል ከዓለት ድንጋይ ላይ ወቅጠህ አንዱ 49 ጊዜ ደግመህ ግማሹን በእስሰት ደም ለውስህ ያዝ ግማሹን በነጭ ማር ለውስህ እየደገምክ እስከሚያልቅ ዋጥ፡ ወይም ከትከሻህ ላይ በእስሰት ደም የተለወሰውን በቢጫ ወረቀት አስማቱን ጽፈህ አቃጥለውና ሁሉን ተነቀስ፡ ስትቆርጥ ስትነቀስ አርብ እና ሮብ ቀን ይሁን፡፡
- 2ኛ/ ለሐብትና እፁን ለመዋረስ
“ኢፓኤል ሹዋኤል” በእስሰት ደም ከቅጠሉ ላይ ጽፎና አቃጥሎ የእፁ ሣቤቅ ቅጠል ጨምቆ ሲጠል ከጠለለው ውኃ ጋር በጥብጦ በሲሪንጅ ስቦ ከትከሻው ላይ ተጠንቅቆ ማስገባት ነው፡፡ መርፌው ያልሆነ ጅማትና አጥንት እንዳይነካ ጥንቃቄ ያስፈልጋል፡፡ ወይም ልምምድ ካላቸው ጋር መማከሩ የተሻለ ነው፡፡
- 3ኛ/ ለፈለጉት ነገር ለዚህ ነገር ሁነኝ ብሎ በጥርሱ ነቅሎ እያላመጡ ጉዳይን ማድረግ ነው፡፡
- 4ኛ/ ለፍጥነት፡ ለምርዋጽ
“ኢፓኤል አካኤል አጃኤል” ብሎ የሰው ነገርን የአፋጥን የእንጭብርን ስር ነቅሎ ከሰመሬታ ገብስ ዱቄት ጋር ጋግሮ ደጋግሞ መብላትና መሮጥ ነው፡፡
- 5ኛ/ ሐብቱ ለተሰወረበት እድሉ ለተጣመመና አልሳካ ላለለት፡
“ኢፓኤል ሙዋኤል” በእፁሣቤቅና በሰባቱ ቀለማት ከቢጫ ወረቀት ላይ 99 ጊዜ ጽፎ የሰው ነገርና የሎሚ አበባ ጋር ጽሁፉን ወቅጦ በነጭ ማር ለሰባት ቀን ይዋጥ፡፡

6ኛ/ የተደበቀውን ሁሉ ለማወቅና ለመግለጽ
“እኔል ሊፓኤል አካኤል አጃኤል” ብሎ በእጅ ይዘ ደግሞ
ወቆረጥና ከጅብ ዓይን ጋር ወቅጦ በጅቡ ሐሞት ለውሶ መክፈና
እስማቱን መድገም ነው፡፡

7ኛ/ ለእድሜ “ኤስበስ ኤለበላሆን ኤለበላሆን ወለቂሶን
ወለቂሶን እስሄር ሚጣ ወልጣ ሚጣ ወወልጣ ለዛቲ ነፍሱየ ውስተ
ሕይወት ሊተ ለገ/” የሰው ነገርን ቅጠልና ሥር አበባ የእንጭብር ሰር
ከሰባት ቀለማት ወይም ከነጽ ቀለም ጋር በጥብጦ እስማቱን መጻፍና
አቃጥሎ ከትከሻ ላይ መጠቆር ነው፡፡

የሰው ነገርን ጥቅም ለመጋራትና ጉዳይን ለመፈጸም
እስቀድሞ 2ኛው ቁጥር ላይ የተጻፈውን መጠቀም ነው፡፡ ብዙ ጊዜ
ለሐብት የሚሆነው ነጭ አበባ ያለው ሲሆን ለአቃቤ ርዕስ ለእድሜ
ለምርዋፅ የሚሆነው ደግሞ ቀይ አበባ የአለው ነው፡፡

8ኛ/ ለራስ ህመም ቅጠሉን ሲያም በእፍንጫ መሳብ ነው፡፡
ወይም ከአደስ ጋር ወቅጦ በቅቤ ራስ ላይ መቀባትና በሽሽ ማሰር
ነው፡፡

9ኛ/ ለወባ በሽታ ፍሬውን በማር ማዋጥ ነው፡፡

451/ የሰይጣን ዱባ:- በቆላ በርሃ እንደዱባ በከረምት የሚበቅልና ቅጠሉ
ዱባውን እንደጣለ ወዲያውኑ ይረግፋል፡፡ መርዘኛ ነው፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ እግሩ ለአበጦ ለማንከንሼ ሥሩን ወቅጦ በእግሩ ላይ
ደፍድፎ ማሰር ነው፡፡ ወይም የዱባውን ፍሬ ወቅጦ በየጊዜው በቅቤ
ለውሶ እየቀቡ እሳት መሞቅ ነው፡፡ ለሌላም ደፄ ይሆናል፡፡ ነገር ግን
መርዘኛ ነው፡፡ ጥንቃቄ ያስፈልገዋል፡፡

452/ የሰይጣን መቃጫ:- በቆላ የሚበቅል ከሥሩ ወፍራም ይሆንና ወደላይ
እየቀጠነ የሚወጣ መቃጫ መስሎ የሚበቅል ዛፍ ያልሆነ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመጽንሔ ለከሣ ሰው ስሩን ወቅጦህ ከሰንጾ ቂጣና
ነገር ጋር አብላው ይፋፋል ይወፍራል፡፡

የሰይጣን ጉልታ:- በቆላ በረሃ የሚበቅል ዱባ መስሎ እንደ ድንጋይ
የመሰለ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለዘኢያወርድ ወይም ለማወፈር ሥሩን ማለመጥ ነው፡፡
ለበቃቀላቸው የተለየም ቢሆን መንደርደር ከተባለው ዕፅ ጋር እንድ
ነው፡፡

የሰይጣን መርፌ:- በቆላ የሚበቅል ከልብስ ላይ መርፌ የመሰለው
የሚጣበቅ ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመስተፋቅር የሞኝ ፍቅርና የሰይጣን መርፌ
ቀንበጣቸውን ከሰባት ከሰባት ላይ ቆርጦ ወቅጦ በብብቅ በብብት
ማሸትና በቅባት ለውሶ እጅን ቀብቶ ሰላምታ ማለት ነው፡፡ ወይም
በሽንቅ ለውሶ ወይም በሽንት ለውሳ ማድረቅና ሰውነትን ቀብቶ
መገናኘት ነው፡፡

2ኛ/ ለነሥር ሥሩን ወቅጦ በማር ማብላት ወይም
በእፍንጫው መሳብ አለበት፡፡ እባብ ለነደፈውም ሥሩን ወቅጦህ
አጠጣ፡፡

3ኛ/ ደምን ለማቆም ቅጠሉን አሸቶ ከሚፈለው ላይ
ማድረግ ነው፡፡ እንዲሁ ለሴትም ቅጠሉን ቀቅላ ትጠጣው፡፡

የሴት ልብ:- በቆላ በከረምት ወራት የሚበቅል ቅጠሉ የልብ ቅርጽ
ያለው አበባው ቶሎ የሚረግፍ አረም ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ልቡን ለሚረሳ ሥሩንና አበባውን ወቅጦ በቆቅ ሥጋ
መረቅ ደጋግሞ ማጠጣት ወይም በቆብ ዶሮ መረቅ ማጠጣት ነው፡፡

2ኛ/ ለመስተፋቅር ሥሩን ወቅጦ በእምሳያ ማለት ለሚቱና ጥጃዋ
እንድ መልክ በሆኑ በላም ቅቤ ለውሶ መቀባትና ተፈላጊውን
መንካት ነው፡፡

456/ የሴት አፍ፡ ዝንክላ፡ - ደጋና ተራራ በሆኑ ቦታዎች ላይ የሚበቅል መርዘኛ እሾህ ያለው ሥሩ የበዛ ቁጥቋጥ ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ዓይነት ለታመመና እንደጉም ለጣለበት የሥሩን ቅርፍ ቀቅሎና አጥሎ በጥጥ እየነከሩ ከዓይነት ላይ ማድረግና በሻሽ መሸረጥ ነው፡፡ ደጋግመህ አድርግ ይገፍለታል፡፡

2ኛ/ ለቁስል ማድረቂያ ሥሩን ወቅጦ በቁስሉ ላይ ነበረው ማሰር ነው፡፡ ወዲያውኑ ይደርቅለታል፡፡ እንዲሁ በትኩስ በጥብጦ ቁስሉን ማጠብ ነው፡፡

3ኛ/ ለተለያዩ ቀለሞች የሚሰማማ ቆዳንም ሆነ ልብህን ለማሳመር ስሩን እየቀቀሉ በተቀቀለው መንከር ነው፡፡

4ኛ/ ቆዳም ይሁን ልብስ ዘመናት እንዲቆዩ ለማድረግ የዝንክላን የሴት አፍ ስር፡ የጉፉ /ብብሻ/ ቅርፍት፡ የአኩማ ልግ ቅርፍት፡ ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦ ልብስ ከሆነ አብሮ መታሰብ ለቆዳ ከሆነ አብሮ ዘፍዝፎ ማሰንበትና እንደፍላጎት መጠቀም ነው፡፡ ስለዚህ ትል አይበላውም፡፡ አይቆሽሽም አያረጅም፡፡

5ኛ/ በግብረሥጋ ጊዜ ለሚቸኩልበት ሥሩን ማሳመን ወይም በጥርስ መያዝ ነው፡፡ ዘሊያወርድ ይሆናል፡፡

457/ የሴት ቀስት ፡- በቆላ በደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡፡ ወንድሙ ሴት ቀስት ከርዳዳ ሲሆን ሴቱው ቀስት ለሰላሣ ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአጢ ለአባጭ ለኪንታሮት ሥሩን ቅጠሉን ወቅጦ አድርቆ በጦቢያ ውተት ለውሶ ከቁስሉ ከአባጭ ላይ ደምድም ማድረግ ነው፡፡

458/ የሸኮኮ ጉመን ፡- በደጋ በወይና ደጋ የሚበቅል ቅጠለ ሰፋፊ ነው፡፡ ሐበዝ እምጣም ይባላል፡፡ በፈደል ቤት ተራው ተመልክት፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሪህ ሥሩን እጠጣ፡ ለቁስል ማድረቂያ እበባራ ተጠቀም፡ እንዲሁ ለከላ ከብት ቅጠሉን ጋት፡፡

459/ የቆላ አባሎ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፡፡ ከደጋ አባሎ ጋር አበቃቀሉም ሆነ ቅጠሉ ምንም ተመሳሳይነት የለውም፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለለምጥ በሽታ ሥሩንና አበባውን ወቅጦ በቅባት ለውሶ በየጊዜው መቀባትና እንጨቱን እያነደዱ መመቅ ነው፡፡

2ኛ/ ለነቀርሣ ተቀጽላውን ወቅጦ እያፈሉ በነጭ ማር መጠጣት ነው፡፡

460/ የሊኛ ቆሎ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረኞች ድንች የመሰለውን ሥሩን የሚበሉት አረም ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለልብ ህመም ሥሩን ወቅጦ በባዶ ሆድ ማብላት ነው፡፡

461/ የቆቅ ከንፍ ፡- በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለባርሌና ለቋቋቻ ለጭርትና ለማድያት ቅጠሉን አበባውን ሥሩን ሂሉን እንዳለ ወቅጦ በዶሮ ስብ ለውሶ ወይም ከሌላ ከፊት ቅባት ጋር ለውሶ መቀባት ነው፡፡

462/ የቆላ መጭ ፡- በቆላና በወይና ደጋ በየማሳው ከአዝመራው ከዘንጋዳው መካከል የሚበቅል አረም ነው፡፡ ስለብያም ይባላል፡፡ ከፊደል ቤት ተራው ተመልክት፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለማድያትና እሳት ለአቃጠለው ገላ አበባውን ወቅጦ ቀባው፡፡

2ኛ/ አፍንጫው ለታመመ ወቅጦ በአፍንጫው ይሳበው፡፡

3ኛ/ ለማንኛውም አብጠትና ለዓይን ህመም እንዳለ ወቅጦ በህመሙ ላይ ደምድሙን አሰርለት፡፡

4ኛ/ ጠጉር ለማብቀልና ለማለሰለስ እንዳለ ከዋሪናስ ቅጠልና አበባ ጋር ከአደስ ቅጠል ጋር ወቅጦ ራሱን ላጭተህ ደጋግመህ ቀባው፡፡ ጥሩና ብዙ ጠጉር ይበቅልለታል አይቸኩል፡፡

463/ የቆራ ውሽሽ፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ሐረግ የሚመስል አረም ነው፡፡ የዶሮ ቅልም የሚሉት አሉ፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ውሻ ለላከፈው ሥሩንና ፍሬውን ወቅጦህ በትንሹ ለጠጣው፡

2ኛ/ ለራሱ በራ ለሆነበት ቅጠሉን ከልት ቅጠል ጋር ደቁሶ ከበግ ላት ጋር ለቅልጦ ራሱን ለየተቀባ በሻሽ ይሰረው፡ ደጋግሞ ያድርግ ለንጻይቀጥል ያደርግለታል፡ በዘር የሚወርድ ከአለበት ሳይመለጥ ለስቅድሞ ይቀባ፡

464/ የቅራ ወሰፊ ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለግርሻ በሽታ ቅጠሉን ወቅጦ ማጠጣት ነው፡

465/ የቅራ ምሃ ወይም የቅራ ሐረግ ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ሐረግ

መሳይ ከመሬት ላይ እንደምድር እንቧይ የሚሳብ ነው፡ ፍሬው ለምግብ የሚያገለግል ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለምግብ ፍሬውን ሳይበስል ወፍ ሳይበላው ለቅም በካርቶን ማሸግና ሲበስል ከሌላ አትክልት ጋር ጨምቆ መብላት ወይም ጭማቂውን መጠጣት ነው፡ ለሆድ ለልብ ጥሩ ነው፡

2ኛ/ ለእከከ ለችፌ ሥሩን ወቅጦ መደምደም ነው፡

የበሬ ለበቅ፡- በየትም የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለውጋት ሥሩን ወቅጦ ከሚያመው ላይ ማድረግ ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡

የበርሃ ግሜ፡ ታሪገማ ወይም ግሜ ሐረግ ፡ - አፀሳቤቅ የመሰለ ሐረግ ነው፡ በፊደል ቤት ተራው ታሪገማ ከሚለው ተመልከት፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ አግሩ ለመነመነ የግሜ ሐረግ የበርሃግሜ ስር ቀርሸሺቦ ግመር አሚራ ስረ ብዙ ሁሉንም ወቅጦ በአርግብ ሥጋ ማብላት ነው፡ መረቁን አብዝቶ መጠጣት ነው፡

2ኛ/ ቁመኛ ለያዘው የሰው ዓይን ላረፈበት ወቅጦ ታጥቶ መተኛት ነው፡ ማንኛውንም ነገር ይፈታል፡

3ኛ/ ለንጻይ ለምች ለድንገተኛ ሥሩን ከውሻ ኩስ ጋር ታጥኖና ጠፋፍኖ መተኛትና ቧት መታጠብ ነው፡ ይፈውሳል ሙሉ ጤና ይገኛል፡

4ኛ/ ለጥፋት - ከርት የመሰለውን ሥሩን በከረምት ለረኞች የሚበሉት ነው፡

5ኛ/ ለጥፋት ጤም፡- ከበቆሎው ሲያፈራ የሚወጣው ጭረት ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአሰም በሽታ ከሌሎች አሰም መድኃኒቶች ጋር ቀቅሎ ውኃውን ማጠጣት ነው፡ በጊዜው በብዙ ሰብስቦና ወቅጦና አድርቆ ማስቀመጥ ነው፡

የጠብ ጦር፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ አባብ ወደቤት እንዳይገባ የገባውንም ለማስወጣት ሥሩን ቅጠሉን ማጤስ ነው፡ ዕፁ ባለበት አባብ ፈጽሞ አይኖርም፡

ጠብ ጥፍር ፡- በቆላና ወይና ደጋ ይበቅላል፡ እንደሽንብራ ፍሬ ያፈራል፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለማድያት ለነቀርሣ አበባውን ወቅጦ መቀባት ነው፡

2ኛ/ የክብር ሐሞት ፡- በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሐሞት በሽታ ቀንበጡን በብዙው ቆርጦ አድርቆ እያፈሉ እንደሻይ ማጠጣት ነው፡

3ኛ/ የንብ አሰል

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ሆዱን ለነፋው ሽንቱን ለከለከለው ከእንሰላል ቅጠል ጋር በወተት አፍልቶ ማጠጣት ነው፡

2ኛ/ ሳንባውን አሞት ደም ለሚተፋ የምስርች ቅርፍት፡ ድንብላል የንብ አሰል ጋር ቆልቶ በጠጅ በጥብጦ ማጠጣት ነው፡

469/ የአህያ ታሎ ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል መጠነኛ ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ 1ኛ/ አጥንቱ ለተጐዳና ለአጥንት በሽታ የሥሩን ቅርፍት ወቅጦ ከሾርባ ከአጥንት ከበሬ ሽኩናና ጅራት አጥንት ጋር ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡

- 470/ የአሣ ጉመን፡- በባህር ዳርና በውኃ ላይ የሚበቅል ቅጠለ ሰፊ አበባው ወይን ጠጅና ነጭ የሆነ ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለራስ ህመም ለአንቃር ማውረጃ ይሆናልና ቅጠሉን አሸቶ ግማሽ ማንኪያ ፉት ማለት ነው፡፡
- 471/ የአባይ ጉሥ፡- በቆላ የሚበቅል አረም ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለፈንገስ ህመም ሥሩን ወቅጦ መቀባት ነው፡፡
- 472/ የአይጥ ጓዶ፡- በቆላ የሚበቅል ጓዶ የሚመስል አረም ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁስል ለጉርምጥ ሥሩን ወቅጦ በቁስሉ ላይ ደምድም ማሰር ነው ያደርቀዋል፡፡
- 473/ የአይጥ ምስር፡- በወይና ደጋ የሚበቅል አበቃቀሉ ቅጠሉ ሁሉ የምስር ቡቃያ ይመስላል፡ ነገር ግን ሥሩ ጠንካራና ረዥም ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ እሳት ላቃጠለው ሥሩን ወቅጦ መቀባት ነው፡፡ ቅጠሉንም እንዲሁ መቀባት ነው፡፡
 የአይጥ ሐረግ፡- እፅ እየሱስ የሚባለው ሐረግ መሳይ አረም ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሪህ የወደደውን ለማስጠላት ፍሬውን በትግሮ ማብላት ነው፡፡
- 474/ የአረኞች ጥላ፡- በቆላ የሚበቅል ዕፅ ቁጥቋጦ ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለወፍ በሽታ የሥሩን ቅርፍት ወቅጦ ማጠጣት ነው፡፡
- 475/ የአጻል ሚሙራ፡- በጣም ቆላ በሆነ ሥፍራ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁርጥማት ለሪህ ሥሩን እየቀቀሉ መጠጣት ነው፡፡
- 476/ የአይጥ አረግ፡- በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል ሐረግ የመስለ አረም ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ሱስ ለያዘው ፍሬውን ሱስ ከያዘው ጋር ጨምሮ መስጠት ነው፡፡
- 477/ የአይጥ ጆር፡- በቆላ ከጭንጫ ላይ ከሚያዘድ ጀምሮ የሚበቅል አረም ነው፡፡

- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለምግብ ቅጠሉ እንደ ጉመን የሚበላ ሥሩ ግራጫ የሆነ ነው፡፡ ሥሩም ከሌሎች ጋር ተቀቅሎ የሚበላና ጤና የሚሰጥ ተክል ነው፡፡
- 478/ የወፍ ሸላ፡- በወይና ደጋ የሚበቅል ግንዱ የቡላ ግራጫ ቅጠሉ አረንጓዴ የሆነ ዛፍ ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቸፌ የሥሩን ቅርፍት ወቅጦ መደምደም ነው፡፡ እንዲሁ ለቁስልም ይሆናል፡፡
- 479/ የውሻ ደንብላል፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁንጭር ቅጠሉን ፍሬውን ወቅጦ መደምደም ነው፡፡
- 480/ የውሻ ደንቸ፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ እባብ ለነደፈው የአቢደ ውሻ ለለከፈው ሥሩን ወቅጦ ማጠጣት ነው፡፡
- 481/ የዘንዶ ልብስ፡- በቆላ የሚበቅል መሬቱን ከንፍ ለከንፍ ተያይዞ የሚያለብስ አረም ነው፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአጂል በሽታ በእሳት አኅርሮ በቅቤ ለውሶ መቀባት ነው፡፡
- 482/ የዘንጀር ቁሎ፡- በከረምት ወራት በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡፡
 ዝንጀሮ በጣም ይወደዋል፡ እንዲሁ የሚያወቁት ሰዎች ሥሩን ቆፍረው ይበሉታል፡ ወተት ወተት ይላልና፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ እሳት ላቃጠለው ገላ ሥሩን ወቅጦ በቅቤ ለውሶ ሲቀቡት ይፈውሳል፡፡
 2ኛ/ ለጨጓራ ህመም ሥሩን በውኃ በጥብጦ መጠጣት ነው፡፡
- 483/ የጊደር ወተት፡- በቆላና በወይና ደጋ እርጥበት ባለበት የሚበቅል አረም ነው፡፡ ሥሩ የካሮት ሥር ይመስላል፡፡
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁመኛ ለሚከሳ ሥሩን ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡፡

484/ የደሜ :- በቆላ በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው። በቀንበጡ ላይ መጫ የመሰለ ሲኖረው በቅጠሉና በግንዱ በስሩም ደም የተረጨ ይመስላል።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሰው ልጅ የደም ገንዳዎቹ እንዲሰሩ የማጽዳትና እንዲበረታ የሚያደርግ ጥቅም በውስጡ አለው። ለምሳሌ

1ኛ/ ሳፍራዊ ደም :- ነጭ ሐሞትን የሚፈጥርና የሚያበዛ።

2ኛ/ በልቀማዊ ደም፡ - ቀይ ሐሞትን የሚያጣራና የሚያሰራ።

3ኛ/ ሳውዳዊ ደም፡ - ቢጫ ሐሞትን የሚፈጥርና የሚመርዝ።

4ኛ/ ሐሞታዊ ደም፡ - ጥቁር ሐሞትን የሚያበዛና የሚያወፍር።

እነዚህ የደም አራት ዓይነት የሆኑ ፈሳሾች ከአሳት ከውኃ ከመሬት ከነፋስ ከተሰጣቸውና ከታደሉት ከተፈጥሮ ባሕርያቸው ለየተጋሩና ለየተወሐዱ ተቀላቅለው ሥጋን ለመገንባትና ለማሳደግ በአንጻሩም ለማፍረስ የሥጋን ብልቶችና ጅማቶች እንዲያይሉ እንዲበረቱም ሲያደርጉ በሌላው በኩል ደግሞ እንዲደከሙና እንዲዝሉ እንዲቆረረጡም ያደርጋሉ።

በእነዚህ ምክንያት ነው በአካል ውስጥ ያለው የደም ሲስተም ወይም ከአገልግሎቱ ላይ የደም ማነስን ወይም መብዛትን የደም መቅጠንን ወይም መወፈርን ያመጣና በአካል ብልቶች ላይ ብርታትን ወይም ድካምን ጥቅምን ወይም ጉዳትን ያመጣል።

እሄውም በሐሞት አማካኝነት ጉበት ቢጫ ደም፡ ነጭ ደም፡ ጥቁር ደም፡ በመሆን በእኩልነት የአካል ሥጋ ብልቶችን ያዳብራሉ። ይገነቡታል፡ ኃይልም ይሆኑታል፡ ነገር ግን ከእነዚህ አንዱ ከበዛና ሌላው ካነሰ ወይም ካልተመጣጠነ ኃይል ብርታት የሚሰጠው ሲስተም ከአካል ሥጋ ይወገድና ጉዳት ላይ ይጥላል።

ለዚህ ሁሉ በግእዙ አፀ ደማዊት ያላትን የደሜን አያፈሉ ከነጭ ማር ጋር መጠጣት ነው።
የደንጋይ መጫ፡ - ከደንጋይ ከአለት መጫ መስሎ የሚው አጣን የሆነ ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ እንደሣል ሆኖ መግል ለመሰለ ከሀ ለሚወጣበትና ለለሚያስተፋው የደንጋይ መጫ ከሀ ሰናፍጭ ኑግ ዝንጅብል ነጭ ሽንኩርት በአንድ ላይ ቡና ጋር ማጠጣት ነው።

486/ የደንጋይ ልብስ :- ከደንጋይ ላይ ጠጉር መሰሉ ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለዓይን ማዝ በሽታ ደቁሶ በዓይን ላይ አ ጋር በሻሽ ሽፍኖ መተኛት ነው።

487/ የዶሮ ኩስ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው። ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለተላላፊ ለልከፍት ለጋኔን ለቁመኛ ሥሩ ከግመሮ ሥር ጋር ወቅጦ ማጠን ወይም ዘፍዝፎ በውኃ ነው።

2ኛ/ ላብ ለሚበዛበት በውስጡ ነቀርሣ ላለበት ቅጠ ወቅጦ እንደሻይ አያፈሉ በማር መጠጣት ነው።

488/ የድመት ሐሞት :- በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው። ሥ. የሚመር ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ወስፋት ላለበት ሆዱ ለሚጮህ ከአብጌ መጠጣት ነው።

489/ የጅብ አተር፡ - በየትም ሥፍራ የሚበቅል አተር መስሎ በግ የሚያፈራው ፍሬ የአብሽ ፍሬ ይመስላል።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቆላ ቁስል አልደርቅ ላለም ወቅጦ ወደም

- 501/ የፍየል ቃሪያ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው። ፍሬው እንደአውጥ ፍሬ ይመስላል።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሥጋ ደፄ በሽታ ለእከከ ፍሬውን ወቅጦህ ይባላል።
- 502/ የፍየል ፈጠ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሐምት በሽታ ፍሬውን ወቅጦ ማጣጣት ነው።
- 503/ የፈረስ አቁም ወይም የፈረስ ኮቴ :- ስሙ በበላሣ አቃቅማ ይባላል
 መሬት ለመሬት የሚሳብ ፍሬው በእሾህ የተከበበ ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ፍሬውን አጠራቅሞ ወቅጦ ከነቀርሣ መድኃኒት ቅመሞች ጋር አብሮ የሚቀመም ነው አብረህ አዘጋጅ።
- 504/ የፈረስ ዘንግ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም መሳይ ሆኖ ቁመቱ የሰው ቁመት የሚያክል በዘንጉ ላይ ኳስ የመሰለ ፍሬን የሚያፈራ ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለምች አንዳለ ታጥኖ መተኛትና ጧት መታጠብ ነው።
 2ኛ/ ቡዳ ለበላው ዓይነጥላ ላለበት ከጥቁር ውሽ ኩስ ጋር ከግዜዋ ሥር ጋር መታጠን ነው።
- 505/ የዲት ወይም ዕፅ የዲት :- በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለነቀርሣ ለሆድ ደፄ ሥሩንና ቅጠሉን ወቅጦ ከመቅመቁ ጋር ቀቅሎ ግማሽ ኩባያ በማር በየጊዜው ማጣጣት ነው።
 2ኛ/ ለትምህርት ለቅኔ ከእፅ ልቡና ሥር ጋር አዘውትሮ ማላመጥ ነው።

- የደ - ፈደል ቤት ተራ ክፍል
- ደ፤
 ደለኛት :- በወይና ደጋ በከረምት ወራት የሚበቅል አረም ነው።
 ቅጠሉ አረንጓዴ ውኃ መያዝ የሚችል አበባው ወይን ጠጅና ነጭ ሥሩ ቀይና ከሬም መልክ ያለውና ከመሬት የተጣበቀ ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለባርሌ ለለምጥ ሥሩን ወቅጦ በብዙው በማር አየለውሉ በባዶ ሆድ ማዋጥና ቆዳውን መቀባት ነው።
 2ኛ/ ለደምና ለቆዳ ነቀርሣ ቅጠሉንና አበባውን ወቅጦ እንደሻይ ግማሽ ማንኪያ እየጨመሩ መጠጣት ነው።
- ደመረዛት :- በቆላ የሚበቅል ዛፍ ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለደም ብዛት ሥሩን ቅርፍቱን ቀቅሎ ከጠጅ ጋር መጠጣት ወይም እንደሻይ በማር አፍልቶ ማጣጣት ነው።
- ደምዝ :- በየትም የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቸፌና ለእከከ ሥሩን ወቅጦ በቅቤ መቀባት ነው።
- ደርቲ :- በቆላ የሚበቅል አረም ሲሆን ሥሩ ወተት ያለው ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ በሆድ ውስጥ ላለ ኪንታሮትና ለሥራይ ሥሩን አየቀቀሉ መጠጣት ነው።
- ደብብቻ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ እካሉ ለደነዘዘና ለፈዘዘ የግንዱን ቅርፍት ሥሩን አየወቀሉ አዘውትሮ በማር ማጣጣት ነው።
- ደንበልዳይ :- በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጥርስ ህመም በእንጨቱ በሥሩ ጥርስን መፋቅ ነው ወይም ሥሩን ማላመጥ ነው።
- ደድሆ :- በቆላ የሚበቅል ትንሽ ዛፍ ቅጠሉ የማይደርቅ ፀሐይ የማያጠወልገው ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቸፌ ለእከከ ቅጠሉን ደቁሶ በቅቤ እየለወሱ መቀባት ነው።

ገጽ 15/ ለገበያ ሥሩን ከሞይደር ስር ጋር አዘውትሮ ማጤስ ነው፡፡

ገጽ 15/ ለተላላፊ በሽታ ለተሰበ ለወረርሽኝ ሥሩን ከታሪካዊ ጋር ነው፡፡

ገጽ 15/ ለማናንሼ ለዝሆኔ በሽታ ሥሩን ወቅጦ አበጡን ነው፡፡

ገጽ 15/ ለሆድ ደዌ ሥሩን በአጓት ዘፍዝፎ አሳድሮ ማጠጣት ነው፡፡

ገጽ 15/ ድዱ ለሚደማ እንዳለ ወቅጦ ከድዱ ላይ ደምድሞ ነው፡፡

ገጽ 15/ ለክርክር በሽታ ሥሩን ወቅጦ ብልቱን ቀብቶ በሻሽ ሸፍኖ ማሰር ነው፡፡

ገጽ 15/ ለብጉር ሥሩን ቅጠሉን ወቅጦ ፊትን መቀባት ነው፡፡

ገጽ 15/ ለክፉ ደዌ ለአብያ ወይፈን ከገተም ቅርፍት ጋር መጠቀም ነው፡፡

ገጽ 15/ ለራራ ለሣል የደብዛ የግመሮ ሥራቸውን በወተት ማጠጣት ነው፡፡

ገጽ 15/ ለማከሌ :- በወይና ደጋ በቆላም እንደተከል በየጓሮው የሚተከልና የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡፡

2ኛ/ ለውስጥ የሆድ ደዌ ላባለዘር በሽታ ለውስጥ ነቀር ሥሩን ወቅጦ እያፈሉ ማጠጣት ነው፡፡

3ኛ/ ለጀርባ ደዌ :- ፍሬውን ከእንጆሪ ቅጠል ጋር ወቅጦ በመቀመጫው ማድረግ ወይም እያፈሉ በሰኳር እንደሻይ መጠጣት ነው፡፡

4ኛ/ ለሥራይ ከሥጋ መረቅ ጋር ቅርፍቱን ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡፡

5ኛ/ ለቆዳ ነቀርሣ ከግመሮ ስር ጋር ስሩን ቀቅሎ እንዳለንድ መለኪያ በቀን ማጠጣት ነው፡፡

513/ ደጭ መረጭ :- በቆላ በከረምት ወራት እንደዘጭ መረጭ የሚበቅል ነው፡፡ ቅጠሉ ወዲያውኑ የሚደርቅና የሚረግፍ ነው፡፡ ሥሩን ሲወቅጡት ወይን ጠጅ ይመስላል፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ በመቀመጫውም ይሁን በውጭ ለወጣ ኪንታሮት ሥሩን ወቅጦ መደምደም ነው፡፡

2ኛ/ ለእባጭ ከቁንጫጭ እንቁላል ጋር ወቅጦ መቀባት ነው፡፡

3ኛ/ ለማድያት ከእርድ ጋር ወቅጦ በሉሚ ውኃ ለውሶ መቀባት ነው፡፡

514/ ደንበል :- በወይና ደጋ የሚበቅል ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ በሆዱ ውስጥ ሥራይ ላለበት ፍሬውን ወቅጦ በትንሹ ደጋግሞ መጠጣት ነው፡፡

2ኛ/ ለብጉር ቅጠሉን መቀባት ነው፡፡

515/ ዱባ፡ - እንደሌሎች አዝመራዎች በእርሻ ደንበር በየወጅዱ የሚበቅል የምግብ ተከል ነው፡፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ድርቀት በወተት ሰርቶ መብላት ሆድን ያለሰልሣል፡፡ ፍሬውንም አዘውትሮ ቢበሉት ሙሉ ጤነኛ ያደርጋል፡፡

2ኛ/ ለራሱ ምታት ፍሬውን ወቅጦ ከራሱ ደፍድፎ በሻሽ አዘውትሮ ለሚበላውም እንደሞሮውን ያስተካከላል፡፡ ነው፡፡

- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለዓይን ህመም ቅጠሉን ከወይናግፍትና ከአንባጭ ቅጠል ጋር አልሞ ደቁሶ ጨምቆ ማስቀመጥ ሲጠል ከኩል ጋር የጠለለውን ለውሶ መቀባት ነው፡፡
- 2ኛ/ ለጆሮ ቁንቁን ከምድር እንዲያይና ከአረግ ፊሣ ቅጠል ጋር በሻሽ ሸፍኖ በጆሮው ላይ ጨምቆ ማስገባት ነው፡፡ እንዳይፈስ ጥጥ መውተፍ ነው፡፡
- 3ኛ/ ለዘሊያወርድ ሥሩን ማላመጥ ነው፡፡
- 4ኛ/ ለምች ቅጠሉን ወቅጦ በቡና መጠጣት ወይም መቀባት ነው፡፡
- 522/ ዳጉሣ ፡- ከእህል ዘሮች አንዱ ነው፡፡ በረድ ደረቅ ነው፡፡ ለሆድ ይከብዳል፡፡ ያደርቃል፡፡ ከወተት ጋር ቢበሉት መልካም ነው ያበረታል ያጠነከራል፡፡ አረቄ ቢያወጡት ከሁሉ የተሻለ ለጤና የሚሆን ነው፡፡
- 523/ ደባቀድ ፡- ቅጠሉ ሰፋፊ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ በመቀመጫው አበጥ ለወጣበት ለእጤ ሥሩን በእሳት እያሞቁ እበጡን መተኮስ ነው፡፡
- 524/ ድላል ፡- በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ድዱ ለሚደማ ሥሩን ማላመጥ ነው፡፡
- 525/ ድመት ዓይና ፡- በቆላ የሚበቅል ትንሽ አረም ሲሆን ሥሩ ከብ አረኞች የሚበሉት ቅጠሉ የድመት ዓይን የመሰለ የአለው ነው፡፡
- 526/ ድብርቅ ፡- በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡፡ ቅጠሉና ንግዱ ቡላ ግራጫ አበባው ቢጫ የሆነ ሥሩ ወይን ጠጅ መልክ ያለው ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአባጭ ለባንቡሌ በሽታ ሥሩን ወቅጦ ደምድም ማሰር ወይም ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡፡
- 2ኛ/ ለሆድ ደዌ ፍሬውን በቅቤ እንጥሮ ቅጠሉን በማር ማጠጣት ነው፡፡

- 3ኛ/ በሆድ ውስጥ ላለ ኪንታሮት በደም ለተሰራጨ ከዋግራና ኪንታሮት ከከርቤም ጋር ወቅጦ በማር በጥብጦ አስቀምጦ በቀን ማሰር ፡- በቆላ የሚበቅል ከቅመሞች መካከል አንዱ ቅመም ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአበጥ ከነጭ ሽንኩርት ጋር ወቅጦ ከእበጡ ላይ ደምድም ማሰር ወይም በማር ማዋጥ ነው፡፡
- 2ኛ/ ለኩላሊት ከከርቤ ጋር ደቁሶ በውኃ በጥብጦ አንድ ኩባያ ውኃ ጋር ጠብ እያደረጉ ማጠጣት ነው፡፡
- 3ኛ/ ማህፀንዋ ለታመመች በህልም ለሚሸና ከጥቁር መጣፍጥ ቅመም ጋር በማር ለውሶ ማዋጥ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁረባ ለምች ለመጋኛ ለሆድ ቁርጠት ለማንኛውም ሥሩን ማላመጥና መዋጥ ነው፡፡
- 2ኛ/ ደግሞ ወይም ዝግግ ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጡትዋን ላመማት ፍሬውን ወቅጦህ ካመማት ላይ ደምድሙህ አስርላት፡፡
- 2ኛ/ ለተባይ ለቅማል ለቅመንጅር ለቅጫም ቅጠሉን ወቅጦህ በቅቤ ለውሰህ ቀባው ይድናል፡፡ ተባዩን ያጠፋለታል፡፡
- 3ኛ/ ለወባ ለተላላፊ በሽታ ፍሬውን ከቀይ ግመሮ ስር ጋር በነጭ ሽንኩርት አጣፍጦ መውቀጥና ሰፍቶ በኪስ መያዝ ነው፡፡ በርሃ ሲጻዱ፡፡
- 4ኛ/ ለቸፊ ለእከክ አሳት ለበላው ቅጠሉን ወቅጦ አድርቆ በቅቤ ለውሶ መቀባት ነው፡፡
- 5ኛ/ ድዱ ለሚደማ ፍሬውን ወቅጦ ከድዱ ላይ ደፍድፎ መያዝ ነው፡፡ ወደሆድ እንዳይገባ መጠንቀቅ ነው፡፡
- 6ኛ/ ለተቅማጥ ሰባት ፍሬ ወይም ቅጠሉን አሸቶ በትንሹ መጠጣት

ነው፡ የድግግ ፍሬ አደገኛ ስለሆነ ድንገት ከአደከመ ውተት መጠጣት ማርከሻው ነው፡፡

530/ ድንች ፡- በቆላ በወይና ደጋ በደጋ የሚበቅል ከጓሮ ቡቃያዎች መካከል አንዱ ነው፡ የድንች ዘር ዓይነትና መልኩ አበቃቀሉ ልዩ ልዩ የሆነ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ከድንች ጋር ዓይነት መካከል የአገው ድንች የሚባለውና ጠገር ያለው ለጤንነት ይመረጣል፡ ሌሎች ደግሞ የሰውነት ገላገ ያፋፋሉ ያወፍራሉ ሙሉ ጤና ይሰጣሉ፡

531/ ድንጋይ ሰበር፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥቋጥ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለችፌና ለአከከ ሥሩን ወቅጦ በማር መቀባትና መታጠብ ነው፡

532/ ዶቅማ ፡- በቆላ ወንዞችና በወይና ደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለአፍልሆ ብልህ አዋቂ ለመሆን የዶቅማና የቅንጣፋ ተቀጽላቸውንና አበባቸውን በንጹህ አለት ድንጋይ ወቅጦና አድርቆ በነጭ ማር ለውሶ ጧት ጧት ለብዙ ቀናት መብላት ነው፡ አዘውትሮ መጽሐብ አላምሮን እየደገመ መጸሕፍትን ማንበብ ነው፡

2ኛ/ ለሥራይ ለሆድ ህመም የዶቅማ ፍሬና ቅርፍት ከአንጆሪ ቅጠል ጋር ወቅጦ በማር ለውሶ መብላት ነው፡

3ኛ/ ለቁስል ማድረቂያ ሥሩን ወቅጦ መደምደም ነው፡

4ኛ/ ራሱን እያመመ ለሚያዘረው ተቀጽላውን እየተቀለ ይጠጣ፡

5ኛ/ ቀለም ለማውጣት ለቀለም ከሚዘጋጁ ማለደን ጋር ቅጠሉን እዘብሎ ቢጨምሩት ጥሩ ቀለም ይሆናል፡

533/ ዶግ ፡- በቆላ የሚበቅል አረጅም አገዳ ያለው አረም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመጽንኤ እስኪት ከሚቀመጡ ዕፅዋት ጋር አብሮ የሚቀመጥ አል ነው፡

2ኛ/ ሌሊት ለሚሸና የዶግ የእንስሳል ሥራቸውን ከነጭ አጣን ጋር መቀቀል፡ እንደ ሲቀር ውኃውን አጥሎ በሰባት ኩባያ ውኃ መቀቀል፡ አንድ ሲቀር ውኃውን አጥሎ ሲነኳቸው ጧጧ ይላሉ፡ ዛጐሎች አሉት፡

3ኛ/ ለንቀርሣ ሥሩን ቅቅሎ በትንሹ በየቀኑ መጠጣት ነው፡ ከአንድ መለኪያ እንዳይበልጥ፡

4ኛ/ ለራስ መርዝ ፍሬውን ወቅጦ በአፍንጫው መሰብ ነው፡

5ኛ/ ለንቀርሣ ሥሩን ቅቅሎ በትንሹ በየቀኑ መጠጣት ነው፡ ከአንድ መለኪያ እንዳይበልጥ፡

6ኛ/ ለአፍልሆ ብልህ አዋቂ ለመሆን የዶቅማና የቅንጣፋ ተቀጽላቸውንና አበባቸውን በንጹህ አለት ድንጋይ ወቅጦና አድርቆ በነጭ ማር ለውሶ ጧት ጧት ለብዙ ቀናት መብላት ነው፡ አዘውትሮ መጽሐብ አላምሮን እየደገመ መጸሕፍትን ማንበብ ነው፡

7ኛ/ ለሥራይ ለሆድ ህመም የዶቅማ ፍሬና ቅርፍት ከአንጆሪ ቅጠል ጋር ወቅጦ በማር ለውሶ መብላት ነው፡

8ኛ/ ለቁስል ማድረቂያ ሥሩን ወቅጦ መደምደም ነው፡

9ኛ/ ራሱን እያመመ ለሚያዘረው ተቀጽላውን እየተቀለ ይጠጣ፡

10ኛ/ ቀለም ለማውጣት ለቀለም ከሚዘጋጁ ማለደን ጋር ቅጠሉን እዘብሎ ቢጨምሩት ጥሩ ቀለም ይሆናል፡

11ኛ/ ለአፍልሆ ብልህ አዋቂ ለመሆን የዶቅማና የቅንጣፋ ተቀጽላቸውንና አበባቸውን በንጹህ አለት ድንጋይ ወቅጦና አድርቆ በነጭ ማር ለውሶ ጧት ጧት ለብዙ ቀናት መብላት ነው፡ አዘውትሮ መጽሐብ አላምሮን እየደገመ መጸሕፍትን ማንበብ ነው፡

12ኛ/ ለሥራይ ለሆድ ህመም የዶቅማ ፍሬና ቅርፍት ከአንጆሪ ቅጠል ጋር ወቅጦ በማር ለውሶ መብላት ነው፡

13ኛ/ ለቁስል ማድረቂያ ሥሩን ወቅጦ መደምደም ነው፡

538/ ጅባራ :- ከፍታ ባላቸው በደጋ ተራራዎች ላይ የሚበቅል ቀጥ ያለ ዘዋወር ነው። ሥሩ ሲቆረጥ ጥሩ ሽታ ያለውና እንደሙጫ ያደርጋል።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ከዓይኑ ላይ እንደገም ለጣለበት ቅጠሉን ወቅጦ መጭመቅና በጥጥ ነክሮ ከአይኑ አድርጎ ሸፍኖ ደተኛ ደጋግባ ያድርግ።

2ኛ/ በውስጥ ላለ ኪንታሮት ለአጥንት ኪንታሮት ለደም ኪንታሮት ሥሩን ቀቅሎ እውዛ እውጥቶ በነጭ ማር ለውሶ ጧትና ማታ ግማገ ማንኪያ ይዋጥ።

3ኛ/ ለምሽሮ ነቀርሳ ለሻህኝ ለእከከ ለመሰሉ ሁሉ ቅጠሉን ወቅጦ አድርቆ ከቀስሎ ላይ እየነሰነሱ በሻሽ ማሰር ነው። እንደገና እያጠቡ እስከሚደን መደምደምና በሻሽ ሸፍኖ ማሰር ነው።

4ኛ/ ለራሱ ህመም ሥሩን ፍሬውን ከጭቁኝ ጋር በፍየል ቅቤ አንጥሮ በአፍንጫው ተንጋሎ ያድርግ።

5ኛ/ ለማገኛውም ደዌ ለሥራዬ ፍሬውን ከነጭ ሸንኩርት ጋር ወቅጦ በማር ለውሶ በባዶ ሆዱ እሩብ ማንኪያ ደውሰድበት፡ ይችላል ሳይበዛ መውሰድ ነው።

6ኛ/ ለደረት ህመም ፍሬውን ቀቅሎ በነጭ ማር በጥብጦ ከጠርሙሱ ውስጥ አድርጎ እሩብ ማንኪያ እስከሚሻለው ይጠጣ።

7ኛ/ ለከባድ ቁስል ደዌ ለቂጥኝ ለነቀርሳ የጄባራ የጭልጃል እኩል በእኩል ወተታቸውን የግራዋ ቀንበጥ ሁሉንም በአንድ ላይ አዘጋጅቶ የአንድ ማንኪያ እሩብ ግማገ ማለት በጣም ትንሽ የሆነ ከቀይ ጤፍ ጋር ጨምሮ ቂጣ መጋገርና መብላት ከዚያ በብዙው አፋት ሲጠጠሩ መሆኑ ነው ያስተምጣል።

8ኛ/ ለጋኔን ለሥጋ ደዌ ፍሬውን ከዋጊኖስ ፍሬ ጋር ወቅጦ በነጭ ማር ትንሽ ጨምሮ መዋጥ ነው። ወይም የሁለቱን ፍሬያቸውን ቅጠላቸውን ሥራቸውን ወቅጦ ጤና አዳምና ነጭ ሸንኩርት አልቴት እፀመናሂ ጋር አዋህዶ መዘፍዘፍና ጧት ጧት ማጥመቅ ነው። የያዘውና የተቆራኘው ሁሉ ይለቀቃል።

9ኛ/ ጋኔን ለሚያስቃየው የጄባራ የእፀአየሱስ ማለት የአይጥ አረግ ፍሬያቸውን የእፀመናሂ የክርመድ የጄባራ ሥራቸውን ወቅጦ በማር ለውሶ ሲነሳበት ማቅመስ ነው።

10ኛ/ ለትምህርት ለዘአያገድፍ የጄባራ የምስርቸ የቀጠጥና ፍሬያቸውን በነጭ ማር ለውሶ ለሰባት ቀን በባዶ ሆድ እሩብ ማንኪያ ማዋጥ ነው።

11ኛ/ ለቡዳ ለጋኔን የጄባራ ቅርፍትና ወተት ከሙጭልጭላ ሥጋና ጉበት የጅብ ልብና ጉበት ጋር ወቅጦ በጅብና በሙጭልጭላው ሐምት ለውሶ በግራ ከንዱ ይቅበር። ሰፍቶም ይያዝ። ልቀቅ ሲለው ለቀኩ ብሎ ይሄዳል። ስምህ ማነው ሲሉትም ስሙን ይናገራል።

12ኛ/ የጄባራና የቀይ ግመሮ ስር ወቅጠህ በጄባራው ወተት ለውሰህ በጅብ ወይም በቀበሮ ወይም በጥቁር ሙጭልጭላ ሐምት አንግስህ ያዝ። ጅንጅብል ዝንጅብል ከሚለው ከዘ - ፊደል ቤት ተራ ተመልከት።

13ኛ/ የጄባራና የቀይ ግመሮ ስር ወቅጠህ በጄባራው ወተት ለውሰህ በጅብ ወይም በቀበሮ ወይም በጥቁር ሙጭልጭላ ሐምት አንግስህ ያዝ። ጅንጅብል ዝንጅብል ከሚለው ከዘ - ፊደል ቤት ተራ ተመልከት።

539/ ጁልዋት :- በቀላና በወይና ደጋ የአደንጓሬ አረግ መስሎ የሚወጣ የአረም ሐረግ ነው። ሥሩ ትልቅ ማድጋ ወይም ጋን ያከላል። ሥሩ በምሣር ገምሶ ቢወስዱትና በሌላ ቀን ተመልሰው ቢያዩ የተገመሰው ጠፍቶ ሞልቶት ይገኛል። ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለተሐድሶ ለአድሜ ሰውነቱ ለከሣና ለደከመ ሥሩ ወቅጦ አድርቆ ከሥንዶ ጋር ቂጣ ጋግሮ በየጊዜው መብላት ነው።

በከፋ ሁኔታ ከሚሉት ከድንች ዘር ጋር ሳይበዛ ይመሳሰላል፡ እሱን ለማግኘት በመልክዴዴቅ ገዳም በመራኝ በዝማ በእኩያ ፈጁ የሚኖሩ ባለ - ሃገሮችን መጠየቅ ነው፡

540/ ጆሮ እሳፊት ፡- በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥጭ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጆሮውን ለታመመ ወይም ለደነቆረበት ቅጠሉን ወቅጠና ጨምቆ በበለቃጥ ውስጥ አድርጎ ሲተኛ አንድ ጣብታ ከቆ ጥጥ መወተፍ ነው ደጋግሞ ያድርግ፡

7 የገ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

541/ ገምራ ሰገድ ፡- በቆላ የሚበቅል ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለምንሽሮ ነቀርሳ ከሌሎች ዕፅዋት ጋር ሥሩን ወቅጠ በቁሰሉ ላይ ደምድሞ ማሰር ነው፡

2ኛ/ ለቁርጥማት ሥሩን ከጋንቢሉና ከደድሆ ሥር ጋር ቀትሎ በማር መጠጣት ነው፡

542/ ገራም ጥንጁት ፡- ጥንጁት ይመስልና አንድ ጥንጁት እሾህ የሌለው

በፋላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥጭ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ቁርጠት ቀንበሎን ቆርጦ ማላመጥ ወይም ቅጠሉን ወቅጠ በውኃ መጠጣት ነው፡

2ኛ/ ለሚያስወርዱት ሴት ሥሩን በወገብዋ ትሰረው አያስወርዱትም፡

543/ ገበር አንፃይ ፡- በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል ቅጠሉ ነጮና አረንጓዴ

የሆነ ፍሬው የብርቱካን ፍሬ የሚያከል ቁጥጭ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለተሰበረና ለተገደቀ ቅጠሉን ተጥቅጦ በሽንት ውኃ ለውሶ ከተገደቀው ላይ ደምድሞ በሽሽ ማሰር ነው፡

2ኛ/ ልቡን አያመመ ለመንመገውና ለሚተፋ ሥሩን ከምድር አንፃይ ስር ጋር ወቅጠ በእንት ዘፍዝፎ አላድር ማጠጣት ነው፡

3ኛ/ ደም ለሚያስቀምጠው ሥሩን ወቅጠ አጥሎ ከቀይ ለጥብ ሥጋ ጋር ለውሶ ማብላት ነው፡

4ኛ/ ለሥጋ ደዌ ለችፌ ለእከከ ፍሬውን አድርቆ ወቅጠ በሌሎች ዕፅዋት ጋር ቀለቅሎ መጠቀም ነው፡

5ኛ/ የከብት ቆዳ ለማልፋት ጠጉሩን ለማስለቀቅ ፍሬውን አብነጠቆ ከተነከረው ቆዳ ጋር ጨምሮ መዘፍዘፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ - ከገለባ አህሎች መካከል የታወቀው አንዱ አህል ነው፡

ጉልበት ያበረታል፡ በሰው ለተቅማጥ መቁ ለገመምተኛ መልካም ነው፡ አዘውትረው ቢበሉት ሙሉ ጤነኛ ያደርጋል፡

ጥቅሙ፡ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ዛፍ ነው፡ ገተምና ብንብና ተመሳሳይነት አላቸው፡ ብንብና ቀጥ ብሎ የወጣ ዛፍ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቂጥኝ ለአቆሽታ በሽታ ሥሩን ቅርፍቱን ማላመጥ ወይም ከጥቁር ገብስ ጋር ጣላ አስደርጎ መጠጣት ነው፡

2ኛ/ ለማንኛውም ተላላፊ በሽታ ለውስጥ ደዌ የገተሞ የአሚራ የብሳና የድብዛ ሥራቸውን ቀትሎ አውዛ አድርጎ ማውጣትና ጧት ጧት በባዶ ሆድ በነጭ ማር መጠጣት ነው፡

3ኛ/ ለአስም የገተም የሺነት ቅርፍት የአሚራ ቅጠ በአንድ ላይ ወቅጠ በማር በጥብጦ አንድ አንድ መለኪያ ጧት ማታ ማጠጣት ነው፡

546/ ገር ወይም መገደርደር ፡- በቆላ የሚበቅል ሥሩ ብልት የመሰለ፡ ጥቅሙ፡ 1ኛ/ በመንሥኤ እስኪት ዘርላለው በወተትና በ

ቀብቶ ማብላት ነው፡ ወይም በብርዝ ማጠጣት ነው፡

547/ ገታ ፡- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው፡ ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለፈንገስ በሽታ ሥሩን ወቅጠ መቀበትና ቀትሎ ማጠብ ነው፡

- 548/ ገትን :- በወይና ደጋ እርጥበት በአለበት ቦታ የሚበቅል ቅጠሉ በላይ በኩል አረንጓዴ በውስጡ ጀርባ እመድማ የሚመስል ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጉበቱን ለታመመ እንደጎመን እየቀቀሉ ውኃውን ማጠጣት የበለለውን መብላት ነው።
 2ኛ/ ለምግብ እንደጎመን ተቀቅሎ በቅመም ጣፍጦ የሚበላ ተክል ነው። ለሚበላው ሙሉ ጤና ይሰጣል።
- 549/ ገደል አድምቅ :- በደጋና በወይና ደጋ ገደል ላይ የሚበቅል አረም አበባው ሰማያዊ ቀለም ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ቀለም ለማዘጋጀት አበባውን በብዙው ለቅሞ ለቀለም ከሚዘጋጁት ጋር ቀላቅለው ቢጠቀሙበት የቀለሙ ውበት እንዲኖረው ያደርጋል። ቅባትም አለው ያሳምራል። በእርሱ የተጻፈ አይደመሰስም።
- 550/ ጉሎ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የጫቅማ አይነት ሆኖ ይህ እንደዘፍ ይሆናል። ነገር ግን አፈራሩ ከጫቅማ ጋር አንድ ነው። የወፍ ጫቅማም የሚሉት አሉ።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሪህ በሽታ ፍሬውን ዘይት አሰወጥቶ ከምግብ ጋር እየጨመሩ መብላት ከሻይ ጋርም መጠጣት እግርንም መቀባት ነው።
 2ኛ/ የጉሎ ዘይት ለብዙ ነገሮች ለመድኃኒትነት ያገለግላልና ግማሽ ማንኪያ በባዶ ሆኖ መውሰድ ነው።
- 551/ ጉሎ ኮከሻ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ዛፍ ነው። ቅጠሉ ሰፋ ያለ ሆኖ ድርጅ ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለውስጥ ነቀርሳ ሥሩን ተቅሎ መጠጣት ነው።
 2ኛ/ ለችፌ ለቁስል ቅጠሉን የግንዱን ቅርፍት ወቅጦ በቅቤ እየለወሱ መቀባትና በሻሽ ማሰር ነው።
 3ኛ/ ለራሳ ህመም ተቀጽላውን ወቅጦ ጧትና ማታ እያፈሉ እንደሻይ መጠጣት ነው።

- 4ኛ/ ለኢቃቤ ርዕስ ሥሩን ተቀጽላውን በነጭ ዶር ደም ለውሳና ቆርጦ ሰፍቶ መያዝ ነው።
 5ኛ/ ከጠላት ለመሰወር ተቀጽላውን ቀንበጡን በጥቁር ዶር ደም እንግሶ ቆርጦ ከትንሽ ግራ ጣቱ ደም አውጥቶና ለሰነኩቶ በግራ አካሉ በኩል ሰፍቶ መያዝ ነው።
- ጥቅሙ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ሥሩ እንደድንች ወፍራምና ለገባት ለሰላሳ ነው። ከእርጥበት ቦታ ይበቅላል።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሪህ ለፈንገስ ለእከከ በሽታዎች ሥሩን ወቅጦ ቅቅሎ በትኩሱ አግሩን ማምቅ ነው።
 2ኛ/ ሌቶች አጅና እግራቸውን ለማስጌጥ ሥሩን ከትፈውና ቅቅለው የሚያስጌጡበት የብዙ ዓመታት መጠቀሚያቸው ነው። ጉርሽጥና አጥሰሳ ተመሳሳይነት ሲኖራቸው እንሰሰላ ሥሩ በጣም የቆላና ደም የመሰለ ነው።
 3ኛ/ ለሣል ከነጭ ሽንኩርት ጋር በወተት አፍልቶ ማጠጣት ነው።
 4ኛ/ ለመጽንኤ እስኪት በማር ለውሶ መዋጥ ነው።
- ጥቅሉ :- በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሽንጥ ማጥ ወይም ሽንቱ ለሚንጠባጠብበት ከፊጦ ጋር ቅቅሎ መጠጣት ነው።
- ጥቅሉ :- በቆላ የሚበቅል ዛፍ ሲሆን መልኩ ዋጮ ግራ የሚባለውን ይመስላል።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለፈንገስ የሥሩ ቅርፍት ለባርለ አበባው ያገለግላል።
- 55/ ጉንጉና :- ቆጮ ተብሎ ከሚጠራው ጋር ተመሳሳይነት የአለው በወይና ደጋ የሚበቅል ቅጠሉ ለዳቦ መጋገሪያ የሚሆን ነው።
- 56/ ጉድኝ :- በጨፌና በረግረግ የሚበቅል አረም ነው።
 ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለእጤና ለእባጭ ወቅጦ ደምድም ማሰር ነው።

ጥቅም: 15/ ለብጉር መድኃኒት ይሆናል:

ዛፉ እንደ እንኮይ እሾህ አለው፡፡

ጥቅም: 15/ ለሪህ ሰልክም ሥራን ወቅት

ጥቅም: 15/ ለመጽናኤ አስኪት ቅርፍተኛ

የውጭ ወይም ማለመጥ ነው፡፡
 ጋራ/ ለጎሳ ለሰላም

3ኛ/ ለችፌ. ለእኩክ ቅጠሉን ወቅጦ በቅጥ ለቅጥ ነው።

4ኛ/ ለምንሽሮ ነቀርሳ ለአከያ ኪነተሮች

5ኛ/ ለቋቋም ለማድያት የፍሬውን ዘይት መቀነስ

ወይም ቀትሎ በማር ማጠጣት ነው።

ጥቅም: 1ኛ/ ለጭርትና ለቋቋት ከሚሆኑ ዕፅዋት

ጥቅም፡ ለእንጅራ ለጠላ የሚሆን ነው፡፡

ጥቅም፡ 15/ ለፎረጮች ለታሪክ ቅጠል-36 ነው፡

209

ለመቼ ለቁባል ሥሩን ከአሚራ ቅጠል ጋር

ወይም ሌላ ምክር ቤቱ የሚገኝበት ሰዓት ለመገኘት ይገባል፡፡

የጋራ ስራዎችን መስተዳደር ወይም አፍላጭ መጠጣት ነው።

ለቀመኛ መናፍብት በህልው ለሚታዩት

ግማሉን ታጥ ተሸፋፍኖ መተኛት ጥ

ግንባታው ስጦታ የሚሰጥበት ለግብርና ሚኒስቴር ነው።

ገዢ/ሰራተኛ ህመም ሥራን ወቅት ከጥቁር አካላት ጋር አጥብቀው

ጥያቄ :- በቀላና በወይን ዲፕሎማሲ ስር
ጊዜ ሰራተኛ ህመም ሥሩን ወቅጦ ለራስ ህመም ከሚ

ጋራ ፡- ተባለው የሚጠሩት የግራድ ዛፍ ዓይነቶች ብዙ ናቸው፡

ተሰጥቶ እናያለን፡ ለምሳሌ በአጠቃላይ ገራጭ ሲሆን፡

[illegible]

- ዶዶታ! ግራር ገቢር፤ ግራር ጠዴቻ፤ የሚባሉት ሁሉ ተመሳሳይ አበቃቀልና እሾህ ሲኖራቸው በቁመት በሰፋት በጽናት ይለያያሉ።
- 567/ ግራር ሰጢን
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለውጋት ተቀጽላውን ሙጫሙን በቅቤ ለውሰ ከሚያመው ላይ ማሸት ነው። ወይም ከኑግ ጭልቃ ጋር መጠጣት ነው።
2ኛ/ ብልቁ ላበጠበት ለሚመል ቁስል ፍሬውን ደቁሶ በማር ለውሰ ደምድም በሻሽ ሸፍኖ ማሰር ነው። ወይም ቀቅሎ ማጠጣት ነው።
- 568/ ግራር ላፍቶ ፡- በቆላ የሚበቅል እንጨቱ ወፍራም ረጃጅም እሾህና ነጭ አበባ ያለው ትልቅ ዛፍ ነው።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለእኩክ የሥሩን ቅርፍት ወቅጦ መቀባት ነው። ሙጫውንም እክሰሎ ከቁስል ላይ መደምደም ነው።
- 569/ ግራር ዋጮ ፡- በቆላ የሚበቅል ጠንካራ የማንዱ ቆዳ ነጭ የሆነ ሲቃጠል የሚንጣጣ ዛፍ ነው።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለጉበት ሥሩን ወቅጦ እያፈሉ ማጠጣት ነው።
- 570/ ግራር ሳባገሣ ፡- ቁመቱ መጠነኛ ወደጉን የሚሳብ ነው። ግንዱ ለሙቀጫ የሚሆን ጠንካራ ነው።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለመድኃኒት መቀመጫ ያገለግላል።
- 571/ ግራር ዶሮት ፡- እንደጠዴቻ የሚመስል ትልቅ ዛፍ ሲሆን ከሰሉ ከሌሎች ግራሮች የተሻለ ምርጥ ነው።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለእጢ የሰሩን ቅርፊት ወቅጦ ከእጢው ላይ ደምድም ማሰር ወይም በየጊዜው ማሸት ነው።
- 572/ ግራር ገቢር ፡- ከግራሮች መካከል ትልቁ ዛፍ ነው። ፍሬው እንደ እደንዳሬ ፍሬ መስሎ የሚያፈራና ፍየሎች ከብቶች የሚወዱት ነው።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለማግኘት በሽታ ሥሩን እየወቀጡ ማጠጣት ነው።

- 2ኛ/ ሰውነቱ በየጊዜው ለሚቆስልበት ፍሬውንና የፍሬውን ሁሉ በአላት አምሶ እያፈሉ በማር ማጠጣት ነው።
- 3ኛ/ ለቆዳ ማልፊያና ማለስለሻ ልጡን ወቅጦ መዘፍዘፊያ ማድረግ ነው።
- 4ኛ/ ብልቁ ለሚመግልበት የግራር ፍሬ ቀቅለህ አጠጣው።
5ኛ/ በቆላ በወይና ደጋ በደጋ የሚበቅል ትንሽ ዛፍ ነው።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለመጋኛ ለስትሮክ ቅጠሉን ከቂጣ ጋር ማብላት ነው። ወይም ገና ሲጀምር ከማር ጋር አብዝቶ ማብላት ነው።
2ኛ/ ለልብ ህመም ቅጠሉን ከሰሊጥ ወይም ከሰፍ ጭልቃ ጋር ቀቅሎ ማጠጣት ነው።
3ኛ/ ለመፍትሔ እስኪት ተቀጽላውን ደቁሶ በብርዝ ወይም በማር ለውሰ ማብላት ነው።
- 4ኛ/ ማረቃይና፡ እፀወርቅ ፡- በቆላ የሚበቅል ባለ አራት ማለዘን ለበቅ ያለው ቁጥቋጦ ነው። ለቤት መስሪያ ጨፈቃ ይጠቀሙበታል። ፍሬው ቡላ ሆኖ ሲበስል የነጭ ዘንጋዳ ፍሬ ይመስላል።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለምግብ ለመጠጥ ፍሬውን ሰብስቦ በካርቶን ማሸግና ሲበስል አድርቆ መጠቀም ነው።
- 5ኛ/ ግብጦ ፡- በወይና ደጋ የሚበቅል ከጥሬ አህሎች መካከል አንዱ ነው። ጥቅሙ፡- ግብጦ ትኩስ ደረቅ ቀሊል ነው። ከቅቤ ጋር ቢበሉት ሙሉ ጤና ይሰጣል። የተቀቀለው የገፍሮ ውኃውን ቢጠጡት የደም ብዛትን ይቀንሳል።
- 6ኛ/ ግንደሽ ፡- በቆላ የሚበቅል ወፍራም ሐረግ መሳይ ነው። ሥሩ እንደ ጉርሽጥ ያለ ነው።
ጥቅሙ፡- 1ኛ/ ለለምጥ በሽታ የፍየል ቀንድ እክሰሎ ከሥሩ ጋር ወቅጦ የጉሎ ፍሬ ጋር በአንድ ላይ እየወቀጡ መቀባት ነው አዘውትሮ።

- 2ኛ/ ለነተርሣ ሥሩን ወቅጦ ደምድም ማሰር ነው፡፡ ለቀሰል ማድረጁም ይሆናል፡፡
- 577/ ግዜዋ፡ ጊዜዋ ፡- በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ሆዱን ለነፋውና ለአበጠበት ሥሩን ከጥጥ ፍሬ ጋር ወቅጦና ቀቅሎ መጭመቅና በትኩሱ መጠጣት ነው፡፡
- 2ኛ/ ለቀፎ ሥሩን ከሥረብዙ ጋር ማጠን ነው፡፡
- 3ኛ/ ለሥራይ ለቡዳ ሥሩን ከሥረ ብዙ ጋር በባቁላ ጎፍሮ ውኃ ማጠጣት፡፡
- 4ኛ/ ለማጎጎውም የግመሮ ስር የግዜዋ ሥር በእንድ ላይ ወቅጦ ማጠን ነው፡፡
- 578/ ግጫ ፡- አበቃታሉ እንደግራምጣ ያለ ነው፡፡ ከቅመሞች መካከል ሥሩ እንዲ ነው፡፡ ለቅመም ይሆናል፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመክዛ ለመልካም ሽታ ሥሩን ወቅጦ ከቅቤ ጋር ለውሶ መቀባት ነው፡፡
- 2ኛ/ ለራሱ ኪንታሮት ለራሱ ህመም ሥሩን እየቀቀሉ በማር መጠጣት ነው፡፡
- 579/ ጉበዝ ጠቀሰ ፡- በቆላ የሚበቅል እንደችፍርግ ሆኖ ትጠሉም አበባውም ነው የሆነና ጥሩ መክዛ ሽታ ያለው አረም ነው፡፡ በተራራ በፈረፈረ ይበቅላል፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ባልዋ ለጠላት ወይም ባል ላጣቸ ቤት ከሞይደር ጋር ሰውነትዋን ታጥባና ታጥና ትተኝ፡፡
- 580/ ጉርጠብ ፡- በቆላና በወይና ደጋ በየማሳው የሚበቅል አረም ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለዓይንማዝ በሽታ ትጠሉን ወቅጦና ጨምቆ ከዓይን ላይ ጠብ አድርጎ በጥጥ ሸፍኖ ማሰር ነው፡፡
- 2ኛ/ ለቀሰል ማድረጁ ቅጠሉን በብዙው ወቅጦ አድርቆ ከቁሰሉ ላይ ደምድም ማሰር ነው፡፡

- 3ኛ/ ለልዝ ደንጋጤ ልቡ ለሚንደፈደፍበት ቅጠሉን ከቀረፋና በለውዝ ጋር በማር ለውሶ ማብላት ነው ወይም እንደሻይ ማጠጣት ነው፡፡
- 4ኛ/ ለውጋት ለቁርጥማት ሥሩን ከአርማጉሣ ጋር ቀቅሎ ማጠጣት ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ ሸንግ ፡- በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጦ ሲሆን ቅጠሉ ፍጭን ይመስላል፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁርባ ለእባጭ ቅጠሉን ወቅጦ ከአበጡ ላይ ማሰር ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ ችፍርግ መስሎ የበቀለ ሲሆን ለውድማ መጥረጊያ ያደርጉታል፡፡
- ጥቅሙ፡- ለመጽንኤ እስኪት ሥሩን ማላመጥ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡- በቆላ የሚበቅል እሾሃም ቁጥቋጦ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለጉሮሮ ህመም ሥሩን ወቅጦ ቀቅሎ በማር ማጠጣት ነው፡፡
- 2ኛ/ ለእበጥ ለእጢ ከጉርጉሮ እንጨት ላይ ነጫጭ ነጮች ተሰጥፈው የሚገኙ የትል ቤቶች አሉ፡፡ እነሱን አጠራቅሞ በልብስ አስሮ እያሞቁ መተኮስና ደምድም ማሰር ነው፡፡
- 581/ ጉፋ ወይም ጉፋ፡ ብብሻ፡- በቆላ የሚበቅል ቅጠል ለሰላሳ የፍሬው ቆዳ እንደአተር መስሎ የተንዘረፈፈ ቁጥቋጦ ነው፡፡
- ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለምንሽሮ ነቀርሣ ለቀሰል ሥሩንና ፍሬውን ወቅጦ ከሌሎች ዕፅዋቶች ጋር መቀመምና መጠቀም ነው፡፡
- 2ኛ/ ለሰው በድን ሬሣው እንዳይተላ ለማድረግ የጉፋ ቅጠል ፍሬ ቅርፍት የእከማ የቀረጥ የሴት እፍ ወይም ዝንክላ የሥራቸውንና የግንዳቸውን ቅረፍት በእንድ ላይ ወቅጦ በወንዝ ዳር ለዳር ጨው መስሎ የሚታየውን አፈር በእንድ ላይ ለውሶ በሆድ እቃውና በእፍንጫው መከተትና እንዳለ ሬሣውን ቀብቶ ለተወሰኑ ወራቶች

እስከሚደርቅ ማቆየትና በከብር እንደገና ገልጦ ማስቀመጥ ነው።
እይፈርስም፡ ለሁሉም ከብቶች ከሚገጡት ግጦሽ አፈርና
ከመልክጼዴቅ ዋሻ እካባቢ ያለውን ነጭ አፈር እምጥቶ ማዋሐድና
መቀባት ነው።

3ኛ/ ለመንደግ ለገበያ የጉፋና የዋሽንት ዛና ተቀጽላቸውን በነጭ
ዶሮ ደም ለውሶ መያዝ ነው።

585/ ጉሽ መታ :- በደጋ የሚበቅል ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ እራሱ በራ ለሆነ ሥሩን ወቅጦ ከሌሎች እፅዋት ጋር
ቀላቅሎ መጠቀም ነው።

ጠ የጠ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

586/ ጠለንጂ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለውጋት ሥሩን ከቀልትና ከሰመግ ሥር ጋር ወቅጦ
በቅቤ ለውሶ ከሚያመው ላይ ደምድም እሳት ማጥፋትና ማሸት ነው።

2ኛ/ ሽንኩሳን ለከለከለው ዓይኑ ቢጫ ለሆነ ወቅጦ ማጠጣት ነው።

3ኛ/ ለደም ብዛትና ደም ለሚፈላት ሴት የቀዳን ጠሌንጂ ሰርና
ተገባጠን እሸቶ በአፍንጫ መሳብ ነው። ለነሰርም እንዲሁ አድርግ፡
ወይም የእገሊትን ደም እንደዚህ ቁረጥ ብለህ ቆርጠህ በወገብዋ
ሥሩን ትያዝ።

4ኛ/ ለኪንታርት ለቀሰል ተገባጠን ሰሩን ወቅጦ ደምድም ማሰር
ነው።

5ኛ/ በሆድ ውስጥ ጽፋቱ ለሆነበት ሥሩን ተትሎ ደጋግሞ ይጠጣ፡

587/ ጠሮ ሐረግ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ጠንካራ ሐረግ ነው።
ቅጠሉ አረንጓዴ እበባው ነጭ ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሪህ በሽታ ሥሩን ወቅጦ እያፈሉ በማር መጠጣት ነው።

ጥቅሙ :- በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጦ ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ አግሩን ለሚቆረጥመው ለሪህ በሽታ ከሌሎች ዕፅዋቶች

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ አግሩን ለሚቆረጥመው ለሪህ በሽታ ከሌሎች ዕፅዋቶች

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ሐረግ መስሎ ቁጥቋጦ

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለወስፋት ለሆድ ህመም ቅጠሉን ወቅጦ ከሌሎች

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለወስፋት ለሆድ ህመም ቅጠሉን ወቅጦ ከሌሎች

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመናፍሰት ርኩሳን ለቡዳ ሥሩን ወቅጦ ማጠን ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመናፍሰት ርኩሳን ለቡዳ ሥሩን ወቅጦ ማጠን ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ሥሩን ወቅጦ በወተት እያፈሉ ማጠጣት ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ሥሩን ወቅጦ በወተት እያፈሉ ማጠጣት ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ሥሩን ወቅጦ በወተት እያፈሉ ማጠጣት ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ሥሩን ወቅጦ በወተት እያፈሉ ማጠጣት ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ሥሩን ወቅጦ በወተት እያፈሉ ማጠጣት ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ሥሩን ወቅጦ በወተት እያፈሉ ማጠጣት ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ሥሩን ወቅጦ በወተት እያፈሉ ማጠጣት ነው።

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ህመም ሥሩን ወቅጦ በወተት እያፈሉ ማጠጣት ነው።

ጥቅሙ፡ 15/ ለጉሮሮ በሽታ ሥሩን ወቅጦ እንደሻይ እያፈሉ ማጠጣት ነው፡

ጥቅም፡ 15/ ዓይኑ ለቀለና ለታመመ ቅጠሉን ቀጥሎ በውኃው ማጠብ ነው።

37/ የተመረዘን መብል ለበላ በዱሎ ቅጠሉን ጨምቶ በጭጭ
ይፈላል፡ መርዝነቱን ይሸረዋል፡

ለአፄለብ ከሚቀመሙ ዕዋቅ ጋር በጭምር ያስጥራል፡
ከሚጠጡት ከሚበሉት ጋር አብሮ መውሰድ መቻላቸውን፡

5971 ጤፍ 1- ከመጀመሪያው በኋላ ትዕዛዝ ብቻ ከዛሬ ለፊት ሺህ ዓመት መሬት የተገኘና በጥቅም ላይ የዋለ ከሆነ ለገዢው ማስመዝገብ ይገባል፡፡

ጤና፡ ከታላቁ ጉንጥ ከአፄ መቃብር ላይ በቅሎ በኢትዮጵያ አገር
የነበሰው የሕይወት ሊባል ጉንጥ ትግል

[illegible][illegible]

306

ገዢው ለህመምተኛው ጥቅም ምንግብ ነው፡፡

ጥንባብን ለሚያም ለሰንቀን ወይም ለሳይነስ በሽታ
፤ ለሚሳሳ ራስ ምታት ለሆኑ ሲሰተም ዘይታ

የሰላም ምክር ቤቱ ማስተካከያ ስራ ላይ የሚገኝበት ሰዓት ለሰላም ምክር ቤቱ ማስተካከያ ስራ ላይ የሚገኝበት ሰዓት ለሰላም ምክር ቤቱ ማስተካከያ ስራ ላይ የሚገኝበት ሰዓት

[illegible]

የሚከተሉት ስራዎችን ያከናውናል፡

35/ ለመጋኘት ዘይታ ለገደ ማከም በባዶ ሆኖ ይገኛል

599/ ጥቁር እውጥ፤ - በቆላ በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ሰውነቱ እየተኮሰ አካሉ ለሚያብጥ ሰው በሰፍ ጭል ወይም በኑግ ጭልቃ ጋር ፍሬውን አጥቦና አድርቆ ወቅጦ ማጠጣ፡ ወይም ሰውነቱን መቀባት ነው፡

600/ ጥንጁት ፤- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ነጭ ቁጥቋጦ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሳል አበባውን አጠራቅሞ እንደሲጃራ ወይም በጋ መሳብና ማጠጣት በበላዩ እጓት ይጠጣበት ዞፍ መሰል ይወጣዋል፡ 2ኛ/ ለደረቅ ቆረጠት ቀንበጡን ማላመጥ ነው፡

3ኛ/ ለደም ብዛት ለሰኳር ቅጠሉን እያመሱ ከቡና ቅጠል ጋር በማር ማጠጣት ነው፡

601/ ጥድ፤ - በቆላና በደጋ በወይና ደጋ የሚበቅል ዛፍ ሲሆን የጥድ ዛፍ ዓይነቱ የበዛ ቀጥብሎ የሚወጣ ቅርንጫፉ የበዛ አጭር ረጅም ስላለው የዓይነቱ ብዛት ቁጥር እጅግ ተበሎ መናገሩ ይከብዳል፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጆሮው የሆነ ድምፅ ለሚሰማ ፍሬውን በቅቤ ወይም በሰሊጥ ዘይት እንጥሮ በጆሮው ውስጥ ከቶ ጥጥ መውተፍ ነው፡ 2ኛ/ እኩ መጥፎ ጠረን ለሚያወጣበት መጫውን ከአልቴትና ከከርቤ ጋር ወቅጦ በእኩ ብዙ ግዜ ይገረሰው፡ መጫውን ከአጣ ፍሬውን ማድረግ ነው፡

3ኛ/ ቆሽቱ ለደከመበት ለተቅማጥ ለትፋት መጫውን መቆርጠም ነው፡

4ኛ/ ለጥርስ ህመም ለማደማበት የጽድ የጽጌረዳ የደግጣ ፍሬያቸውን ወቅጦ ይደምድምበት፡

602/ ጥጥ ፤- በቆላ የሚበቅል ሲሆን ከጥጥ ፍሬ የሚገኘው ባዘቶ ጥጥ ለልብስ የሚሆንና ለሰው ልጆች ገላ የሚያገለግል ባለውሊታና ጥቅም የሚሰጥ ዕፅ ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ገሮሮው ለታመመ ፍሬውን ደቁሶ በማር መቀባት ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድን ለማሳሰብ የጥጥ ፍሬን ጭማቂ እያሞቁ ማጠጣት ነው፡ 2ኛ/ ደም በጠዛት ለሚፈሰባት ወይም በመቀመጫው ደም ለማጠጠ አያሞቁ ማጠጣት ነው፡ 3ኛ/ ለሪህ በሽታ የጥጥ ዘይት በባዶ ሆድ ደጋግሞ መጠጣት ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሪህ ሰልክም በሽታ ሥሩን እየቀቀሱ ጧትና ማታ የወይራን ዛፍ ይመሰላል፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሪህ ሰልክም በሽታ ሥሩን እየቀቀሱ ጧትና ማታ የወይራን ዛፍ ይመሰላል፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሆድ ደዌ ለሆድ መድጋኒቶች ከሚዘጋጁ ዕፅዋት ጋር ቀላቅሎ መቀመም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለኪንታሮት ቅጠሉን ወቅጦ በእሳት አሙቆ መደምደም ነው፡ ወይም ከአዝ አረግ ቅጠል ጋር ወቅጦ በወተቱ ለውሶ መደምደም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለኪንታሮት ቅጠሉን ወቅጦ በእሳት አሙቆ መደምደም ነው፡ ወይም ከአዝ አረግ ቅጠል ጋር ወቅጦ በወተቱ ለውሶ መደምደም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለኪንታሮት ቅጠሉን ወቅጦ በእሳት አሙቆ መደምደም ነው፡ ወይም ከአዝ አረግ ቅጠል ጋር ወቅጦ በወተቱ ለውሶ መደምደም ነው፡

ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለሽንት ማጥ ሥሩን ማላመጥ ወይም ቀቅሎ መጠጣት ነው፡

መጽሐፈ አድህናት

607/ ጥፍርግና፡ ጥፍራና ፡- ተብሎ የሚጠራው በወንዝ ዳር ለዳር የሚበቅል ለበቃቀሉ ጥፍርን ያመለክታል ለበቃ የበሳ አለ፡ እርሱ እሩጥ ተብሎ የሚጠራው ቁጥጭ ስለሆነ በእ - ፊደል ተራ ቁጥር ላይ መመልከት ይቻላል፡

608/ ጥፍርዝላ ፡- በቆላ በከረምት ወራት የሚበቅል አረም ነው፡ ጥቅም፡ 1ኛ/ ለልብ ህመም እንዳለ ወቅጥ ከሰፍ ጋር ማጣጣት ነው፡

609/ ጦላኝ ፡- በቆላ የሚበቅለው በከረምት ወራት ብቻ ሲሆን በሽንተረና በወይና ደጋ በደጋ የሚበቅለው ከአመት ለስከ አመት አይጠፋም፡ ነገር ግን የቆላው ጦላኝ ለመድኃኒትነት ይመረጣል፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ከጀርወ ውስጥ እንደትል ለሚለወጥበት ቅጠሉን ወቅጥ በሻሽ ድጥር ከውኃ ነኮር ከጀርወ ውስጥ ጨምቆ ማስገባትና ጥጥ መውተፍ ነው፡

2ኛ/ ለሚያስተፋው የጦላኝ የአቶች ቅጠል ከወይን ዘቢብ ጋር ወቅጥ ጨምቆ ማጣጣት ነው፡ ወይም ከጅንጅብልና ከቱንጅ በርበሬ ጋር አፍልቶ በማር ማጣጣት ነው፡

3ኛ/ ለማረሳ ጦላኝ እፀዮዲት እፀላቢቅ የጥጃ ጨንገር የሎሚሽት አበባቸውን በጣገማ ማር ሥራቸውን በነጭ ማር ለብዙ ጊዜ ማጥለቅ ነው፡

4ኛ/ ሆዱን እየነፋ ለሚሮህበት የጦላኝ የአንሰላል ቅጠል ተቅሎ ማጣጣት ነው፡

5ኛ/ ለሣልና ለገብት ህመም ቅጠሉን እንደሸይ እየጠጣ የፍየል ገብት በባዶ ሆዱ ያብላበትና ጦሙን ይዋል፡ ከመረቅ በስተቀር ሥጋ አይጠፋ፡

6ኛ/ ማህፀንጥን ለሚያማት የወር አበባ ለተረባት ሴት ተቅላ አፈማህፀንጥን ተቃጠብ ይጋግማ፡

መጽሐፈ አድህናት

ጥንታዊ ጥላኝ ትኩስም ደረቅም ነው፡ አዘውትረው ቢጠጡት የሆድን ቁርጥማትንም ያጠፋል፡ ነገር ግን የህንባ ህመም ላለው ሰው ወይም ቅጥ ፡- በጣም ቆላ በሆነ አገር ላይ የሚበቅል ከቁጥጭ የሚበልጥ ከዛፍ የሚያንስ ነው፡ ቅጠሉም ግንዱም ነጭ ነው፡ ፍሬው እንደኳስ ያለ ነው፡ ቅጥ ከሚለው ከቀ - ፊደል ቤት ተራ ተመልከት፡

የጨ - ፊደል ቤት ተራ ከፍል

ጥንታዊ ጥላኝ የሆነ ለብዙ ዘመናት ግንዱ የሚቆይ ከግራሮች ዛፎች መካከል ዋናው የማይነቅዝ የማይቀነቅን ዛፍ ነው፡ ጨጭሆ በደጋ የሚበቅል መጠነኛ ዛፍ ነው፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ለቸፌ ለቁስል ሥሩና ቅርፍቱ ከሌሎች ዕፀዋቶች ጋር ተቃምም የሚዘጋጅ ነው፡

ጥቅም፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል መጠነኛ ዛፍ ነው፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ለራስ አቆሽታ ቅርፍቱን ቅጠሉን ወቅጥ በቅቤ ለውሶ ራሱን መቀባት ነው፡

2ኛ/ ቀለም ለማዘጋጀት ከሚቀመጡ ዕፀዋቶች ጋር ፍሬውን በብዙው ሽምጦ አድርቆ መጨመርና ማዘጋጀት ነው፡ ጥሩ ቀለም ይወጣዋል፡

3ኛ/ የጨጭ መቁጠሪያ የጨጭ መስቀል ይዞ ሱባኤ ለሚገባ ብዙ ምስጢር በራህይ ይገለጽለታል፡ እፀ አብርሂ ማለት ጨጭ ነው የሚለው አሉ፡

610/ ጨጭ ፡- የጥኝ ፍቅር የካህን ቄም እንደ ዕፅ ሲሆን የጥኝ ፍቅር ከሚለው ከየ - ፊደል ቤት ተራ መመልከት ነው፡

614/ ጫትማ :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ቁጥጭጦ፡ ግንዱ ውስጡ ከፍት ፍሬው ዘይት የሚወጣው ነው፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁርጥማት ቅጠሉን ከልት ቅጠል ጋር ወቅጦ ከሰንደ ጋር ቀትሎ ውኃውን መጠጣት ንፍሮውን መብላት ነው፡፡
2ኛ/ ለሪህ በሽታ ፍሬውን ዘይት እስወጥቶ ግማሽ ማንኪያ ጧትና ማታ መጠጣት ነው፡፡ በዘይቱ የእግሩን ጫማ ቀብቶ ከትኩስ ውኃ ውስጥ መንከር ነው፡፡

615/ ጫት :- በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የሱስ ዛፍ ነው፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ላባለዘር በሽታ ለሌላም ቅጠሉን እንጨቱንም በብዙው ቀትሎ የተጨመረው ውኃ እሩብ ያክል ሲቀር አጥሎ በማር ለውሶ ማስቀመጥና የተቀቀለውን እውዛ በባዶ ሆድ እንድ ኩባያ በቀን መውሰድ ነው ወይም ማጠጣት ነው፡፡
2ኛ/ ለእሱም የጫት የቡና ቅጠል በእሳት እምሶ በእሳት ቀኑን ሁሉ ተትሎ የፈለውን ውኃ አጥሎ በጣዝማ ማር ለውሶ ጧትና ማታ እንድ መለኪያ እውዛ ማጠጣት ነው፡፡

616/ ህምቅ :- በቆላ የሚበቅል እንደሐረግ መስሎ ቁጥጭጦ የሆነ ነው፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ጅብ ከብት እየበላ ሲያስቸግር ቅጠሉን ቆርጦና አድርቆ ሰልቆም ከሥጋ ላይ ነስንሰው ቢጥሉለት ከበላ በኋላ ተሸመደም ወደቆ ይገኛል፡፡ በጣም መርዘኛ ቅጠል ስለሆነ ጥንቃቄ ያስፈልጋል፡፡

617/ ህሹኝ :- በቆላ በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው፡፡ ቅጠሉ ጥሩ ሽታ ያለው ነው፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለመጋሻ ቅጠሉን ወቅጦ በማር ማዋጥ ነው፡፡
2ኛ/ እንጥል ሲወርድ ቅጠሉን ጨምቆ ማቅመስና አገገቱን መቀብት ከራሱ ላይ ደምድም በሽሽ ማሰር ነው፡፡

3ኛ/ ለራሱ ምታት ለራሱ ፍልጠት ጭቁኝ ወገርት እፀመናሂ ለራሱ ላይ ወቅጦ በፍየል ቅቤ አንጥሮ በአፍንጫው ማድረግና ለራሱ ላይ ደምድም በሽሽ ማሰር ነው፡፡
4ኛ/ ከራሱ ውስጥ ነቀርሳ ለሆነበትና በአፍንጫው መጥፎ ለራሱ ሁሉንም በአንድ ላይ ወቅጦ በፍየል ቅቤ ወይም በፍየል ለራሱ ለውሶ አንጥሮ በአፍንጫው ያድርግና ጥጥ ይወትፍ ለብዙ ያድርግ፡፡

5ኛ/ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ከታች ብዙ ጭረት የሚሆነው ሲኖረው ከመሃል ቀጥ ብሎ የሚወጣ ዘንግ አለው፡፡ ሰዎች ለብዙ ነገር ማለት ወንዶች ለቤት መስሪያ ለገመድ ለጅራፍ ሲጠቀሙበት ለቆች ደግሞ ለነጣጥቀው ለእንቅብ ለሰፊድ ለመሰብ መስሪያ ያደርጉታል፡፡

6ኛ/ ከውስጥ ያለው ሥሩን ፈንቅለው የሰለጠኑት አገሮች እንደ ሜክሲኮ ያሉት ቀቅለው አረቄ ያወጡበታል፡፡
7ኛ/ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ቁጥጭጦ ነው፡፡
ጥቅሙ፡ 1ኛ/ ለቁስል ለቁንጭር ሥሩን ወቅጦ ከሌሎች ዕፅዋቶች ጋር ቀላቅሎ መጠቀም ነው፡፡

ጸ፤፱ የጸ፤፱ - ፊደል ቤት ተራ ክፍል

620/ ጽድ :- ጥድ ከሚለው ከጠ - ፊደል ቤት ተመልከት
621/ ጽጌዳ :- የጽጌዳ ዘር ዓይነት ብዙ ነው፡፡ አበባው ወይንጠጅ ቀይ ነጭ ቢጫ ለማያዊ ዓይነት ሲኖረው የመክዛቸው ሽታ ይለያያል፡፡ ቁመታቸው እንደቀጋ የአሉ ሲኖሩ እንዳላንዶች አጭር ሆነው በአሉበት ቅርንጫፋቸው የሚሰፋ አሉ፡፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ሽቆ ለማዘጋጀት አባባውን ለቅሞ ከሌሎች ዕውቀቶች ጋር አብሮ መተመም ነው፡፡

2ኛ/ ጆሮው ለአባጠና ለቆሰለ ቅጠሉን አባባውን በውኃ ተትሎ በጆሮው አጥሎ ማድረግና ማጠብ ነው፡፡

ፈ፡ የፈ - ፈጸል ቤት ተራ ክፍል

622/ ፈላጁት ወይም እወፈለጁት፡ - በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል ሐረግ መሳይ አረም ነው፡፡

1ኛው/ በፈረገርና በሸንተረፋ የሚበቅል ወተት ያለው፡፡

2ኛው/ ለጎጣድ ቅጠሉ ነጣ ያለ ሆኖ ተጥ ብሎ የወጣ፡፡

3ኛ/ ሐረግ ሆኖ ከየቀጥቋጠው ተጠጥቶ የሚበቅል ሲሆን ለምሕሳብ ንጥይና ለመስተፋትር የሚሆን ነው፡፡

ጥቅም፡ 1ኛ/ ለበረከት በገቢርዋ ቆርጦ በሸኮኮ ራስ ውስጥ አድርጎ ከቤት ውስጥ መቅበር ነው፡፡

2ኛ/ ለምትታ፣ ከኩብት እባት ጋር ለሰላቤ ከጅብ ኩስ ጋር በቤት ውስጥ መቅበር ነው፡፡

3ኛ/ ደንታራ ለተጣለበት ወረርሽኝ ተሰቦ በሽታ እንዳይገባ ከሰባት ቦታ ላይ ነቅሎ ከግሚኦራግና ከዋጊኖስ ፍሬ ጋር ወትሮ መዘጋጀትና ግቢውን ቤቱን መርጨት ግማሹን ማጠል ነው፡፡

4ኛ/ ምጥ ለተያዘቹ በሰምዋ ቆርጦ በወገጥጥ ማሰር ነው፡፡ ወይም ከአኸያ ፋንድያ ጋር በጥብጠና አጥሎ ማጠጣት ነው፡፡

5ኛ/ ቡዳ ለያዘው ጋኔን ለሰከረው የፈላጁት የግመሮ የሸባራ የግሚኦራግ ሥራታቸውን ወትሮ በአፍንግጦ እንዲሰበው ግድግዳ ከአራቴት ጋር ሰፍቶ ማሰም ነው፡፡

6ኛ/ ምንቅቱ አልሳካለት ላለው ሰው ለዚህ ነገር ሁነው ሆኖ ይተኛ ወይም በራሱ ደም ለውሶ ማስቀመጥ ነው፡፡

7ኛ/ ለነቀርሣ ለኪንታሮት ለትርፍ ምላስ ለሥጋ ደዌ ለቆሰለ ሁሉ ውኃ የሚመስል ሲቆርጧት የሚወጣትን ፈላጁት ጥጠሉን ወቅጦ ከቁስሉ ላይ መደምደም ነው፡፡

8ኛ/ ለጡት እባጥ ለእጢ ለቡግንጅ ለሌላም ሥሩ ሥረና ቅጠል ወቅጦ በምጣድ ላይ ቅቤ አድርጎ እያቀለጡ በሻሽ ቋጥ ጥጠሉን ወቅጦ መተኮስ ነው፡፡

9ኛ/ ለወፍ በሽታ ለስርቅታ ለውጋት ለመጋኛ ለቁርጥማ ለሆድ ቆርጠት ለሹተላይ ከጥቁር ገብስ ጠላ ጋር እየበጠበጡ ሥ ቅጠሉን ወቅጦ ጨምሮ ማጠጣት ነው፡፡

10ኛ/ ለደጅ ጥናት ሰውን ለማስታረቅ “ያወርብሐር” ጊዜ ደግሞ ሥሩን ነቅሎ እያላመጡ ወይም ጥርስን እየፋቁ መነ ማገገር ነው፡፡

11ኛ/ የተመኙትን ለማግኘት በሙሉ ጨረቃ ሪ ራቁትን ሆኖ መቆፈርና “የደጋ ሙርጃን የቆላ ሙርጃን እሄን እምጣልኝ አሳቤን በፍጥነት ፈጽመልኝ አከብረኝ አስከብረኝ” መጥቀልና ሥሩን ማላመጥ ነው፡፡

12ኛ/ ለመፍትሔ ሐብት ሹቲ አላሹቲ ቁሹቲ ቢሮ ያመቲክ እኑሩኤል አፋፋኤል” ብሎ 49 ጊዜ መድገምና ነቅሎ በትንሽ ጣት ልክ ከሦስት ቆርጦ ሁለቱን ማላመጥ በትንሽ ጣት ደም አስዞሮ በጎንድ ማሰር ነው፡፡ ሌላውን በ መቅበርና መሄድ ነው፡፡

13ኛ/ አንዲሁ የተመኙትን ለማስፈጸም "ሃ/ያኢል ሆሆያኢል" 49 ጊዜ እውን እየዘሩ መድገም ነው። ለዚህ ነገር ሁኔታ ብሎ በአዲስ ዘመን በላዋ መቀረጥ ነው።

14ኛ/ ለመግት "ከራያቁ ያዢራም ፍሉሪያም" ብሎ 49 ጊዜ ደግሞ የጠላቱን ነገር እርከስ የኔን ነገር አንግሥ ብሎ ነቅሎ ሥራን ይዞ ቀሪውን ተብሮ መሄድ ነው።

15ኛ/ ለመንስኤ እስኪት ያውሻ ምላስ/ የቱልት ስር የፈለጉት ስር በአንድ ላይ ወቅጦ በቀይ ዶሮ ሥጋ ጋር እስርቶ መብላት መረቀን መጠጣት ነው።

16ኛ/ ለታጠቀ ነገር ስትቆርጥ "አካላ ከሰብአዊ ቢቃ ጌታ ሲቃ ቀንተው ሰንተው ቀርነለው በሁሉ እስማቲክ ተመህጽኩክ ፈጸም ፈቃድ ልብሃ" ብሎ ማር ወተት ቂጣ ቆሎ ገፍሮ ከሥርቀ አድርጎ መቀረጥ ነው። ከዚያ አንድገቢሩ መጠጥም ነው።

እባላለጉት ቅጠሉን ሲጠጥሱት ወተት የመሰለ የሚወጣው ለተለያዩ ጉዳዮች ውኃ የሚመስል የሚወጣው ለቀሰል ዓይነት እንደሌራ ሆኖ የሚመጣው ለመስተሳትርና ለጎገድ የሚሆን (ለላሆን ለያቶ በግቢሩ መጠጥም፣ መለማመድ፣ ነው ብዙ ጊዜ ልምድ፣ ማስተዋል ይፈልጋል።

17ኛ/ ፈጽሞ ከአካላት መሰረድ የሚገባ ለራስ የሚቀል ራሱን የቻለ ቅመም ነው።

ጥቅሙ፣ 1ኛ/ ለአሰም ፍራውን ከራሽራ ጋር ብዙ ጥን ዘፍዝፍ በባዶ ሆኖ ማጠጣት ነው።

2ኛ/ ደግሞ ለሚያስተምጠው ከእርጉ ጋር ነርሶ ማጠጣት ነው።

3ኛ/ ከራሽራ ከላይ ለሚወጣ ድቃታ ከጋታርት በላይ መብላት ነው።

መጽሐፈ አድህናት ከነም ሽንኩርትና ከጥቁር አዝመድ ጋር ወቅጦ በጥቅ መጠጣት ነው።

2ኛ/ ለብዙ ጊዜ ኩላሊቱን ያጠራለታል። ሲጠጣ ስኳር ሲጠጣ ጋር ፊጦ አይስማማም አደጋ ያደርሳል።

3ኛ/ ለማንኛውም ነገር ፊጦ ከሚጥሚጣና ከሎሚ ውኃ ጋር አንጽፎ ፈትፍቶ ከወር አንድ ቀን መብላት ነው።

4ኛ/ በወይና ደጋ የሚበቅል አረም ነው። አበቃቀሉ ሽንኩርትን ይበቅልና ቀጥብሎ የወጣና እንደገጠፈ የተከመከመ ቀይ ነስር ማለት አባባ አለው።

5ኛ/ ለሽንትማጥ ለጭብጦ ከሰባት ሥፍራ ቀንበጡን ቆርጦ ለብርዝ መጠጣትና በበላዩ አያረፉ አጓት አብዝቶ ማጠጣት ነው።

መገቢያ ለወጥት
ሀ - ሐ - ገ -

በግሳጽ	በአማርኛ	ገቢር
ዕባሐል	መንጥፍ	ለፍቅር
ዕባላሊያ	ከድንጋይ የበተለ	ለእቃቤ ርዕሰ
ዕባላሎ	ሦስት ማእዘን ያለው	
ዕባሐመር	አሸከት	ለቁሰል
ዕባሐብዱ	የዱር ቅል	ለምግብ
ዕባሐምሐም	ገመን	ለምግብ
ዕባሐምል	ሰፍፍጭ	ለአእምሮ ጌታት
ዕባሐምለብሂ	ለምለም ቅጠል ሣር	ለመስተሣልም
ዕባሐመልማል	እወሐዋን	ለቁሰል ለኪንታሮት
ዕባሐመልማል ወርቅ	ወርቅ የመሰለ ቅጠል	ለፍቅር
ዕባሐዋርያ	ቆንጥር	ለፍጥነት
ዕባሐረገ ሕይወት	የበረሃው አሰርኩሽ	ለፍቅር ለማእሰር
ዕባሐዊ ማህያ	ሐያ ሹንሹና	ለእቃቤ ርእሰ
ዕባ ሕላዊ	ማታሳላ ሽበት ያለው	ለእድሜ
ዕባሕይወት	ጂልዋት ሥፍ ጋን የሚያከል	ለተሐድሶ
ዕባሕሊና	እርና	ሆድን ለማጽዳት
ዕባህሪና	እርና	የወሰዱት መ/
ዕባሐርመላ ህርመላ		የእቃራ
ዕባሐዋን	ሐረግ የመሰለ	አበባው ትጠሉ ለኪንታሮት
ዕባሐል	ሀላገብ	ለድንገተኛ
ዕባሐዋት	ሃረግ በሞሻ ውስጥ የሚገኝ	ለሐብት
ዕባሐዋላ	የዘንባባ ሳይነት	

በአማርኛ

ገቢር

ታርደገባ ድርቢት	ለብዙ ነገር
ጥቁር ዛፍ	ለቅርፅ
የቅል ዓይነት የሰይጣን ቅል	
የጅንጅሮ ቆለጥ	ለዘሊያወርድ
ዝጉርጉር እንጨት	ለከብት እርቢ
አረም የመሰለ	ለነቀርሳ
አረም የሆነ	ለሻህኝ ለቁንጭር
አንጀራ የመሰለ ሥር ያለው	ለትምህርት
ዝጉርጉር ዛፍ	ለከብት ርቢ
ለበሐር ኮከ ፍሬው ዘቢብ የመሰለ አሾሃማ	

የሰው አካል የአላት	ለፍቃድ
ደንበ	ለብዙ ነገር
የሚጠሽ ዘር ትንሽዋ	ለመፍትሔ ሐብት
ቅጠሉ የወርቅና የብር ቀለም የአለው	ለመቀያየር
የልብ ቅርፅ ያላት የሴት ልብ	ለፍቅር
ተልባ የመሰለች	ለአእምሮ
አበባና ቅጠል የልብ ቅርጽ ያላት	ለፍቅር
ሐረግ የወይን ቅጠል የመሰለ ልቡን ለነሣው	
የሰው ደም የመሰለ የሚታይባት ለመስተሐምም	
ቁንጭጭ የሚወዳት ትንሽዋ ሚጠሽ	ለገበያ ለመፍትሔ
አዝዋሪት ሐረግ	ለብዙ ነገር
የጥጃ ጨንገር	ለትምህርት
የጥጃ ጨንገር የመሰለ	ለመፍትሔ
ላጥ	ለለምጥ በሽታ

መጽሐፈ እድህኖት

በግእዝ	በዕማርኛ	ገበር
ዕፀ ሎልና	ላሎዛፍ	ለሆድ ደዌ
ዕፀ ሎል	ሎል	ለሥራይ
ዕፀ ሎልያ	እንደነጭ ብርና ወርቅ የመሰለ	ለሐብት
ዕፀ ሎምዛ	ሙዝ	ለችፌ ለደረት ህመም
ዕፀ ሎዛን	የሽቶ ዛፍ	
ዕፀ ልራልቅ	ልብልቅ	ለእባብ መርዝ
- መ -		
ዕፀ መሐሪ		
ዕፀ ሙሴ	በትረሙሴ	ለሐብት
ዕፀ መስውር	ከፊላ መሐል የምትገኝ ዕፅ	ለመሰውር
ዕፀ መስቀል	አበባና ቅጠልዋ መስቀለኛ የሆነ	ለአእምሮ
ዕፀ መሱብ	አበባዋ መሰበወርቅ የመሰለ	ለሐብት
ዕፀ መሪር	ሬት	ለቆዳ ለሁሉ
ዕፀ ምስያጥ		ለገበያ
ዕፀ መቀር	የጣን ዛፍ መቀር	
ዕፀ መና	እንጉሾች የመሰለ	ለተሐድላ
ዕፀ መናሂ	መናሂ	ለሰሙና ለመፍ/
ዕፀ ማርያም	ማርያ ፍሬው ጣፋጭ	ለቀለም
ዕፀ መንድግ	ማጠሺ	ለመከሰት
ዕፀ መከሰት	ጢብጢብ	ለመከሰት
ዕፀ መደንግዝ	የሰው ገፅ ሥሩ የመሰለ	ለመፍዝዝ
ዕፀ መአዛ	አበባው መአዛ ያለው	ለአእምሮ
ዕፀ መአዝ	ሥሩ ከብ የሆነ ጠፍጣፋ	ለትምህርት
ዕፀ ምና	ሂና	ለተለም
ዕፀ መንስኤ	ድንድር	ለመንስኤ

መጽሐፈ እድህኖት

በዕማርኛ	ገበር
ሙት አንሣ	ለጉበት ለወፍ በሽታ
መንዳ ለሻሂ	ለምግብ
ዱባ የመሰለ	ለምግብ
እንደ ጐመን የመሰለ	አበባው ለሽቶ
የጽጌረዳ ዘር	ለምትሐት
የበርሃ አፅ አበባው የበዛ	ለሣል
ሥሩ	ለቆዳ በሽታ ለእባልዘር
ቅባኦ ነገሥት	ለምግብ
ባህታዊ የሚበላው ቅጠል	

ሞሪሺ: ሺፊራው: ሞሪንጋ ፍሬው ቅርፊቱ ቅጠሉ ለደም

- ሰ -

የለምጡት	ለመጽንኤ
ጠንጐ የግራር ዓይነት	ለሜሮን
እንደሰው ገላ ተባትና እንስት ያለው	ለመፍቅድ
የጅንጅር ለመመገብ	ለመጽንኤ
ከዛፍ ወደዛፍ የሚሻገር ሃረግ	ለምግብ
ጉበስ	ለራላይ
ከዛፍ ላይ እንደተቀጽላ የሚበቅል	ለሐብት ለራላይ
እንደዋርካ ያለ	ለመጽንኤ
ችፍርግ የመሰለ	ለመጽንኤ ለመስቀያ
የተመሳቀለ ሥር ድንቸ	ለመፍትሔ

በግልጽ	በአማርኛ	ገቢር
ዕፀ ሲኦል	በረግረግ የምትበቅል አረም ለአባግ ለቁሰል	
ዕፀ ሲና	ዛና ዋሺንቶ ለመንድግ ለውኃ ጥም	
ዕፀ ሲባርዮስ	ቀዩ አብሾ ለመከሰት	
ዕፀ ሰንድሮስ	የአጣን ዛፍ መጫው ለመለዛ	
ዕፀ ሲናር	እንክርዳድ ለቁሰል	
ዕፀ ሲላን	እንሰላል ሽንቱ ለክለክለው	
ዕፀ ሲናሬ ሰናር	እንግዶ አህል ሩዝ የመሰለ	
ዕፀ ሳቤቅ	የአረግ ሬሣ ለምቸ ለመፍትሔ	
ዕፀ ሳዶቅ	ባንባ በቡለዳ ለወይን ጠጅ	
ዕፀ ሰንድሮስ	የአጣን ዛፍ	
ዕፀ ሰኪኖን	አንድ ዶግ የመሰለ መለዛ የአለው ቅጠል ለመጽጌ	
ዕፀ ሲሮብ	እንባጮ ለመፍትሔ	
ዕፀ ሥጋ	ሥጋ የመሰለ የድንች ዘር ለደም ጥራት	
ዕፀ ሰግው	ፍሬው የሚታደስ ለተሐድሶ	
ዕፀ ሰርው	የአደንድን ዘር ቅጠሉ ድቃቃ ለመጽጌ	
ዕፀ ሰብሐት	ከብ ሆኖ ዳቦ የመሰለ ለትምህርት	
ዕፀ ሶላ	የሾላ ዛፍ አይነት ለወይን ጠጅ	
ዕፀ ሶባ	ጥሉሣ ችብሃ ለተሐድሶ	
ዕፀ ሰማ	ሱሚያ ሰፋ ሰሃ	
ዕፀ ሣልስ	ሦስት ሰር ሦስት ፍሬ ያላት ለአእምሮ	
ዕፀ ሠርዌ	ሥረብዙ ለመፍትሔ	
ዕፀ ሥርግው	ለበቁ ዝጉርጉር የሆነ	
ዕፀ ሢሬቅ	የወን ዘር ወይን ጠጅ	
ዕፀ ሥራብ	አለብላቢት ለፍቅር	
ዕፀ ሥርናይ	ሰንዴ አጃ ለምግብ	

በአማርኛ	ገቢር
እሚከላ አቃትማ	
የሰንዴ የጉበስ ዛላ	
ሰንቡል	
በደጋ የሚበቅል አረም ለነከር ለደም ማቆሚያ	
በወይና ደጋ የሚበቅል ለአሰም	
ሰራብ ህመም	
አፍንጫውን ለሚዘጋው	
ሰግድ ለአሰም	
- ረ -	
ዕፀ ረሃ	ሲቴው ሬት ለልብ ለቀዳ
ዕፀ ረሌ	ከሰሩ የወፍ ቤት የአለው ለመሆን
ዕፀ ረምይ	ቀንጣፋ የመሰለ ተቀጽላ ለአእምሮ
ዕፀ ረዶስ - ነ	ናርዶስ ቀረፋ ለቅመም
ዕፀ ሩፋኤል	ቅጠሉ ሲነኩት የሚሸበለል ለብዙ ገዢ ለሀንድማ
ዕፀ ሩት	እርቁ ለመለዛ
ዕፀ ሪታ	ወንዴው ሬት ለቁሰል ለድርቀት
ዕፀ ሪሃ	ሰርቲ ለትመም
ዕፀ ራግሄ	ግራምግ ለመንድግ ለገበያ
ዕፀ ራምኖን	ዶግ ለመፍትሔ
ዕፀ ራጉን	ለበቁ የባብገላ የመሰለ ለመፍትሔ
ዕፀ ራሄል	ሺልምልም ዛፍ ለአንሰሳ ርቢ
ዕፀ ርትሒት	ሙታንሣ የመሰለ ለመንሰኢ
ዕፀ ርቱላ	ዛና ዛፍ የመሰለ ለውጋት ለቁርጥማት
ዕፀ ርግብ	አበባው ላይ ወፍ የመሰለ የአለው ለመጽጌ
ዕፀ ሮህማን	ወገርት ለሆድ ህመም

በግልጽ	በእግርኛ	ገቢር
ዕፀ ሮማን	ሮማን ባለቀደ አበባ	ለፍቅር ለቀሰል
ዕፀ ሮሚል	እዝዋሪት ሃረግ ከብ የሆነ	ለመፍዘዝ
ዕፀ ሮያል	እሩጥ መሰላ ሀረግ የሆነች	ለፍጥነት
ዕፀ ሮዝ	ሮዝመሪ	ለቅመም
ዕፀ ሮዘይ	የእንዘረዘይ ዘር አበባው	ለለምጥ ፍቱን የሆነ
	ቀ - 8	
ዕፀ ቀላይ	ወንዝ ለድምቅ	ለመፍትሔ
ዕፀ ቀለሚንጦስ	ባህር ዛፍ ቅጠሉ	ለምቸ ለጉንፋን
ዕፀ ቀታሊ	በራራውን በቅጠሉ ለሽጉ የሚገድል	ለመንደግ
ዕፀ ቀጥጥ	የዳማከሴ ዘር	ለመለዛ
ዕፀ ቃረ	ቃረጣ የግራር ዓይነት	ፍሬው ለከላ
ዕፀ ቀቶር	ቀርኪሐ	
ዕፀ ቀመር	የጣን ዛፍ	ለመለዛ
ዕፀ ቀትት	ከዛፍ ላይ የሚጠመጠም ሐረግ	ለፍቅር
ዕፀ ቀንጥስ	ቀንጥስ ጠንበለል	ለቅመም
ዕፀ ቁውንቁ	ዋንዛ	ቅርፍቱ ለነቀርሳ
ዕፀ ቀባር	እሳት የማይበላው ዛፍ	ለእሳተ ከላ
ዕፀ ቀላቀል	ቀላቀልዳ	ለከፉ ቁሰል
ዕፀ ቆጋ	ቆጋ	
ዕፀ ቆጂላ ጉሂ	የሸኮኮ ጉመን አበዛንጣ	ለመፍትሔ
ዕፀ ቆጊላ	የእገዳ እህል በቀሎ ዘንጋዳ	
ዕፀ ቀለምጢዳ	ቁልጃል ወተት የለለው	ለቁሰል
ዕፀ ቁጅርሲስ	የጽድ ዘር ዓይነት	ለሽቶ ለቅመም

በግልጽ	በ - 9	ገቢር
ዕፀ በለስ	ሾላ የመሰለ	ለቀሰል ለደዌ
ዕፀ በለስ	ቁልጃል ቅጠሉ ለወጥ	ፍሬው ለጭማቂ
ዕፀ በለሳን	ቅባላ ሜሮን የሚያወጡበት የሽቀ እጣን ዛፍ	
ዕፀ በለሳን	ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነ ዛፍ	ለጥፋት
ዕፀ በለን	ዝግባ ተቀጽላው	ለሐብት
ዕፀ በትረ ቅዱሳን	የበትረመሴ ዛፍ መሰለ የተቀለመች	ለተሐድሶ
ዕፀ ብዙህ	ሰረብዙ	ለመፍትሔ
ዕፀ በትረ ዝሂብ	የጅብ ምርኩዝ	
ዕፀ በኩር	ሰንበታይ	ለኩላሊት
ዕፀ በሊድ	ጭቁኝ የመሰለ	ለዓይነብላ
ዕፀ በሃ	የችብሃ ዘር ከድንጋይ ላይ የሚበቅል	ለተሐድ
ዕፀ ቡሄ	እሸንድየ	ለመጽንሔ
ዕፀ ቡፍ	ቡፍ	ቅጠሉ ለደም ጥራት
ዕፀ ባህር	ከበርሐ ላይ ተገላፎ የሚበቅል	
ዕፀ ባርከ	አንቃ መሰሎ ፍልጡ የሚያበራ	ለራላይ
ዕፀ ብርሃን	ቅጠልዋ ሌሊት የምታበራ	ለትምህርት
ዕፀ ብርሂት	ሰረብዙ	ለመፍትሔ
ዕፀ ብዙህ	ባርከላ	ለዘሊያገድፍ
ዕፀ ቤርከር	ቅጠሉ ሌሊት ብርሃን ያለው ዛፍ	ለሆድ ደዌ
ዕፀ ብሩህ	ከበሐር ዳር የሚበቅል ሸንቦቆ የመሰለ	ለሐብት
ዕፀ ባቦ	ጭቁኝ	ለእንጉል ነቀርሳ
ዕፀ ቦለድ	ሊደስ	ለመለዛ
ዕፀ ብርሰኛት	ብርብራ	
ዕፀ ብርብራ		

በግልጽ

ዕፀ ተከህና
ዕፀ ተሐድሶ
ዕፀ ታቦር
ዕፀ ቀማይ
ዕፀ ቀማይሰ
ዕፀ ተከዜ
ዕፀ ተደላ
ዕፀ ተት
ዕፀ ቲማ
ዕፀ ተንከራ
ዕፀ ተራሚን
ዕፀ ቴሰቢ
ዕፀ ቴዝ
ዕፀ ታይካ
ዕፀ
ዕፀ ቶዶ

በልግርኛ

ተ - 10
ምስርቶ
የጅልወት ዘር
እሸንደዮ
ታርይገማ ዓይነት
ሲቲ ለሰብላቢት
ትንሽ ለረም
ሸልምልም ዛፍ
ለልቲት
ነጭ ጥቁኝ
ከቢሐር ላይ የሚበቅል ለረንጓዴ የመሰለ
ከትኪታ
ዘርጭ ለንጋይ
ለደንዝዝ ለረም
የቅል ዓይነት
ለንደቅል ትልቅና ረጅም ሐረግ የሆነ ለመጽሐፍ
የምድር ቅንጣት የመሰለ ለመለዝ ለሸቶ

ገቢር

ለመፍትሔ
ለተሐድሶ

ለመፍትሔ
ለፍቅር ለፍትወት
ለድምፅ ለላሰም
ለአንሰሳ ርቢ
ለኩላሊት ለደም ጥራት
ለመፍትሔ

ለሰብራት
ለዘሊያወርድ
ለአንቅልፍ
ለመጽሐፍ
ለመጽሐፍ
ለመለዝ ለሸቶ

በግልጽ

ዕፀ ክሊያት
ዕፀ ነድ
ዕፀ ነዌ
ዕፀ ኑብያ
ዕፀ ኑዝ
ዕፀ ኑማር
ዕፀ ኑር
ዕፀ ንህብ
ዕፀ ንህብ ዕፀኑሜር
ዕፀ ንስር
ዕፀ ናስር
ዕፀ ኑመት
ዕፀ ኑዋ
ዕፀ ነበልባል
ዕፀ ኔሃ
ዕፀ ናርዶ
ዕፀ ናስር
ዕፀ ናሆም
ዕፀ ናሁ
ዕፀ ናብ
ዕፀ ናህ

በልግርኛ

ገቢር

1 - 30

ጐበዝ ጠቀሰ ለመለዝ ለፍቅር ለትምህርት
እሳተከላ እሳት የማይበላው ለኢቃቤ ርአስ
ጠጠርማ ዛፍ ለምትሐት
ከምድረ በዳ የሚገኝ ድንች የመሰለ ለምግብ

ንብ የሚወደው ዛፍ ለቀፎ ለምሕሳብ
እኑር የምድር ቁልቋል የመሰለ ለመቅጠን
ገተም ለመፍትሔ
ንብጥራ ለመለዝ ለቀፎ

የአሞራ ምሳ
የቅራ ሐረግ
ከረግረግና ከደጋ የሚገኝ ለረም የሚያንቀላፋ

የሚያፈዝ ለምህሳብ
ቢሜ ዛፍ የሆነ ለቅመም
ናና ለመለዝ
ናርዶስ የሸቶ ተከል ለውስጥ ደዌ
በቶ ለቀስል ማድረቂያ
ጐርጠብ ለአርባታ
የለም ጡት የምድር ቁልቋል ለገቢታ
እንብስ
ጥቁር ዛፍ ገፈር

በግልጽ	በአማርኛ	ገቢር
ዕፀ አሀው	አ - ዐ - 40	
ዕፀ አስካሮን	ተደራርቦ የሚበቅል ዛፍ	ለገበያ
ዕፀ አምላክ	ፍሬው እንደዘቢብ የበዛ	ለምግብ
ዕፀ አየሱስ	ሥሩ ከብ የሆነ	ለትምህርት
ዕፀ አሕመር	የአይጥ ሐረግ	ለጥላቻ
ዕፀ አልዋህ	የፈረስ ዘንግ	
ዕፀ አሜር	አሎሃ	
ዕፀ አርበቅ	አሚራ	ለደም ማጥሪያ
ዕፀ አሜከላ	ቀጋ	
ዕፀ አሮን	አሜከላ እሾህ	
ዕፀ አብርሂ	አርና	ለሆድ ደቄ
ዕፀ አብርሂት	ፍልጡ የሚያበራ	
ዕፀ አብርሃ	ቅጠሉ ሲደርቅ የሚያበራ	ለአእምሮ
ዕፀ አብዛ	ጨፍጫ	
ዕፀ አሰል	በአንድ ላይ ተከማችቶ የሚበቅል	ለሐብት
ዕፀ አዲር	ትንሽዋ ገተም	ለተላላፊ በሽታ
ዕፀ አስማ እፀኤላም	ቆንጥር	ለመንድግ
ዕፀ አሮን	ሣማ	ለጥንከርና
ዕፀ አንጐት	የሰው ነገር	ለትምህርት
ዕፀ አንበሳ	አንጐችት	ለአእምሮ
ዕፀ አክሊል	የአንበሳ ጋማ በገደል የሚበቅል	ለግርማ
ዕፀ አስከንድር	የአገዳ እህልና የቃርሚያ እህል	
ዕፀ አእምሮ	ምስርቶ መስሎ ባለሦስት ማለዘን	ዕፀ አንግስ
ዕፀ አኢጋር	ደቅማ ተቀጽላው	ለአእምሮ ማደሻ
	ግራምጣ	ለገበያ

በአማርኛ	ገቢር
ወይራ ዘይት ፍሬው	ለምግብ ለጤና
አንቆቆ	
የማይነቃ የማይነቅዝ ለታቦት ለመስቀል ለመፍትሔ ሐብት	ለጆሮ
ለሊጥ ዘይቱ	ለመለዛ
የሰንደል ዛፍ	ለቁስል
ጦቢያ፡ ቅንቦ፡ በትረወርቅ	ለቁስል
ወንዴው አሰርኩሽ	
ደድሆ	
መለዛ ያለው ቅጠል እደስ የመሰለ	ለመለዛ
እደስ ለጠጉር	ለሁሉ ነገር
ቀጠጥና	
ሴቴው አሰርኩሽ ድብልብል ሥር ያለው ለፍቅር	
የጣን ዛፍ ዓይነት አንቃ	
የኮሶ ዛፍ	
ምሬንዝ	ለቁስል ለመስተሐምም
የነድ ዛፍ	መፍትሔ
ሴቴ ሞደደር ትንሽዋ ሐረግ	
ቋንቋ ሐረግ	ለመፍገዝ
ራሳ የሚያዞር	
ድንጋይ ሰበር	ለአንጀት ለቆዳ
አሬት	
ቁልቋል	ለመለዛ
ቀበርቶ ሥሩ	ለቁስል
የዋንዛ ዓይነት	
የወይሽት	

በግልጽ	በአግርኛ	ገቢር
ዕፀ አጋም	አጋም	
ዕፀ አባካዶ	አባካዶ ሁሉም ነገር ለሁሉም ነገር ይሆናል	
ዕፀ አንድርያ	ትንሽ አረግ	ለቁሰል ለቸፊ
ዕፀ አንሣ	ትንሽ አረግ ሆኖ ሥሩ ትልቅ ነው	ለምግብ ይሆናል
ዕፀ አይደር	ሞይደር	ለገቢያ
	h - 50	
ዕፀ ካህን	የካህን ቁም ቀንበጡ	ለፍቅር
ዕፀ ከርሚል	ቸፍርግ ሥሩ	ለፍቅር
ዕፀ ከርካሪ	ለሚ እንደኮከ ያለ	ለምግብ
ዕፀ ከሙዳ	ወርቃዊ ቅጠል	ለሐብት
ዕፀ ከሚና	ካሮት	ለጉበት ለኩላሊት
ዕፀ ከማ	አቅማ	ለመለዛ ለቀለም ለማህጠንት
ዕፀ ከረም	ከረሪማ	ለቅመም ለመፍትሐ
ዕፀ ከርመድ	ከርመድ	ለጸላሌ ሰብአ
ዕፀ ከርሙዳ	የነጭሎ ዘር ዓይነት	ለመከሰት
ዕፀ ከርቤ	የከርቤ ዛፍ አጣኑ	ለኩላሊት ለደም
ዕፀ ከንቱ	በቀን በቅላ በቀን የምትጠፋ	ለብዙ ነገር
ዕፀ ከድር	ከድከዴ አበባው	ለደም ጥራት
ዕፀ ከብካብ	ከእግር አስከጫፉ የሚያብብ	ለሐብት
ዕፀ ኩሉ	ቁንዶ በርበሬ	ለመፍትሐ
ዕፀ ከራሜል	ከራሜል	ለሐሞት
ዕፀ ከሚን	ፊጦ	ሽንቱ ለሚንጠበጠብበት
ዕፀ ኪርልያ	አትንኩን ሲነኩዋት የምትሰበሰብ	ለመንደግ
ዕፀ ኪይንት	ብረት የሚሰብር ሐረግ	
ዕፀ ኩይናት	ፍልጡ እንደ ብረት የሚጮህ	ለአቃቤ ርዕሰ

በአግርኛ

ገቢር

ዕፀ ኩሐ	ካያ በወንዝ ዳር የሚበቅል	
ዕፀ ከሱት	የኮሴ ዘር ድቃቃዋ	ለመከሰት ለመለዛ
ዕፀ ከብር	ብርቱካን	
ዕፀ ከህነት /ተከህኖ/	ምስርቸ	
ዕፀ ከርዳድ	እንከርዳድ	የፍቅባቱ ለጠገር
ዕፀ ኮል	እንኮይ	
ዕፀ ኮማል	እሼ	ለትምህርት
ዕፀ ኮሚል	የቆለቆልዳ ዘር	ለአቃቤ ርዕሰ
ዕፀ ኮንቶ	ልምጭ	ለመጠብቅ
ዕፀ ኮከብ	ጉሎ ኮከባ	ለቅባት
ዕፀ ኮንከባ	ጫቅማ ጉሎ	ለቅባት
ዕፀ ኮሚላ	ካሞሚላ	
ዕፀ ኮከህ	ኮከ	
ዕፀ ከጥሜ	የቅባት ዛፍ ወለላ የሚወጣው	ለትምህርት
ዕፀ ኮሞል	ሲወጡት ውኃ ይወጣዋል	
	ወ - 60	ለለምጥ ለቁሰል
ዕፀ ቀህድ	ድግጣ : ዝግጣ	
ዕፀ ወል	ግብረቃይና	ፍሬው ለምግብ ለመጠጥ
ዕፀ ወርቅ	ወርቅ በሜዳ	ለቁሰል ለሥራይ
ዕፀ ወርቆ	የወይን ሐረግ	
ዕፀ ወይን	የዝግብ ዘር ትንሹ	ለሆድ ደዌ
ዕፀ ወም	ምሳና፣ ብሳና	ለደም
ዕፀ ዋዌ	ጠሌንጂ	
ዕፀ ዌና	ዋግማ	
ዕፀ ዋግ		

በግልጽ	በእማርኛ	ገቢር
ዕፀ ዋፍና	የወፍ አገብር	
ዕፀ ዋግራ	ዋግራ የሬት ሸቀ	
ዕፀ ዋግ	ወገርት	ለመለዛ
	H - 80	
ዕፀ ዘምራ	አዛምራ	ለሆድ ደዌ
ዕፀ ዘዌ	የአባቴ ሞፈር	ለሆድ ለአባብ ለመርዝ
ዕፀ ዘይት	የወይራ ዘር	ለዘይት ለቅባት
ዕፀ ዘይቤ	በሶብላ	ለቅመም
ዕፀ ዚፋል	ሽንብራ	ለምግብ
ዕፀ ዚአየ	የአይጥ ጆር በጭንጫ በታ የምትበቅል	ለምግብ
ዕፀ ዜና	የአስተናግር ዘር	ለቁስል
ዕፀ ዛውራ	አራት ጊዜ በዓመት መልኩ የሚቀያየር ለሐብት	
ዕፀ ዛና	ዛና ዋሽንቶ	ለውኃ ጥም ለመንደግ
ዕፀ ዝንባቤ	አበባው የበዛ ቅጠል የሌለው ዛፍ	ለመለዛ
ዕፀ ዜዋዋ	ሴቴው እፀ ዘዌ	ለመርዝ
ዕፀ ዘብል	ቸፍርግ የመሰለ ጠጠብ	ለመጽጌ
ዕፀ ዘዝ	ጢብጢባ	ለመጽጌ
ዕፀ ዘ	በበረሃ ዱባ መስሎ የበቀለ	ለመንስኤ
ዕፀ ዘርቅዋ	ቆላ ብቻ የሚበቅል አረም	ለአብጠት
ዕፀ ዛማት	በቆላ የሚበቅል ቁጥቋጥ	ለነቀርሳ

በእማርኛ	ገቢር
የ - 90	ለምግብ
ሰኳር ድንች የመሰለ	ለመፍትሔ
ጭልቴ	
የተያያዙ ፍሬዎችና ሥሮች የአሉት አረግ	
ፊላ መሰለ ከሜዳ የምትበቅል አረም	ለፍትወት
አበባዋ ከፍት ግጥም የሚል	ለመንደግ
የቫያ ዓይነት	ለከብት ርቢ
የገበር እንጋይ ፍሬ የመሰለ	ለምግብ
የአብሽ ዘር የመሰለ	ለምስለፍለፍ
አዛምራ	ለሆድ ደዌ
ቸንሽ አረም	ለራላይ ለትንቢት
ቅጠልዋ ወርቅ የመሰለ	ለሐብት
ፍልጡ ወርቅ የመሰለ	ለመከሰት
አይይ አበባ	ለመፍዝዝ
አደናግር	
ደ - 100	
ደድሆ መስሎ የሚበላ ፍሬ ያለው	ለበረከት
በየወሩ ደም የሚታያት	ለምህሳብ
አበባው ንድፍ ጥጥ የመሰለ	
ቀጠጥና	ለእቃቤ ርዕስ
ዳማከሴ	ለመፍትሔ ለምት
ዲማ ዛፍ	ፍሬው ለምግብ
ድቃቃ ቸፍርግ	ለመጽጌ እስኪት
ሥሩ ዋንጫና ከብ የሆነ	ለጥበብ ለአእምሮ
ለንቋጣ ልጡ ተወቅጦ ለሆድ ደዌ	

በግለሀ	በአማርኛ	ገቢር
	ጸ - 400	
ዕፀ ጸራልዮ	ወንድሙ ቀንጣፋ ተቀጽላው ለትምህርት	
ዕፀ ጸጉማ	አደይ አበባ	
ዕፀ ጸጦስ	መረቆ	
ዕፀ	አሸከት አረም	
ዕፀ ጸሳዲ	የመጠንሰሻ	
ዕፀ ጸውቂና	ዝግባ	ለደም ጥራት
ዕፀ ጸርካ	ሽንብራ	
ዕፀ ጸላጢኖስ	ሾላ	
	ጸ - ፀ : 500	
ዕፀ ፀመርት	ሰሌን	
ዕፀ ጸገይ	ከሥሩ አስከጫፉ የሚያብብ ዛፍ	ለመለዛ
ዕፀ ጸግ	ጭራሮ የበዛ ጭረት ያለው ቁጥጭጦ	ለመፍትሔ
ዕፀ ፀሐይ	ልት	ለሆድ ደዌ
ዕፀ ጸሊም	ጥቁር ዛፍ	
ዕፀ ጸሐዳ	ነጭሎ	ለምህሳብ
ዕፀ ጸሐድ	አመድማጾ	
ዕፀ ጸሐድ	ነጭ ዛፍ	ለመፍትሔ
ዕፀ ጸዲድ	ምስጉጭሮ	ለትምህርት
ዕፀ ጽልመት	ጥቁር ሐረግ	ለመሰውር
ዕፀ ጽሉም	የሰይጣን ሐረግ	ለመፍዝዝ
ዕፀ ጽሂማ	ነጭ ጸም መስሎ ከዛፍ ላይ የሚበቅል	ለትምህርት
ዕፀ ጽድ	የጽድ ዛፍ	
	ፕ	
ዕፀ ፒርልዩ	ቀንጣፋ	ለጥበብ

በአማርኛ

ገቢር

ፈ - 700

ለሥጋ ደዌ

ትንሽ አረም ሥሩ

ፍልጡ የሚያበራ

የሆነ ነገር ሲነካት የምትንቀጠቀጥ

የበቅሎ ጨንገር

አንባጮ

ለመፍትሔ

አሺሺ

ለመከሰት

የፈረሰ ዘንግ

ለራስ ህመም

የበቅሎ ጋማ ከዛፍ ላይ ሣር

መስሎ የበቀለ

ምስርቶ

ለመፍትሔ

ከእግር አስከራሱ የሚያፈራ አረም

ለሐብት

የምኝ ፍቅር የካህን ቂም ጨጐጐት

ለመስተፋቅር

ዳማከሴ

ለድንገተኛ ህመም

ፈርላር አረም

ለከንፈር ህመም

ዘርጭ እንባይ

ዘኢያወርድ

ሱፍ

ለልብ ደዌ

የጅንጅሮ ጣት

ለምስያጥ

የነበርከና የአለህ የምትኖር ፈጣሪያችን አንድ አምላክ ቸር አባት ጌታ እግዚአብሔር ሆይ በተቀደሰውና በተባረከው ስምህ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም ፈጥረህ ለእኛ እንጠቀምበት ዘንድ የአብቀልከውንና ለመድኃኒት ሥጋ የአዘጋጀኸውን እፀዋት ሁሉ እንዲሰምርልን ቀድሰህ ባርክልን፡ መድኃኒት ሥጋ ወነፍስ ከአንተና አንተ ከፈቀድከለት ነውና፡ አሁንም መድኃኒታችን ከአንተ ከእግዚአብሔር ነው፡ "ማዳን እግዚአብሔር ነው፡ መዝ. 3፡"

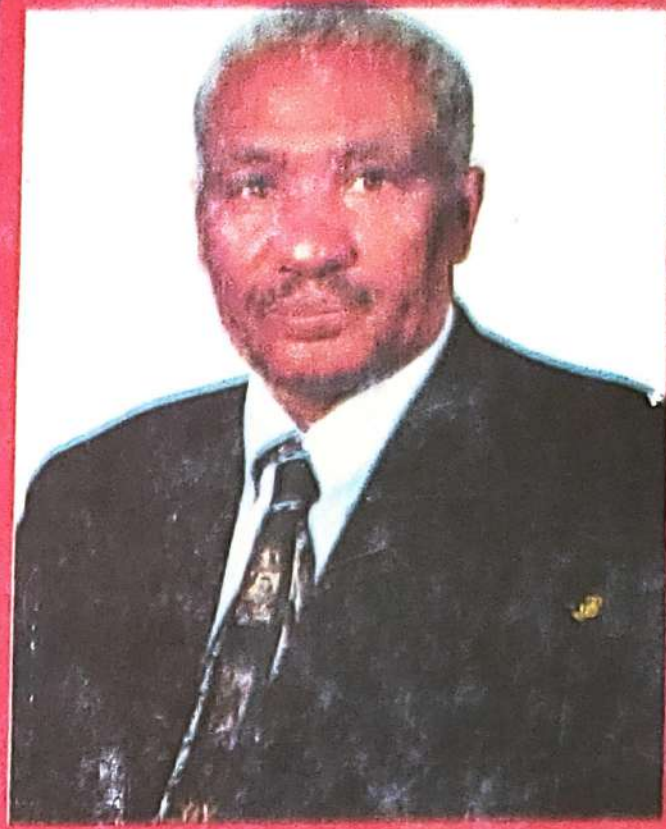
ቸር አባት ጌታ እግዚአብሔር ሆይ የነቢያት አምላክ አምላካችን ነህ፡ የሐዋርያትም ጌታ ጌታችን ነህ፡ በምድርና በሰማያት የማሰርና የመፍታት የማውገዝና የመባረክ የመፍረድና ከደዌ ሁሉ ነጻ አውጥቶ ሕይወትን የመስጠትና የፈውስን ሥልጣን ከህጎች እንደሰጠላቸው ለአባቶቻችን ለሐዋርያትና ለሊቃውንት ቅዱሳን እንዲሁ የአንተ አገልጋዮች ልጆችህ እንሆን ዘንድ ለመረጥከን ለልዑላን ከርስቲያኖችህ ቃልህን ጠብቀን ትእዛዛችህንም እንፈጽም ዘንድ ሐብተ ሥልጣን ከህጎችን ሰጠን፡ አሁንም አባታችን ሆይ ፈቃድህ በሰማያትና በምድር እንደሆነ እንዲሁ በእኛም በልጆች እጅ ላይ ፈቃድህና መሐሪነትህ ይሆነን ዘንድ ቃለሕይወትን አሰማን፡ የአየሱስ ክርስቶስን ፍቅርና ሰላም የመንፈስ ቅዱስ ጸጋንና በረከትን ሰጥተህ በውስጣችን አሳድርብን፡ መንፈሳችንንም በመንፈስህ እየመራህ አድሰን፡ ሁልጊዜ እንታደስ አለን፡ ወደፊትናም አታግባን፡ እንዳንገባም ፈጽመህ በኃይለ መለኮትህ ጠብቀን አድነን እንጂ፡ ይህን መጽሐፈ ኢድህኖት እንድናስተውለውና እንድንጠቀምበት አሳስበህ አስጀመርከን፡ አስጀምረህም አስጨረስከን፡ መልካሙን ከመጥፎውና ቁከፉው ነገር ለይተን እንድናውቅና እንድንመርጥ ልባችንን አብርተህ የምናስተውልበት አእምሮ ሰጠኸን፡ እንድንጠበብ አደረከን፡ ይህም የእፀዋት ቅመም ምክንያት ይሁን እንጂ ከምህረትህና ከቸርነትህ የተነሣ የህይወታችን መድኃኒትና ምህረት ከአንተ ከፈጣሪያችን ነው፡ ሁሉም ነገር የሚፈጸም ፍቱን የሚሆንም በአንተ ከአንተ ነውና ስለዚህ የተወደደና የተከበረ ምስጋና ለአንተ ይገባሃል፡ ስምህን

የምስገን ያበቃኸን አንተ ነህ፡ እንደገና ለዘላለሙ ስምህን ለመባረክና ለመቀደስ ያበቃን፡ በአንተ ብቻ ተማምነናልና ንጹህ ህሊናን ፍጠርልን፡ ፈጠራል፡ እሜን ይሁንልን፡፡

ተጻፈ ከመሪራስ አማን በላይ

በ2006 ዓ.ም.

መሪራስ አማን በላይ

ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ሊቃውንት ቅዱሳን
በመዛግብተ ዕፀዋት መጻሕፍት ላይ
ከመዘገቡዋቸው መርኖተ ፊደልና መክሰተ
አእምሮ ርዕዮተ ህልም ወራኔይ በለህመም
ዓይነቶች አድህኖትና የ358 ዕፀዋት ስምና ጥቅም
በፊደልቤት ተራ ቁጥር ክፍላቸው ከመሪራስ
አማን በላይ ለኢትዮጵያውያን ሊቃውንቶችና
ለዕፀዋት ቀማሚዎች ጥናት ለሚያደርጉና
ለሚመራመሩ ብቻ የተመዘገቡ ለሁሉም ሙሉ
ጤና እንዲሰጡ የተዘጋጁ ናቸው...

ዋጋ 142.50 ብር

ቅዱስ ጊዮርጊስ ማተሚያ ቤት
☎ 058 222 1184 ባህር ዳር